

Г. А. БАЛАШОВА
G. A. BALASHOVA

ЛИТЕРАТУРА ЭФИОПИИ (на амхарском языке). ХРЕСТОМАТИЯ

ETHIOPIAN LITERATURE (in amharic). CHRESTOMATHY

የኢትዮጵያ ልብ፡ወለድ ሥነ፡ጽሑፍ የንባብ ፡
መጽሐፍ

VISIT...

LANZAROTE
Caliente.COM

*Светлой памяти моих учителей –
Дмитрия Алексеевича Ольдерогге,
Тамары Леонидовны Тютрюмовой,
Андрея Алексеевича Жукова –
посвящаю*

Федеральное государственное бюджетное учреждение науки
Институт Африки Российской академии наук
Federal state budget organization of science
Insitute for African studies of Russian academy of science

Г. А. БАЛАШОВА
G. A. BALASHOVA

ЛИТЕРАТУРА ЭФИОПИИ
(на амхарском языке).
ХРЕСТОМАТИЯ

ETHIOPIAN LITERATURE
(in amharic).
CHRESTOMATHY

የኢትዮጵያ ልብ፡ወለድ ሥነ፡ጽሑፍ የንባብ ፡
መጽሐፍ

MEABOOKS Inc.
Lac-Beauport, Quebec
2016

Originally published by Institute for African Studies of the
Russian Academy of Sciences in 2014.

This reprint edition by Meabooks Inc., Africana publishers
and booksellers.

MEABOOKS

34 CH. DU BOISE

LAC-BEAUPORT

QC CANADA

www.meabooks.com

ББК 85.334.3: (6 Эфи)

Б 20

Ответственный редактор:

заведующий Центром исследований стран Северной Африки и Африканского Рога, к. э. н. А. А. Ткаченко

Рецензенты:

профессор, д. филол. н. Н. А. Добронравин,

профессор, д. филол. н. Н. В. Громова

Г. А. Балашова

Б20 Литература Эфиопии (на амхарском языке). Хрестоматия. – М.: Федеральное государственное бюджетное учреждение науки Институт Африки Российской академии наук, 2014. – ИПП ООО «Ладога». – 224 с..

ISBN 978–5–986–35–7

Хрестоматия предназначена для студентов 2-4-х курсов бакалавриата, изучающих амхарский язык в качестве основного восточного/африканского языка.

В Хрестоматию включены образцы произведений современных авторов, начиная с 1908 г. — первой художественной повести Афэурка Гэбре Йисуса — вплоть до произведений начала 2000-х годов, продолживших развитие амхароязычной художественной литературы в разных жанрах. Хрестоматия снабжена филологическим комментарием на амхарском, русском и английском языках, содержащих как объяснения лексико-грамматического характера, так и страноведческих реалий. Приведены также краткие биографии писателей.

Учебное пособие рассчитано на студентов, магистрантов и всех, интересующихся Эфиопией. Художественную литературу Эфиопии можно по праву назвать молодой, хотя она и покоится на основании, заложенном в глубокой древности. Ее главным достоинством является обращение к конкретному человеку во всем богатстве его духовных проявлений и взаимосвязях с окружающим миром. И в этом залог ее успешного развития в будущем.

ББК 85.334.3: (6 Эфи)

На передней стороне обложки – Святые Максимус и Думатеос из рукописи 14–15 вв. (Северная Эфиопия); на задней – Счастливого Рождества!

978-1-988391-02-1

(Canadian print edition)

978-1-988391-03-8

(Canadian e-book edition)

© Г. А. Балашова, 2014

© Федеральное государственное
бюджетное учреждение науки
Институт Африки РАН, 2014

Editors-in-Chief:

Dr. A. A. Tkachenko, Head of the Research center of Northern Africa and Horn of Africa

Reviewers:

Dr. N. A. Dobronravina, Professor, Dr. Lett. (Philology)

Dr. N. V. Gromova, Professor, Dr. Lett. (Philology)

G. A. Balashova

Ethiopian literature (in amharic). Chrestomathy

ISBN 978-5-986-35-7

The Reader is designed for B.A. students majoring in the Amharic language. It includes sample works of modern writers starting with the first story by Afewerki Ghebre Jesus written in 1908 up to the writings of the early 2000s, which continue Amharic literature in various genres. The Chrestomathy is supplemented with linguistic and cultural comments of lexical, grammatical and ethno-cultural nature. Short biographies of the writers are included.

The textbook is intended for students, Masters of Arts and all those interested in Ethiopia. Ethiopian literature is justly considered young, though it is based on a very old cultural foundation. Its major benefit is the focus on an individual person displaying moral integrity and unity with the environment. That is why we believe in its successful development in future.

Cover illustrations:

Front – SS Maximus and Dumateos from the manuscript of 14-early 15 century (Norths Ethiopia); back – Merry Christmas!

978-1-988391-02-1

(Canadian print edition)

978-1-988391-03-8

(Canadian e-book edition)

© G. A. Balashova, 2014

© Federal state budget organization of science Institute for African studies of Russian academy of science

ВВЕДЕНИЕ

«Литература Эфиопии (на ахмарском языке). ХРЕСТОМАТИЯ» представляет собой учебное пособие, состоящее из 17 образцов художественной прозы Эфиопии разных авторов и соответствующего филологического комментария к ним на амхарском, русском и английском языках. Следует отметить, что в отечественной и зарубежной африканистике имеется только две хрестоматии, выпущенные весьма давно — «Хрестоматия» Тютрюмовой Т.А. (1960, ЛГУ) и сравнительно небольшая по объему «CHRESTOMATHY» английского исследователя Э. Уллендорфа, которую лишь с некоторой натяжкой можно отнести к этому жанру. Ни в российской эфиопистике, ни в зарубежной до сих пор нет аналога этой работе, крайне важной для овладения одним из главных литературных языков Эфиопии — ахмарском.

Известно, что вплоть до начала 20-го в. литература Эфиопии носила исключительно религиозный характер и была написана на староефиопском языке геэз. В «Хрестоматии» представлены образцы текстов, начиная с основателя художественной литературы на ахмарском языке — Афэворка Гэбре Ийесуса («История, рожденная сердцем», Рим, 1908) и до произведений, написанных в начале 2000-х гг. на современном ахмарском языке. Годы издания приведены по эфиопскому календарю с отставанием от григорианского на 7–8 лет в зависимости от месяца. Место издания, за исключением особо оговоренных случаев — Аддис-Абеба.

Развитие художественной амхароязычной литературы Эфиопии можно разделить на 3 основных периода: 1908–1935 гг.— становление новых форм, освоение новых жанров; 1941–1974 гг.— наиболее плодотворный период, в котором ярко проявились просветительские тенденции, так называемый «послевоенный» период (1935–1941 — война с фашистской Италией, окончившаяся победой Эфиопии), а также начало «дореволюционного периода». С 1974 г.— по настоящее время — постреволюционное творчество, закончившееся в начале 21 в. развитием англоязычной литературы.

В подборе образцов современной художественной прозы Эфиопии на амхарском языке автор опирался не только на оригиналы текстов (порой труднодоступных), но также и на материалы, собранные в течение многолетней работы в Эфиопии (1969–1971 гг., 1977–1980 гг.), в ходе комплексной российско-эфиопской научной экспедиции (1991–1992 гг.), российской экспедиции (сентябрь 2006, проект № 06-01-03215е, грант РГНФ, руководитель — Балашова Г.А.). Неоднократные беседы и интервью с известными литераторами и драматургами (Бырхану Зэрихуном, Гетачеу Абди, Аяльнехом Мулату, Цэггайе Гэбре Мэдхином и др.), профессорско-преподавательским составом филологического факультета Аддис Абебского университета дали автору неоценимые материалы для исследования. Автор работы является также постоянным представителем РФ в Международном Организационном Комитете по эфиопским исследованиям и участвовала во всех международных конференциях, проводимых как в Эфиопии, так и за ее пределами.

В истории Эфиопии немало страниц, связанных с социально-экономическими событиями и, потому в «Хрестоматию» вошли как произведения идеологического характера, поддерживающие свержение монархии и строительство «эфиопского социализма», например, Бырхану Зэрихуна, так и произведения, резко критикующие верхние эшелоны власти в тот же самый период (например, Бэалю Гырма «Оромай»). Писатель не побоялся изданием столь острого романа выступить в защиту своих убеждений, за

что и поплатился жизнью — в 1984 г. он был убит в одной из тюрем Аддис-Абебы.

Два последних образца текстов (из Бэалю Гырма и Адама Рета) не содержат комментариев, так как предполагается, что студенты к концу обучения сами смогут разобраться в тонкостях языка. Хрестоматия рассчитана на чтение, перевод и осмысление текста студентами 2–4-го курсов отделения амхарской филологии и истории, а также зарубежных амхаристов, для которых комментарии были переведены на английский язык.

Хрестоматия богато иллюстрирована портретами наиболее известных эфиопских литераторов, также представлены интересные в художественном отношении обложки книг писателей. Все это может привлечь (по мнению автора) студентов к более глубокому изучению проблем эфиопской художественной амхароязычной литературы.

Учебник прошел апробацию в студенческих группах отделения эфиопской филологии кафедры африканистики Санкт-Петербургского государственного университета, а также амхаристов-филологов и историков Института стран Азии и Африки МГУ им. М. В. Ломоносова и уже давно используется в учебном процессе.

Автор Хрестоматии выражает благодарность коллективу Центра исследований стран Северной Африки и Африканского Рога Института Африки РАН, а также коллективу кафедры африканистики Института Стран Азии и Африки МГУ им. М. В. Ломоносова за обсуждение текста и структуры учебника. Особую благодарность автор выражает рецензентам за замечания и предложения, высказанные при обсуждении данного пособия.

За помощь в подготовке Хрестоматии, а также в компьютерном наборе амхароязычных текстов автор также выражает благодарность Р. Янборисовой, Я. Алиеву и Бэлэтэ Ышете.

INTRODUCTION

“Ethiopian Literature (in Amharic). Chrestomathy” is a textbook containing seventeen samples of Ethiopian literary prose by various authors supplemented by a philological and cultural commentary in Amharic, Russian and English. It is noteworthy that there exist only two rather outdated readers used in African studies, “Chrestomathy” by T.Tyutryumova (Leningrad State University Publishing House, 1960, Russian) and a relatively small piece by the English scholar, E.Ullendorf “Chrestomathy”, which can hardly be called a reader. Neither Russian nor Western Ethiopian scholarship possesses a work similar to the present Reader, truly important for students of Amharic -one of the major literary languages of Ethiopia.

Ethiopian literature is known to have been of exclusively religious nature up to the early XX century and was written in Gezz-old Ethiopian language. Literature in Amharic started with Afewerk Ghebre Jesus, whose “Story Born at Heart” (1908, Rome) opens the Chrestomathy which goes through to the early 2000s, to works written in present-day Amharic. Publication dates are given according to the Ethiopian calendar, seven or eight years (depending on the month) behind Gregorian calendar. The pieces were published in Addis Ababa, except those specifically mentioned.

Ethiopian literature in Amharic falls into three main periods: 1908–35 — the rise of new forms and new genres; 1941–74 — the most productive period with distinct enlightenment tendencies, the so called “post-war” period (1935–41 are the years of the war with fascist Italy in which Ethiopia gained a victory), including the beginning of the “pre-revolutionary” period. Starting with 1974 and to date is post-revolutionary writing that has developed into English language literature.

In selecting literary texts for the *Chrestomathy* the author has drawn on original texts (often hard to get hold of) and also on materials collected during the many years of research in Ethiopia (1969–71, 1977–80), in the course of the joint Russian-Ethiopian research expedition (1991–92), Russian expedition (September 2006, project № 06-01-03215e, Grant of Russian State Research Fund RGNF, coordinator Galina Balashova). The author had talks and interviews with well-known writers and play-wrights, such as Berhanu Zeryahun, Getacheu Abdi, Ayalneh Mulatu, Tsegaiye Gebre Madhin and others, with teaching staff of Addis Ababa faculty of philology which have given invaluable material for research. Galina Balashova is a permanent Russian Federation representative in the International Organising Committee on Ethiopian Studies and has taken part in all international conferences in Ethiopia and other countries.

Ethiopian history has many episodes of social and economic changes so the *Chrestomathy* contains works ideological in nature supporting the overthrow of the ruling monarchy and the building of “Ethiopian socialism”, such as Berhanu Zeryahun, as well as strongly criticising the leaders of the same period (Bealiu Girma “Oromai” for example). The latter writer took the risk publishing such a controversial novel to defend his political views, which caused his death—in 1984 he was killed in one of Addis Ababa’s prisons.

Two last texts (excerpts from Bealiu Girma and Adam Reta) are not supplied with commentaries because students of the final year are supposed to understand the language without help. The *Chrestomathy* is aimed at students of the second-fourth years at the University department of Amharic philology

and history, expected to read, translate and comprehend the texts; foreign students of Amharic may use the commentary translated into English

The text book is generously illustrated with portraits of the most prominent Ethiopian literary people, and with attractive book covers. All this will help draw students to the serious study of Ethiopian Amharic literature.

The Chrestomathy had the approbation among the students of the department of the Ethiopian philology at the Oriental faculty of Saint-Petersburg University as well as among the amharists- the students-philologists and historians of the Institute of Asia and Africa studies at the Moscow State University and have been used much time in the studying process.

The author of the textbook is very grateful to the collective of the Centre for investigation of the northern Arabian countries and the Horn of Africa of the Institute for African studies RAS as well as to the colleagues of the Institute of Asia and Africa studies Moscow State University by M. V. Lomonosov for the discussion of the texts and structure of the book. Special thanks the author addresses to the reviewers of the work for their critical notes and wishes.

The author is also grateful for the assistance in processing the textbook and its typesetting to R.Yanborisova, Ya. Aliev and Belete Eshete.

АФЭУОРК ГЭБРЭ ИЙЕСУС (1868–1947)

Афеуорк Гэбрэ Ийесус — эфиопский писатель, ученый, государственный деятель. Образование получил в Италии, окончил Академию изящных искусств в Турине. По возвращении на ро-

дину занимал ответственные посты в правительстве: торговый посланник в США, начальник императорской таможни, представитель Эфиопии в Италии.

Опубликовал в Италии лингвистические работы: «Итало-амхарский разговорник» (1905), «Грамматика амхарского языка» (1905), «Глагол в амхарском языке» (1905) и др. А.Г.И. стал основоположником совр. художественной литературы на амхарском языке, написав историческую повесть «История, рожденная сердцем» (1908); следующие издания под названием «Тобья», «Тобья и Вахед»). Это произведение А.Г.И. оказало исключительное воздействие на дальнейшую судьбу национальной словесности, став началом развития нового подлинно художественного этапа литературы Эфиопии.

Афэуорк — автор остро-обличительного эссе на французском языке «Путеводитель путешественника по Абиссинии» («Guide du voyageur en Abyssinie»; издан в Риме в 1908), первой написанной эфиопом биографии негуса «Император Менелик II» (1909) и нескольких сборников стихотворений на религиозные темы.

(Все даты приведены по григорианскому календарю)

AFEWERK GHEBRE JESUS **(1868–1947)**

Afewerk is an Ethiopian writer, scholar and a political figure, who was educated in Italy and graduated the Turin Academy of Fine Arts. On return to his country he was employed at important governmental positions, such as trade representative in the USA, head of the Imperial Customs, and Ethiopian representative in Italy. It was in Italy that he published his linguistic works, “Italian—Amharic Phrase-Book” (1905), “The Verb in Amharic” (1905) and others.

Afewerk Ghebre Jesus became one of the founders of modern literature in the Amharic language when he published the short historical novel “A Story Born at Heart” (1908) (titled “Tobia” and “Tobia and Wahed” in later editions). This story had a profound influence upon the ways of national belles-lettres; it was the beginning of a truly artistic period in the literature of Ethiopia.

Afewerk Ghebre Jesus is the author of «Guide du voyageur en Abyssinie”—apoloignant invective essay written in French and published in 1908 in Rome; he was the first Ethiopian to write a biography of the Negus “The Emperor Menelik II” (1909).

(The dates are given in accordance with the Gregorian calendar)

Обложка повести «Вымышленная история» Афэуорка Гэбрэ Ийесуса (Рим, 1908)

Afewerk Gebre Jesus "History born by heart" (1908, Rome)

ልብ፡ወለድ፡ታሪክ። ከአፈወርቅ፡ገብረ፡ኢየሱስ።

(ገጽ ፬-፰ ፤ ፲፩-፲፪ ።) 1908 (greg. cal., григ. календ.)

ያ ተማርኮ የቀረው ደጃዝማችም አረመኔው አገሩን እንደ ተመለሰ በማረከው ሰው እጅ ተሸጠ። ማራኪው ሰው ግን ሲማርከውም ሲሸጠውም ትልቅ ሰው መሆኑን ሳያውቅ እንዲሁው እንደማንም ሰው ነው የሸጠው። ያነኑ መከረኛ ደጃዝማች የገዛ አረመኔ ግን ቁመቱን ዛግውን አምሮ ባየ ጊዜ ማለፊያ ብርቱ ባሪክ አገኘሁ ሲል ደስ አለውና ብርቱ ብርቱ ስራ እያዘዘ እንደለጓሚ እሣር ያሳጭደው እንደቋሚ እንጨት ያስፈልጠው እንደጐረዶማን ድንኳን ያስጭነው ተራዳ ያሸክመው ጀመር። እሱ ግን ያልለመደው ነገር ነውና ከዚህ ሁሉ ሥራ አንድ የሚሆንለት ነገር አጣ። ሣር ልጩ ቢል የለሰለሰው የጨዋ ልጅ እጁ እንደሸንኩርት ተላጠ። ብርጭቆ ብርሌ በሚጨብጥበት በነበረው እጣቱ ምሳር ቢጨብጥበት ጐብር አወጣ። ያም ሆነ ያም ሆነ ያው የጥንት ደጃዝማች የዛሬው ባሪክ አዲስ ጌታው እንዳይቆጣው ምናልባትም ባልተወለደ አንጀቱ እንዳይገርፈው እየተገጠጠ ሥራውን አልሁህ አልሁህ ይል ጀመር። ነገር ግን ያኩረሰው እጁ ጭራሹን ተሞሽለቀ። ተራዳ የሚሸክምበት ጫንቃውም አጉርቦ የነበረው ሁሉ ተገሸለጠና የማይሆንለት ሆነ። ጌታው ግን ለሥራ ተለገመ መስሎት ይቆጣውና ለመግረፍ ያንገራግረው ጀመረ። ይሄው አዲስ ገብ ባሪያ ግን እንግዲህ የምታረገውን አድርገኝ እንጂ ተችሎኝ የምሰራልህ ነገር አላገኝም አለና ጫንቃውንም እጁንም አሳየው።

ያም አረመኔው ጌታው ባየው ጊዜ እውነትም መስራት እንዳይሆንለት አየና የጨዋ ልጅ ነው ይሆን ብሎ ጠረጠረ። በይህ የተነሳ የማረከውን ሰው ፤ የሸጥክልኝ ባሪክ ስትማርከው ምን ለብሶ አገኘኸው ብሎ ጠየቀ። ያም ሰው ብዙ ጌጥ ነበረው ገፍፌ ብሸጠው ብዙ ወርቅ አመጣልኝ አለና ነገረው።

እኔን አዲስ ወሬ በሰማ ጊዜ ያ የገዛው አረመኔ ደስ አለውና ያዝያን ደጃዝማች ነገር ትልቅ ሰው መሆኑን አወቀና መቸም ስራው ታልጠቀመኝ ብሎ ገንዘብ ያተርፍበት ዘንድ ፈለገ። ከዚህ በኋላ ጠራና እንዲህ አለው ፤ አንተ ካፈር አለው ፤ አንተ ካፈር እኔ ተማረከህ ሰው ብዙ ገንዘብ አፍስሽ ገዛሁህ አሁን የፈቀደኝን ብስራህ ይቻለኛል ነገር ግን ታሳዝኛለህ። አሁንም ከዘመዶችህ ላክና እልፍ ወቂት ወርቅ አስመጥተህ ስጠኝና አገርህን እንድትሄድ እለቅሀለሁ ብሎ ነገረው። ያ ደጃዝማች ግን እንኳን አገሩ ጠፍቶ ንጉሡ ሙቶ ከብቱ ተዘርፎ በሬወ ላሙ ተነድቶ እኔም ባይሆን ታገሩ በጌትነቱ ሳለ ለጀግና መስጠት ለደህ መርጠብ ለተራብ ማብላት ለታረዘ ማልበስ እንጂ ገንዘቡን ወደኋላ ማረግ ለነገ ማለት አያውቅም ነበርና ፤ የምከፍለውም የለኝ ደህ ነኝ እንደ ወደድህ አድርገኝ ብሎ መለሰለት።

የዚሁ ደጃዝማች ሎሌዎቹ ሁሉ አብረውት ሲዋጉ ከዚህም ተፊቱ አልቀዋል ንጉሡም ሙቷል አንድ ደጋፊ አንድ ተስፋ ታገሩ አልነበረውም። ብቻ ተቤቱ ምሽቱና መንታ የተወለዱ ሁለት ልጆች አንድ ወንድ አንድ እሴት ልጆች ነበሩት። እነዚሁ ልጆች የዚያን ጊዜ አሥራ ስድስት ዓመት ሁኖአቸው ነበር። ሁለቱም ልጆቹ እጅግ ያማሩ እጅግ የተዋቡ ነበሩ። መንታ ስለሆኑ ሁለቱም መልካቸው አንድ አካል አንድ አምሳል ሁኖ ላይን ያሳስቱ ነበረ። ታለባበላቸው በቀር ወንዱም ገና ጢም አላቀነቀነም ነበርና ሌላ ምንም የሚለያዩበት ነገር አልነበረም።

ለነዚሁ ልጆቹና ለምሽቱ ፊት እሱን ሞተ ብለው አርዳተዋቸው ተማርኮ ነበር ኋላ ግን ታንድ ወዳንዱ ሲል እኔው አባታቸው ተማርኮ ተሸጦ ኑሮ ያው የገዛው አረመኔ እልፍ ወቂት ወርቅ አምጣና ልልቀቅህ አለው ሲባል ወሬው ደረሰላቸው። ምንም ባለመሞቱ ደስ

ቢላቸው ወዲህም እንደባሪክ በመሸጡ ወዲህም ስጥተው የሚያስለቅቁበት ገንዘብ በማጣታቸው እንደገና ይላቀሱ ጀመር። ንጉሡ ሙቶ አገር ጠፍቶ እነሱ ለራሳቸው ደህይተው ወዴት ገንዘብ ይገኝ ምን ስጥተው ያድኑት። እንዲለው መጨነቅ ብቻ ሆነባቸው። ልጅዮው ዋህድ ልሂድና ባባቴ ፈንታ እኔው ባሪያ ልሁንና አባቴ አገሩን እንዲመለስ ላድርግ ቢል እናቲቱ ያው አረመኒ ሁለቱንም ይዞ ያስቀርብኛል ብላ ፈርታ አለቀው አለች። በመጨረሻም ግን እናቲቱና እነዚያ መንቶች ዋህድና ጦቢያ እንዲህ ብለው ተማከሩ። ወንዱ ልጅዋ ወህድ የጌታ አድሮ ደመውዝን እያመጣ ሊአጠራቅም ሴቲቱ ጦቢያ ግን እንጨት ለቅማ ውሀ ቀድታ የሚበሉትን እያሰናዳች ልታቀርብ ቤተሰቡን ሎሌውን ገረዱን የሚሰጡት ገንዘብ የለምና ሊአሰናብቱ አሰቡና ተማከሩ።

እውነትን ነው የሞያ ተፈትሎ የሎሌነት ደመውዝ ተቀብሎ እልፍ ወቄት ወርቅ ለማጠራቀም ተረት ነው። ነገር ግን ምን ያደርጉ የቀራቸው ነገር እሄ ብቻ ነው ሌላ የሚቻላቸው ነገር አልነበረም። ከዚህ ወዲክ እናቲቱ ቶሎ ቶሎ ትፈትል ጀመር። ዋህድም እየዞረ የሚአደርለት ጌታ ይፈልግ ጀመረ። ጦቢያም እያንጐራጐረች እንጨቷን ትለቅም ውሀዋን ትቀዳ ቅጠላ ቅጠሉን ትለቅም ጀመር። ምግባቸውም ቅጠል ብቻ ሆነ። የምግባቸው ነገር በጦቢያ በኩል ተከተተ። እሷ አሉማውን እህል ገቡን ማገጡን ትሰበስባለች። አሞጭም አይቀር እንዲህ እንዲህ ያለውን ስራስሩን ቅጠላቅጠሉን እያጠራቀመች እያበሰለች አቅርባ አንድነት ተጠራቅመው አባታቸውን እናቲቱም ባሏን እያሰቡ እየተከዙ መበላላት ሆነ። በማግስቱ ሁሉም እየሰራቸው ይሰማራሉ።

ወንዱ ልጅ ግን ዋህድ ገና የሚአደርለት ጌታ አላገኘም ነበርና ሲፈልግ ወሬ ሲጠይቅ ሲጠያየቅ ታንድ ትልቅ ከተማ ደረሰ። ተዚያ ከተማ ዳር ተመስክ ላይ መደበሩን መትቶ

ወገኑን አስማርቶ የሰፈረ ነጋዴ አየና ከዚያው ለመሄድ ፊቱን ወደ መደበሩ አቀና።

ያው ሀብታም ነጋዴም እያዘነ የዋህድን ታሪክ አስተውሎ አዳመጠና ሲጨርስ እኔ ጉዳይ አለብኝና ወደድንኳኔ እመለሳለሁ አንተም ወደቤትህ ተመለስ እግዚአብሔር ይሁንህ አለና ነጋዴ መቸም ለምናልባት ከጁ ግንዛብ አይለይምና ይዞት የነበረውን ገንዘብ እስተቀረጢቱ ተጁ ላይ ጣለለት። ሳይለያዩ በፊት ግን ያው ሀብታም ለዋህድ ያባትህ ስም ምን ነው የገዛውስ አረመኒ ማን ይባላል ያለበት አገር ወዴት ነው አለና ጠየቀ። ዋህድም ያን ቀረጢት ወርቅ እንደሞላበት በጁ እንደያዘ ደስ ብሎት ከንፈሩም እየተንቀጠቀጠ አንደበቱም እየተርበደበደ ያባቱንም ስም የገዛውን አረመኒ ስሙን እስተቦታው እስከምልክቱ ነገረውና ሁለቱም ተለያዩና እየሰፈራቸው ሄዱ።

ዋህድ ግን ያላሰበውን ሲሳይ በድንገት ሲአገኝ ጊዜ እጅግ ደስ አለውና እንኳን የዚያን ለጋስ ስሙንና አገሩን ለመጠየቅ እግዚአብሔር ይስጥህ ሊለው አላደረሰውም እንዲአው ወደ ቤቱ ከነፈ።

Филологический комментарий. የፈሎጽ መስሪያ።

1	አልፍ ወቅት ወርቅ	1.Очень много золота	A great lot of gold
2	ነበለ	2.Крепкое телосложение	Strong body-build
3	እምሮ	3.Интеллигентность, ум	Intelligence
4	እንደገረደማን ድንኳን አብጭኝ	4.Как раба заставить носить шатер	How to make a slave carry a tent
5	ከዚህ ሁሉ ስራ አንድ የሚሆንለት ነገር አጣ	5.Для него не было подходящей работы	There was no suitable work for him
6	ጉብር አውጣ= አሳበረ	6.Натереть мозоли	To make blisters
7	ያም ሆነ ያም ሆነ	7.Так или иначе	Anyway
8	ባልተወለደ አንጀት ገረፈ	8.Жестоко избить плетями	To whip cruelly
9	ያረሰው እጅ ተሞሽለቀ	9.Кожа полопалась на покрытой мозолями руке	Skin cracked on the blistered hands
10	መግረፍ አንገራገረ	10. Попыгаться избить плетями	To try to whip with cat-o'-nine-tails
11	ገረረ	11.Захватить в плен	To capture
12	ከፈር	12.Язычник, неверующий (презр.)	Heathen, pagan, infidel
13	አፈለሽ	13.Платить деньги	Pay money
14	የሞያ ተፈተለ	14.Прясть профессионально	To spin
15	አሉማው አህል ገባ መገጥ	15.Ростки зерна, трава клевера	Corn sprout, grass and clover shoots
16	ማጨጨ	16.Быть перерезанным	Over-ripe
17	ሲስጅ	17.Удача	Luck
18	ከፈ	18.Очень торопиться	To be in haste
19	አረመኔ = አረመኔ	19.3д. Варвар. Язычник, дикий	(Here) Heathen, savage
20	አገሩን አንድ ተመለሰ	20.Как только он вернулся в страну	Hardly had he returned to the country
21	ሲማርከውም ሲሸጠውም ትልቅ ሰው መሆኑን ሳየውቅ	21.Ни когда он был его в плен, ни когда продавал, не зная, что он влиятельный человек	Neither when he captured him, nor when he sold him not knowing he was of noble birth...
22	አጣቱ ምክር ቢጨብጥበት ገብር አውጣ	22.Работая топором, он натер мозоли	22 He got blisters working with an axe

23	በደህ የተነሣ	23. Поэтому, по этой причине. Глагол... ተነሣ ... «вставать» в форме относительного перфекта в сочетании с союзами... или ...передает значение причины и является предложно-посложной конструкцией.	23.... for that reason. The verb ... ተነሣ .. “to get up” in the relative perfect form in combination with the conjunction ... or renders causative meaning and acts as a prepositional-postpositional construction
24	ተሸጠው ብዙ ወርቅ አመጣልኝ	24.Продав его, я получил много золота	24 Through selling him I got a lot of gold
25	ንዝብ ያተርፍብት ዘንድ	25.Чтобы выручить деньги - имперфект в сочетании с союзом ... ዘንድ ... является одним из способов передачи придаточного предложения цели или обстоятельств цели. На русский язык обычно переводится «чтобы + глагол в инфинитиве», иногда «чтобы» опускается.	25 To get some money – Imperfect verbal form in combination with the conjunction ... ዘንድ ... is one of the means of rendering a clause of purpose or a modifier of purpose. In translation to Russian the structure usually corresponds to “чтобы + infinitive”, with “чтобы» sometimes omitted.
26	ሴቲቱ ጦባሊያ	26. эта девушка по имени Тобья – сокращенная разговорная форма (соответствует «Эфиопия»	26... – this girl named <u>Tobia</u> – a short colloquial name for “Ethiopia”
27	ሳይሊዩ በፊት	27.до того как они расстались	27.... before they parted
28	ሎሊውን ገረፉን ሊአስናቡቱ አስቡ	28. они решили рассчитать своих слуг...	28... - they decided to discharge their servants
29	ምንም ባለምቱ ደስ ቢላቸው	29. хотя они обрадовались тому, что он не умер... Один из способов передачи уступительного придаточного предложения – сочетание ምንም .. и союза .. ቢ .. и имперфекта смыслового глагола	29... - though they were happy that he had not died... One of the ways of rendering a clause of concession is a combination of ... ምንም .. with the conjunction .. ቢ ... and Imperfective notional verb

ХЫРУЙ УОЛЬДЭ СЕЛАССИЕ (1878–1938)

Хыруй Уольдэ Селассие — эфиопский писатель-просветитель, общественный и государственный деятель. Писал на амхарском языке. Получил церковное образование. Находился на государственной службе. Х.У.С. считается классиком амхарской литературы. Диапазон творчества Х.У.С. широк — он автор свыше 15 произведений различных жанров: повестей, назидательных поэм, описаний путешествий в Иерусалим, Японию, Европу, впервые составил ценное библиографическое пособие по эфиопской литературе «Каталог книг на геэз и амхарском языках, имеющих в Эфиопии» (1911, 2 изд. 1927–28), издал сборник похоронных песен с подробным комментарием. Историческое прошлое Эфиопии нашло отражение в таких произведениях Х.У.С. как «Император Иоханнис и Мэтэма», «Исторические личности прошлого и настоящего». Одним из наиболее популярных произведений Х. стала его философско-религиозная повесть о характере и поведении человека «Мое сердце — мой друг» (1923), в которой утверждается важность христианского вероучения как руководства в жизни.

Автор известных бытовых романов «Брак Бырханэ и Цыйон Могаса» (1930–31) и «Новый мир» (1932–33), которые стали наиболее значительным явлением в прозе Эфиопии, позволяющим считать Х.У.С. основоположником жанра бытового романа.

(Даты приведены по эфиопскому календарю)

HERUY WOLDE SELASSIE

(1878–1938)

Heruy Wolde Selassie was an Ethiopian writer of Enlightenment, a public and political figure, who wrote in Ahmaric. After a clerical education he was in public service. Heruy Wolde Selassie is rightfully acclaimed as a classic of Amharic literature; his wide artistic spectre includes 15 works of various genres, stories, didactic poems, description of travels to Jerusalem, Japan, and Europe, a bibliographic handbook on Ethiopian literature “A Catalogue of Books in Ge’ez and Amharic to be found in Ethiopia” (1911; second edition in 1927-28) and a collection of burial lore with a detailed commentary. Ethiopian history is reflected in such works of Heruy Wolde Selassie as “The Emperor Iohannas and Metema”, “Historical Personalities of the Past and Present”. One of his most popular works is a short religious and philosophical novel about human nature and behaviour “My Heart is My Friend” (1923), which advocates the significance of Christian faith for life-guidance.

Heruy Wolde Selassie is the author of “Berhane and Tsaion Mogas’s Marriage” (1930-31) and “The New World”, novels of social problems that became prominent phenomena of Ethiopian prose, which makes Heruy Wolde Selassie the founder of social genre in novel writing.

(The dates are given in accordance with the Gregorian calendar)

ወዳጅ፡ልቤ። ከኅፋይ፡ወልደ፡ሥላሴ።
ምዕራፍ ፳። ስለ ትልቅ ሐዘን። (1915)

በዚያም ወራት አንድ ቀን ከቀትር በኋላ ባንድ ስፍራ ተቀምጬ አንገቴን ከጉልበቴ ጋራ እያስታገልሁ አዘን ጀመርሁ።

ወዳጅ ልቤም ወደኔ ቀርቦ ምነው ዛሬ እንዲህ አድርገህ አዝነሃል አለኝ።

ወደ አዳራሹ ውስጥ በገባሁ ጊዜ የውኃ መቅጃ ባለመያዜ እየተናደድሁ ነው አልሁት።

ተጠምተሃልን አለኝ።

መጠማትስ አልተጠማሁም ፤ ነገር ግን ውኃ መቅጃ በነበረኝ እኔም በብዙ እጠጣ ነበር ፤ ደግሞ በመቅጃው ይገፍበት እወጣ ነበር አልሁት።

አንተን ካልጠማህ ለማን ብለህ ይህን ዐሰብህ አለኝ። ሞኝ ነህን ፤ አሁን ባልጠማ ሌላ ቀን መጠማቴ ይቀራልን ደግ ሞስ ስንቱ ጎረቤቶቼ በውኃ ጥም ይተላለቁ ይመስልሃል። ከዚያ ከውኃ ቀድቼ በነበረ ይህን ጊዜ አንዳንድ ጉንጭ ሙሉ አቀምሳቸው ነበርሁ። ዘነጋኸውን ያ ባለጠጋ ዘመዳችን ንጉሡ አስጠርቶት በሔደ ጊዜ ስለ በረሃው ጽናት ውኃ ጥም ይዞት አንድ ጠብታ ውኃ የሚያቀምሰኝ ሰው ባገኘሁ እያለ ሲያለቅስ ወድቆ አልቀረምን። ሉቃስ ፲፮ ፡ ፳፬።

የዚህ ነገር ትዝ እያለኝ ብዙ አዘንሁ አልሁት።

ወዳጅ ልቤም ይህን ስነግረው ስቅቅ ብሎ አለቀለ፤ ዕንቦቼም በጉንጩ ይወርዱ ጀመሩ።

ወዳጅ ልቤ ሆይ ፤ ስለ ምን ታለቅሳለህ ፤ አሁን በነገርሁህ ነገር ነውን ወይስ ሌላ ነገር ትዝ ብሎህ ነው አልሁት ።

ሌላ ነገር ትዝ ብሎኝ አይደለም። ነገር ግን የባለጠጋውን ነገር ብታነሣ የወደቀበት ስፍራ ትዝ አለኝና ነው። ያንን ስፍራ በሩቅ ቁሜ አይቼዋለሁ አለኝ።

እንዴት ያለ ነው አልሁት።

ስፍራውም እጅግ በረሃና ጉድጓዳ ስለ ሆነ ፤ መሬቱ እንደ እሳት ይግላል። የፀሐይ ሙቀት ሲፋጅ ፀሐይ ቦታዋን ለቃ (ትታ) የወረደች ይመስላል።

ዳግመኛ የምድር አራዊት ሁሉ እባብም ፤ ዘንዶም ጊንጥም በየመንገዱ ዳር ተጋድመው የሰውን እግር ይጠብቃሉ።

በዚያ መንገድ የሚሔዱ ሰዎች ሁሉ ምላሳቸው በውኃ ጥም ይታሠራል። ጥርሳቸውንም ያፋጫሉ። ወዲያም ወዲህም ቢመለከቱ አይዟችሁ የሚል አንድ ሰው ስንኳ አያገኙም። መዝ ፵፱ ፯-፰።

በስተ ላይ ወገን ጥቂቶች መንደሮች ይታያሉ። ነገር ግን በዙሪያቸው እልም ያለ ገደል ነው። ሰውስ ይቅርና አሞራ ስንኳ አያልፍበትም። ኢዮብ ፳፰ ፯።

እግር ክፉ ነውና ምናልባት የኛም መንገድ ባለጠጋው በሔደበት የሆነ እንደ ሆነ ፤ እንዴት እንሆናለን ብዬ ያዘንሁበት ምክንያት ይህ ነው አለኝ።

በእውነትም ይህ ነገር እጅግ የሚያሳዝን ነው።

ነገር ግን ንጉሡ ባስጠራን ጊዜ የክርስቶስ ሞት የሚባለውን ካርታ ያገኘን እንደ ሆነ ያንን እያየን ደጋ ደጋውን እንሔዳለን።

ትልቁስ ጭንቀት የክርስቶስ ሞት የሚባለውን ካርታ ያላገኘን እንደ ሆነ ነው። ካርታውንም ካላገኘን ወደ አንዱ ፈረፈር ወድቀን እንቀራለን እንጂ ያ ባለጠጋ የሔደበትን በረሃ እንዘልቃለን ብለን አናስብም አልሁት።

እውነት ነው ፤ ግን ለሁሉም ነገር የተቀደሰ ፈቃዱ ይሁንልን አሜን አለኝ። ይህንም ተነጋግረን መንገዳችንን ለመሄድ ጀመርን።

ምዕራፍ ፡ ፳፯። ስለ ፡ ፍቅር ፡ ምክር።

ከፍቅርም ተሰነባብቼ ጥቂት መንገድ ከሔድኩ በኋላ ፍቅር እንደ ገና ሲጣራ ሰማሁና ዘወር ብል ምርኩዙን ይዞ እንክል እንክል ሲል አየሁት።

እኔም ድምጤን ከፍ አድርጌ ሽረ ምን ሆነሃል ብለው ጥቂት ጉዳይ ረስቻለሁና አንድ ጊዜ መለስ በል አለኝ።

እኔም በቶሎ ተመልሼ አሁን ባሁን ምን ጉዳይ አገኘህ አልኩት።

ትንሽ ምክር ልምከርህ ብዬ ነው አለኝ።

ወዳጄ ሆይ። እግዚአብሔር ያስብልህ።

እንደምን ያለ ምክር ትመክረኛለህ አልሁት።

ከሰው ጋራ አትጣላ ፤ ሰውን ስለ ሃይማኖቱና ስለ ምግባሩ አትንቀፈው። እርሱም ያንተን ሃይማኖትና ያንተን ምግባር ይነቅፈዋልና። ሮሜ : ፫ : ፰።

ክፉ ለተናገረህ ክፉ አትመልስ። ፩ : ፳፲ : ፫ : ፱።

ጥበቡን እሻት ፤ ታገኛታለህም። ምሳ : ፪ : ፩-፯።

ከቅዱስ መጽሐፍ ባልተገኘ በማይረባ ነገር አትከራከር። ፪ : ጢሞ : ፪ : ፳፫።

ከሁሉ ጋራ ተፋቀር። ፩ : ፳፲፫ : ፱ : ፰።

እውነቱን በሐሰት አትለውጥ። ዕብ : ፲ : ፳፯።

ከሚያለቅስ ጋራ አልቅስ ፤ ደስ ከሚለው ጋራ ደስ ይበልህ። ሮሜ : ፲፪ : ፲፭።

ከሁሉ የሚበልጥ እግዚአብሔርን ፤ ሞትንና መቃብርን ፤ መንግሥተ ሰማያትንና ኩነኔን ሁል ጊዜ አስባቸው አለኝ።

ሁሉም ይሆናል ፤ ነገር ግን ከሁሉ ጋራ ተፋቀር ስላልከው ነገር በሃይማኖት የማይመስሉኝ ፤ በምግባር የማይተባበሩኝ ብዙ ሰዎች አሉ። እነዚያን ሁሉ መውደድ እንደምን ይሆንልኛል አልሁት።

ይህንስ የሚያስረዳ ነገር ከቅዱስ መጽሐፍ ክፍል ላንብብልህ ብሎ ሊያነብ ጀመረ። መንግሥተ ሰማያት በርሻው መልካም

ዘር የዘራ ሰውን ትመስላለች ፤ ሰዎቹም በተኙ ጊዜ ጸላቱ መጣ።

እንክርዳድም በስንዴው መካከል ዘርቶ ሔደ።

ስንዴውም በበቀለና ባፈራ ጊዜ በዚያ እንክርዳድ ደግሞ ታየ።

የባለቤቱም አገልጋዮች መጥተው ጌታችን ሆይ በርሻህ መካከል መልካም ዘር ዘርተህ አልነበረምን እንክርዳዱ ከወዴት መጣ አሉት።

እርሱ ግን ጸላት ሰው ይህን አደረገ አላቸው ፤ ሔደን ብንለቅመው ትወዳለህን አሉት።

እርሱ ግን እንክርዳዱን ስትለቅሙ ስንዴውን ትነቅሉብኛላችሁ ፤ አይሆንም ተዋቸው እስከ መከር ድረስ ባንድ ያደጉ። በመከርም ወራት አጫጆችን እንክርዳዱን ቀድማችሁ ሰብስቡ። እንዲቃጠልም በየነዶ እሠሩት ፤ ስንዴዬን ግን በጎተራዬ አከማቹ እላቸዋለሁ አላቸው። ማቴ ፲፫ ፡ ፳፬-፴፰።

ደግሞም ይህን የመሰለ ቃል ከቅዱስ መጽሐፍ በብዙ ክፍል ይገኛል አለኝ። ፩ ቆሮ. ፱ ፡ ፭። ማቴ. ፭ ፡ ፵፬-፵፰።

ወዳጄ ፍቅር ሆይ መልካም ምክር መከረኸኛል። ግን ይህን ሁሉ ለማድረግ የእኔ ፈቃድ ብቻ አይበቃኝምና የጌታዬ የተቀደሰ ፈቃዱ ይሁንልኝ አልሁት።

ይህስ እውነት ነገር ነው። አሁንም በደህና ሰንብት።

ድንገት ወደ እኔ የሚመጣ ሰው ያገኘህ እንደሆነ ሰላምታ እንድትልክብኝ አለኝ።

ካገኘሁማ ምን ከፋኝ ፤ ነገር ግን መጣላት የሚባል አውሬ ተነሥቶ መንገድ አላፈውን ሁሉ ሊፈጀው ነው። ስለዚህ ወዳንተ የሚመጣ ሰው መገኘቱን እንጂ ብዬው መንገዴን ሔድሁ። ፍቅርም እያዘመ ወደ ጎጆው ተመለሰ።

ወዳጄ ልቤም ወደ እኔ ቀርቦ በምሥራቅ አገር ካየናቸው ሰዎች ሁሉ እንደ ፍቅር ያለ መልካም ሰው የለም አለኝ።

እረ መቼ አየኸውና ከርሱ ጋራ አንድ ወር ብትቀመጥ
ዓለምን ከነክብሩ አታስበውም ነበር አልሁት።

Филологический комментарий. Philological commentary. የፈላጎጁ ማስረጃ።		
1	ሰውስ ይቆርና አሞራ ስንሳ አይልናስትም	1.Какое там человек, даже хищная птица не появляется там - застывшая конструкция, ይቆርስ ስንሳ..... Переводится «какое там...даже»
2	በውኃ ጥም ተላለቀ	2.Умирать от жажды
3	አንቋንድ ጉጉጉ ሙሉ አቀመስ	3.Дать на пробу несколько кусочков чего-либо
4	በረገሙ ጽናት ሙኃ ጥም ይዞት	4.Сильная жажда, которую человек испытывает в пустыне
5	ስቅቅ አለ	5.Быть подавленным горем
6	ፀሐይ ቦታዋን ለቃ(ትታ) መረደች	6.Солнце садилось
7	ምላስ በውኃ ጥም ይታሠራል	7.Во рту пересохло от жажды
8	አይዘትሁ የሚል አንድ ሰው	8.Человек, оказывающий поддержку кому-либо
9	ለልም ያለ ገደል	9.Безлюдная пустыня
10	የከርስቸስ ሞት የሚባለውን ካርታ	10.Распятие (дословно: рисунок под названием «Смерть Христа»)
11	ፈረረር	11.Зд. Глубокий овраг. Пропасть
12	የተቀደስ ፈቃዱ ይሁንልን አሚን	12.Да поможет нам Бог, Аминь!
13	መቆጃ ባለመያዜ እየተናደዱሁ ገዑ	13.Я расстроен, потому что не взял черпак... 1) Имя действия в сочетании с предлогом „ለ“ и притяжательным местоименным суффиксом играет роль придаточного предложения причины. 2) Союз «ለ» употребляется в сочетании с простым перфектом и в конструкции с глаголом-связкой «быть» в настоящем времени. ገዑ...передает длительность действия в настоящем времени.

14	መጠጥጥትስ አልተጠጥሁም	14. Ну, если говорить о жажде, то пить я не хочу... частичка. ስ. в повествовательном предложении переводится «однако», «а ведь», «что касается». В вопрос. предл. – «а».	14-Well, speaking of thirst, I am not thirsty ... The particle .ስ. in a statement is translated as “though”, “as for”, “speaking about”. In a question it denotes adversative connection
15	መቆጃ በነበረኝ እኔም በብዙ እጠጣ ነበር ፥ ደግሞ በመቆጃው ይገድበት እወጣ ነበር	15. Если бы у меня был черпак, я бы и сам напился воды и с собою бы принес	15-If I had a ladle I would drink the water myself and take along with me...
16	የኛም መንገድ ባለጠጋው በሐዲበት የሆነ እንደሆነ	16. А если мы идем по той дороге, где шел тот богатый человек... придаточное предложение, выражающее реальное условие, может быть передано сочетанием относительной глагольной формы (дееспричастия или простою имперфекта) с заставшей формой...እንደሆነ(እንደሆነ)..	16-And if we go along the road which the rich man went along... The real conditional clause can be rendered by a combination of a relative verbal form (an adverbial participle or a Simple Imperfect form) with an idiomatic form .እንደሆነ(እንደሆነ)..
17	ምዕራፍ ፳፮ ስለ ፍቅር ምክር	17. Глава 26 Совет о любви	17-MeerafThe Council of Love
18	ምርኩዙን ይዞ እንከል አለ	18...идти прихрамывая, опираясь на палку	18... walk with a limp leaning on a stick
19	ድምጤን ከፍ አደረገ	19. Прислушаться	19-Listen in
20	መንግሥተ ሰማያት	20. рел. Царство небесное, рай	20-(relig.) Kingdom of God, Heaven
21	ኩነኔ	21. рел. Муки ада, ад	21-(relig.) Hell, torment of hell
22	እንክርዳድ	22. сорняк, плевел	22-Weed, chaff
23	ነድ አሠረ	23. вязать снопы	23-to sheave
24	የጤዳዩ የተቀደሰ ፈቃዱ ይሁንልኝ	24. Да поможет мне Бог!	24-God help me!
25	ምን ከፋኝ	25. С удовольствием! Отлично! Превосходно! (Идиом. выражение)	25-With pleasure! Super! Perfect! (idiomatic)
26	መከር ወራት	26. Время жатвы	26-Sheaving time

27	ከኩብር	27.... ከ፡.... -вместе, с; ...ከኩብር..... - с уважением	27-...ከ፡ ... Together, with; ...ከኩብር....- with respect
28	መልካም ዘር ዘርተህ አልነበረም?	28. разве ты не посеял хорошие зерна?	28-.... Haven't you sown good seed?
29	መንገድ አላረውንሁት ሊፈጅው ነው	29. он (зверь) собирается съесть всех проходящих мимо - предлог «а, с простым имперфектом в конструкции глаголом-связкой «быть» в настоящем времени ..ነው... передает намерение совершить действие в ближайшем будущем.	29-..... it (the beast) is going to devour everyone who passes by -- The combination of the preposition ..ል.. with the Simple Imperfect and the present be-link ..ነው..denotes intention to perform the action in the nearest future.
30	ከገኘሁማ	30. если же я встречу ... 1)... ከ - один из союзов, вводящий условное предложение, выражающее реальное условие. Сочетается с простым имперфектом; 2) Эклитика ... ማ... имеет значение «ведь», «же», «так и»	30-... if I meet... 1) ..ከ... is one of the conjunctions introducing a real condition clause with the verb in Simple Imperfect tense 2) enclitic.. ማ.. particle with emphasising meaning, corresponding to the Russian <i>ведь, же, так и</i>
31	ኸረ መቼ = መቼ ኸረ	31.... ኸረ መቼ.....- эмфатическая частица... መቼ ኸረ....	31-ኸረ መቼ... emphasising particle... መቼ ኸረ....

МЭКОННЫН ЫНДАЛЬКАЧОУ (1892–1963)

Мэконнын Ындалькачоу — писатель и государственный деятель. Происходил из одного из самых могущественных родов эфиопской земельной аристократии.

Получил образование при дворе императора Хайле Селассие I. После возвращения из Великобритании (1924) занимал ряд важных государственных постов: инспектор железной дороги Аддис-Абеба–Джибути (1924–26), министр коммерции (1926–31), представитель Эфиопии в Лиге Наций (1931–33). Во время итало-эфиопской войны по приказу императора находился в Палестине, выполняя обязанности уполномоченного по делам эфиопских беженцев. После окончания войны — министр внутренних дел (1942), с 1957 г. — президент сената.

Крупный общественный и государственный деятель, М.Ы. олицетворял собой одну из наиболее консервативных сил феодального общества, скептически относившегося к программе действий по модернизации страны.

М.Ы. сыграл важную роль в становлении и развитии новых жанров литературы — новеллы и драмы. В своей прозе он отстаивал незыблемость феодальных устоев и защищал с религиозных позиций сложившуюся сословную иерархию как данную Богом и потому не подлежащую никаким изменениям. Исследуя острые конфликты действительности, М.Ы. призывал преодолевать страдания и социальный гнет посредством морального совершенствования (новелла «Изменчивый мир» в сборнике «Поправьте меня», 1953, ро-

ман «Цэхай Мэсфын, 1957). Интерес М.Б. к нравственным проблемам, которые он стремился осмысливать с позиции христианского гуманизма, нашел отражение и в других новеллах («Камень Каина», «Город бедных» в сборнике «Поправьте меня», 1953), а также в романе-исповеди «Бег мыслей» (1956–57) — фактически новом для эфиопской литературе жанре, где запечатлены философские раздумья автора об основах мироздания и смысле человеческой жизни.

Другая важная тема творчества М.Б. — военно-патриотическая. Героизму и мужеству эфиопов в годы фашистской агрессии посвящена одна из наиболее тонких и проникновенных новелл «Я не лгу, говоря, я не умер» (сб. «Поправьте меня»), а также драма «Голос крови», с которой связывают возрождение эфиопской драматургии в послевоенный период (1941, 1948–49, вошла также в сборник «Поправьте меня», 1953, 4 изд. 1967).

(Даты приведены как по юлианскому, так и григорианскому календарю)

MAKONNEN ENDALKACHEW (1892–1963)

Makonnen Endalkachew was a writer and a state figure born in one of the most powerful families of Ethiopian landed aristocracy. He was educated at the court of the Emperor Haile Selassie I and on returning from Great Britain in 1924 held several key posts in the government, that of comptroller of the railroad from Djibuti to Addis Ababa from 1924–26, Minister of Commerce from 1926–31, Ethiopian envoy to the League of Nations (1931–33). During the war between Italy and Ethiopia,

ман «Цэхай Мэсфын, 1957). Интерес М.Б. к нравственным проблемам, которые он стремился осмысливать с позиции христианского гуманизма, нашел отражение и в других новеллах («Камень Каина», «Город бедных» в сборнике «Поправьте меня», 1953), а также в романе-исповеди «Бег мыслей» (1956–57) — фактически новом для эфиопской литературе жанре, где запечатлены философские раздумья автора об основах мироздания и смысле человеческой жизни.

Другая важная тема творчества М.Б. — военно-патриотическая. Героизму и мужеству эфиопов в годы фашистской агрессии посвящена одна из наиболее тонких и проникновенных новелл «Я не лгу, говоря, я не умер» (сб. «Поправьте меня»), а также драма «Голос крови», с которой связывают возрождение эфиопской драматургии в послевоенный период (1941, 1948–49, вошла также в сборник «Поправьте меня», 1953, 4 изд. 1967).

(Даты приведены как по юлианскому, так и григорианскому календарю)

MAKONNEN ENDALKACHEW (1892–1963)

Makonnen Endalkachew was a writer and a state figure born in one of the most powerful families of Ethiopian landed aristocracy. He was educated at the court of the Emperor Haile Selassie I and on returning from Great Britain in 1924 held several key posts in the government, that of comptroller of the railroad from Djibuti to Addis Ababa from 1924–26, Minister of Commerce from 1926–31, Ethiopian envoy to the League of Nations (1931–33). During the war between Italy and Ethiopia,

the order of the Emperor brought him to Palestine as a state representative dealing with Ethiopian refugees. After the war he occupied the position of the Minister of the Interior (1942) and since 1957 President of the Senate.

A prominent public figure and state man, Makonnen Endalkachew was the embodiment of the most conservative group of the feudal society, strongly opposed to plans of modernizing the country.

Makonnen Endalkachew played an important role in the rise and growth of new literary genres of the story and the drama. In his prosaic works he championed the inviolability of the feudal government and advocated the religious foundations of the class hierarchy as God-given and , thus, steadfast. In his treatment of acute conflicts of his day he appealed for moral perfection as a means of fighting against social inequality and suffering (the story “Inconstant World” in the “Advise Me” anthology, 1953, the novel “Tsehai Mesfin 1957). Makonnen Endalkachew dealt with morality and religion, Christian humanity, which found its way to other stories (“The Cain Stone”, “The City of the Poor” in the “Advise Me” anthology, 1953), also in his autobiographical novel “The Flight of Thought”, which, in fact, is a new genre for Ethiopian literature, a philosophical meditation of the author about the basic principles of the universe and the meaning of human life.

Yet another sphere of Makonnen Endalkachew’s writing is patriotism in the war. Heroic valour of Ethiopian people in the years of fascist aggression is the topic of one of the most subtle and heartfelt stories “I Do Not Lie, Saying I Am Not Dead” (in the “Advise Me” anthology) and the play “The Voice of Blood” considered to have triggered the renaissance of the Ethiopian drama of the post-war period (1941, 1948-49, also in the “Advise Me” anthology of 1953, the 4th edition of 1967).

(The dates are given in accordance with Julian and Gregorian calendars)

Памятник священнику-патриоту Абуне Петросу
The monument to the priest Abune Petros (Addis Ababa)

የደም ድምጽ። ከመኩንን እንዳልካቸው።
መዕራፍ ፩። ገጾች ፹፫-፹፯። (1940)

ግራዚያኒ ደወል ይደውላል አሽከር ይገባል። ግራዚያኒ አቡነ ጴጥሮስን አስገባ ይላል አሽከር አቡነ ጴጥሮስን ይግቡ ይላል። አቡነ ጴጥሮስ ይገባሉ።

ግራዚያኒ ፤-በፀ-ዕ አቡነ ጴጥሮስ ሆይ ስለምንድነው ለጣልያን መንግሥትና ለገናናው መ-ሶሊኒ አልገዛም ብለው ለጳጳስ በማይገባው ሕግ ከደጃዝማች አበራና ከደጃዝማች አስፋ ወሰን ጋራ ሊወጉን የመጡት።

አቡነ ጴጥሮስ ፤-ክቡር ሆይ እኔ የጦር አለቃ አይደለሁም፤ ለመዋጋትም አልመጣሁም፤ ነገር ግን ስላገሬናስለ ሃይማኖቴ ስለ ንጉሠ ነገሥቴ ክብር ለመሞት ብቻ ነው የመጣሁት።

ግራዚያኒ ፤-ቢሞቱ ምን ይጠቀማሉ ፤ ማንንስ ይጐዳሉ። አያውቁምን ገናናው መ-ሶሊኒ ዓለምን ሊገዛ እንደ ቃጣ የማንም ብርታት የሱን አሳብ ሊቃወም አይችልም።

አቡነ ጴጥሮስ ፤-ዐውቃለሁ ምንም ለማድረግ እንደማልችል። ነገር ግን ላገሬ ደሜ በመሬቴ ላይ ቢፈስ ጥቅም እንዲሆን አምናለሁ ፤ ዐውቃለሁም። ክብር ሆይ ያውቃሉን የደም ድምፅ አየርን ሰንጥቆ እንዲወጣ ዕንባም የነፍስ ደም ተራራን ሁሉ እንዲፈነቅል እንዳሉት ርግጥ ነው ገናናው መ-ሶሊኒ ዓለምን ሊገዛ እንደቃጣ።

ደግሞ ከዚህ መጨረሻው ምን እንደሆነ በቅርብ ይታየኛል እንድጨርሰውም ክቡርነትዎ ይፈቅድልኛል።

ግራዚያኒ ፤- ይጨርሱ።

አቡነ ጴጥሮስ ፤- ገናናው መ-ሶሊኒ አሁን የሚሠሩት ግፍ አዲስ ነገር አይደለም ፤ እንደዚሁም ሁሉ በዱሮው በሮማውያን መንግሥት እጅግ ጨካኞችና እብሪተኞች ነገሥታት ተነሥተው ዓለምን ያስጨንቁ ነበር። በነሱ ክፋትና እብሪት ቤተ ክርስቲያን ብዙ ልጆች ወለደች ከነዚሁ ከሮማውያን ነገሥታት

አንዱ ኔሮን የሚባለው የእብሪቱ ብዛት ቤት ሲቃጠል ማየት አምሮኛል ብሎ የሮማን ከተማ በማቃጠሉ በገዛ ሕዝቡ ተደብድቦ በውርደት ሞተ። የገናናው ሙሶሊኒም ዕድል እንደዚሁ ሁሉ ሳይሆን አይቀርም።

ግራዚያኒ ፤- ወይ ግሩም ከተወለድኩ እስካሁን ድረስ እንደርስዎ ያለ ደፋር አላየሁም በማን መሬት ላይ ቆመው ነው ገናናው ሙሶሊኒን የሚሰድቡ።

አቡነ ጲጥሮስ ፤- ክቡር ሆይ ስለጠየቁኝ ቃል ባጭሩ በኔው መሬት ላይ ቆሜ ነው የምናገረው።

ነገር ግን የጣልያን መሬት ነች ብለው ስላስታወቁኝ ለኢትዮጵያ እስክትመለስ ድረስ ሞትን መርጫለሁ በጠላት መሬት ላይ ልመላለስ አልፈቅድም።

ግራዚያኒ ፤- ስቆ አባቴ ሆይ ከመሞት መሰንበት ይሻላል፤ ይልቁንስ የቢክቶርዮ ዔማኑኤልን የኢትዮጵያ ንጉሠ ነገሥትነታቸውን አምነው ፈርመው በፍጹም ልብዎ ለደጉ ጣልያን መንግሥት እንዲያገለግሉና ለመስበኪያም ብዙ ገንዘብ እንድንሰጥዎት ቢደረግ በጣም የተሻለ ነው፤ ምክሬን ይስሙኝ።

አቡነ ጲጥሮስ ፤- ክቡር ሆይ ማነው፤ ዕብድ ከሆነ ሰው በቀር እናቱን ለገደለበት ባለጋራ የልብ አገልጋይ የሚሆን ለመስበኪያ የሚሆን ብዙ ገንዘብ ይሰጥዎታል ስላሉን በጣም አዘንኩ።

ማን ሰው ነው፤ አእምሮ ከሌለው ሰው በቀር ለራሱ መግደያ መርዝ በብዙ ገንዘብ የሚገዛ።

አሁንም ለክቡርነትዎ የመጨረሻ ቃሌን የምሰጥዎ ገንዘብዎ ለራስዎ ለጥፋትዎ ይሁን፤ እኔ ሃይማኖቴንና አገሬን በገንዘብ አልሸጥም።

ብዙርናውን ለመብል እንደሸጠ እንደ ዔሳው፤ ጌታውን ለገንዘብ እንደ ሸጠ እንደ ይሁዳ አልሆንም ከቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ በቀር ሌላ ንጉሠ ነገሥት አላውቅም።

ትልቅ ታሪክ በኛ ላይ ጥለው እንዲሞቱ የቀረቡ መሆናቸው ይታወቃል።

ምዕራፍ ፫። ገጾች ፺፯-፺፰።

አቡነ ጴጥሮስ ፤- ልጆቼ እንግዲህ ደኅና ሰንብቱ ኢትዮጵያ ነፃነቷ አይጠፋም ፤ እናንተ ግን አደራችሁን መልካም ፍሬ በመሆን ፈንታ እሾህና አሜከላ ሆናችሁ እንዳትቈዩ የኢትዮጵያን ነጻነት አስቡ።

የዘበኛው አለቃ ወደ ወህኒ ቤቱ ይገባል።

የዘበኛው አለቃ ይነሡ ወደሚደበደቡበት ሊሄዱ ነው።

አቡነ ጴጥሮስ ፤- በጣም ደስ ይለኛል ፤ እኔም የምጠብቀው ይኸንኑ ነበር። በየመንደሩ ይለፈፋል።

አቡነ ጴጥሮስ በገናናው የጣልያን መንግሥት ላይ ስለ ሸፈቱ አራዳ ይደበደባሉና በ፩ ሰዓት እንድትሰበሰቡ።

በ፩ ሰዓት አራዳ ወደ መደብደቢያው ቦታ ደረሱ። ሕዝቡም ተሰብስቦ ነበር ፤ ዘበኞቹ ግራና ቀኝ ተሰልፈዋል።

የዘበኛ አለቃው ዐይናቸው ላይ ጥቅር ጨርቅ አሰረላቸው።

አቡነ ጴጥሮስ ፤- አይሆንም ስለ ሀገሬ ሞትን ለማየት ስለምፈቅድ ለሞት መደለያ ዐይኔ ላይ በጥቅር ጨርቅ እንድሸፈን አልፈልግም ብለው ጣሉት።

የዘበኛው አለቃ እንግዲህ የመጨረሻ ቃል ለመናገር ይፈቅዱ እንደ ሆነ ይናገሩ።

አቡነ ጴጥሮስ የኢትዮጵያ ልጆች ሆይ የኔም ልጆች ደኅና ሰንብቱ ባለችኝ በመጨረሻ ደቂቃ ውስጥ የምነግራችሁ ቃል አደራ ለጠላታችሁ ለፋሽስት መንግሥት እንዳትገዙ ስንኳን እናንተ መሬቷ እንዳትገዛ ገዝቻለሁ።

የዘበኛው አለቃ አነጣጥሮ ተኩሰ።

አቡነ ጴጥሮስ ልክ መስቀል ሆነው በልባቸው ወደቁ። የዘበኛ አለቃ በገራቸው ላይ በሽጉጥ ተኩሰ።

ፊደላዊ ማረጃ፡፡ ፊደላዊ ማረጃ፡፡

1	ፊደላዊ (ፊደላዊ)	1. የጥቅም ቅጽ (ፊደላዊ)	1-the Right Reverend (- pl.)
2	ፊደላዊ (ፊደላዊ)	2. ማረጃ (ፊደላዊ)	2-metropolitan (... pl.)
3	ፊደላዊ (ፊደላዊ)	3. ማረጃ	3-sufferings
4	ፊደላዊ	4. ማረጃ	4-enemy
5	ፊደላዊ	5. ማረጃ, የጥቅም ቅጽ	5-Primogenitary right
6	ፊደላዊ	6. ማረጃ	6-Obstacle, handicap
7	ፊደላዊ	7. ፊደላዊ ማረጃ	7-(here) metropolitan pulpit
8	ፊደላዊ ማረጃ	8. ማረጃ	8-To defy death
9	ፊደላዊ ከፊደላዊ ማረጃ ጋር በጥንቃቄ ተጽዕኖ	9. ማረጃ ማረጃ, ማረጃ ማረጃ የጥቅም ቅጽ ማረጃ ማረጃ	9. he was ravaged by the crowd because he had set Rome on fire. The action noun with the possessive pronominal suffix in combination with the preposition ...ፊ... acts like a clause of reason.
10	ፊደላዊ ማረጃ ማረጃ ፊደላዊ ማረጃ ማረጃ ፊደላዊ ማረጃ ማረጃ	10. ማረጃ ማረጃ ማረጃ ማረጃ የጥቅም ቅጽ ማረጃ ማረጃ ማረጃ የጥቅም ቅጽ ማረጃ ማረጃ ማረጃ	10... Mussolini is bound to have similar destiny .. - the combination of the negative Imperfect form of the notional verb with the conjunction ...ፊ... plus the negative 3 rd person singular masculine form of the verb ...ፊ... ("to stay") gives the meaning of inevitability of the action expressed by the Imperfect notional verb.
11	ፊደላዊ ማረጃ ማረጃ ማረጃ ማረጃ ፊደላዊ ማረጃ ማረጃ ማረጃ ማረጃ	11. ማረጃ ማረጃ ማረጃ ማረጃ ማረጃ የጥቅም ቅጽ ማረጃ ማረጃ ማረጃ ማረጃ	11. Get up! You are to be soon shot in execution. The combination of the Imperfect form of the notional verb and the present tense be-link ...ፊ... expresses an action about to take place in the nearest future

12	የመጨረሻ ቃል ለመናገር ይፈቅዱ እንደሆነ	12. если Вы хотите сказать Ваше последнее слово... простой имперфект смыслового глагола в сочетании с застышей формой...እንደሆነ(እንደሆነ)..... передает придаточное предложение, выражающее реальное условие.	12.If you wish to have your final word... The Simple Imperfect form of the notional verb in combination with the fixed form ...እንደሆነ(እንደሆነ)... has a meaning of a real conditional clause.
13	ብኩርናውን ለመብል እንደሸጠ እንደ ዓብው	13 – как Исав, продавший за еду право первородства... По библейскому преданию, Исав, сын Исаака, ввук Авраама, вернувшись голодным с охоты, продал своему младшему брату, близнецу Иакову, право первородства за чечевичную похлебку.	13 - like Esau, who sold his birth right for food. According to the Biblical legend, Esau - son of Isaac and grandson of Abraham- returning hungry from hunting, sold his birth right, his primogenitary, to his twin brother Jacob for a mess of pottage, a dish of lentil soup.
14	ጌታዬን በገደሉ በሮማውያን እጅ መከራ መቀበል ...ደስ ይለኛል	14.Я буду счастлив принять мучения от рук римлян, распявших моего господя (По преданию Иисус Христос был распят по приказу царя Ирода в царстве Иудейском, которое находилось на территории Римской империи).	14 -I shall be happy to take martyrdom at the hands of the Romans, who crucified My Lord. According to the Bible, Jesus Christ was crucified on the orders of King Herod, the ruler of Judeaea – then part of the Roman Empire.
15	አራዳ	15.Арада – дореволюционный торговый центр Аддис-Абебы.	15 - Arada – the trading centre of Addis-Ababa in the pre-revolutionary times.

КЭББЭДЭ МИКАЭЛЬ

(1915–1998)

Кэббэдэ Микаэль получил традиционное среднее образование. Из-за итало-эфиопской войны не смог получить высшее образование, однако много занимался самообразованием, изучил французский и английский языки. Впоследствии К.М. занимал высокие общественные и государственные посты в Министерстве образования и иностранных дел (1945–55), был чрезвычайным и полномочным послом Эфиопии в Ватикане на открытии Вселенского собора (нач. 1950-х гг.).

Автор сборника «Свет разума» (1933—34, 41–42), в котором элементы эфиопского фольклора органично

Кэббэдэ Микаэль в момент вручения ему Литературной премии им. Хайле Селассие.

Kebbele Mikael receiving the Haile Selassie I Literary Award (1990s)

сочетаются с западноевропейской литературной традицией; дидактических сочинений для учащихся средних школ «История и притчи» и др. К.М. — один из наиболее известных публицистов, автор работ, посвященных взаимосвязям традиционной эфиопской и западноевропейской культур: «Эфиопия и западная цивилизация» (одновременно издана на французском и английском языках, 1941–42, 1948–49), «Всемирная история» (ч.1 1941–42, 1948–49, ч. 2, 1954–55). «Великие люди» (1943–44, 1950–51), «Модернизация Японии» (1946–47, 1953–54).

К.М. — основоположник классицистской эфиопской драмы на амхарском языке. С его приходом в литературу завершился начальный период драматургии 30-х гг. Произведения К.М. свидетельствуют о его знакомстве с европейской драматургией — античной трагедией, театром французского классицизма, творчеством У. Шекспира (он перевел и адаптировал для эфиопской читательской аудитории трагедию «Ромео и Джульетта», 1946–47, 1953–54).

Перу К.М. принадлежат пьесы различных жанров — это и религиозно-аллегорическая драма «Пророческое свидание» (опубл. 1938, 1945–46, англ. перевод 1953), историческая трагедия в стихах «Ганнибал» (пост. 1955–56, опубл. 1956, 1963–64), драма «Калерб» в основе которой — идея служения христианской религии, историческая трагедия «Ахьяаб» (опубл. 1960–61, 1967–68) и др.

(Даты приведены как по юлианскому, так и григорианскому календарю)

KEBBEDE MIKAEL (1915–1998)

Kebbede Mikael got traditional secondary education which he could not further to higher education due to the war between Italy and Ethiopia but he continued self-education, learned French and English. Kebbede Mikael held high public and government positions in Ministries of Education and Foreign Affairs (1945–55), was an Ambassador plenipotentiary in Vatican at the opening of the Oecumenical Council (early 1950s).

Kebbede Mikael is the author of “The Light of Reason” anthology (1933–34, 41–42), where elements of Ethiopian folklore naturally blend with Western European literary tradition; of “Histories and Parables), didactic works for secondary school, and others. He is one of the best-known non-fiction writers who studied the inter-relation of Ethiopian and Western European cultures in such works as “Ethiopia and the Western Civilization” (also published in French and English, 1941–42, 1948–49), “Universal History” (Part 1 in 1941–42, 1948–49, Part II in 1954–55), “Great People” (1943–44, 1950–51), “Modernization of Japan” (1946–47, 1953–54).

Kebbede Mikael is the founder of classicist Ethiopian drama in Amharic, which brought to completion the initial period of the drama of the 1930s. His works testify to his familiarity with European drama from ancient tragedy to French Classicism to Shakespeare (he translated “Romeo and Juliet” and adapted it to Ethiopian readership, 1946–47, 1953–54).

Kebbede Mikael wrote plays of various genres, such as “The Prophetic Meeting”, a religious allegoric drama (published in 1938, 1945–46, English translation in 1953); “Hannibal”, a historical tragedy in verse, (staged in 1955–56, published 1956, 1963–64), “Kaleb”, a drama based on the idea of service of Christian religion; “Ahiab”, a historical tragedy (published in 1960–61, 1967–68)

(The dates are given according to Julian and Gregorian calendars)

መልክና ፡ መስታዎት። ከከበደ ፡ ሚካኤል። (1940)

እጅግ አድርጎ መልኩ የሚያስቀይም አንድ ሰው ነበር። እሱም በሕይወቱ መስታዎት አግኝቶ መልኩን በዐይኖቹ ተመልክቶት አያውቅም ነበር። መልኩ የማያምር አስቀያሚ መሆኑንም የሚሰማው የሐሜት ሐሜት እንጂ ፊት ለፊት ገልጦ ሊነግረው የደፈረ ሰው እንኳ አልነበረም። ከዕለታት አንድ ቀን ድንገት አንድ ትልቅ የግድግዳ መስታዎት አግኝቶ መልኩን ሊመለከት ወደ እሱ ቀረበ። እውነትም መልኩን ቢመለከተው በጣም የሚያስከፋ ሆኖ አገኘው። ወደ መስታዎቱም በጣም ተጠግቶ ትክ ብሎ ቢያስተውል መልኩ ጥፋነቱ እጅግ የሚያስቅቅና የሚያሳፍር ሆኖ አገኘው። ከዚህ በኋላ በልቡ እንዲህ አለ።

ይህ የምመለከተው የሚያስጠይቁ መልክ እውነት የእኔ ሆኖ ነውን? በሰው አፍ ስታማ የምሰማውስ ለካ እርግጥ ኖሩዋል? በዓለምም ላይ የምኖረው እንደዚህ የሚያስከፋ መልክ ይዜ ነውን? ይህ ሁሉ በፍጹም ሐሰት ነው። በዚህ መስታዎት ውስጥ የምመለከተውን ያህል የእኔ መልክ አያስከፋም። በእውነቱ ነገር እኔ ቆንጆ ነኝ። ቁንጅናዬንም ልቡናዬ ያውቀዋል። ይህ መስታዎት ግን ሐሰተኛ ነው ለሰው ያለ መልኩ መጥፎ መልክ ይሰጣል። በዚህ ቦታም ተቀምጦ ሊኖር አይገባውም ብሎ ትልቅ ድንጋይ አነሣና ወርውሮ መስታዎቱን ሰባበረው።

መስታዎት በምን ይመሰላል? እውነቱን ገልጦ በሚናገር ሰው ይመሰላል። መልክ ደግሞ በምን ይመሰላል? በመጥፎ ጠባይ ይመሰላል። እኛ ግብዞቹ የአዳም ልጆች ሁላችንም በጠባያችን ውስጥ ያለውን ክፋት ለመስማትና ለማወቅ አንፈልግም። ልቡናችንም ሲረዳው ትዕቢታችን እሺ ብሎ አይቀበልም። ጉድለታችንን ደፍሮ የሚነግረንም ሰው ቢኖር ይህ ሰው ተቈጥቶ መስታዎቱን እንደ ሰበረው እኛም እንዲሁ ያንን ሰው እንጣላለን። እኛ ግብዞቹ ያምንወደው የሕሊናችንን ዐይን ጨፍነን አለ ባሕርያችን መልካም ባሕርይ አለን ብለን እያሰብን ልባችንን ሐሰተኛ ደስታ በመመገብ የገዛ ራሳችንን መልሰን እያታለልን ለመኖር ነው። ትዕቢታቸውን አሸንፈው እውነትን የሚወዱና ጠባያቸውን የሚያሻሽሉ ሰዎች በጣም ጥቂቶች ናቸው።

Филологический комментарий. የፈተኞች ማስረጃ።

1	ፊት ለፊት	1.3d. — прямо в лицо	1-(here) straight in the face
2	ትክ ብሎ አስተዋለ	2.Пристально рассматривать	2-To stare
3	በሰው አፍ ስታማ የምለማውስ	3. а ведь то, что я слышал о себе в сплетнях людей (когда люди сплетничали обо мне)	3 - while, what I heard about myself in gossip, is ...
4	አታለለ	4. обманывать, вводить в заблуждение	4-To cheat, disorient
5	እጅግ አድርጎ መልኩ የሚያስቀይም	5. отвратительная внешность... Деспричастие от глагола...አደገ.. (делать, совершать) в сочетании с наречием употребляется эмфатически, для усиления значения, выраженного наречием	5- to look disgusting... The adverbial participle of the verb .አደገ... (to do, to perform) in combination with an adverb is used emphatically to intensify the meaning of the adverb
6	መልኩን በመለኮተው በጣም የሚያስስክፉ ሆኖ አገኘው	6. взглянув на себя, он увидел, что внешность его ужасна.	6. glancing in the mirror, he saw that he looks terrible (his appearance is awful)

ሥልጣኔ : ማለት : ምንድነት? ከከበደ : ሚካኤል።
የሥልጣኔ : ደዌ። ገጽ ፳፭-፳፮ ፤ ፪፻-፪፻፭። (1941)

ኤመርሰን የተባለው ያሜሪካ ፈላስፋ የሰጠውን አሳብ የተከተልን እንደሆነ ሰው በሁሉም በኩል የሥልጣኔ እርምጃ ሊፈጽም አይችልም። ባንድ በኩል ሥራው የለማ ሲሆን በሌላ በኩል ይበላሻል። በአንድ በኩል ሲያገኝ በሌላ በኩል ያጎድላል። በዚህ ምክንያትም ሆነ ወይም በሌላ የዛሬዬቱ ሥልጣኔ ከፍ ያሉ ጉድለቶች እንደሚገኙባት የታወቀ ነው። ብቅል ፤ አሻሮና ጌሾ እነዚህ ሶስቱ ሲዋሐዱ ጠላ ተብለው በአንድ ስም እንደሚጠሩ ሁሉ የገንዘብ ፍቅር ፤ ማቴሪያሊስምና የእግዚአብሔር ክህደት እነዚህ ሶስቱ የምዕራባዊ ሥልጣኔ መርዞች የማይለያዩና የተደጋገፉ ስለሆኑ የሥልጣኔ ደዌ ብለን ባንድ ስም ብንጠራቸው ቅር የሚያሰኝ አይሆንም። የገንዘብ ፍቅር የተባለው በንግድ ላይ ተመሥርቷል። ምንጩም ኢንዱስትሪ (ፋብሪካ) ነው። ማቴሪያሊስም ማለት ለምድራዊ ነገር ብቻ ተገዥ ሆኖ መገኘትና መስገብገብ ፤ በመንፈስ በኩል ያለውን ታላቅ የሆነ ሀብት መዘንጋት ፤ መካድም ነው።

ሰው የገንዘብን ፍቅር ከሁሉ ነገር በላይ አድርጎ ከተመለከተ ከማቴሪያሊስም ሊያመልጥ አይችልም። እነዚህ ሁለቱ ነገሮች የሃይማኖትን መቀዝቀዝ ፤ ወይም እግዚአብሔርን መካድ : እንደሚያስከትሉ ግልጽ ሆኖ የሚታይ ነገር ነው። ሰው ለጣዖት እያመለከ አሠርቱ ቃላትን ሊጠብቅ እንደምን ይችላል ? ከሁለት አንዱን መምረጥ አለበት። እንግዲህ የገንዘብ ፍቅር ማለት ገንዘብን እንደ ጣዖት ማምለክ ነው። የምዕራብ ሕዝቦች የሳይንስና የቴክኒክ ጥበብ ከተገለጠላቸው ጀምሮ አዲስ የሥልጣኔ ዘመን እንደተከፈተላቸው ታውቋል። በኤሌክትሪክቴ ኃይል የሚንቀሳቀሱት ኢንዱስትሪዎች ለሰው ኑሮ የሚጠቅሙትን ልዩ ልዩ ነገሮች እየሠሩ ሲሰጡ ዓለም ከተፈጠረ ጀምሮ ታይቶና ተሰምቶ የማይታወቅ ሀብት ወደ አውሮፓ መጥረፍ ጀመረ።

የገንዘብ ፍቅር የተባለው መርዝ ጠባዩ ይህ ሲሆን አሁን ደግሞ የሁለተኛውን መርዝ ማለት የማቴሪያሊስምን ጉዳይ ባሕሪው ምን እንደሆነ እንመልከት። የሳይንስ ጥበብ ለሰዎች እየተገለጠ ሲሔድ ሰው ከአቅሙ በላይ የሆነ ዕውቀት ባንጐሉ አደረበት። ሊቃውንትም የሥነ ፍጥረትን ጥበብ በመመርመር ብቻ አሳባቸው ተጠመደ። በዚህ ዓለም ላይ የምናየው ነገር አብዛኛው ምሥጢሩ ለኛ ለሰዎች የተሠወረ ነው። ይህንንም በጣም ሰፊ የሆነውን የተሸፈነ ነገር እናውቃለን ብለን አንመኝም። ምክንያቱም ካቅማችን በላይ እንደሆነ ስለምናውቀው ነው። የሳይንስ ጥበብ ትልቅ እርምጃ ካደረገችበት ጊዜ ጀምሮ ማለት ከሁለት መቶ ዓመታት ወዲህ የሳይንስ ሊቃውንት ሰው አሳቡንና ድካሙን ሳይንስን በመመርመር ላይ ቢያውለው የተሸፈነውን ነገር ሁሉ ለማወቅ ይችላል የሚል እምነት አደረባቸው። እንደዚሁም በሳይንስ መርምረን የተረዳነውን በመጽሐፍ ቅዱስ ተጽፎ ከሚገኘው ጋር ስናስ ተያየው አይገናኝም። ስለዚህ ሰው ማንኛውንም ነገር እራሱ እየመረመረ ማስረጃ ሲያገኝለት ብቻ ሊቀበለው ይገባል እንጂ እግዚአብሔር ለሰው በነቢያትና በቀሩትም የሃይማኖት መሪዎች አማካይነት ገለጠለት ወይም አስተማረው የሚባለውን “re’velation” መቀበል አይገባንም የሚሉ ሊቃውንት ተገኙ። ግማሾቹ ደግሞ እግዚአብሔር መኖሩ አይካድም። ነገር ግን የአስትሮኖሚ ዕውቀት ባሁኑ ጊዜ በጣም የተስፋፋ ሆኖ የቀድሞዎቹ ሰዎች ያልደረሱበትን ዕውቀት ዛሬ ስለደረሰንበት እኛ ሰዎች የምንኖርባት ዓለም እንደ ጤፍ ቅንጣት የምትቆጠር ታናሽ ነገር ስለሆነች ፤ እግዚአብሔር ለዚች ታናሽ ነገር ይህን ያህል አይጨነቅበትም የሚሉ ናቸው። ሌሎችም ደግሞ በዚህ ዓለም ላይ ዘለዓለማዊነት ያለው ግዙፍ አካል ብቻ ነው። ግዙፍ አካል ማለት ከዋክብትና ፕላኔቶች በላያቸውም ላይ ያለው እንደ አፈር ፤ ድንጋይ ፤ ብረታ ብረትና ማዕድን የመሰለው ነው። ግዙፍ አካሎች የተባሉት አንዴ በእሳት

እየቀለጡ ፤ አንዴም እየፈረሱ ፤ ተመልሰው ደግሞ እየተቋቋሙ ጨርሶ መጥፋት ሳይደርስባቸው ሲለዋወጡ ዘለዓለም ይኖራሉ። በዚህ ዓለም ላይ ምንም ነገር አይፈጠርም። ምንም ነገር ደግሞ ጨርሶ አይጠፋም። ሰውና በእስትንፋሽ የሚኖሩ ፍጡሮች ግን አላፊ የሆኑ በድንገት እንዳጋጣሚ የተገኙና በቶሎ የሚጠፉ ናቸው። ስለዚህ ዘለዓለማዊነት ያለው ግዙፍ አካል ነው እንጅ ሰው ዘለዓለማዊነት ያለው ፍጡር ሊሆን አይችልም ይላሉ። ያም ሆነ ያ እነዚህ አሳቦች ሁሉም የሃይማኖትን ሕንፃ የሚያፈርሱና ማቴሪያሊስምን የሚደግፉ ናቸው። የሁለቱን መርዞች ጠባይ ከተመለከትን በኋላ ወደ ሦስተኛው ጉዳይ የእግዚአብሔር ክህደት ወደ ተባለው አልፈን እንመልከተው። ሰው አንደኛ በገንዘብ ፍቅር ከተሸነፈ ፤ ሁለተኛ ሰው በሥነ ፍጥረቱ ብክርና የተሰጠው መሆኑን ከባድ ወይም ከተጠራጠረ ፤ ከዚህ በኋላ የእግዚአብሔርን መኖር ጨርሶ ቢክድ ምን ያስደንቃል? ስለዚህ በመጨረሻ ጊዜ የተነሡት ከሀድያን የሆኑ ሊቃውንት ያለ ፍርሃትና ያለ ማመንታት የእግዚአብሔርን መኖር ጨርሰው ክደዋል። ይህንኑም ወደፊት ባሉት ምዕራፎች እንደርስበታለን።

Филологический комментарий. བཤམ་པོ་གྲངས་ལྔ་བཅུ་གྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱི་ཕྱོད་ཀྱི་

1	በሁሉም በኩል የሥልጣኔ እርምጃ ፈጽመ	1. способствовать прогрессу во всех областях научной и практической деятельности человека...	1-to further progress in all spheres of human research and practical work
2	ብቅል፣ አሻርና ጌሾ	2. проросшие зерна, жареные зерна и листья, которые используют для приготовления тэля – легкого традиционного пива	2 - germinated grain, roasted grain and leaves used to prepare <i>tella</i> – light traditional beer
3	ዋሑደ	3. соединять, удачно комбинировать	3. To combine, match
4	የእግዚአብሔር ከሀደት	4. атеизм	4- atheism
5	የሥልጣኔ ደዌ	5. болезни цивилизации	5. Diseases of civilisation
6	ቅር አሰኘ	6. Заставить простить	6-To make someone beg
7	የሚታይ ነገር	7. Очевидный	7-Evident
8	አሠርቱ ቃላት ጠብቅ	8. Соблюдать десять заповедей	8-To keep the Ten Commandments
9	የማቴዎላኒዝምን ጉዳይ በሕርይ	9. Сущность материализма	9-The essence of materialism
10	የሳይንስ ጥበብ	10. Научные знания	10-scientific knowledge
11	ከአቅም በላይ የሆነ ዕውቀት	11. Знания о сложнейших веществах и процессах природы	11-knowledge of the most complicated matter and natural processes
12	ነቢይ	12. Пророк	12- a prophet

13	ፍፍርሰ ጠፋ	13. Полностью, окончательно разрушаться	13-to be completely destroyed
14	አንዴ	14. зл. когда-то	14-(here) once. Some time ago
15	የም ሆነ ያ	15. так или иначе.... Идиоматический тип противительного союза, образованный от глагола ...ሆነ.	15-one way or another – idiomatic adversative conjunction derived of ..ሆነ.. verb.
16	ብኩርና	16. Перевенство (право перворожденного)	16-Primogenitary right
17	ተጠመደ	17. Попадался в ловушку	17-To be entrapped
18	የተሸፈነ ነገር አናውቃለን በለን አንመኝም	18. Мы не верим, что узнаем тайны.... часто придаточные дополнительные предложения представляют собой прямую речь, которая вводится конструкциями от глагола „ለ... «сказать». В данном предложении употребляется деепричастие первого лица множественного числа «ለእ?....» - Мы сказав»	18- We do not believe that we will come to know mysteries... Object clauses often contain direct speech introduced by various forms of speech verbs.ለ... (say). In this particular sentence an adverbial participle of the first person plural ...ለእ?. is used
19	ማንኛውንም ነገር....ለቀብ ለው ይገባል	19. в любое явление ...нужно уверовать....	19. any phenomenon must be believed
20	በዚህ ምክንያት ሆነ ወይም በሌላ	20. по этой причине, или по иной ...ሆነ...ወይም ... являются простыми сочинительными разделительными союзами. Совместное употребление объясняется желанием автора усилить противопоставление	20... for this or that reason ...ሆነ...ወይም .. are simple copulative and disjunctive conjunctions. Using them together the author wishes to emphasise opposition.
21	«ሥልጣኔ ማለት ምንድነት?»	21. «что значит цивилизация?» В заглавии книги имеется в виду западная цивилизация. Употребление существительного « цивилизация» в ж.р. подчеркивает отрицательное отношение автора к цивилизации Запада и соответствует общему настрою книги.	21. - “What does civilisation mean?” - The word “civilisation” in the title of the book means “Western civilisation”. The use of this word in the feminine gender underlines the author’s negative attitude to the Western civilisation as such and is in accord with the general tune of the book.

ТАДДЕСЕ ЛИБЭН

(РОД. 1930/31)

Таддесе Либэн (р. 1930/31), в Уолло, затем переехал с семьей в Аддис-Абебу, где учился сначала в миссионерской школе Адвентистов 7-го дня в Акаки, затем в средней школе им. Хайле Селасие I в Котебе. В 1949 г. преподавал английский язык в частной мусульманской школе, с 1951 г. служил в банке. Одновременно начал заниматься литературным творчеством. Первый сб. коротких рассказов — «Сентябрь» вышел в 1957 г., второй — «Другим путем» (1959–60).

В рассказах Т.А. заострил внимание на социальных вопросах Эфиопии — коррупции, взяточничестве, развращающем влиянии Запада на молодежь страны. Новаторскими для литературы Эфиопии тех лет явились не только темы, поднятые Т.А., но и язык рассказов — простой, точный, ясный, он противоположен традиционному стилю, изобилующему сложными цветистыми оборотами.

(Даты приведены в соответствии с григорианским календарем)

TADDESE LIBEN

Taddese Liben was born in 1930/31 in Wollo, then the family moved to Addis-Ababa and he studied in the missionary school of Seventh-Day Adventists in Akaki, then in the Haile Salassie I secondary school in Koteba. In 1949 he taught English in a private Muslim school, and starting with 1951 he worked in a bank. Parallel to his work he started literary writing so that his first collection of short stories “September” was published in 1957 and the second one, “A Different Way”, appeared in 1959–60.

In his stories Taddese Liben focused on social problems in Ethiopia, such as corruption, bribery, vicious influence of the West upon Ethiopian youth. Not only the topics were new to Ethiopian literature but also clear and precise narrative style, so contrary to traditional style lavish with language flourish.

(The dates are given in accordance with the Gregorian calendar)

ትንሹ ፡ ልጅ ። ከታደሰ ፡ ሊበን ። (1941)

በጣም ፡ ቆንጆ ፡ ነበር ። ቆንጆ ፡ ትንሽ ፡ አፍ ፡ ቆንጆ ፡
ትንሽ ፡ ከንፈር ፡ ነበረው ። ፀጉሩ ፡ ሉጫ ፡ ዓይኖቹ ፡ ትንን
ሽና ፡ ቁልጭ ፡ ያሉ ፡ ነበሩ ። እጆቹ ፡ ቆንጆ ፡ ትንንሽ ፡
እጆች ፡ እግሮቹ ፡ ቆንጆ ፡ ትንንሽ ፡ እግሮች ፡ ነበሩ ። ሲናገር ፡
ደግሞ ፡ ደስ ፡ የሚልና ፡ ጣፈጥ ፡ ያለ ፡ ነበር ። ቆንጆ ፡ አበባ ፡
ወይም ፡ ቆንጆ ፡ ትንሽ ፡ ልጅ ፡ መንካት ፡ መዳሰስ ፡ መሳም ፡
የሚወዱ ፡ ሰዎች ፡ ፀጉሩን ፡ ይነኩት ፡ አንስተው ፡ ያቅፉት ፡
ታቅፈውም ፡ ይስሙት ፡ ነበር ። ምክንያቱም ፡ ቆንጆ ፡
ድንቡጩ ፡ ትንሽ ፡ ልጅ ፡ ነበር ።

ስድስት ፡ ዓመቱ ፡ ነበር ። ትንንሽ ፡ ቆንጆ ፡ ጤናማ ፡
ልጆች ፡ በዚህ ፡ ዕድሜያቸው ፡ ያምራሉ ። እሱም ፡ የስድስት ፡
ዓመት ፡ ትንሽ ፡ ቆንጆ ፡ ጤናማ ፡ ልጅ ፡ ስለ ፡ ነበር ፡
ያምር ፡ ነበር ።

አባትና ፡ እናቱም ፡ ነበሩ ።

አባትዬው ፡ ትልቅ ፡ ግዙፍ ፡ ደግሞም ፡ ጥሩ ፡ ሰው ፡
ነበር ። ልጁንም ፡ ይወደው ፡ ነበር ። ልጁም ፡ አባቱን ፡ ይወ
ደው ፡ ነበር ። ልጁም ፡ አባቱን ፡ ይወደው ፡ ነበር ። ትንንሽ ፡
ልጆች ፡ በሕፃንነታቸው ፡ ወራት ፡ መጫወቻዎችን ፡ እንደሚ
ወዱ ፡ ሁሉ ፡ ልጁም ፡ ደግሞ ፡ መጫወቻ ፡ ይወድ ፡ ነበር ።
ነገር ፡ ግን ፡ አባትዬው ፡ ለልጁ ፡ ምንም ፡ ዓይነት ፡ መጫ
ወቻ ፡ አይገዛላትም ፡ ነበር ። ሌሎች ፡ ሰዎች ፡ በመንገድ ፡ ሲያ
ልፉ ፡ ያገኙት ፡ ግን ፡ ለልጁ ፡ ኳስ ፡ ወይም ፡ ብልጭልጭ ፡
የሆነ ፡ መጫወቻ ፡ ይገዙለት ፡ ነበር ። ልጁም ፡ መጫወቻዎቹን ፡
በጣም ፡ ይወዳቸው ፡ ነበር ። ምክንያቱም ፡ እሱ ፡ በእነሱ ፡ ይጫ
ወት ፡ ነበር ። አባትዬው ፡ በበኩሉ ፡ ለልጁ ፡ ጫማና ፡ ልብስ ፡
ይገዛለት ፡ ነበር ። ልጁ ፡ ጫማዎቹን ፡ ይበልጡን ፡ ጊዜ ፡ አያ
ደርጋቸውም ፡ ነበር ። ምክንያቱም ፡ ትንሽ ፡ ስለ ፡ ነበር ፡ ጫማ
ዎቹን ፡ ማድረግ ፡ ይሰላቸውና ፡ ይደክመው ፡ ነበር ፡ አባትዬው ፡ ግን ፡
ሁልጊዜም ፡ በግድ ፡ ለልጁ ፡ ጫማውን ፡
ያደርግለት ፡ ነበር ። ጫማዎቹና ፡ ልብሶቹም ፡ ልጁን ፡ ይሞ
ቁት ፡ ነበር ። ሌሎች ፡ ሰዎች ፡ ልጁ ፡ ሲሮጥ ፡ ባቱን ፡ ለማ
የት ፡ ኳሷን ፡ እፊት ፡ እፊቱ ፡ በጣም ፡ እያንከባለሉ ፡ ደርሶ ፡
እንዲይዛት ፡ ያስረጡት ፡ ነበር ። አባትዬው ፡ ግን ፡ ልጁን ፡ አያ
ስረጠውም ፡ ነበር ። ምክንያቱም ፡ ብዙ ፡ ትልልቅ ፡ ደንጊያ
ዎች ፡ ልጁ ፡ በሚሮጥበት ፡ ስፍራ ፡ አካባቢ ፡ ስለ ፡ ነበሩ ፡

ይወድቅብኛል ፡ ብሎ ፡ ይፈራ ፡ ነበር ። አባትዬው ፡ ልጁ ፡ ወድቆ ፡ ጥርሱ ፡ እንዲሰበር ፥ ወይም ፡ እንዲፈከት ፡ አይፈልግም ፡ ነበር ። ሌሎቹም ፡ ሰዎች ፡ እንደዚሁ ፥ ልጁ ፡ ወድቆ ፡ እንዲህ ፡ እንዲሆን ፥ አይፈልጉም ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን ፡ አባትዬው ፥ አባት ፡ ስለ ፡ ነበር ፥ ድንገት ፡ ይሆናል ፡ በማለት ፥ ይህንን ፡ ሁሉ ፡ ያስብ ፡ ነበር ። ልጁ ፡ ግን ፡ መሮጥ ፡ ይፈልግ ፡ ነበር ። ሲይዙት ፡ ለቅቃችሁኝ ፡ ካልሮጥኩ ፡ እያለ ፡ ይጮህ ፥ ይፈራገጥ ፥ ያለቅስ ፡ ነበር ። ምክንያቱም ፡ ትንሽ ፡ ልጅ ፡ ስለ ፡ ነበር ፥ በመሮጥ ፡ አንድ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ወድቆ ፡ መሰበር ፡ እንዳለ ፡ አያውቅም ፡ ነበር ።

እናትዬዋ ፡ ደግሞ ፡ በበኩሏ ፡ የተገባዘባዘባች ፡ እመቤት ፡ ደግሞም ፡ ደግ ፥ ዳርባባ ፡ ሴት ፡ ነበረች ። ልጅዋን ፡ ትወደው ፡ ነበር ። ልጁም ፡ እናቱን ፡ ይወዳት ፡ ነበር ። የጎረቤት ፡ ሴቶች ፡ ለልጁ ፡ ካራሜላ ፡ ይገዙለት ፡ ነበር ። አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ እናቱ ፡ እንድትገዛለት ፡ ባለ ፡ ካራሜላው ፡ ሲመጣ ፡ ከልጁ ፡ ፊት ፡ ሆነው ፡ ያስታውሷት ፡ ነበር ። እሷ ፡ ግን ፡ ለልጁ ፡ ካራሜላ ፡ አትገዛለትም ፡ ነበር ። ወተትና ፡ ዳቦ ፡ ብቻ ፡ ትገዛለት ፡ ነበር ። እሱ ፡ ግን ፡ ካራሜላ ፡ ስለሚጣፍጠው ፥ ካራሜላ ፡ ይበልጥ ፡ ይወድ ፡ ነበር ። የጎረቤቶቹንም ፡ ሴቶች ፡ ድጋፍ ፡ ባገኘ ፡ ቁጥር ፥ ካራሜላውን ፡ ካልገዛሽ ፡ እያለ ፡ ያለቅስባት ፡ ነበር ። እሷ ፡ ግን ፡ ካራሜላውን ፡ መግዛት ፡ እምቢ ፡ ብላ ፥ ወተት ፡ በግድ ፡ ታጠጣው ፡ ነበር ። ሌሎች ፡ የጎረቤት ፡ ሴቶች ፡ ደግሞ ፥ ልጁን ፡ እወሬና ፡ እጫወታ ፡ ቦታ ፥ እባብር ፡ መንገድ ፡ ዳር ፡ ይወስዱት ፡ ነበር ። እሷ ፡ ግን ፡ ከመንገድ ፡ ዳርና ፡ ከጫዋታው ፡ ቦታ ፥ ርጣ ፡ ሄዳ ፡ ሰዎቹን ፡ ተቆጥታና ፡ ገስጸ ፥ እሱን ፡ ከዚያ ፡ አንጠልጥላ ፡ ወደ ፡ ቤት ፡ ታመጣው ፡ ነበር ። ልጁም ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ያለቅስ ፡ ነበር ። ምክንያቱም ፡ ትንሽ ፡ ልጅ ፡ ስለነበር ፥ ወሬ ፡ ደግሞ ፡ ይወድ ፡ ነበር ። የጎረቤቶቹ ፡ ሴቶች ፡ ልጁን ፡ ሲያሮጡትና ፡ ሲሮጥ ፡ የዋለበትን ፡ እግሮቹን ፡ አያጥቡትም ፡ ነበር ። እናቱ ፡ ግን ፡ ሁል ፡ ጊዜ ፡ ማታ ፡ ማታ ፡ ታጥበው ፡ ነበር ። እሷ ፡ እግሮቹን ፡ ስታጥበው ፥ እሱ ፡ ያለቅስ ፡ ነበር ። ምክንያቱም ፡ ውሃ ፡ ስለሚቀዝቅዝው ፡ ይፈራ ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን ፡ ከታጠበበት ፡ ውሃ ፡ ውስጥ ፡ ሁል ፡ ጊዜም ፡ ብዙ ፡ ጭቃ ፡ ይገኝበት ፡ ነበር ።

እናትና ፡ አባቱ ፡ ደግሞ ፡ አንድ ፡ እዳር ፡ አገር ፡ የሚኖር ፡ ወዳጅ ፡ ነበራቸው ። እሱም ፡ ረዘም ፡ ብሎ ፡ ጠና ፡ ያለ ፥ ሽቦት ፡ አለፍ ፡ አለፍ ፡ እያለ ፡ ጣል ፡ ያደርገበት ፥ ሰው ፡ ነበር ። በጣም ፡ የሚያፈቅራቸው ፡ ወዳጆቹ ፡ ስለ ፡ ነበሩ ፥

አልፎ ፡ አልፎ ፡ እየመጣ ፡ ያያቸው ፡ ነበር ። ከዕለታት ፡
አንድ ፡ ቀን ፡ ጎሙስ ፡ እንደዚሁ ፡ እንደ ፡ ልማዱ ፡ ሊጠይቃ
ቸው ፡ መጥቶ ፡ ነበር ። እነሱም ፡ በበኩላቸው ፡ በጣም ፡ የሚያ
ፈቅሩት ፡ ወዳጃቸው ፡ ስለ ፡ ነበር ፤ እንደ ፡ መጣ ፡ ጥሩ ፡ እራት ፡ አዘጋጅተው ፡
ጋብዘውት ፡ ነበር ። ከእራት ፡ በኋላ ፡ ደግሞ ፡ እናትና ፡ አባትዬው ፡
ከሰውዬው ፡ ጋር ፡ ቁጭ ፡

ብለው ፡ ያወሩ ፡ ነበር ። ልጁም ፡ አራተኛ ፡ ከነሱው ፡ ጋር ፡
እናትና ፡ አባት ፡ መሀል ፡ ከእንግዳው ፡ ሰውዬ ፡ ፊት ፡
ለፊት ፡ ቁጭ ፡ ብሎ ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን ፡ እሱ ፡ እንደነሱ ፡
አያወራም ፡ ነበር ። ዝም ፡ ብሎ ፡ ብቻ ፡ እነሱ ፡ አዋቂዎቹ ፡
ሲያወጉ ፡ ያያቸው ፡ ነበር ። ይበልጡንም ፡ ጊዜ ፡ እንግዳውን ፡ ሰውዬ ፡
አተኩሮ ፡ ይመለከተው ፡ ነበር ። ሰውዬውም ፡ ደግሞ ፡ እንደዚሁ ፡ ልጁን ፡
ይመለከተው ፡ ነበር ። ልጁም ፡ ሰውዬው ፡ ሲመለከተው ፡ እሱም ፡ መልሶ ፡
ይመለከተው ፡ ነበር ። በኋላም ፡ ሰውዬው ፡ ከአዋቂዎቹ ፡ ጋር ፡ የያዘውን ፡ ወግ
፡ በድንገት ፡ አቋ

ርጦ ፡ ልጁን ፡ ትኩር ፡ ብሎ ፡ አየው ። ልጁም ፡ እንደዚሁ ፡
ሰውዬውን ፡ ትኩር ፡ ብሎ ፡ አየው ። ሰውዬውም ፡ በዚህ ፡
ጊዜ ፡ ልጁን ፡ ለማነጋገር ፡ በመፈለግ ፡ ወደ ፡ ልጁ ፡ በወንበሩ ፡
ላይ ፡ እንዳለ ፡ ጐንበስ ፡ ብሎ ፡ በቀልድ ፡

“አንተ ፡ የማነህ ፡ ልጅ ?” ብሎ ፡ ጠየቀው ።

ልጁም ፡ ምንም ፡ ሳይመልስ ፡ ሰውዬውን ፡ ዝም ፡ ብሎ ፡ ትኩር ፡ ብሎ ፡
አየው ። ሰውዬውም ፡ በልጅ ፡ ዝምታ ፡ ተገ
ርሞ ፡ እንደ ፡ ገና ፡-

“በል ፡ እናትና ፡ አባትህን ፡ ትወዳቸዋለህ ?” ብሎ ፡ ጠየ
ቀው ።

ልጁ ፡ አሁንም ፡ እናትና ፡ አባቱን ፡ ብቻ ፡ ግራና ፡ ቀኝ ፡
ገልመጥ ፡ ብሎ ፡ አይቶ ፡ ልክ ፡ እንደ ፡ በፊቱ ፡ ለሰውዬው ፡
ምንም ፡ ሳይመልስ ፡ ዝም ፡ ብሎ ፡ አየው ።

ሰውዬውም ፡ አሁን ፡ ይበልጥ ፡ ተገርሞ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ እንደ ፡ ምንም ፡ ብሎ ፡
፡ ለማናገር ፡ በመፈለግ ፡-

“እናትና ፡ አባትህ ፡ ያስቡልሃል ?” ብሎ ፡ ጠየቀው ።

ልጁ ፡ አሁንም ፡ በፊት ፡ እንዳደረገው ፡ ሁሉ ፡ እናትና ፡
አባቱን ፡ ብቻ ፡ ገልመጥ ፡ ገልመጥ ፡ እያለ ፡ አይቶ ፡ ሰውዬ
ውን ፡ ዝም ፡ አለው ። ሰውዬው ፡ አሁን ፡ ደግሞ ፡ እንደዚ
ያው ፡ ተስፋ ፡ ሳይቆርጥ ፡ እንደ ፡ ምንም ፡ አባብሎ ፡ እንኳን ፡ ለመናገር ፡ ፈልጎ
፡ እንደዚህ ፡ እያለ ፡ በልጁ ፡ ዙሪያ ፡ ወጥ
መድ ፡ መተብተብ ፡ ጀመረ ።-

“አዬ ! መናገር ፡ አታውቅም ፡ መሰለኝ ? በኛ ፡ አገር ፡ አን

ተን ፡ የሚያካክሉ ፡ ልጆች ፡ ይናገራሉ ። የሚጠይቋቸውን ፡
ሁሉ ፡ ይመልሳሉ ። አዬ ! አንተ ፡ መናገር ፡ አታውቅም ፡
ኢሮ ! መናገር ፡ አያውቅም ።”

ልጁ ፡ አሁንም ፡ እንደዚያው ፡ ምንም ፡ ሳይበገር ፡ አፉን ፡
ለጉሞ ፡ እናትና ፡ አባቱን ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ በፊት ፡ ግራና ፡
ቀኝ ፡ ገልመጥ ፡ እያለ ፡ ካየ ፡ በኋላ ፡ ሰውየውን ፡ ዝም ፡
ብሎ ፡ ያየው ፡ ጀመር ። ሰውየውም ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡
ማፈርም ፡ እንደ ፡ መገረምም ፡ ብሎ ፡ ወዲያው ፡ ዓይኑን ፡ ከት
ንሹ ፡ ልጅ ፡ ላይ ፡ አንስቶ ፡ ከአዋቂዎቹ ፡ ጋር ፡ ንግግሩን ፡ ቀጠለ ።

በበኒጋው ፡ ጧት ፡ የሰውየው ፡ ወደ ፡ አገሩ ፡ መመለሻ ፡ ቀን ፡ ነበረና ፡
ቁርስ ፡ ካደረገና ፡ ቡና ፡ ካከተመ ፡ በኋላ ፡ ሊሄድ ፡ ብሎ ፡ ከቤት ፡ ወጣ ።
እናትና ፡ አባትየውም ፡ ሊሸ

ኙት ፡ ከአጥር ፡ ውጭ ፡ ድረስ ፡ ተከትለውት ፡ እያወሩት ፡ ወጡ ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡
ልጅ ፡ እቤት ፡ አልነበረም ። ሰውየው

ወም ፡ ሊሰነባበት ፡ የልጁ ፡ እናትና ፡ አባት ፡ ተራ ፡ በተራ ፡

ሲሰም ፡ ልጁን ፡ ሊሰም ፡ ብሎ ፡ ያለበትን ፡ ጠይቆ ፡ ነበር ።

ነገር ፡ ግን ፡ እነሱ ፡ ልጁን ፡ ከአንድ ፡ ሁለት ፡ ጊዜ ፡

በስሙ ፡ ጮኸው ፡ ከጠሩትና ፡ ሮጥ ፡ ሮጥ ፡ ብለው ፡ በዓይና

ቸው ፡ ከፈለጉት ፡ በኋላ ፡ ብቅ ፡ ባለማለቱ ፡ የት ፡ እንዳለ ፡ ስላላወቁ ፡
ሊያቀርቡለት ፡ አልቻሉም ፡ ነበር ። በኋላም ፡ ሰው

የው ፡ እነሱት ፡ አዋቂዎቹን ፡ ብቻ ፡ ተሰነባብቶ ፡ ከአጥር ፡ ግቢው ፡ ዘቅዘቅ ፡
እንዳለ ፡ ልጁ ፡ ለካስ ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡

ሁሉ ፡ ለብቻው ፡ ከጎድዳዳ ፡ ቦታ ፡ ተሸሽጎ ፡ ይጠብቀው ፡

ኖሮ ፡ ሰውየው ፡ ከዚያ ፡ ደርሶ ፡ አለፍ ፡ እንዳለው ፡ ብቅ ፡ ብሎ ፡ ቃሉን ፡ ከፍ ፡
አድርጎ ፡-

“አንቱ ፡ አባባ !” ብሎ ፡ ጠራው ።

ሰውየውም ፡ በመደነቅ ፡ ገጽ ፡ መለስ ፡ ብሎ ፡ ቆሞ ፡

ልጁን ፡ አየው ።

“እማማና ፡ የአባባ ፡ ልጅ ፡ ነኝ ። እማማንና ፡ አባባን ፡ እወዳ
ቸዋለሁ ። እማማና ፡ አባባ ፡ ለእኔ ፡ ያስቡልኛል ።”

ሰውየው ፡ በዚህ ፡ በጣም ፡ ተገርሞ ፡ የተሸከመውን ፡ ዕቃ ፡

ከመሬት ፡ ላይ ፡ አኑሮ ፡ ከዚያ ፡ በኋላ ፡ ደግሞ ፡ እልጁ ፡ አጠ

ገብ ፡ በርከከ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ብሎ ፡ የልጁን ፡ ትከሻ ፡ በሁለ

ቱም ፡ እጆቹ ፡ ጨበጥ ፡ አድርጎ ፡ ያዘ ፡-

ለካ ፡ ትናገራለህ ! ለካ ፡ ትናገራለህ ! ለምን ፡ ታዲያ ፡ ትላ

ንት ፡ ማታ ፡ ስጠይቅህ ፡ እንደዚህ ፡ ብለህ ፡ አልመለስክል

ኝም ?” ብሎ ፡ ጠየቀው ።

ልጁም ፡ ለንቦጩን ፡ ጣል ፡ አድርጎ ፡ በጉልህ ፡ ድምጽ ፡-

“እማማና ፡ አባባ ፡ ነበሩ ።” አለው ።

“ታዲያስ ፡ ቢኖሩ ! ምንድነው ?” ትፈራቸዋለህ ፡ እንዴ ?

“አዎን ።”

“ለምን ?”

“እማማና ፡ አባባ ፡ የማውቀውን ፡ ከሰው ፡ ፊት ፡ ብናገር ፡
አይወዱም ።”

Филологический комментарий. Philological commentary. የፈላጎጽ ማስረጃ።

1	ድንበፌ	1. упитанный, пухлый	1. Chubby
2	ሊጠይቅ መጣ	2. навещать	2.to visit
3	አወጋ = አወራ	3. передавать новости, слухи	3. to spread the news, gossip
4	በ...ዙሪያ ወጥመድ ተበተባ	4. ставить ловушку	4.to put a trap
5	ገልመጥ ብሎ አየ	5. оглаживаться	5. to turn back
6	አካተመ	6. по традиции в Эфиопии пьют кофе три чашки подряд. Только после третьей чашки кофейная церемония считается завершенной.	6. according to Ethiopian tradition coffee is to be drunk three cups in succession. Only after the third cup the coffee drinking ceremony is considered over.
7	የተገነዘቡት እመቤት	7. благополучная, respectable дама	7. a respectable well-to-do lady
8	ጎዘገዘ	8. усыпать, устлать - в Эфиопии существует обычай к Пасхе или Новому году усыпать дом травой и цветами. Женщины, которые умело, красиво, быстро выполняют эту процедуру, считаются хорошими хозяйками.	8. strew - there is an Ethiopian tradition to strew the house with flowers and herbs for the celebration of Easter and New Year. Women who have the knack of doing it quickly and beautifully are considered good house wives
9	መናገር አታውቅም መሰለኝ?	9. мне кажется, ты не умеешь говорить?	9. It seems to me you can't speak
10	አሮ	10. Иро (имя мальчика)	10. Iro – a boy's name

መስከረም ፡ ጅብ ፡ ነች ፡ ከታደሰ ፡ ሊበን ፡ (1949)

1

ቀኑ ፡ ቅዳሜ ፡ ነበር ፡ አሰፋ ፡ ያዲስ ፡ አበባ ፡ ከፍተኛ ፡
ትምህርት ፡ ቤት ፡ ተማሪ ፤ ዕድሜው ፡ ሀያ ፡ ዓመት ፡ የሆነ ፤ እናቱን ፡
ለመጠየቅ ፡ ካዲስ ፡ አበባ ፪፻፭ ኪሎ ፡ ሜትር ፡ በምሥራቅ ፡
ራቅ ፡ በኩል ፡ ርቃ ፡ ከምትገኘው ፡ ከተማ ፡ ሸኖ ፡ ሄዶ ፤ ከሰዓት ፡
ፊት ፡ ሰዓት ፡ ጀምሮ ፡ እናቱ ፡ ቤት ፡ ነበር ።

የእናቱ ፡ ቤት ፡ ከከፍተኛ ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ የተሠራ ፡ በመሆኑ ፡
ከበር ፡ አፋም ፡ ላይ ፡ ሆኖ ፡ የሚታዩ ፡ ብዙ ፡ ነገሮች ፡ ነበሩ ።

የአሰፋም ፡ ዓይን ፡ ይህንኑ ፡ ትርኢት ፡ ከሩቅ ፡ ሲከታተል ፡
ከመጣ ፡ በኋላ ፡ በእናቱ ፡ አጥር ፡ ግቢ ፡ አዋሳኝ ፡ ካለው ፡
አጥር ፡ ግቢ ፡ ውስጥ ፡ ከሚታየው ፡ ሰቀለ ፡ ቤት ፡ በር ፡
ወደ ፡ ውጭ ፡ ሲወጣ ፡ የሚታየው ፡ ነገር ፡ እውነተኛ ፡
ወይም ፡ ሕልም ፡ መሆኑን ፡ ለማረጋገጥ ፡ አስቦ ፡ ደኅና ፡ ሆኖ ፡
እንዲታየው ፡ በተመኘው ፡ አቅጣጫ ፡ አንጋዶ ፡ ወደዚህ ፡ በር ፡
አተኩሮ ፡ ነበር ።

ይህም ፡ ቤት ፡ ከሌሎቹ ፡ ቤቶች ፡ ትንሽ ፡ ለመለየትና ፡ ግማሽ ፡ በግማሽም ፡
ያዲስ ፡ ዘመን ፡ ዐቅድ ፡ ነክ ፡ በመሆን ፡
ጣሪያው ፡ አዲስ ፡ አበባን ፡ (ቆርቆሮ) ፡ ግድግዳው ፡ ሸኖን ፡
(የድንጋይ ፡ ካብ) ፡ የሆነ ፡ ነበር ። ሆኖም ፡ አሰፋ ፡ አሁን ፡
በበሩ ፡ ብቅ ፡ ሲል ፡ ያየው ፡ ነገር ፡ እውነተኛ ፡ እንጂ ፡ ሕልም ፡ አልነበረም ።
ከቤት ፡ ውስጥ ፡ በበሩ ፡ ብቅ ፡ ያለ
ችው ፡ አንድ ፡ ነጭ ፡ የቤት ፡ ፈትል ፡ ቀሚስ ፡ የለበሰች ፡
ሴት ፡ ነበረች ።

አሰፋም ፡ ወጥታለት ፡ እንዲህ ፡ ሙሉ ፡ በሙሉ ፡ እንዳይታይ ፡
ያት ፡ ልቡ ፡ አለመጠን ፡ መታ ፡ ዓይኖቿም ፡ ከዓይኖቹ ፡
ላይ ፡ ሲያርፉ ፡ ከእግር ፡ ጥፍሩ ፡ እስከ ፡ ራስ ፡ ፀገሩ ፡ ነዝረው ።
ዓይኖቹንም ፡ ከሷው ፡ ላይ ፡ ሳያነሣ ፡ እናቱን ፡-

“እማማ ፡ ይቺ ፡ ማን ፡ ናት ?” ብሎ ፡ ጠየቀ ።

ቁጭ ፡ ያሉትም ፡ እናት ፡ እዚያው ፡ እንደ ፡ ሆኑ ፡ ቀና ፡ ብለው ፡-

“የቷ ፡ ልጄ ?” ብለው ፡ ጠያቁ ።

አሰፋ ፡ አሁንም ፡ ወደ ፡ እናቱ ፡ ዘወር ፡ ሳይል ፡ እዚያው ፡
ሰውነት ፡ ላይ ፡ ዓይኖቹን ፡ ድርቅ ፡ አድርጎ ፡-

“ይ - ይቺ!” አለ ።

እናቱም ፡ በዚህ ፡ መልስ ፡ ብድግ ፡ ብለው ፡ የልጃቸው ፡
ዓይን ፡ እንዲህ ፡ የፈዘዘበትን ፡ አቅጣጫ ፡ ይዘው ፡ የተጠቀሰች

ውን ፡ ሴት ፡ ልጅ ፡ እንዳይ ፡ ሰቅጠጥ ፡ ብለው ፡-

“አስፋ ! በል ፡ ቀስ ፡ ብለህ ፡ ግባ ። ይህችን ፡ ልጅ ፡ ከእንግዲህ ፡ ወዲህ ፡ ዓይንህ ፡ ፈጽሞ ፡ እንዳላያት ፡ ሁን ።” ብለው ፡ አዘዙ ።

እሱም ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ወደናቱ ፡ አይቶ ፡-

“ምነው ! ለምን ፡ እማማ ?” ብሎ ፡ ጠየቀ ።

“ቡዳ ፡ ነች ! ልጄ ። ያውም ፡ እንዲህ ፡ እንዳትመስልህ ፡ ዋና ፡ ቀርጣፊዋ ።”

አስፋም ፡ በማዘን ፡ አኳኋን ፡ ወደ ፡ እናቱ ፡ ሙሉ ፡ በሙሉ ፡ ዘወር ፡ ብሎ ፡-

እማማ ! እማማ ! እንደዚህ ፡ አትበይ ። ሰው ፡ የሰው ፡ ልጅ ፡ አንቺስ ፡ ብታስቢው ፡ እንዴት ፡ ጅብ ፡ መሆን ፡ ይችላል ? ይህ ፡ እማማ ፡ ሲወርድ ፡ ሲዋረድ ፡ የመጣ ፡ ያገራችን ፡ አፈ ፡ ታሪክ ፡ ነው ። በእግዚአብሔር ፡ አምሳል ፡ የተፈጠረ ፡ ሰው ፡ ተመልሶ ፡ ጅብ ፡ ሊሆን ፡ እንደማይችል ፡ መጽሐፍ ፡ ቅዱስ ፡ ደግሞም ፡ ሌሎች ፡ ከፍ ፡ ያሉ ፡ ትምህርቶች ፡ ያስረዱናል ። እርግጥ ፡ አንዳንድ ፡ ሰዎች ፡ የዓይናቸው ፡ ኃይል ፡ አያዩ ፡ ሆኖ ፡ ደከም ፡ ባለ ፡ ሰው ፡ ላይና ፡ በሕፃናት ፡ ላይ ፡ ሲያርፍ ፡ ሊጐዳ ፡ ይችላል ፡ ይሆናል ። ነገር ፡ ግን ፡ ከዚህ ፡ አልፎ ፡ ተርፎ ፡ ሰው ፡ ማታ ፡ ጅብ ፡ ቀን ፡ ደግሞ ፡ ተመልሶ ፡ ሰው ፡ ይሆናል ፡ ማለት ፡ የማይሆን ፡ ነገር ፡ ነው ።” አለ ።

እናትየዋም ፡ እንዲሁ ፡ እሳቸውም ፡ በበኩላቸው ፡ በቁጣ ፡ የደም ፡ ስርቻቸው ፡ ተገታትረው ፡-

“ምነው ፡ አሁን ፡ በቀደም ፡ ለት ፡ ከስምንት ፡ ቀን ፡ በፊት ፡ ድፍን ፡ ሸኖ ፡ አልተረዳውም ፡ እንዴ ! መገርሳ ፡ የሚባለውን ፡ ወዳጅዋን ፡ አልጋዋ ፡ ላይ ፡ በመድኃኒቷ ፡ አፍዝዛ ፡ አስተኝታ ፡ እሷ ፡ ከጅቦቹ ፡ ጋር ፡ ስትጋልብ ፡ አንግታ ፡ ስትመለስ ፡ እሱስ ፡ መድኃኒቱ ፡ ሳይበቃ ፡ ቀርቶ ፡ አይነቃም ፡ ብላ ፡ ካሰበችበት ፡ ጊዜ ፡ በፊት ፡ መገርሳ ፡ ነቅቶ ፡ አውልቃ ፡ የደበቀችውን ፡ የራስ ፡ ቅሏን ፡ አግኝቶ ፡ አልደበቀውም ! እሺ ፡ እሱም ፡ ይቅር ፡ ሦስት ፡ ቀን ፡ ሙሉ ፡ አልመልሰላት ፡ ብሎ ፡ በሯን ፡ ዘግታ ፡ ስታለቅስ ፡ አልከረመችም ! እሺ ፡ እሱም ፡ ደግሞ ፡ ይቅር ፡ ይህንኑ ፡ አሁን ፡ እንዲህ ፡ እላዩዋ ፡ ላይ ፡ ወድቆ ፡ ያየኸውን ፡ ፀጉሯን ፡ ራሱት ፡ ከነራስ ፡ ቅሏ ፡ በመገርሳ ፡ እጅ ፡ ሰኞ ፡ ገበያ ፡ ውስጥ ፡ ሲዞር ፡ አላየነውም ! ህም ! ደግሞ ፡ እንዴት ፡ ታስረጂኛለሽ ! ባየህ ፡ አገር ፡ ግልብጥ ፡ ብሎ ፡ ወጥቶ ፡ እግዚዎ ፡ ብሎ ፡ ለምኖት ፡ ነው ፡ የመለሰላት ። ምነው ፡ አንቺ ፡ አየለች ፡ አትነግሪውም ፡ ለዚህ ፡ ለወንድምሽ ?

ቢይ ፡ እኮ ። የወይኒቱን ፡ ፀጉር ፡ እመገርሳ ፡ እጅ ፡ አላየሽ
ወም ? እሷስ ፡ በሯን ፡ ዘግታ ፡ ሦስት ፡ ቀን ፡ ሙሉ ፡ ስታለ
ቅስ ፡ አልሰማሻትም ?” አሉ ።

አየለችም ፡ የእናቷን ፡ ማምረር ፡ ተገንዝባ ፡ እንዳሏትም ፡ ወዲያው ፡
ወንድሟን ፡ አይታ ፡-

“አዎን ፡ ጋሼ ፡ እማማ ፡ ያለችው ፡ ሁሉ ፡ እውነት ፡ ነው ። ፀጉሯን ፡ ጋሼ ፡
መገርሳ ፡ ሲያዞረው ፡ ሁላችንም ፡ አይተነ

ዋል ።” አለችው ።

አሰፋም ፡ ከዚያ ፡ በኋላ ፡ ምንም ፡ ሊል ፡ አልቻለም ። ደን

ግጦ ፡ ገብቶ ፡ ቁጭ ፡ አለ ። ከሰውም ፡ ሰው ፡ የዚች ፡ ልጅ ፡ ጭንቅላት ፡ ከራሷ
፡ ላይ ፡ ወልቆ ፡ ተገኝቶ ፡ በገቢያ ፡ ሲዞር ፡ ነበር ፡ አሉት ። እስቲ ፡ ለዚህ ፡ ምን
፡ ይመለሳል ! ዝም ፡

ብሎ ፡ ተቀምጦ ፡ ቆይቶ ፡ ጥላው ፡ በረዶ ፡ አሥራ ፡ አንድ ፡
ሰዓት ፡ እንደሆነለት ፡ ብቻውን ፡ ለመሆን ፡ በማሰብ ፡ በዚያው ፡
ፊት ፡ አገሩን ፡ ላይ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ አቅርቦት ፡ በነበረው ፡ ምክ
ንያት ፡ አሁንም ፡ በሰው ፡ አማካኝነት ፡ ሊወጣ ፡ ተነሣ ።

እናቱም ፡ እደጅ ፡ ድረስ ፡ ተከትለውት ፡ ወጥተው ፡-

“እንግዲህ ፡ እንዲያው ፡ አደራህን ፡ ልጄ ፡ ወደዚያ ፡ ቤት ፡ ፈጽመህ ፡ ዝር ፡
እንዳትል ?” ብለው ፡ ለመነት ።

አሰፋም ፡ የእናቱን ፡ ማምረር ፡ ተገንዝቦ ፡-

“እሺ ፡ እማማ ።” ብሎ ፡ መለሰ ።

“እስቲ ፡ እንዲያው ፡ ይኸው ፡ ሙት ፡ አልሄድም ፡ በልና ፡
እጄን ፡ ምታኝ ?”

“እማማ ፡ ሙት” ።

II

አሰፋም ፡ ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ላይምሰል ፡ አገሩን ፡ እውነት ፡
እንደሚያይ ፡ ሰው ፡ ከተማው ፡ በሞላ ፡ ወለል ፡ ብሎ ፡ ከሚታ
ይበት ፡ ከፍተኛ ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ ወጥቶ ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን ፡
ዓይኑ ፡ ከዋለበት ፡ ላይ ፡ ልቡ ፡ ስለአልነበረ ፡ አንዱንም ፡ አላ
የም ፡ ነበር ።

ምነው ፡ እናቱ ፡ ቅድም ፡ ያገባች ፡ ናት ፡ ወይም ፡ ታጭታ
ለች ፡ ወይም ፡ የራስ ፡ ልጅ ፡ ናት ፡ ባሉት ፡ ኖሮ ። አሰፋ ፡ ደፋር ፡ ነው ።
እንደሚሉት ፡ ደግሞ ፡ ደፋርና ፡ ጨስ ፡
መውጫ ፡ አያጣም ። ነገር ፡ ግን ፡ እናቱ ፡ አልፈው ፡ ተር
ፈው ፡ ጅብ ፡ ነች ፡ አሉት ። አሰፋ ፡ ይህንን ፡ በጎሊናው ፡ ሊያ
ምነው ፡ ወይም ፡ ሊቀበለው ፡ ከቶ ፡ አልቻለም ። ለብቻው ፡ በሐ
ሳቡ ፡ እንዴት ፡ እሷ ፡ ጅብ ፡ ትሆናለች ? እሷ ፡ ከሰብአዊነት ፡ ወደ ፡ ሌላ ፡ ነገር
፡ ለመለወጥ ፡ ብትችል ፡ መልአክ ፡ ብትሆን ፡ እንጂ ፡ ጅብ ፡ አትሆንም ፡ ይል ፡

ጀመር ። ደግሞስ ፡ የሰው ፡ ልጅ ፡ እንዴት ፡ የራስ ፡ ቅሉን ፡ አውልቆ ፥
 አስቀምጦ ፡ ጅብ ፡ ሆኖ ፡ ይሄዳል ? ይህ ፡ በፍጹም ፡ እልም ፡ ያለ ፡ ዓይን ፡
 ያጣ ፡ ውሸት ፡ ነው ። ስንት ፡ የደም ፡ ሥሮች ፡ ስንት ፡ ጅማ
 ቶች ፡ መበጣጠስ ፡ እንዳለባቸው ፡ ማን ፡ ለነማማ ፡ በነገራቸው ። እነሱ ፡ ግን ፡
 ሲያወሩት ፡ ልክ ፡ አንድ ፡ ባርኔጣ ፡ ከሰው ፡
 ራስ ፡ ወልቆ ፡ እንደተቀመጠ ፡ የኸል ፡ አድርገው ፡ ነው ። ሆኖም ፡ ይኸው ፡
 ንግግራቸው ፡ ሁሉም ፡ ጨርሶ ፡ ውሸት ፡
 ነው ፡ ለማለት ፡ ደግሞ ፡ አይቻልም ። ያ ፡ መገርሳ ፡ ያሉት ፡
 ሰውዬ ፡ የልጅቷን ፡ ስም ፡ ማጥፋቱን ፡ ጥርጥር ፡ የለውም ፡ አጥ
 ፍቶታል ። የታባቱ ! ይህን ፡ ጊዜ ፡ እምቢ ፡ ብላው ፡ ይሆናል ። እሱን ፡
 እውነትም ፡ እንዴት ፡ ብላ ፡ እሺ ፡ ትበለው ። ስሙ ፡ እንኳን ፡ ደስ ፡ አይልም
 ። አንዳንድ ፡ ሰዎች ፡ እንደዚህ ፡
 ናቸው ። የገዛ ፡ ነውራቸውን ፡ ለመደገፍ ፡ ሲሉ ፡ የሰውን ፡
 ስም ፡ ያጠፋሉ ። “እገሌ ፡ እገሊትን ፡ ለምን ፡ ተውካት ?”
 “አዬ ፡ የኔ ፡ ወንድም ፡ አሷማ ፡ ይኸውልህ ፡ እንደዚህ ፡ ነች ።”
 መገርሳም ፡ አይጠረጠርም ፡ የዚሁ ፡ ብጤ ፡ ነው ። እንዲ
 ያው ፡ አሷን ፡ ጠይቆያት” አግኝቼው ።
 ነገር ፡ ግን ፡ እንዴት ፡ አድርጌ ፡ ልጠይቃት ፡ እችላለሁ ? እማማ ፡ እንዳልሄድ
 ፡ አስምላኛለች ። እማማ ፡ እንዳልሄድ ፡ ያስ
 ማለችኝ ፡ ጅብ ፡ ናትና ፡ ልጄን ፡ ትበላብኛለች ፡ ብላ ፡ ነው ።
 አይ ፡ እማማ ! እነዚህ ፡ እናቶች ! ነገር ፡ ግን ፡ እኔ ፡ ሰው ፡
 ጅብ ፡ እንደማይሆን ፡ ይህችም ፡ ልጅ ፡ ጅብ ፡ እንዳይደለች ፡ አውቃለሁ ። ምን
 ፡ አለ ፡ ታዲያ ፡ ብሄድ ? አምላኬ ! እባክህ ፡
 ልሂድ ? ዛሬ ፡ እንዲያው ፡ አሷን ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ስሜያት ፡
 ነገ ፡ ጧት ፡ ንስሐ ፡ እገባለሁ ።

III

ወይኒቱ ፡ እሱ ፡ አንኳኩቶ ፡ ሲገባ ፡ ደህና ፡ ደህና ፡ ልብሷን ፡ ለባብሳ ፡
 አልጋዋ ፡ አጠገብ ፡ ቁጭ ፡ ብላ ፡ ነበር ።
 “ቅድም ፡ ልክ ፡ ሳይሽ!”
 “እኔም ፡ ገና ፡ ሳይህ!”
 “ሮባን ፡ ስልከው ፡ በእውነት ፡ እሺ ፡ ና ፡ የምትይኝ ፡ አል
 መሰለኝም ፡ ነበር ።”
 እኔም ፡ ቅድም ፡ እናትህ ፡ ከበሩ ፡ ላይ ፡ ወደ ፡ ውስጥ ፡ ሲያስገቡህ ፡ ሁለተኛ
 ፡ የምገተያይ ፡ አልመሰለኝም ፡ ነበር ።”
 እንደዚህ ፡ ነበር ፡ ለጥቂት ፡ ጊዜ ፡ ሆኖ ፡ የቆየው ፡ የአስ
 ፋና ፡ የወይኒቱ ፡ የፍቅር ፡ ንግግር ። በኋላም ፡ ይህ ፡ ሁሉ ፡
 አልፎ ፡ ለአስፋም ፡ የቀኑ ፡ ሕልም ፡ ተፈጽሞ ፡ ጐን ፡ ለጐን ፡
 ተቀምጠው ፡ ስሟት ፡ ስማው ፡ እንደዚሁም ፡ ደግሞ ፡ ሌላ ፡

ቁም ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ ሲያወሩና ፡ ሲጫወቱ ፡ ቆይተው ፥
ሌሊቱ ፡ እንደ ፡ ተራመደባቸው ፡ እንዳስተዋሉ ፡ ደግሞ ፥ ኩራ
ዙን ፡ አጥፍተው ፡ ተኝተው ፡ ነበር ።

አስፋንም ፡ ከጥቂት ፡ ደቂቃዎች ፡ በኋላ ፥ ከባድ ፡ እንቅ
ልፍ ፡ ወስዶት ፥ ወይኒቱ ፡ እጉኑ ፡ እክንዱ ፡ ላይ ፡ ተኝታ ፥
እሱ ፡ በሕልሙ ፡ ከሷው ፡ ጋራ ፥ በደስታና ፡ በዓለም ፡ በብዙ ፡ አገር ፥ በብዙ ፡
ቦታ ፡ ሲጓዝ ፡ ያይ ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን ፡ አስፋ ፡ በዚህ ፡ በያዘው ፡ ሁኔታ ፡
ሌሊቱን ፡ በሞላ ፡ ሳይነጋ ፥

ከሌሊቱ ፡ አሥራ ፡ አንድ ፡ ሰዓት ፡ ላይ ፡ ሲሆን ፥ በርዶት ፡
ከእንቅልፉ ፡ ብንን ፡ አለ ። ብርዱም ፡ ደግሞ ፡ ያለ ፡ ምክን
ያት ፡ አልነበረም ። ሕልሙ ፥ ቅዠቱ ፥ ፍቅሩ ፥ ወይኒቱ ፡
ከጉኑ ፡ አልነበረችም ። እናቱም ፡ ያሉት ፡ ነገር ፡ ወዲያውኑ ፡
ትዝ ፡ አለው ፡ “ጅብ ፡ ነች!” ጥርጣሪ ፡ ሆዱን ፡ አሸበረው ።
ከብርዱ ፡ ጋራ ፡ ወባው ፡ እንደ ፡ ተነሣበት ፡ ሰው ፡ ተርገፈ
ገፈ ። ልብሱንም ፡ በጥድፊያ ፡ አጠላልቆ ፥ ወደ ፡ እናቱ ፡
ቤት ፡ ሩጦ ፡ ሊሄድ ፡ አሰበ ። ሱሪውንም ፡ ማታ ፡ አውልቆ ፡ ካኖረበት ፡
ወንበር ፡ ላይ ፡ ሊያገሣ ፥ ዘወር ፡ ብሎ ፡ እጁን ፡ ሰደደ ።

እዚያም ፡ ባየው ፡ ነገር ፡ ኮረንቲ ፡ እንደ ፡ ጨበጠ ፡ ሰው ፥ እጁን ፡ ነዝሮ ፡
ካልጋው ፡ ላይ ፡ ነጥሮ ፥ በሌላው ፡ ጉን ፡ በኩል ፡ ከመሬት ፡ ወርዶ ፡ ወደቀ ፥
ሱሪው ፡ ከነበረበት ፡ ወን

በር ፥ በሱሪው ፡ ላይ ፡ የወይኒቱ ፡ ፀጉር ፡ እንዳለ ፡ ወልቆ ፡ ጠቀምጦ ፡ ነበር ።

ብርድ ፡ ፍርሃት ፥ ድንጋጤ ፡ አስፋን ፡ ሰበቁት ። ከዚያም ፡

ቀስ ፡ ብሎ ፡ ተነሥቶ ፡ ላቡን ፡ እያንጠባጠበ ፥ ግድግዳውን ፡ ጥግ ፡ አድርጎ ፡
ቆመ ። ግድግዳውም ፡ ዙሪያውን ፡ ሁሉ ፡ የጀ

በች ፡ ሹክሻኬ ፡ የሚያዘምት ፡ መሰለው ። “አሁን ፡ እንበላዋ

ለን..... እንበላዋለን.....ለን!” በዚህ ፡ ሁኔታው ፡ ምንም ፡ ያህል ፡ ሳይቆይ ፥
ወዲያውኑ ፡ ደግሞ ፥ በሩ ፡ ሊከፈት ፡ ተንሳ

ጠጠ ። አንድ ፡ መልካም ፡ ወዲያውኑ ፡ እቤት ፡ ውስጥ ፡ ገባ ። አስፋም ፡
ይህንኑ ፡ መልክ ፡ ትክ ፡ ብሎ ፡ አየው ። መልካም ፡ ግማሽ ፡ ወገኑ ፡ የወይኒቱን ፡
ይመስል ነበር ። አዎን። አፍንጫው ፥ ከንፈሩ ፥ ዓይኑ ፥ ሽፋሉ ፥ ቅንድቡ ፥ ቁመቱ
፥ ሽንጡ ፡ የሷው ፡ የወይኒቱ ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን ፡ እራሱ ፥ ቅቤ ፡ የተቀባ ፡
ድፍን ፡ ቅል ፡ ይመስል ፡ ነበር ። አንድም ፡ ፀጉር ፡ አልነበረበትም ።

ትም ።

ድምጹም ፡ የሷው ፡ የወይኒቱ ፡ ነበር ።

“ጅብ ፡ ነሽ! እናቱ ፡ ሰላንቺ ፡ የነገረችኝ ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ እውነት ፡ ነው ።
አትጠጊኝ ፥ አትጠጊኝ ፡ ብያለሁ ፡ ኋላ!”

ወይኒቱም ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ከአስፋ ፡ ዘንድ ፡ ተመልሳ ፥

ወደ : አልጋዋ : እየዘገመች : ሄዳ ፥ በግርጌው : ላይ : ቁጭ : አለች ። እንባም : በጉንጮቿ : ላይ : ወዲያውኑ : ይወርድ : ጀመር ።

በዚህ : ጊዜ : ወይኒቱ : ከልቧ : ተንሰቅሷል :-

“የለም : አሰፍዬ : አይደለሁም ።” አለችው ።

እንዴት : አይደለሽም ? እሺ ፥ ምንድነው : ይኸ : እራሳሽ ? ፀጉርሽስ : እንዴት : ቢሆን : እንደዚህ : ወለቀ ? አንቺስ :

አሁን : የት : ነበርሽ ?

አሁን : ደግሞ : ወይኒቱ : ቀና : ብላ : እንባዋን : ከፈቷ : ላይ : ጠራረጋ :-

“እሺ ። ስማኝ : አሰፍዬ : ልንገርህ : እንግዲያውስ ፥ የት : እንደነበርኩ ። ፀጉሬም : እንደዚህ : እንደ : ወለቀ ።” አለችው ። “አሁን : ከአጠገብህ : ያጣኸኝ ፥ ወደ : ጓሮ : ወጥቼ : ነው ። ፀጉሬም : እንደዚህ : የወለቀው ፥ የራሴ : የተፈጥሮ : አይደለም ።”

በዚህ : ንግግር : አሰፋ : ደንግጦ :-

“አ !” አለ ።

አሁን : ደግሞ : ወይኒቱ : በጣም : አልቅሳ :-

“አምን : አሰፍዬ ፥ ስማኝ : ታሪኬ ፥ ይህ ፥ ነው ።” አለ

ችው ። “እናቴ ፥ ባሏ : የእኔ ፥ የልጅዋ : አባት ፥ ወዲያው ፡

እንደተወለድኩ ፥ ሞቶባት ፥ ችግርና ፥ ማጣት ፥ በዚህ ፥ ዓለም ፥ ከፋኛ ፥ ያንገላታት ፥ ደካ ፥ ሴት ፥ ነበረች ። የሚላስ ፥ የሚቀ

መስ ፥ ስላልነበረ ፥ እየዘረች ፥ ትለምን ፥ ነበር ። አንድ ፥ ቀን ፥ በተወለድኩ ፥ በዓመቴ ፥ እኔን ፥ ብቻዬን ፥ ከቤት ፥ ውስጥ ፥ ዘግ

ታብኝ ፥ እሷ ፥ ቃርሚያ ፥ ሄዳ ፥ ነበር ። ለካስ ፥ ፈቀቅ ፥ ብሎ ፥ ከተኛሁበት ፥ መደብ ፥ ሥር ፥ የተዳፈነ ፥ ረመጥ ፥ ኖሮ ፤ ተንከባልዬ ፥ በአናቴ ፥ ወድቄበት ፥ ራሴ ፥ በሞላ ፥ ተጠበስ ። እንደ ፥ አጋጣሚ ፥ በዚያ ፥ በኩል ፥ ከሚያልፉ ፥ ሰዎች ፡

አንዱ ፥ ጩኸቴን ፥ ሰምቶ ፥ ባይደርስና ፥ ባይተርፈኝ ፥ ኖሮ ፥ ነድጄ ፥ እቀር ፥ ነበር ። ከዚያም ፥ አገር ፥ እናቴ ፥ ወዲያውኑ ፥ ይዛኝ ፥ ጠፍታ ፥ አዲስ ፥ አበባ ፥ ገባች ። እዚያም ፥ ብዙ ፥ ሐኪ

ሞች ፥ ዘንድ ፥ እየለመነች ፥ ደርሳ ፥ ራሴን ፥ አሳየኛቸው ። ሁሉም ፥ ይኸ ፥ ፈጽሞ ፥ ተቃጥሏል ፥ ሁለተኛ ፥ ፀጉር ፥ የሚ

ሉት ፥ ነገር ፥ አያበቅልም ፥ አሏት ። አሷም ፥ እኔን ፥ ያለልክ ፥ ትወደኝ ፥ ነበርና ፥ መጨረሻ ፥ የሄደችበት ፥ ሐኪም ፥ እግሩ ፡

ላይ ፥ ወድቆ ፥ ምርር ፥ ብላ ፥ ብታለቅስበት ፥ ትልቅ ፥ ስትሆን ፥ ወደ ፥ እኔ ፥ ዘንድ ፥ አምጪያት ፥ አላት ። እናቴም ፥ ሳትርቅ ፡

ለዚያው ፥ ለሐኪም ፥ ግርድና ፥ ገብታ ፥ ትሠራ ፥ ጀመር ።

እኔም ፥ ሌላ ፥ ቦታ ፥ ላይ ፥ እሳቱ ፥ ስላልነካኝ ፥ ይህንኑ ፡

ራሴን ፥ ብቻ ፥ በቆብና ፥ በሻሽ ፥ እየተሸፈንኩ ፥ አደግሁ ። በአ

ሥራ : አምስት : ዓመቴም ፥ ሐኪሙ : ለእናቴ : በሰጣት : ተስፋ : መሠረት ፥
ይህንን : ፀጉር : ካገሩ : ተላልኮ : አም

ጥቶ : ሰጠኝ ። ስለዚህ : ማታ : ማታ : ስተኛ : ከቀን :
ብዛት : ከመኝታ : የተነሣ ፥ ተሰባብሮ : እንዳያልቅብኝ : አው
ልቄ : አኖረዋለሁ ።

አሰፋም : በዚህ : ንግግር : ልቡ : ተነካ። አሰፋንም : እንባ :
አነቀው ። ከንፈሩም : ተንቀጠቀጠ ። ኩራዙንም : ከቦታው : አሰ
ቀምጦ : መጥቶ ፥ ወይኒቱን : በደረቱ : ላይ : ጥብቅ : አድ
ርጎ። አቀፋት ። ሁለቱም : አንገት : ላንገት : ተያይዘው ፥ እኩል : ተንሰቅስቀው
: አለቀሱ ።

Филологический комментарий. የፈሎጥኤ ማስረጃ።

1	ዓይኖቼን ድርቅ አደረገ	1.остановить взгляд на чем-либо	1.to lay one's eyes on something
2	አንጋደደ= አጣመመ	2. Сгибать, загибать	2. to bend
3	ቀርጣፊ	3. палач , имя деятеля от глагола ...ቀረጠ... – перерубать, отсекая, зл. – обладающий «дурным глазом»	3.executioner, butcher – verbal noun of a doer from the verb ...ቀረጠ... - to butcher, to cut off. (Here), a man with an evil eye
4	አፈ. ታሪክ	4.устное предание	4. a legend
5	በአግዚአብሔር አምላላ የተፈጠረ ሰው	5. человек, созданный по образу и подобию «Бога».	5. man created in the image and likeness of “God”
6	ጆማት	6. сухожилие, жила	6. sinew, tendon
7	ለካሽ	7.проклятье! – восклицание, показывающее, что говорящий вспоминает события прошлого. Приблизительно соответствует русскому «Как помню!»	7. Remember! – an exclamation showing that the speaker is about to recall events of the past
8	አገሩን ላይ ነው ብሎ አቅርቦት በነበረው ምክንያት አሁንም በሰው አማካኝነቱ ሊወጣ ተነሣ	8. он сказал: «Я посмотрю город» и под этим предлогом встал, чтобы уйти.	8.he said, “I’m going to see the town” and used it as a pretext to rise and leave.
9	ምነው እናቱ ቅድም ያገባች ናት ቶ ወይም ትጭታለች ወይም የራስ ልጅ ናት ባሉት ኖሮ	9. Что делать? Если бы мама сказала: «Она замужем» или «Она обручена» или «Она дочь раса» (Рас – феодальный титул.) Данное предложение является придаточным предложением нереального условия, где нереальное условие выражено сочетанием предлога ...በ. с простым перфектом смыслового глагола и факультативным ...ኖሮ... (деепричастие 3 л., ед.ч., м.р. от глагола...ኖረ... «жить») Главное предложение выражено сочетанием вопросительного местоимения с глаголом-связкой.	9.What am I to do? If only Mother said, “She is married” or “She is engaged” or “She is Ras’s daughter!” (Ras is a title of a noble man in feudal times). This clause expresses unreal condition by means of the preposition ...በ.. combined with a Simple Perfect form of the notional verb and optional ...ኖሮ.. (adverbial participle in the 3 rd person singular masc. of the verb ...ኖረ.. (to live). The principle clause is expressed by the interrogative pronoun with the link verb.

10	ገንዘብ ለማግኘት ብሎ የሰው ልጅነትን ከብር ማርከስ በጣም ተገቢ አይደለም	10. Ради денег не стоит унижать достоинство человека (чтобы раздобыть деньги не стоит....)	10. for the sake of money you should not humble a decent man (to get some money...)
11	ሸኞ	11. Шано – небольшой населенный пункт к северо-востоку от Аддис-Абебы. Расположен между Аддис-Абейой и Дзэбре-Бырханом.	11. Shano – a small settlement to the North-East of Addis-Ababa
12	እማማ ሙት	12. Клянусь матерью! В Эфиопии очень распространена клятва именем родителей, детей и других близких родственников. Во времена монархии популярной была клятва именем императора: Клянусь именем Хайле Селассие!	12. I swear by my mother! In Ethiopia it is typical to swear by the names of the parents, children and other close relatives. At the times of the monarchy a popular oath was by the name of the Emperor. I swear by Haile Selassie!
13	እስቲ እንዲያው ይኸው ሙት አልሄድም በልና እጅን ምታኝ	13. Ну же, скажи: «Я не пойду, клянусь! – ударь меня по руке. Слегка ударить собеседника по руке для подтверждения достоверности сказанного – древний обычай в Эфиопии.	13. Do tell me, “I shall not go. I swear!” – Strike me on the hand. To strike somebody lightly on the hand to prove your truthfulness is an ancient tradition in Ethiopia.
14	ደፋርና ጨስ መውጫ አያጣም	14. досл.: пословица - смельчак, как и дым всегда находит выход.	14. Literally, a proverb: a dare-devil like smoke: will always find a way out.

БЫРХАНУ ЗЭРИХУН (1934–1987)

Родился в Гондаре, здесь же окончил среднюю школу. В 1956–57 годах учился радиомеханике в Технической школе в Аддис-Абебе. Затем преподавал там же, работал чертежником в Институте картографии и географии. В 1960-е годы занялся журна-

листикой и вскоре стал редактором крупных газет на английском языке — «Эфиопия сегодня», «Голос Эфиопии» и «Новое время» (1961–67).

Первая повесть «Два письма слез» опубликована в 1959 г. В ее основе — трагическая история героини Абебы, оставившей семью из-за любви к столичному молодому человеку, которому она вскоре наскучила и была вынуждена стать дешевой проституткой, умершей в нищете.

Политический роман «Победа после смерти» (1969) посвящен борьбе африканцев ЮАР за свои права. В романах «Конец несчастья» (1964) и «Внутри и за пределами сумасшедшего дома» (1966) Б. вновь вернулся к теме возросшей проституции в Эфиопии.

В историческом романе «Слезы Теодроса» (1966) Б. выступил в защиту прославившегося своей жестокостью и деспотизмом императора Теодроса, попытавшись представить его более человечным и гуманным, стремившимся к объединению страны в целях упрочения ее независимости. В 1961–68 Б.З. опубликовал роман «Когда появляется луна» и свой единственный сб. рассказов «Он женился на девственнице», основанных на изученных им традициях различных народов Эфиопии. Трилогия «Буря» (1980–82) посвящена революции 1974 г. В центре романа история двух

семей, переживавших засуху и голод, которые поразили тогдашнюю провинцию Уолло.

Б.З. известен и как драматург: пьесы «Пароль» (1980), «Озабоченный актер» (1981) и «Абба Нефсо» (1983), посвященная эфиопскому патриоту Кэннязмачу Балча. Посмертно опубликован последний исторический роман Б.З. «Тайна Тынгут» (1988), который перекликается с романом «Слезы Теодроса», хотя и значительно отличается от него.

Для творчества Б. характерны реалистическая направленность, глубина художественного осмысления действительности. Б.З.—один из наиболее крупных писателей Эфиопии, получивший признание еще при жизни.

(Даты приведены по григорианскому календарю)

BIRHANU ZERIAHUN (1934–1987)

Birhanu Zeriahun was born in Gondar, where he finished a secondary school. In 1956–57 he studied to be a radio-mechanic in a Technical school in Addis-Ababa, then taught in the same school and also worked as a draughtsman in the Institute of Cartography and Geography. In the 1960s he went into journalism and soon became editor of important English language newspapers, such as “Ethiopia Today”, the “Voice of Ethiopia” and the “New Time” (1961–67).

His first story “Two Letters of Tears” published in 1959 was based on the tragic tale about the girl Abeba who had left her family for the love of a big-city guy. He soon got tired of her and turned her away to her fate of a cheap prostitute, who finally died in misery and poverty.

семей, переживавших засуху и голод, которые поразили тогдашнюю провинцию Уолло.

Б.З. известен и как драматург: пьесы «Пароль» (1980), «Озабоченный актер» (1981) и «Абба Нефсо» (1983), посвященная эфиопскому патриоту Кэнняязмачу Балча. Посмертно опубликован последний исторический роман Б.З. «Тайна Тынгут» (1988), который перекликается с романом «Слезы Теодроса», хотя и значительно отличается от него.

Для творчества Б. характерны реалистическая направленность, глубина художественного осмысления действительности. Б.З.—один из наиболее крупных писателей Эфиопии, получивший признание еще при жизни.

(Даты приведены по григорианскому календарю)

BIRHANU ZERIAHUN (1934–1987)

Birhanu Zeriahun was born in Gondar, where he finished a secondary school. In 1956–57 he studied to be a radio-mechanic in a Technical school in Addis-Ababa, then taught in the same school and also worked as a draughtsman in the Institute of Cartography and Geography. In the 1960s he went into journalism and soon became editor of important English language newspapers, such as “Ethiopia Today”, the “Voice of Ethiopia” and the “New Time” (1961–67).

His first story “Two Letters of Tears” published in 1959 was based on the tragic tale about the girl Abeba who had left her family for the love of a big-city guy. He soon got tired of her and turned her away to her fate of a cheap prostitute, who finally died in misery and poverty.

Birhanu Zeriahan's political novel "Victory after Death" (1969) is dedicated to the struggle of Africans from the South African Republic for their rights. In his novels "End of Misery" (1964) and "Inside and Outside of the Asylum" (1966), the writer turns again to the problem of growing prostitution in Ethiopia. The historical novel "Theodros's Tears" is an attempt to justify the Emperor Theodros, notorious for his cruelty and despotism; the authors makes this character more human and humane and stresses that he strove to unite the country and strengthen its independence. In 1961–68 Birhanu Zeriahan published the novel "When the Moon Appears" and his only collection of stories "He Married a Virgin" based on traditions of various peoples of Ethiopia. The trilogy "The Tempest" (1980 -82) is about the revolution of 1974; it describes the story of two families who had to live through the times of draught and starvation which afflicted the then province of Wollo.

Birhanu Zeriahan is also known as a play-wrighter for his plays "The Password" (1980), "A Worried Actor" (1981) and "Abba Nefso" dedicated to the patriotic figure of Kenniazmachu Tingut.

Birhanu Zeriahan's last posthumous work is a historical novel "The Mystery of Tingut (1988) which has some affinity to "Theodros's Tears", yet it is very different form the earlier novel.

Birhanu Zeriahan's writings display realistic approach, profound artistic understanding of life. He is undoubtedly one of the most prominent Ethiopian writers who got public recognition in his life-time.

(The dates are given in accordance with the Gregorian calendar)

Обложка романа Бырхану Зэрихуна «Победа после смерти».
Cover of the novel by Birham Zeriabun "The victory after death"

ድል ከሞት በኋላ። ከብርሃኑ ዘርይሁን። ምዕራፍ ፲፪። (1955)

ደብዳቤው ከቤተ ሰቡ የተላከ ነበር። ጸሐፊው ማን እንደሆነም በአጣጣሉ አወቀው። አንድ ዘመዱ ነው። በመንደሩ የታወቀ ጸሐፊ ነው። አሁን ግን ድኩማ ጽሑፉን ለማድነቅ ስሜት አላገኘም ። የደብዳቤውን ቃል ብቻ በችኮላ ያነበንበው ጀመር።

“—የተወደድኩልጄ ድኩማ እንደምን ሰንበተሃል። እኔበጊዜው ከወደቀብኝ ጎዘኔን ካላንተም ናፍቆት በተቀር አምላክይመስገን - ማንኛውንም መከራ ቢሆን ፈጣሪን አመስግኖከመቀበል በስተቀር አትቃወሙት ተብሏልና - ደህና ነኝ።

“—ትንሹ ወንድምህ ዘይብ በድንገተኛ የብርድ ሕመምከዚህ ዓለም በሞት ተሰናብቷል። እንደም ታውቀው እምብዛምጤና አልነበረውም ። አባቴና አንተ ከተለያችሁት ወዲህበናፍቆት ፤ በስሰትና በችግር የባሰ ውን ሰውነቱ ከፋኛ እየደከመ ሒዶ ነበር። የብርዱ ሕመም ምክንያት ብቻ ሆነው። ትልቅየውም ምንም እንኳ ችግሩን ለመረዳት ቢችል እየናፈቀ አስቸግሮኛል።

“አባትህ በዘድካ ማዕድን በግዳጅ ሥራ የእሥራቱን ዘመን እንዲፈጽም ተወስኖ ወደዚያው ተልኳል። ያ የግዳጅ ሥራከብስጭቱ ጋር በጣም እንደሚከብድበት እርግጠኛ ነኝ። እኔም ምንም እንደማላደርግለት ባውቀውም ፤ ለእኔም ፤ ለእርሱም ተስፋ ቢሆንን ብዬ ወደ ዚያው ቀበሌ መሔዴ ነው ። አያትህን ከዚሁ ከአጐትህ ጋር እተዋቸዋለሁ። ከዚህም ብሆነ ፤ ወደሌላ ቀበሌብሰደድም ፤ ለእኔ ምንም የሚለወጥ ነገር የለም። መቸም መፈጠራችን ለመከራ ብቻ ሆኖል።

“—ከሔድህ ጀምሮ ደብዳቤ የላክህልኝ አንድ ጊዜ ብቻ ነበር። ለምንድነው? ለሥራ ከሥፍራ ወደ ሥፍራ መዘዋወርህን እስማለሁ። ከዚያ ከሔድኩ በኋላ አድራሻዬን አስታውቅሃለሁና

በየጊዜው እንድትጽፍልኝ። በሕይወት መኖርህን ማወቁ ብቻ ለኔ ትልቅ ተስፋ ነው። በል በዓይነ ሥጋ ለመገናኘት ያብቃን”።

“ምን ጊዜም ናፋቂ እናትህ።

-አሊና-”

ድኩማ ደብዳቤውን አንብቦ ሲጨርስ ከጎዘን ይልቅ ንዴት አኮማተረው። ደብዳቤውን አጣጥፎ ከኪሱ ከተተና አእምሮው በሐሳብ ይጓዝ ጀመር። ሳይ ታወቀው አካሉም እንደዚሁ ጉዞ ጀመረ። የት እንደሚጓዝ አያውቀውም። መራመዱንም አልተገነዘበም። ልብ ካላየ ዓይን አያይም ይባላል። ድኩማ አእምሮው በሐሳብ ባንድ በኩል ይጓዝ ስለነበር ፤ የቅልጥሙ መንቀሳቀስ ፤ የሚራመድበት አደባባይ አልተሰማውም።

አእምሮው ወደ አለፈው ትዝታ ፤ ወደፊቱ ትንቢት መነነ። ---የቤተሰቤ ነገርማ እንግዲህ በቃ ተከተተ! እንደገና መመሥረቱ ዘበት ነው። ዋ! ሽማግሌው አያቴ! በዚያ የደከመ ሰውነቱ እንግልት ይችላል? ለደጉ የሽማግሌ ሰውነት እንግልት እንጅ ብስጭት አይሰማውም ይባላል። የሚጠጋበት ጐጆ ፤ የሚጋደምበት መደብ ፤ የሚመገበው ቁራሺ -- ይህ እንኳ በበቃው ነበር።

---ወየው እናቴ! በሴት ሰውነት ይህንን ሁሉ መከራ እንዴት ልትሸከመው ትችላለች? ከሥሩ ተሰባብራ መው ደቋ አይቀርም። ምናልባት አላያትም ይሆናል። ትንሹ ወንድሜ ሞቶ! አሁን ያንን ዛላውን ፤ ያንን ፈገግታውን ምስጦች ይጫወቱበታል ማለት ነው? ምስጥ የበላው ፤ የማይናገር ፤ የማይንቀሳቀስ ፤ የማይተነፍስ ሰውነት ምን ይመስል ይሆን? በሜዳ ላይ ተዘርረው ፤ አካላቸው ተነፍቶ ፤ ወይም ፈንድቶ፤ ጠረናቸው እንደማያስቀርበው እንስሶች ዓይነት ነው? የለም የእኔ ወንድም እንደዚያ መሆን የለበትም።

ድኩማ የትንሺ ወንድሙን ዛላ ሰውነት አፈርና የምስጥ ምግብ መሆን በትክክል ሊገነዘበው አልቻለም።

---መሞትና አለመሞት ልዩነቱ ምንድነው? ባንድ በኩል ትንሿ ወንድሜ ወደፊት የተሻለ ዕድል የሚጠብቀው ከሆነ ፤ ሞቱ ከመኖር መከራ ገላገለው ማለት ነው። ይህም መጥፎ አይደለም። ብቻ ምስጥ አይንካው---

ለድኩማ በሞት ዓለም ውስጥ ፤ የትንሹ ወንድሙ ሰውነት የሚታየው ፤ ሳይጠወልግ ፤ ለዛው ሳይጠፋ ፥ በፈገግታ እንዳንቀላፋ ሆኖ ነበር። የሰውን መበስበስና አፈር መሆን ግን አእምሮው ሊያይለት አልቻለም። ምናልባት ሌሎች - ኩብኩባው፤ ጮርቃው ትንሹ ወንድሜ ግን አይሆንም - አለ በሐሳቡ ። ከዚያም ስለአባቱ ያስብ ጀመር።

---ያንን የባርነት መከራ አሳልፎ ይወጣ ይሆን ? እንጃ! በጣም እጠራጠራለሁ። ወንጀለኞችም ይሁኑ ንጹሆች የእሥራት ጊዜያቸውን ፈጽመው በደህና የሚ ወጡት በጣም ጥቂቶች ናቸው። ብዙዎቹ የሚያልቁት በዚያው በወህኒ ቤት ነው። ግማሾቹ በብስጭት እየመነመኑ በመጨረሻ ይሞታሉ። ሌሎችም በሺታ ገደላ ቸው ይባላል። የቀሩትም የደረሱበት ሳይታወቅ በጊዜ ብዛት እየተሠወሩ ቀርተዋል። ወደግዳጅ ሥራ የሚላኩትም ለደግኩ አይደለም---። አንድ የጥንት ታሪክ ትዝ አለው። ገና የአሥር ዓመት ተሬ በነበረ ጊዜ ነው። ያን ጊዜ ቤተሰቡ የሚኖሩት በአንድ ትልቅ ማዕድን አቅራቢያ ነበር። የሥፍራውን ስም ፤ አባቱ ያን ጊዜ ምን ይሠራ እንደነበር በትክክል አያስታውሰውም። ብቻ የመንደሩ ትርኢትና የአንድ ቀኑ ድርጊት ከሥውር ሕሊናው በርግዶ ወጥቶ በገሐድ ታየው። ካሁን በፊት እምብዛም አስታውሶት አያውቅም። እንዲያውም ፈጽሞ ረስቶት ነበር። አሁን ምክንያት የሆነው የአባቱ ለግዴታ ሥራ ወደ ማዕድን መላኩ ነው።

---ጧት ወደአራት ሰዓት ገደማ ላይ ነበር። እርሱ ከተጋደመ መቀጫ ላይ ተቀምጦ ይጫወታል። ከሽማግሌዎችና ከአንዳንድ ሥራ-ፈቶች በተቀር በመንደሩ ብዙ ወንድ አልነበረም። ወደየሥራው ተሰማርቷል። ቀጭኗ መንገድ ከታላቁ አውራ

ጐዳና ጋር ወደምትጋጠምበት አቅጣጫ ድኩማ አቆልቀሎ ሲመለከት በርከት ያሉ ሰዎች በመካከላቸው ትልልቅ ጓዝ ቢጤ ተሸክመው ሲጓዙ አየ። ከዚያ በፊት በዚያ መንገድ፤ ሰውም፤ ጓዝም፤ መኪናም፤ ከብትም ሲመላለስ አይቷል። እንደአዲስ ነገር አልቆጠረውም። ከጨዋታው እንደገና ቀጥ ሲል ሰዎቹ በቀጭኗ መንገድ ታጥፈው ወደመንደራቸው ሲያመሩ ተመለከተ ። አሁን ትንሿ ግራ ገባው። ምን ጓዝ ይሆን? ሲል አስተዋለ። ሁለት ከፊት ሁለት ከኋላ፤ አራት አራት እየሆኑ የተሸከሙት ጓዝ ሁለት ነው። ዕቃ አይደለም። ሞለል ሞለል ያለ ነገር ነው። ከጓዙ በኋላ ሦስት ሰዎች አንገታቸውን ደፋ አድርገው ይራመዳሉ። አሁንም ወደኋላ ፈቀቅ ብለው የፖሊስ ልብስ የለበሱ ሁለት ሰዎች ያዘግማሉ። እስቲሻሎ ጫማቸው በጧቱ ጸሐይ ያብረቀርቃል። እጃቸውን ሲያወዛውዙ የጨበጡት አለንጋ በሩቁ እንደሸረረት ሐር ቀጥኖ ይታወቃል። ከቡሽ ባርኔጣቸው በታች የገረጣው ፊታቸው ይለያል። ነጮች መሆናቸው ነው። የተቀሩት ደግሞ ጥቁሮች ናቸው። የፈረንጂ ፖሊሶች ወደመንደር ሲመጡ ለደግ አይደለም እያሉ እናትና አባቱ ሲናገሩ ሰምቶ ነበር። ከቶ ምን ይሆን? እናቱ ከውጭ ኖራ ቢሆን ተቆጥታ ታስገባው ነበር። አለመኖሯ በጀ! ሲል በልቡ ተደስቶ ነበር።

---ሰዎቹ እየቀረቡ መጡ። የተሸከሙት ምን እንደሆነ ዓወቀ። ከዚያ በፊት የታመሙና እንደገናም ወደመንደሩ የማይመለሱት ሰዎች (በዚያን ጊዜ አስተያየቱ የሞቱትን ማለቱ ነው) ሲጓዙበት አይቷል። ማነው የታመመው? ለጥያቄው መልስ ገና ሳይፈልግለት ከመንደር አንድ ሰው ጥሪ አሰማ። ቃሬዛ የተሸከሙት ሰዎች ከመንደሩ አደባባይ ሲደርሱ፤ በመንደር የዋለው፤ ሴቱም፤ ወንዱም፤ ሽማግሌውም፤ አሮጊቱም፤ ወጥቶ ተሰብስቦ ነበር። በተሸካሚዎቹ ፊት ጥልቅ ጎዘን ይነበባል። ከኋላ በኩል የነበሩት ሌሎቹ ረዷቸውና ሁለቱንም ቃሬዛ አውርደው ከመሬት ላይ አሳረፉት። ሁሉም ፊቱን

ጨፍግጐ ጭጭ አለ። በዚህ ጊዜ አንዱ ሽማግሌ ወደፊት ነጠቅ አለና በጨርቅ የተሸፈነውን ቃሬዛ ሲገልጥ ፤ በኋላው አፈግፍገው ይመለከቱ ከነበሩት መካከል አንዱ እሪታዋን ለቀቀችው። ከዚያም ዋይታ ብቻ ሆነ።

---ሁለቱ ፖሊሶችም ፤ “ባታደነቁሩን ምናለ” በሚል ጉጥጫ አስተያየት “ቶሎ ወደ ሥራችሁ!” ሲሉ ተሸካሚዎችን አዘዙዋቸው። ተሸካሚዎቹም አንገታቸውን ደፋ እያደረጉ ተመለሱ። ድኩማ ልቅሶውንና ዋይታውን ትቶ ፤ ሁለቱ ፖሊሶች አለንጋቸውን እያወዛወዙ ለዓይን ትንኝ እስኪያህሉ ድረስ ተመለከታቸው።

---አሁን በምን ትዝ አሉት? ቃሬዛውን ለቤተሰብ ሲያስረክቡ ከፊታቸው ላይ ይታይ የነበረው የጥቁር ሕይወት ንቀት አሁን ጐልቶ ከፊቱ ላይ ተገለጸለት። እስቲባሎው የኃይል ፤ አለንጋው የጭካኔ ምልክት ነው።

---ማታውኑ ሲወራ እንደሰማው የሞቱት ሁለቱ ሰዎች በማዕድን እንዲሠሩ የተደረጉ የፖሊቲካ እሥረኞች ነበሩ። የሞቱት ማዕድኑ ተንዶ ደፍኗቸው ነው ይባላል። መንደርተኞቹ ደግሞ ስለአደጋው የሚያወሩት ሌላ ነው። በሕይወት እንዲኖሩ የማይፈለጉትን የፖሊቲካ እስረኞች ለማጥፋት የማዕድን አደጋ ዋና ሰብ በመሆኑ ይነገራል---

የድኩማ አእምሮ በሐሳብ ብቻውን ርቆ ሲመንን አካሉ ደግሞ ባንድ በኩል ወደፊት ይጓዝ ነበር። ጉዞው የተወሰነ አቅጣጫ አልነበረውም። እንደዚሁ ወደፊት - ወደፊት የእግሩ እርምጃ እንደመራው ወደፊት ብቻ ነበር። መጓዙ ስንኳ አልታወቀውም። ስሜቱ ከሐሳቡ ላይ ተንጠልጥሎ ስለነበር ምናልባትም ሰውነቱ ዝሎ እስኪወድቅ ድረስ ባልተሰማው ነበር።

እንደገና ያንን እስቲባሎ ጫማ - ያንን የገረጣ ፊት - ያ፡- የፖሊስ ዱላ ከፊቱ ላይ ተደቅኖ ታየው። እስቲባሎው ጫማ እየጐላ ሒዶ ከዓይኑ ውልብልቢት ሥር ግዙፍ ምሰሶ

ሆነበት። ሐሳቤ ይጫወትብኛል! የቀን ቅዠት ነው። አሁንም አንድ ሁለት እርምጃ ወደፊት ተራመደ። እስቲባለው ፤ የተወለወለው ጥቁረቱ እያብረቀረቀ ዲው ዲው -- ዲው እያለ ወደርሱ ተጠጋ። የፖሊሱ ዱላ ጭንቅላት ፤ ከዓይኑና ከሐሳቡ ላይ እየገዘፈ ሔዶ ከደረቱ ሲደቀን ተሰማው።--- ቅዠት አይደለም። --- ሐሳብ አይደለምና። ቅዠት ይታያል እንጂ አይዳሰስም። ደረቱን የጎሸመው ዱላ የሚዳሰስና ጉነጣው የሚሰማ ነበር።

ምዕራፍ ፲፭ ፤ ግጾች ፻፺፬ - ፪፻፲፩።

ድኩማ ከስምንት ቀኖች በኋላ ፍርድ ቤት ቀረበ። ፍርድ ቤቱ ከፖሊስ ጣቢያው በፖሊስ ሸብሮሌት አስር ደቂቃዎች ያህል የሚያስኬድ አንድ መጠነኛ ሕንፃ ነው። ከውጭ ፤ ከቀስተ ደመናው በራፍ ራስጌ ላይ “የፍትሕ ቤት” የሚለው ጉልህ ጽሑፍ የሚያሾፍ ይመስላል።

ድኩማ ከሁለት ፖሊሶች መካከል ሆኖ ገባ። ከውስጥ ፤ በከፍተኛ መስከቶች በኩል የሚገባው ደብዛዛ ብርሃን ፤ በዝቅተኛው በራፍ በኩል ከሚሾልከው ጋር ተቀላቅሎ በመጠኑ አደራሹን አዳርሶታል። በመስከቶቹ መካከል የደቡብ አፍሪቃን ናሲዮናሊስት ፓርቲን የመሠረቱትና በኋላም ያጎለመሱት መሪዎች ሥዕሎች ተንጠልጥለዋል።

ከዚሁ ሥር በአረንጓዴ ከፈይ የተደጉሰ ጠረጴዛ ተዘርግቷል። ከኋላው ፤ ድጋፋቸው በአጭር ሰው ቁመና ልክ የሚሆኑ ሦስት ወንበሮች አሉ። ከመስከቶቹ ፤ ከፎቶግራፎቹ ፤ ከጠረጴዛው ፊት ለፊት ትንሺ ዝቅ ባለ መካከለኛው ወለል ላይ ፤ መቀመጫዎችና የክንድ ማስቀመጫ ወይም የማስደገፊያ ሳንቃዎች በሁለት ረድፍ ተደርድረዋል። ሲገቡ በስተቀኝ ፤ ከብረት መጋረጃ ጀርባ ሁለት ሞላላ መቀመጫዎች አሉ።

በግራ በኩል አንድ የካህን መስበኪያ የመሰለ ሣጥንና አትሮንስ ቆሟል።

የቀስታ ሹክሹክታ ይሰማል። ቁጥራቸው በርከት ያሉ ሰዎች አልፎ አልፎ ተቀምጠዋል። በአንዱ ረድፍ ነጮች፤ በሌላው ረድፍ ጥቁሮች ናቸው።

በደቡብ አፍሪቃ ምድር ጥቁሮችና ነጮች ከአንድ ጣሪያ በታች በአንድነት የሚገኙበት ሥፍራ ቢኖር ፤ አንዱ ፍርድ ቤት ነው። ችግሩ ባለሥልጣኖቹ ሌላ ዘዴ አላገኙለትም። ጥቁሮች ለዳኝነት አይፈለጉም። ነጩ ዳኛ የጥቁሮችንና የነጮችን ጉዳይ በአንድነት መመልከት ነበረበት።

የኒፎርም የለበሱ የጸጥታ አስከባሪ ዘበኞች ከወዲያ - ወዲህ ይንጎራደዳሉ። ክፍሉ ትዝብት የሰፈነበት ይመስላል። ቀጠሮው ቀደም ብሎ ተገልጦ ስለነበር በተለይ የድኩማን ጉዳይ ለመመልከት የመጡ አፍሪካውያንና አንዳንድ ፈረንጆችም ነበሩ።

ድኩማ በቀኝ በኩል ወደሚገኘው የተከሳሾች ሳጥን ተወሰደና ፤ ከፖሊስ ወህኒ ቤት ሲነሣ አስገብተውለት የነበረውን እጅመቅ አወለቁለት። ሌሎች ሁለት ተከሳሾች ነበሩ። አንደኛው የቆዳ ጃኬት የደረበ ፤ የሳምንት ዕድሜ ያለው ጢሙ ሽፍፍ ብሎ ጉንጨን ያለበሰው ፤ ጸጉሩ ወደግንባሩ የተደፋ የነጭ ጎልማሳ ነበር። አስተያየቱ ፤ የከንፈሩ አሻሻፍ በአካባቢው ያለውን ሁሉ በንቀት የሚመለከት ይመስላል። ትከሻውን ጎበጥ አድርጎ በክፍሉ ያሉትን ሰዎች በማንጠጥ ይመለከታቸዋል። ሁለተኛው ደግሞ ሸሚዙ ከትከሻው ላይ የተበጫጨቀ ፤ የተረፈው ከጀርባው በታች የሚፈልቀው የላብ ዕድፍ ከላይ በኩል ጥቀርሻ መስሎ የሚለይ ደንዳና ጥቁር ነበር። ሁለቱ ግማሺ ሜትር ርቀት ያህል በመካከላቸው ትተው ተቀምጠዋል። ድኩማም እንደዚሁ በእርሱና በሌላው ጥቁር መካከል ግማሽ ሜትር ያህል ፈቀቅ ብሎ ተቀመጠ።

ጥቂት ደቂቃዎች ያህል እንደጠበቁ አንድ ሰው ድምጹን ከፍ አድርጎ አሰማ። ሁሉ ባንዴ ብድግ አለ። ድኩማም አብሮ ተነሳ። ...

“ችሎቱ ሥራውን ጀምሯል --- አሁን - የሕግ አስከባሪው ከስ ይሰማል--” አለ።

ዓቃቤ ሕጉ አሁንም ጉሮሮውን ጠራረገና መነጠሩን ጥቁም ጥቁም አድርጎ ፦

“ተከላሽ ድኩማ ኪሙይ ፤ የተከሰሰበት ወንጀል ፩ኛ አንቀጽ፤ በተከለከለ አደባባይ ሕግን በመጣሱ ፤ ፪ኛ / የፖሊስን ትእዛዝ በመቃወም እስከመገልገል ድረስ በመቃጣቱ ፤ ፫ኛ / በሥራ ፈትነትና በወሮበልነት በዱርባን ከተማ በመገኘቱ ፦ ከዚህ ላይ የተከበረውን ፍርድ ቤት ለማሳሰብ የምፈልገው ፤ እነዚህ የተጠቀሱት አንቀጾች ለጊዜው በማስረጃ የተረጋገጡ ቢሆኑም ፤ ኪሙይ የሚባል አባቱ በሜራ አበርነት ተፈርዶበት በወህኒ ቤት መገኘቱንና ስለዚህም ተከላሺ ወደፊት የምንከታ ተለውን የምናጣራው ብዙ ነገር መኖሩን ነው። የተከበረው ፍርድ ቤት በተረጋገጡት ወንጀሎች ላይ ፍርዱን ከሰጠ ፤ ሌላውንም ወደፊት እንቀጥላለን።” ዓቃቤ ሕጉ ድምጹን ጎላ አድርጎ ቃላቶቹን እየረገጠ ተናግሮ ሲጨርስ ቁጭ አለ።

ዳኛው ወደርሱ ዞር ሲል ድኩማ ብድግ አለ። “ጠበቃ ታቆማለህ ወይስ ራስህ ትነጋገራለህ”? አለው።

ድኩማ ይህንን ጉዳይ አስቀድሞ አስቦበት ነበር። እስቴዋርድም ፤ ጠበቃ የሚሻ ቢሆን በራሱ ኪሣራ ሊቀጥርለት፤ ወይም ራሱ ሊከራከርለት ፈቃደኛ መሆኑን ገልጦለት ነበር። ድኩማ ግን ፤ “ፍትሕ በሌለበት ጠበቃ ዋጋ የለውም። ከመሠረቱ የጎበጠ ዳኝነትን የሕግ ክርክር ፤ የጠበቃ ዕውቀት ፤ መቸም ሊያቃወሙ አይችሉም። ፍርዱ አስቀድሞ የተፈረደ መሆኑን አለበት-- ክርክር በፍትሕ ሸንጎ ላይ ብቻ ነው” በማለት ወስኖ ነበር። ኦሊንጎም ቢሆን በመልእክተኛ በኩል ከታሠረበት ሲጠይቀው የጠበቃን ጉዳይ

አላነሳውም። “አስፈላጊ አለመሆኑን ቢረዳ ይሆናል -- ብቻ አሁን ለምን አልመጣም? ከዚህ ቢኖር መልካም ነበር። አለ በሐሳቡ።

“ለራሴው ራሴ እቆማለሁ” ሲል ድኩማ ድምጹን አለስልሶ መለሰ።

“እንግዲያውስ በተጠቀሱት የወንጀል አንቀጾች ጥፋተኛ ነህ አይደለህም?” ብሎ ዳኛው ዳግመኛ ጠየቀው። በዚህ ጊዜ ተመልካች ሁሉ ከመቀመጫው ጋር ይተሻሽሎ ጀመር።

“ጸጥታ” አለ ዘበኛው። በአዳራሹ ውስጥ ምክንያቱ ያልታወቀ የስሜት መወጠር ነበር። የዚህ ዓይነቱ ችሎት ከዚህ ቀደም እየተደጋገመ ታይቷል። ምናልባትም በቀበሌው የተፈጠረው ስጋት ሊሆን ይችላል። ምናልባትም ተከታዩ ገቢር እንደ ትንቢት ተገልጦላቸው ይሆናል። ብቻ ሰዎቹ አንገታቸውን አሰግገው በጭንቀት ይጠባበቁ ጀመር።

“ከሁሉ - አስቀድሞ -- ከዚህ ከላሽም ተከላሽም የለም--” ድኩማ ራሱን ቀና አድርጎ ችሎቱን በሙሉ ዓይን ተመለከተው። ዛሬ ሊናገረው ያሰበውን ፤ ከተባይ ጋር ሲዋጋ በዚያ የፖሊስ ጣቢያ ውስጥ አስቀድሞ ያጠናውና በቃሉ የከላለሰው ቢሆንም ፤ በአደባባይ ሲናገር የመጀመሪያ ጊዜው ስለነበር ድምጹ ቁርጥርጥ አለበት። እየቆየ ግን ድምጹ እየጉላና የዓረፍተ ነገሩ አመጣጥም እየተስተካከለ ሔደለት። “በበኩሉ ከዚህ ያለነው ምርኮኞችና ማራኪዎች ብቻ ነን። ጉዳዩ በዚህ ሊጠቃለል ይችላል።”

ሁሉም እርጭ አለ። ለጥቂት ደቂቃዎች ያህል የሚሰማው የብዕር ጭረት ብቻ ነበር። ዳኛውም በጥሞና የሚያዳምጥና የሚከተለውንም የሚጠባበቅ ይመስላል።

ግን አቋረጠና “ጥፋተኛ ነህ አይደለህም?” ሲል መልሶ ጠየቀው።

“ላስረዳ ጌታዬ” አለ ድኩማ አንገቱን ወደ አንድ ወገን ዘንበል አድርጎ “ጥፋተኛ እንዴት ነው? ወንጀል ምንድን

ነው? የማኅበራዊ ኑሮ የደነገገውን ሕግ የሚጥስ ፤ የሌላውንም መብትና ደህንነት አልፎ የሚነካ ይመስለኛል። ጌታዬ ፤ የሕግ ሰው ስለሆኑ ይህንን ከኔ ይበልጥ አሳምረው ያውቁታል። ነገር ግን አብዛኛው ያልተቀበለው ሕግ ፤ ይልቁንም የሕዝብ ጸር በሆነ ሕግ ላይ ወንጀለኛና ዳኝነት ሊኖር ይችላል?”

“በጉዳዩ ክልል ውስጥ መልስህን ስጥ እባክህ!” ዳኛው በሕሊናው የሚሰቃይ ይመስላል።

“ከጉዳዩ አልወጣሁም ጌታዬ! የአደባባይ ክልል ጥሰሃል ተብሎ ከዚህ ቆሜአለሁ። የማን አደባባይ? የምን አደባባይ? ታሪክ እምብዛም አላውቅም። ጥንት ሀገሬ እንዴት እንደነበረችም በዓይነ ሥጋ አላየኋትም። ግን የመጀመርያው ሚሲዮን መጽሐፍ ቅዱስ ከክንዱ ሥር ሸጉጦ ወደመንደራችን እንዴት እንደገባ አያቴ ከምድጃ ዳር አጫውተውኛል። የደከመው ፤ የጠፋ በጎችን ለመፈለግ የመጣ ገራም መሳይ ነበር። አባቶቻችንም በትሕትና ተቀበሉት። መደብ ሠሩለት። የራሳቸውንም አገዛ አንጥፈው አስተኙት። በበነጋው በመጽሐፍ ቅዱስ ፈንታ ጠመንጃ አንግቶ ፤ ከምንኩስና ወደ ውትድርና ተለውጦ እንደሚነሳ አላወቁም። በገዛ አደባባያቸው እንደሚከለከሉና በወንጀል እንደሚያዙበት አላወቁም። በመስተንግዶዋቸው እንደሚጠቁ አላለሙም። የእኔ-መከሰስ--”

ዳኛው “በቃ! በቃ!” ብሎ የጸጥታ ማስከበሪያ መደሻውን አነሳ። ግን መልሶ አላስቀመጠውም። ከአየር ላይ እንዳንጠለጠለው ቀረ። ሁሉም ጆሮውን አንጠለጠለ። በአዳራሹ ውስጥ ትንፋሺ ስንኳ አይሰማም ነበር። በችሎቱ ውስጥ የነበሩት ሁሉ ድምጹን በሩቅ ሰሙት። መጀመሪያ እንደንብ የሚያተም ብቻ ነበር። እየቆየ ግን ድምጹ እየጎላና ዜማው እየለየ ሔደ። ሁሉም አንገታቸውን ወደ አንድ በኩል እንዳጠነኑ ፈዘው ቀሩ። ዳኛው ፤ መደሻው ኳ እንዳይል ቀስ አድርጎ አስቀመጠው። ያንን ዜማ ፤ በደቡብ አፍሪቃ ከልሂቅ እስከደቂቅ ማንም የሚያውቀው ነበር። ጥቁሮች ሴቶች ውሃ

በባልዲ በራሳቸው ተሸክመው የሚያንጐራጐሩት ፤ ወንዶች ከዶማ ጋር የሚወዛወዙበት ፤ ልጆች ከከብቶች ጋር የሚነጋገሩበት “አለንጋው ሲነሣ” የተባለው የጥቁሮች መዝሙር ነበር።

“---ያ ጉማሬ አለንጋ

በዓየር ሲዘረጋ

ሊነድፍ ሲወጋ

ገና ሳይወድቅብኝ ጀርባዬን ሳይነካው ፤

በፉጨቱ ብቻ ልቤን ደም ሲያስወጣው ፤

በሆዴ ስተኛ ጀርባዬ ነፍርቆ ፤

በዚያ በጉማሬ ተልጦ ተፍቆ”

ማን እንደፈጠረው ፤ የት እንደተፈጠረ ፤ መቼ እንደ ተፈጠረ የሚያውቅ የለም ከአንድ መንደር አንድ ሆድ የባሰው ጥቁር እንደዋዛ ያንጐራጐረው ይሆናል። አሁን ግን ነጮች ሲሰሙት ጠጉራቸውን የሚያስቆም ፤ የጥቁሮች ሁሉ የመከራ ማስታወሻና የወደፊት ተስፋ መግለጫ ሆነዋል።

ስዎቹ በድግምት እንደተያዙ ለጥቂት ደቂቃዎች ያህል በዚያው አኳኋን ቆዩ። ድምጹ እየቀረበ መጣ። እንደነጐድጓድ ያስተጋባ ጀመር።

በጥቂት ጊዜ ውስጥ ፤ ሦስቱ እሥረኞች ሳያውቁት በአዳራሹ ውስጥ ብቻቸውን ሆነው አገኙት ። ችሎቱ ወና ሆኖ ነበር። ዳኛ ፤ ዓቃቤ ሕግ ፤ ዘበኛ የውሃ ሺታ ሆነዋል። ሦስቱ ተከላሾች እርስ በርሳቸው ተያዩ። ከዚያም ያለቃላት የተመካከሩ ይመስል በአንድነት እየተማሩ በዋናው በር ወጡ።

ከዚያም የገጠማቸው ትርኢት ከገመቱት ውጭ ነበር። በፍርድ ቤቱ በራፍ አደባባይ ላይ ብዙ ሰዎች አልነበሩም። ሕፃን በክንፋ የታቀፈች አንዲት ሴት ዓይኗ በጭንቀት እየተቅበዘበዘ ፤ ጠባቡ ቀሚሷ በሚፈቅድላት መጠን እየሮጠች አለፈች። አንድ ሌላ ሰው፤ ፎቶግራፍ ማንሻ አነጣጥሮ ይጠባበቃል። ሦስት ሰዎች ባንድነት ቁመው ይጠባበቃሉ። አንድ

ሌላ ሰው ብቻውን ከማዕዘን ላይ ተሸጉጧል። ባንድ በኩል ታላቁ ትርኢት እንዳያመልጠው ሲጓጓ ፤ በሌላ በኩል ደግሞ ፍርሐት የያዘው መሆኑ ግልጥ ነበር። እንደዚሁም አልፎ አልፎ አምስት ያህል ሰዎች ተንጠባጥበዋል ሁሉም ፊታቸው በአንድ፤ ወደአንድ አቅጣጫ በኩል ነው። ሁሉም ይጠባበቃሉ።

ከዚህ በተረፈ ግን በሦስቱ ተከላሾችና ዓየሩን በድምጽ እንደነጎድጓድ እያደባለቀ ፤ ሠፈሩን እያጥለቀለቀ በሚመጣው የሰው ማዕበል መካከል ፤ በዚያ ለዘወትሩ ሕዝብ በሚበዛበት አደባባይ ብዙም ተንቀሳቃሺ አልነበረም። በአካባቢው ነዋሪ የሆኑት ፤ ወንዶች በሳሎን ውስጥ ተቀምጠው የጭንቀት ማሳለፊያ ዳማ ያንቀሳቅሱ ይሆናል። ሴቶች በማድቤት ልጆቻቸውን በዙሪያቸው ሰብስበው ያምጣሉ። ደፈር ያሉትም በመስኮት ብቅ ብለው ይመለከታሉ። የዱርባን ከተማ በዚያን ሰዓት ተጨንቃለች።

ሰላማዊው ሰልፈኛ ፤ መሬትን ከሥሩ እያንቀጠቀጠ መጣ። ሃምሳ ሺህ ጥቁር ጭንቅላት ፤ በጨኸትና በጉዞ ላብ ከሚንጠፈጠፍበት ግንባሩ ላይ የተሰዓት ጀንበር ስታንጸባርቅበት - የሚመጣው ከምዕራብ በኩል ነበር - የፈነዳ ጥቁር እሳተ ገሞራ ወይም የተቆጣ ማዕበል ይመስላል። አሁንም ያ - ጥቁር ማዕበል ፤ የጥቁር ኩቴ በመዝናናት ረግጦት የማያውቀውን አደባባይ እያጥለቀለቀው ቀረበ። መሬት ቁና ሆነች። ይህ ሁሉ ሲሆን ሦስቱ እሥረኞች ከፍርድ ቤቱ በራፍ ላይ እንደፈዘዙ ቆመው ነበር። ባለፎቶግራፉ ብቻ ሥራውን ባለመዘንጋት አንድ ጊዜ ተኩሶ ሌላ አቀባበለ።

ድኩማ ድንጋጤ ወይም ደስታ አደናግሮት ምን ማድረግ እንደሚገባው ሊያውቅ አልቻለም። ባንድ በኩል ተከላሺ እሥረኛ መሆኑን አልሳተም። በሌላ በኩል ሠልፉ ምን እንደሆነ ገና አላጣራም። የሚያውቀው የጥቁር ማዕበል መሆኑን ብቻ ነበር።

ሠልፈኛው ከፍርድ ቤቱ በራፍ ለመድረስ ሁለት መቶ ሜትር ያህል ሲቀረው ድንገት ቆመና የረጋ ባሕር መሰለ። ከዚያም እንደገና ተርመሰመሰና ትልቅ ቀለበት ሠራ። አሁን ዝማሬ አልነበረም ። ጫጫታ ብቻ ይሰማል። ጥቂት ቆይቶ ቀጭን ጭስ ከቀለበቱ መካከል ተጉለል ብላ ወጣች። ድኩማ ግራ ገባው። ምንድን ነው? እሳት ተነሳ? ሲል ራሱን ጠየቀ። ከእርሱ ጋር የነበሩትን ተከላሾት አሁን ረስቷቸዋል። እሱነቱ የነበረው በዚያ የሰው ባሕር ውስጥ ነበር። ጭሱ እየጠቆረና እየከበደ ሔዶ ወዲያው የእሳት ነበልባል ተንቀለቀለ። ትልቅ ደመራ ሆነ። በዚህ ጊዜ መቶ ሺህ ክንድ ሲነሣ ፤ ሃምሳ ሺህ ላንቃ “አርነት!” ብሎ ሲጮህ ሰማይና ምድር የተደባለቀ መሰለ። ፎቶግራፍ አንሺው አሁን ሥራውን ማስታወሱ እንጂ! ድኩማ ግን ጥቂት አስቦ የነበልባሉ ምሥጢር ገባው። ያ-ሃምሳ ሺህ ሰው ፤ የባርነት ለምጽ የሆነውን ያንን የመታወቂያ ወረቀት ደመራ ሠርቶ አመድ አድርጎታል ማለት ነው።

ድኩማ ከንፈሩ ይንቀጠቀጥና ዓይኑ ዕንባ ይቋጥር ጀመር። ሰውነቱ በአንድ ዓይነት ስሜት ተወረረ። እንደኮሬንቲ አንዘፈዘፈው። ምን ዓይነት ስሜት እንደሆነ ራሱም አላወቀውም። ፍጹም ደስታ ብቻ አልነበረም። የደስታ ፤ የኀዘን የኩራት ፤ የንዴትም ቅልቅል ነበር። ዕንባ ተናነቀው። ባንድ በኩል ከት-ከት በል ያሰኘዋል። የደረት ኪሱን ጨበጥ አደረገ። ያች መታወቂያ ወረቀቱ የለችም? ከፖሊስ ጣቢያ ተወስዳለች። የኖረች ኖራ ለምን ዛሬ ስትቃጠል ለማየት አልበቃም!

ሠልፈኛው ድንገት እንደቆመ ድንገት ተንቀሳቀሰና አሁንም ወደፍርድ - ቤቱ አቅጣጫ እየቀረበ መጣ። ከዘራ፤ ጭራሮ ፤ በትር የያዘ ፤ ጨርቁን ከክንዱ ላይ የጠቀለለ፤ ቁምጣ የታጠቀ ፤ ቀሚስ ያጠለቀ ፤ ሴት ፤ ወንድ ፤ ሽማግሌ ፤ ሕፃን ሃምሳ ሺህ ሰው ወደፊት በእርጋታ ይራመዳል። አሁን ዜማውን አቁመው ኮቴውና ሹክሹክታው ያተማል። ያስፈራል። ድኩማ ፤ በካህን

ጥቁር ልብሱ ፤ አንገቱን ካለወትሮው ቀና አድርጎ ሲራመድ አሊንጉን ከሩቅ ለየው። ፋይል ቢጤ በእጁ ይዟል።

ሠልፈኛው ከፍርድ ቤቱ ለመድረስ አንድ ሃምሳ ሜትር ያህል ሲቀረው አንድ ያልተጠበቀ ፤ በተለይም ድኩማ ያላሰበው ነገር መጣ። የት እንደነበሩ ሳይታወቅ ፤ አውቶማቲክ ጠመንጃ ያነገቱ ፤ ኤም-፩ የደነጉ ፤ ዱላ የጨበጡ ፖሊሶች በአንድ ጊዜ ሠልፈኛውንና አደባባዩን ከበቡት።

ምሥጢሩ ሌላ ነበር። እነዚያ ክልሶች ፤ በጥቁሮች የታሰበውን ፕላን ሁሉ አስቀድመው አስታውቀው ስለነበር ፤ የጸጥታው ክፍል አስፈላጊውን ዝግጅት አጠናቅቆ ነበር። መሥሪያ ቤቶች ማስጠንቀቂያ ተላልፎላቸዋል። ፖሊሶች መሣሪያ ታድሎዋቸዋል። እንዲያውም አሁን በግልጥ የከበባቸው የፖሊስ ሠራዊት ፤ በድብቅ አብሯቸው የመጣው ሠልፉ ከተጀመረበት ሥፍራ ነበር።

ከሠልፉ በመጀመሪያ ረድፍ ከአሊንጉ ግራና ቀኝ እነጊዛጌ፤ እነዙምባ እነኩልና ሌሎችም ነበሩ። በአሊንጉ ፊት ምንም ዓይነት ድንጋጤ ወይም ፍርሃት አይታይም። በጎዘን ማርች እንደሚራመድ ወታደር አንገቱን ቀና አድርጎ በእርጋታ ይጓዛል። የሃምሳ ሺህ ሰው ኮቴ ሲያተም አንድ ልዩ ዜማ ነበረው። አሁንም ሠልፈኛው ወደፊት ገፋ። ፖሊሶች ዙሪያውን እየከበቡ መጥተው ፤ ከፍርድ ቤቱ በራፍ ላይ መንገዱን ዘጉበት ሐሳባቸው “የፍትሕን ቤት” ባለማስደፈር ይመስላል። ባለጠመንጃ ደገነ። ባለዱላ አነሳ። አሁንም ድኩማ የቆመው ከፖሊሶች ጀርባ ነበር። እንደተደናገረው ነው። ሠልፈኛው ግን በአፈሙዙ አቅጣጫ መጣ። አርባ ሜትር ፤ ሰላሣ ሜትር ፤ ሐያ ሜትር! ፖሊስ ጥርሱን ነክሶ የመዳፉን ጨበጣ አጠበቀ። ተኩሱ ወይም ግደሉ የሚል ትእዛዝ ገና አልተላለፈላቸውም። ችግሩ ከዚህ ላይ ነው። ሰላማዊው ሠልፈኛ አልተመለሰም። የሃምሳ - ሺህ ሰው ኮቴ ሊውጣቸው ነው!

በዚያ ጭንቀት ፤ በዚያ ምጥ መካከል ፤ በድንጋጤም ይሁን በብርቃት ፤ አንድ ጥይት ሲተኩስና ከሰልፈኞቹ ግንባር ቀደም አንዱ ጥቁር ኦ ኦ! ብሎ ሲወድቅ አንድ ሆኑ።

ከዚያም ድኩማ በቁጣ እንደጦር ተወርውሮ ከወገኖቹ ሲቀላቀል ወዲያው የተኩስ ሩምታ ተደባለቀ። ከዚህ በኋላ የሆነውን በትክክል አላወቀም። ከአጠገቡ ከነበሩት ጥቂቶቹ ዘንጠፍ ዘንጠፍ እያሉ ሲወድቁ አይቷል። እርሱንም አንድ ነገር እንደመርፌ ሲጠቁመው ተሰምቶታል። ከዚያ በኋላ ሁሉም ጨለማ ሆነበት።--ብቻ ጥይት ሲንጣጣ ፤ ኮቴ ሲተረጎመስ ፤ አልፎ ፡- አልፎ ጩኸት እንደሕልም ይሰማው ነበር። አንድ ጊዜ ሰው ረግጦት ያለፈ መሰለው። ብቻ ደንዝዞት ሕመም አልተሰማውም።

ምናልባት ከእኩል ሰዓት በኋላ...ይሆናል። ዓይኑን ገለጥ አደረገ። ሠልፈኛው የለም። ብዙዎቹ ወህኒ ገብተዋል። አብዛኞቹም መሪዎቻቸው ሲወድቁ ተደናግጠው ተበታትነዋል። አደባባዩ ሬሳና ቁስለኛ ብቻ ነበር።

ድኩማ ፤ ቀና ለማለት ከደረቱ ላይ አርፎ የነበረውን መዳፉን ብድግ ሲያደርገው በደም ተጨማልቆ አየው። አወቀው---ከዚያም አንገቱን እንደምንም ቀና አድርጎ ዙሪያውን ተመለከተ። የቆሙ ሁለት ፖሊሶች ብቻ ነበሩ። ጠመንጃቸውን አንግተው ይንጎራደዳሉ።--- እስቲባሎው---ያ ያ የባርነት--- የጭቆና---ያ-የርግጫ ምልክት አሁንም ከዓይኑ ላይ እየገዘፈ ሂዶ ጋረደው። ዓይኑን ጨፈን አድርጎ ቆየና እንደገና ሲገልጠው ፤ ሁለቱ ፖሊሶች እየተዝናኑ ወደዚያ ሄዱ። ቅገሾት ነበር። አሁንም አንገቱን ቀና አድርጎ በአደባባዩ የተትረፈረፈውን ሬሳና አጣጣሪ ተመለከተ። ከእርሱ አራት ሜትር ያህል ርቆ አሊንጎ ወድቋል። በአሊንጎ ቤት ይሰበሰቡ የነበሩት ሁሉ ፤ ግማሹ በጎኑ ፤ ግማሹ በጀርባው ፤ ሌላው በደረቱ ሁሉም ወድቀዋል። አልፎ አልፎ የጣእረ ሞት ቅስታ ይሰማል።

ድኩማ ባንድ እጁ አሁን ቃንዛው የሚሰማውን ደረቱን ደግፎ እየተሳበና እየተጐተተ ወደ አሊንጐ ደረሰ። አሊንጐ ዓይኑን ትንሺ ከፈት አድርጓል። ሲተነፍስ ከደረቱ ላይ ይታወቃል። ድኩማ ሲነካው ዓይኑን በበለጠ ገለጥ አደረገና እርሱ መሆኑን ሲያውቅ ፈገግ አለ።

“ጥፋቱ ሁሉ የኔ ነው” አለ ድኩማ እያቃሰተ። አሁን ትንፋሹ እያጠረበት ሄደ።

“ምኑ?”

“ነገሩን ሁሉ አበላሽሁት አባት አሊንጐ”።

“ምንም የተበላሸ ነገር የለም።” አሊንጐ ድምጹ ይድከም እንጂ አነጋገሩ የተስተካከለ ነበር።

“አታየውም ይህን መዓት! አደባባዩ - ሁሉኮ - ሬሳ ብቻ ነው” ድኩማ እነዚህን ቃላት ለመተንፈስ ያለ የሌላ የሕይወት ኃይሉን ሰየ።

“ልጄ! ካለ ደም ሥርየት የለም ተብሏል። የአንተም የእኔም፤ የእኛም ፤ ስሕተት ላይሆን ይችላል። ምናልባት ሌላ መንገድ አልነበረም ይሆናል። ግን ተሸነፍን ማለት አይደለም። ሌሎች የንቅናቄውን ችቦ እየተቀባበሉ ከመጨረሻው ግብ ያደርሱታል። ሻማ ብርሃን ለመስጠት መቃጠል ግድ ይሆንበታል”። አሊንጐ በበኩሉ አንገቱን በጣር ቀና አድርጎ ድኩማን ተመለከተው። ወጣቱ አሸልቦ ነበር። አሊንጐ መዳፉን በድኩማ ግንባር ላይ አሳረፈና “በሰላም ዕረፍ ልጄ” ሲል የመጨረሻ ቃሉን ተነፈሰ። ለመኖር አንቀላፉ። በፊታቸው ላይ የሞት ሥቃይ አይታይም። ደስ ያላቸው ይመስላሉ።

ተገዙ ግን አልተሸነፉም። ተጨቆኑ ፤ ግን ሰብዓዊነታቸውን አልገበሩም። ተረገጡ ፤ ግን ውስጣዊ ክብራቸውን አልሰጡም። ከሞት በኋላ ስንኳ ገጣቸው የድል አድራጊነት ነበር።

Филологический комментарий. የፈሎቶጂ ማስረጃ፡፡

1	አጣጣል	1- манера письма, почерк	1... - manner of writing, handwriting
2	አንስቦ	2- читать, шевеля губами, тихо читать вслух	2... - to read with moving lips; to read in a low voice
3	ከዚህ ዓለም በሞት ተሰናበተ	3- досл. проститься с этим миром: скончаться	3... - (lit.) to say farewell to this world; to pass away; synonymous to
4	እንግልት	4- усталость	4.... - tiredness
5	የሚጠጋበት ጎጆ	5...- маленькая, вросшая в землю лачуга	5.... - a tiny hut, deep in the ground
6	ዛላ	6-зд.тело, рост, телосложение	6.... - (here) body, height, build
7	ምስጥ	7- вид червей	7.... - the sight of worms
8	ፎርፍ	8-инфангильный, незрелый	8.... - infantile
9	እስተባሎ(እስተ ቫሎ) መገጃ	9-летняя обувь	9.... - summer footwear
10	አራታ= ኡኡታ	10....- крики о помощи	10.... - cries for help
11	ጉጎጣ	11...удар, толчок	11... - a knock, thud
12	አትሮኝስ	12.- зд.кресло прокурора, пропир (в суде), церк. Аналой	12.... - (here) prosecutor's chair, (in church) lectern
13	ት ዝብት	13- тишина, покой	13.... - tranquillity
14	እጅ መቆ	14- наручники	14.... - hand-cuffs, irons
15	መዝጠኑን ጥቆም ጥቆም አደረገ	15- поправить очки на переносице	15.... - to push up the glasses at the bridge of the nose
16	አጣራ	16- зд. узнавать, идентифицировать	16.... - (here) to recognise, to identify

17	አበርነት = አባሪነት	17-соучастие	17..... participation, co-partnership
18	ከመቀመጫው ጋር ተሻሽ	18- ерзать на стуле	18..... - to sit fidgeting
19	አንገቱን አስገገ	19- вытянуть шею	19..... - to pull up the head
20	አገዝ=አገዋዝ	20- кожа = - выделанная овчина с шерстью, используемая в качестве коврика на полу	20..... - pelt, a rug of shearing
21	ፆሮውን አንጠለጠለ	21- прислушиваться	21..... - to listen for
22	ተራ = ሕጻን	22 - ребенок	22..... - a child, a baby
23	ተመመ	23- жужжать (о мухе)	23..... - to buzz (about a fly)
24	በርግዶ ወጣ	24- вырваться силой	24..... - to wrest out
25	አንገቱን አጠነነ	25- наклонить голову в сторону	25..... - to bend the head
26	ነፈረቀ	26- ранить (помочь прорваться нарыву)	26..... - to poke (a boil) with a knife
27	ገማራ	27- зл. кнут, хлыст из кожи бегемота	27..... - (here) a whip made of hippopotamus skin
28	ተፋቀ	28- быть ободраным	28..... - to be stripped
29	ሆድ የባሰው (ሰው)	29- идиом. восприимчивый, сочувствующий, сопереживающий человек	29..... - (idiomatic) a sensitive considerate helpful person
30	የውኃ ሺታ ሆነ	30- идиом. исчезнуть, ускользнуть (досл. приобрести запах воды)	30..... - (idiomatic) to escape (lit. acquire the smell of water)
31	የተሰዓት ጀንበር	31- послеполуденное солнце	31..... - the afternoon sun
32	መሬት ቁና ሆነች	32- идиом. все пришло в движение	32..... - (idiomatic) everything came into motion
33	ቁና	33- корзинка на 4-5 кг, служащая мерой для сыпучих материалов	33..... - a basket of four or five kilos which serves for measuring free-running material
34	ተገብለል አለ	34- незаметно проскользнуть	34..... - to steal past, to slide
35	ኮት-ኮት አለ	35- хихикать, смеяться (написание через дефис является авторским)	35..... - to giggle, laugh (hyphenated spelling is specific to this author)
36	ከዛራ	36- посох, трость	36..... - a staff, stave
37	የጣከረ ሞት ቅከታ	37- предсмертный стон	37..... - a death sigh

38	ቃንዝ	38- боль	38..... - pain
39	ሥርዓት	39- месть	39..... - revenge
40	ገጥ=ገጽ	40- лицо	40..... - a face
41	ትልቅየውም ምንም እንኳን ችግሩን ለመረዳት ሲችል	41- старший же (брат), хотя и мог понять в чем состоит трудность....	41..... - the elder (brother), aware as he was of the problem....
42	ሁለት ከፊት ሁለት ከኃላ፤ አራት እየሆኑ የተሽከሙት ጓዝ ነው	42- они несли две поклажи. По четыре человека на каждую: две спереди и две сзади	42... - they carried two loads. Four people for each load: two at the front and two at the back
43	እሱነቱ የነበረው በዚያ የሰው በሕር ውስጥ ነበር	43- он всем своим существом растворился в этом людском море	43... - his soul diffused in this human sea
44	ምናልባትም ተከታዩ ገበር እንደ ትንቢት ተገልጦላቸው ይሆናል።	44- может быть подобная процедура представлялась им пророчеством	44.... - perhaps this procedure seemed to them a prophesy
45	ምናልባት ሌላ መንገድ አልነበረም ይሆናል	45- вероятно, другого пути не было	45.... - there seemed to be no other way
46	መከራ አሳልፎ ይወጣ ይሆን	46- неужели это несчастье кончится?	46....can this misery come to an end?
47	ነጮች መሆናቸው ነው	47- оказывается, они были белыми	47....they turned out to be white
48	ሠልፈኛው ድንገት እንደቆመ ድንገት ተንቀሳቀሰ	48- колонна демонстрантов как неожиданно остановилась, так неожиданно начали двигаться	48.... - the formation of protesters stopped suddenly and just as suddenly started to move.
49	ልብ ካለየ ዓይን አይይም	49- поговорка: если не видит сердце, не видит глаз	49.... - (proverb) If the heart can't see, the eye can't see either.

50	ካለ ደም ሥርየት የለም	50-дословно: нет места без крови. Значение: в большом деле не бывает без жертв	50.... (lit.) There is no revenge without blood. Meaning: a great cause cannot go without victims.
51	ለመኖር አንቀላፋ	51.....- - поговорка, заимствованная из кыне (qine). Кыне – традиционный вид поэзии, возникший в XIV в. на севере Эфиопии в бывшей провинции Годжам. Уникальное явление литературы Эфиопии. По словам эфиопского филолога Аальнеха Мулату: «Кыне – это традиционные стихотворные или полупрозаические произведения устного творчества Северной Эфиопии. В таких произведениях в одной фразе может заключаться два-три смысла». Скрытый смысл – «золото», «поверхностный «воск»», ለም ና ለርቆ, ««воск и золото» - один из главных принципов построения кыне. В данной поговорке два смысла – «воск» - они умерли, досл. –« уснули для жизни», скрытый –«золото» - их имена, память о них , останутся жить вечно.	51.... - a proverb borrowed from qine. Qine is a traditional type of poetic art, unique in its way, which appeared in the fourteenth century in the North of Ethiopia in the former province of Godjam. According to Ethiopian literary critic Ayalekha Mulatu, "Qine is traditional verse or half-prose pieces of oral art in Northern Ethiopia. They contain two or three meanings in one phrase". The implicit meaning is "gold", the explicit meaning" is "wax" – "wax and gold" is the basic principle of qine. This proverb has two meanings: "wax" – they are dead. Literally, " they have fallen asleep for life". The implicit meaning ("gold") is: "their names and their memory will live forever".
52	የሽማግሌ ሰውነት አንግልት እንጂ ብሰጭት አይሰማውም	52- пословица: тело старика не чувствует раздражений, усталости. Значение: к старости человек привыкает к трудностям, лишениям.	52.... a proverb: The old man's body is insensitive to anger or fatigue. Meaning: by old age a man gets used to difficulties and adversities.

АБЕ ГУБЭННЯ (1934–1980)

Абе Губэння (1934–1980)— эфиопский поэт, прозаик и драматург. Писал на амхарском и английском языках. До начала 1960-х годов занимал различные посты в министерстве информации. Со второй половины 1960-х годов — профессиональный писатель. Член Союза писателей Эфиопии (1977). Тема большинства прозаических произведений А.Г.— социальная критика внутренних противоречий общества, коррупции и бюрократизма в аппарате гос. власти: романы «Я не хочу родиться» (1963), «Один для матери» (1963), «Мэлькам — огненный меч» (1964), «Несчастливая моя сестра» (1963) и др.

А.Г. неоднократно прибегал к аллегориям: например, в сказке-памфлете «Гобланд — спесивая мартышка» (1971) представлен остросатирический портрет феодально-монархической верхушки Эфиопии. После революции 1974г. написана повесть «Вызов брошен» (1975), в которой нашли отражение настроения радикального крыла эфиопской интеллигенции.

В первой пьесе А.Г.— драме «Печальная смерть Патриса Лумумбы» (1964) выведен образ активного борца за переустройство жизни.

В основе аллегорической драмы «Дикарка» («The Savage girl, 1964), написанной на английском языке.— отражение противоречий современной цивилизации, тоска по патриархальности, человечности, душевному теплу. В драме «Политика и политики» (пост. 1975) А.Г. обличает людей, спекулирующих идеями и лозунгами революции.

(Даты приведены по григорианскому календарю)

ABE GUBEGHNA (1934–1980)

Abe Gubeghna wrote in Amharic and English. Up to the early 1960s he occupied various posts in the ministry of information and starting with the mid-1960s he became a professional writer and in 1977 became a member of the Writers' Union of Ethiopia.

Most of Abe Gubeghna's prosaic works are criticism of social conflicts of the society, corruption and bureaucracy of civil servants, as in the novel "I Don't Want to Be Born" (1963), "One for his Mother"(1963), "Melkam—the Fiery Sword" (1964), "My Miserable Sister" (1963) and others.

More than once Abe Gubeghna resorted to allegory as, for example, in the pamphlet fairy-tale "Gobland—an Haughty Monkey" (1971), which is a poignant political satire on the elite of the feudal monarchy in Ethiopia. After the revolution of 1974 he wrote "Challenge Tossed" (1975)—a story reflecting the sentiment among intellectual radicals.

His first drama "Grievous Death of Patrice Lumumba" (1964) shows an active fighter for social restructuring of life. The allegorical drama «The Savage girl" (1964) written in English displayed contradictions of the modern civilization, wistful regret at the loss of patriarchal life, of human warmth and kindness. In the play "Politics and Politicians" (staged in 1975) Abe Gubeghna exposes people who exploit the ideas and slogans of the revolution.

(The dates a given in accordance with the Gregorian calendar)

አልወለድም። ከአቤ ጉበኛ።

እውነት በሌለበት ዓለም
ለመኖር

አልወለድም።

ምዕራፍ ፪። ገጾች ፴፯ ፤ ፴፱ ፤ ፵ ፤ ፵፪ - ፵፬። (1955)

እኔ የተወለድሁባት ኢይዝራኤሎስ የተባለችው ደሴት በወራሪዎች ስትበዘበዝና ስትጠቃ ስትገዛም ኑራ ነፃነቷን ካገኘች በኋላ ራሷ የተበላሸች አገር ነበረች። ይህች በታላቅ ውቅያኖስ የተከበበች አገር ዋና ከተማዋ አቃኒዮ የምትባል ስትሆን እኔም የተወለድሁት በዚችው ከተማ ነው። ከተማዋ የተመሠረተችው በባሕር ጠረፍ ላይ በመሆኑ በከፍተኛ ምርመርብ እየተጫኑ ያለይለፍ ወረቀት የገቡ የውጭ ዜጎች እንዲሁም ለረጅም ዘመናት ቅኝ ግዛት ሁና በኖረችበት ጊዜ እንደልብ የገቡ የባዕድ ተወላጆች ታላላቅ ባለሀብቶች ሁነው ይኖሩባት ነበር።

ከተወላጆቿዋም አልፎ አልፎ ብዙ ሀብት አንቆ ያገኙ ሲኖሩ አብዛኛው ሕዝቧ ደህ ነበር።

መፈጠራቸው በቀጥር ለማሟላትና ሌሎችን ለማገልገል ብቻ ሁኖ ከቀረው ደሆች ፥ ከሀገራቸው ጠፍና ሰፊ መሬት ለአንድ ጠማማ ጐጆ መቀለሻና ጭሮ ፥ ቆፍሮ የዕለት ሆድ ለመሙሊያ የሚሆን ጭብጥ አፈር ከሌላቸው ምስኪኖች አንዷ የሆነችው ይህች ሴት በዓለም ላይ ብዙ ሴቶችን አካላቸውን በመሸጥ ሊያስተዳድራቸው የቻለው በቂ ውበት ባይኖራትም ከአስቀያሚነት ያመለጠ መልክና ውብ ጠባይ ብቻ ለሚፈልግ የዓ ሊጤ ባል የምታንስ ሴት አልነበረችም።

ይህች ምስኪን ሴት ፤ ዓለምን በምን ስሜት እንደምትወደው አይታወቅም ፤ እሷም እንደሌሎች ሞትን ስትፈራና መኖርን ስትፈልግ ትገኝ ነበረች። ለሰሚው ግራ ነው። ከዚህም አልፋ ከወንዶች ጋር ትቃረብ ኑራለች። ይህስ ይቅር የተፈጥሮ ጣጣ

ራቷን ለማግኘት በአንድ ታላቅ መንገድ ዳር ተቀምጣ ስትለምን ውላለች። ማደሪያዋም ያው የመንገድ ዳር ስለሆነ እዚያው አምሽታለት።

“በጭራሽ አልወለድም ፤” አላሁ በጩሽት።

“ወይ ግሩም! ሰይጣን ጠራኝ ልበል?” አለች።

“እኔ በሆድሽ ውስጥ ያልሁት ልጅ ነኝ ፤” አልጓት።

“ታዲያ ለምን አትወለድም?” አለች።

“ተወልጄ በችግር መሠቃየት አልፈልግም።”

“እኔ በተቻለኝ መጠን አሳድግኻለሁ።”

“ሊያኖረኝ የሚችል ሀብት አለሽ?”

“እንደዚሁ ለምኚም ቢሆን አሳድግኻለሁ።”

“ሞት ይሻላል! እኔ ማን መሰልሁሽ አንቺ? ልመናን ተማምኜ ነው የምወለድልሽ? በገዛ ሀገርሽ ላይ የምትችይውን ሠርተሽ በመኖር ፈንታ እንዴት ልመናን ተስፋ አድርገሽ ትኖሪያለሽ? ያንቺ በዚህ ሁኔታ መጐሳቆል አንሶ ደግሞ ማደጊያ የሌለው ልጅ ለምን ትወልጃለሽ?”

“ተፈጥሮ ያመጣብኝ ጣጣ ነው እንጂ እኔማ ምን አደረግሁ?”

“ተፈጥሮ! ተፈጥሮማ ራስሽን ችለሽ እንድትኖሪ ፈቅዶልሽ ነበር። ብቻ ቀማኞች ሁሉን ነገር አመስቃቀሉት እንጂ። የቻልሽውን ያህል ለመሥራት ለምን አትሞክሪም?”

“በገረድነት እሠራ ነበር”። የሳንባ በሽታ አለባት ብሎ ሐኪም ስለተናገረ ፤ በሽታው ወደ ጌታዬ ቤተ-ሰቦች እንዳይተላለፍ ወዲያው አስወጡኝ?”

“እሺ መሬት አለሽ?”

“የለኝም።”

“ቤት አለሽ?”

“የለኝም።”

“ትምህርት አለሽ?”

“የለኝም።”

“ታዲያ ምን አለሽ?”

“ምንም የለኝ።”

“ታዲያ ድኅነትን ፤ በሽታንና ድንቁርናን ልታወርሺኝ ነው ተወለድ የምትዩኝ?”

“ዕድልህን እንዴት ታውቀዋለህ ልጄ ?” አለች በትካዜ።

ምዕራፍ ፲፬። ገጾች ፻፹፮ ፤ ፻፹፰-፻፺፩ ፤ ፻፺፪-፻፺፬።

ለኔ እነሱ እንደሚጠሩኝ ፍጹም ወንጀለኛ ለተባልሁት ሰው የተደረገው የፍርድ ሥነ ሥራዓት ለሌሎች ከሚደረገው የተለየ ነበር።

ከዚያም ፍርድ አስከባሪው የወንጀሌን ታሪክ ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ ባጭር ባጭሩ ተናገረ። ከተጠቀሰው የወንጀል ታሪክ ውስጥ የሚከተሉት ነገሮች ነበሩት።

፩ኛ ፤ የሕዝብን መንፈስ ወደ መጥፎ ነገር ይመራል።

፪ኛ ፤ ሰው ሁሉ እኩል ነው እያለ ፤ በጌታና በሎሌ፤ በበላይና በበታች ፤ በደሀና በሀብታም ፤ በዐዋቂና በመሃይም መካከል ያለውን ልዩነት በመካድ ፤ በአዛዥና በታዛዥ መካከል ያለውን ወሰን አፍርሷል።

፫ኛ ፤ ሕዝብን ሊያገኝ ከሚገባው በላይ ማግኘት ይገባሃል እያለ ድሆች በሀብታሞች ላይ እንዲነሣሱ አድርጓል።

፬ኛ ፤ አንድ መንግሥት በፈለገው ሁኔታ ሕዝቡን መግዛት ሲገባው ፤

ሀ/ የመንግሥት ባለሥልጣኖች የሕዝብ አሽከሮች ናቸው፤ የሕዝብን ፍላጎት እየተከታተሉ ሕዝብን ማገልገል እንጂ ለነሱ ፍላጎት ሲሉ የሕዝብን ፍላጎትና ጥቅም ለመጋፋት መብት የላቸውም በማለት ፤

ለ/ በዘርም ሆነ በጉልበት ፤ በእውቀትም ሆነ በሀብት ፤ የተገኘ ታላቅነት ሁሉ ፤ የቆራጭ ፈላጭነት ሥል ጣንን ከፈለገ ታላቅነቱን መካድ ያሻል በማለት ፤

ሐ/ አንድ ተራ ወታደርና ጄኔራል ፤ አንድ መንገድ ጠራጊና ዶክተር ፤ አንድ ደህ ገበሬና ጠቅላይ አገረ ገዢ፤ ምንም እንኳን ባሉበት ሰው ሠራሽ ደረጃ ቢለያዩ በተፈጥሮ እኩል ስለሆኑ እንዲሁም ተመሳሳይ ፍላጎትና በየመሥመራቸው ተፈላጊነት ስላላቸው አንድ ሌላውን በማይገባ የሚጫንበት ኃይል ሊያገኝ አይገባውም በማለት ገራውንና ጨዋውን ሕዝብ አበላሽቷል።

፩ኛ ፤ ከመወለዱ በፊት ጀምሮ እስከዛሬ ድረስ ሰዎች ለሁሉ በምትበቃው በዚች ሰፊ ዓለም ላይ ድርሻቸውን ተከልክለው በሥቃይ ከሚኖሩ ሳይወለዱ ቢቀሩ ፤ ወይም ቶሎ ቢሞቱ ይሻላቸዋል እያለ በተስፋ እየተጽናኑ መከራውን ሳይመለከቱ በሰላም የሚገዙትን ድሆች በመንፈስ አሸፍቷቸዋል።

፪ኛ ፤ ይህ ሁሉ አልበቃው ብሎ ሰው ትክክለኛ በሆነና አድልዎ በሌለበት ሕግ ሥልጣን እንጂ እንዳህያ በዱላ መገዛት የለበትም በማለት ባስነሣው ዓድማና ረብሻ፤ የብዙ ሕዝብ ሕይወት አስጠፍቷል። ሰላማዊ የሆነውን አገዛዝም በጥብጧል።

፫ኛ ፤ ለብዙ ዘመን ሲሠራበት የኖረውን የእምነትና የባህል ወግ በመቃወም ፤ በሃይማኖት የማይመሳሰሉ ሰዎች በጋብቻም ሆነ በማንኛውም ነገር እንዲገናኙ ፤ የተከበሩት በዓላት እንዲሻሩ በማድረግ እምነትንና ልማድን የሚያረክስ ወንጀል ሠርቷል።

በዚህ ሁሉ ወንጀል ምክንያት በመንግሥቱና በሀገሩ ላይ የደረሰው ጉዳት እጅግ ከባድ በመሆኑ ለዚህ ተመሳሳይ ለሌለው ወንጀል ምንም እንኳን ሌላ ሕግ ሊፈጠር ባይቻል ለመጨረሻው ከፍተኛ ወንጀል የሚታዘዘው ቅጣት እንዲፈጸምበት ፍርድ ቤቱን እጠይቃለሁ።”

ይህና የቀረውም አስገራሚ ወንጀል በሕግ አስከባሪው አንደበት ሲነገር እውነትንና ሐሰትን ለይተው ያወቁት “ይህ ታዲያ መልካም ትምህርት ነው እንጂ ምን ወንጀል ነው?”

እያሉ ርስ በርሳቸው ሲያጉረመርሙ እንዲያው በጨላማ እምነት የሚመሩት ክፉ ነው ሲሉዋቸው ክፉ ነው ፤ ደግ ነው ሲሏቸው ደግ ነው የሚሉ ፤ የተሸለመው ሁሉ ባለሙያ ፤ የታሠረው ሁሉ ወንጀለኛ የሚመስላቸው የዋሆቹ ወገኖቹ ግን ወየው ጉድ ለካ ይህን ያህል ወንጀለኛ ኑሯልና ! ወየው ጉድ ሁኔታውን ሲያዩት ደግ ይመስላል እያሉ ይጠቃቀሱብኝ ነበር።

ከዚህ በኋላ የዳኞች ሰብሳቢ የሆነው ማርሻል ፤ ወደኔ እየተመለከተ “ታዲያ አንተስ የተከሰሰህበትን ወንጀል መሥራትህን ታምናለህ ትክዳለህ?” ሲል ጠየቀኝ።

እኔም “የሠራሁትን ሁሉ አልክድም። በቀረበብኝ ክስ ከተዘረዘሩት ነገሮች መካከል ፤ ሥራዎቼን ወንጀል ለማስመሰል እየተጠጉ ከተነገሩት ትችቶች በቀር ሁሉ ንም ሠርቻለሁ። ይሁን እንጂ ወንጀል ከምትሏቸው ይልቅ ትምህርት ብትሏቸው ተገቢ ስማቸው ነው።” አልሁት።

ለጥቂት ጊዜ ታግጣችሁ እንድታዳምጡኝ እለምናችኋለሁ።

እናንተ የከሰሳችሁኝ ለምን እንደሆነ ስለማውቅ በጥያቄና መልስ ጊዜ ከምናጠፋ ተሰብስቦ የሚመለከተንን ሕዝብም ፤ በፀሐይና ቁሞ በመዋል ከምናደክም የክሴን መልስ ባጭሩ ልንገራችሁ። እኔ በምንም መንገድ ወንጀለኛ አይደለሁም። ይህንም የምነግራችሁ ወንጀልንና ወንጀል ያልሆነ ነገርን ለይታችሁ እንድታውቁ ነው እንጂ እኔን ወንጀለኛ አይደለም ብላችሁ እንድትምሩኝ አይደለም።

የኅሊናችን ሕግም ሆነ የሃይማኖት ሕግ የማገበራዊ ኑሮ ሕግም ሆነ የሕግ ሰዎች የመሠረቱት ሕግ እንደሚያስረዳን “ወንጀል” የሚባለው ነገር ሰዎችን በመጉዳት ፤ ጥቅማቸውን በመቀማት ፤ መብታቸውን በመግፈፍ እነሱን በመጥላት የሚፈጠር ነው።

መግደል ፤ መቀማት ፤ መሰልን አለመውደድና ሌሎችም ብዙ ጉጂ ነገሮችን “ወንጀል” ተብለው ያልተጠቀሱበት ሕግ ይኖር ይሆን? ያለ አይመስለኝም። እንግዲህ እኔ የነዚህ ወንጀሎች

ተቃዋሚ እንጂ ሠሪና አድራጊ አይደለሁም። ክቡራን ሆይ! በዚህ መሠረትማ ለቅሚያ ፤ ለመግደል ፤ ለድንቁርናና ለችግር ፤ ጠበቃ ሁኔታው የምትከራከሩትና እነዚህ ነገሮች በሰው ዘር ላይ ሰፍረው እንዲኖሩ የምትወዱት እናንተ ፤ ወንጀለኞች ሁኔታው ፤ የነዚህ ነገሮች ተቃዋሚ የሆንሁት እኔ እውነተኛ ዳኛ ነኝ ማለት ነው።

ምናልባት ከዚህ ተሰብስቦ ከሚሰማንና ከሚመለከተን ሕዝብ መካከል በናንተ ምክንያት የተሠቃየ ብዙ ሰው ይኖራል። ይህ ቦታ ለእውነተኞች አደገኛ ባይሆን ኑሮ እዚህ እየቀረቡም ይመሰክሩባችሁ ነበር። ነገር ግን እውነትን በመናገርና በመሥራት የኖርሁት ሰው የደረሰብኝን መጉላላት በዓይናቸው ስላዩ ፤ ወንጀላችሁን ሊመሰክሩባችሁ አይችሉም።

እኔ ግን ፤ ምናልባት በችግሩ ጊዜ የረዳሁት ፤ ከድንቁርና ነፃ እንዲሆን ያስተማርሁት ፍቅርንና ርኅራኄን በሐሳብና በሥራ ያሳየሁት ወዳጅ ይኖረኝ እንደሆነ እንጂ ግፍ የሠራሁበትና የጨከንሁበት ጠላት እንደሌለኝ ከሕሊናዬና በቅርብ ከሚያውቁኝ ሰዎች የበለጠ ምስክር አልሻም። የናንተም ቢሆን አፋችሁ እንጂ ኅሊናችሁ አይቃወሙኝም። መልካም! እንግዲህ ችግሩ እዚህ ላይ ነው። ወንጀለኛ እናንተም ሆናችሁ ወይም እኔ ፤ በናንተና በኔ መካከል ታላቅና አስታራቂ የሌለው ልዩነት አለ።

ፊሎሎጎጂካዊ ክሙቴሪየ. የፊልሎሎጂ ማስረጃ።

1	የደላፍ ወረቀት	1- виза (досл. документ, разрешающий въезд или выезд)	1 - a visa; lit. a document permitting leave and entry
2	አንድላብ የብሉ የባህድ ተወላጆች	2 – иностранные подданные, свободно въезжавшие в страну.	2- foreigners with a free entry to the country
3	ብዙ ሀብት አጥፊ ይኸ	3- владенец большого состояния	3 - a person in possession of a big estate
4	ምስኪኑ?	4..нищий	4- a pauper
5	መፈጠራቸው በቆጥር ለማግለጥና ሌሎችን ለማገልገል	5..удовлетворить потребности возрастающего числа жителей	5 -to satisfy the needs of a growing number of people
6	ጠባባሪ ንጅ መቀላሻ	6- сооружение ветхой лачуги	6 -building of a hovel
7	የሰለት ሆድ ለመመለያ የሚሆን ጭብጥ አፈር	7- клочок земли, равный прожиточному минимуму	7 -a plot of land equal to a minimum wage
8	ለሰማው ግራ ነው	8- для слушателей, читателей это непонятно	8 -readers and listeners cannot understand it
9	ሊኖር የሚችል ሀብት	9..средства к существованию	9 - means of subsistence
10	የተፈጥሮ ጣጣ ነው	10- житейское дело	10 - down-to- earth
11	መስላቆል አነሳ	11- создавать трудности	11 -to cause difficulties
12	ራስ ችሎ ኖረ	12.- самостоятельно зарабатывать на жизнь	12- to earn one's life
13	የፍርድ አከባቢ	13.- прокурор (...ፍርድ...-суд... -заставлять уважать)	13. prosecutor (...ፍርድ- court... -to make respect)
14	የቆራጭ ፈለጭት ሥልጣን	14- абсолютная власть	14-absolute power
15	በማይገባ የሚጫንበት ኃይል አጥኘ	15- угнетать, эксплуатировать	15 -exploit, oppress
16	አድልዎ የለበት ሕግ ሥልጣን	16- справедливый закон	16 – a just law
17	ዓድማና ረብሻ አስነሳ	17- поднять мятеж	17. to start a mutiny

18	አገረመረመ	18- бормотать	18- to mumble
19	ገድ ለካ	19- возглас удивления	19 - an exclamation of surprise
20	ጥቅምኑ ቀማ	20- отобрать силой	20 - to grab from
21	ታላቅና አስታራቂ የሌሎች ልዩነት	21- глубокие и непримиримые противоречия	21- deep and blatant contradictions
22	ባህብት	22- богатый человек, богат	22.a rich man
23	በተቻለኝ መጠን አሲደግኻለሁ	23 - я сделаю все, что в моих силах, чтобы вырастить тебя... Устойчивое сочетание предлога ...በ... с отглагольным существительным ...መጠን... (мера, предел) имеет значение «соразмерно», «в соответствии». Употребляется обычно в сочетании с относительными глагольными формами или именами.	23. I'll do my best to bring you up... A set combination of the preposition ...በ... with the verbal noun ...መጠን... (measure, limit) means "according". It is used in combination with relative verbal forms or nouns.
24	ለምጽም በሆነ አሲደግኻለሁ	24- даже если я буду просить милостыню, я выращу тебя... - один из способов передачи реального условия – употребление леепричастия с заставшей формой ...በሆነ... (союз ...በ...+ имперфект 3л., ед.ч., м.р. от глагола ...ሆነ... «быть»).	24. even if I have to beg I'll bring you up ... - one of the means of rendering the real condition is the use of the adverbial participle with the set form... በሆነ... (the conjunction ...በ... + 3 rd person singular masculine Imperfect form of the verb ...ሆነ... "to be")
25	ሠርተሽ በመኖር ፈንታ	25 - вместо того, чтобы жить в труде.... Устойчивое сочетание предлога...በ... с существительным ...ፈንታ... (очередь) имеет значение «вместо» и употребляется с именами	25-Instead of a life of working... The set phrase of the preposition...በ... with the noun ...ፈንታ... (turn) means "instead of" and is used with nouns
26	እኔማ ምን እደረግሁ	26 - что же мне было делать.... Энклитика ...ማ... имеет значение «ведь», «же»	26 – What am I to do! The enclitic ...ማ... has emphatic meaning.
27	የቻልሽውኝ የህል ለመሥራት	27- работать по мере своих сил	27. to work as hard as one can

28	በዘርዎ ሆነ በገላበት የተገኘ ታላቅነት	28- и благодаря происхождению, и благодаря силе достигнутого положения.... Составной соединительный союз...የ...ሆነ..... имеет значение «и...и», «как...так» в утвердительном или «ни.....ни» в отрицательном предложении.	28 – both because of your origin and your acquired position...የ...ሆነ.... The compound copulative conjunction ...የ...ሆነ.. means “both... and” in an affirmative sentence and “neither... nor” in a negative one.
29	አግ ይኖር ይሆን?	29. Неужели закон когда-нибудь войдет в силу?..	29... Can it be that this law will be accepted at this time or other?..
30	በሥቃይ ከሚኖሩ ላይ ወለዱ በቆሩ ይሻላቸዋል	30. чем им жить в мучениях, лучше совсем не родиться..... Сочетание союза...ከ... с отрицательной формой имперфекта глагола и глаголом ...ቆረ... передает значение действия, которое не произошло	30... instead of living in such misery they should not have been born at all... The combination of the conjunction ...ከ... with the negative Imperfect verb and the verb ...ቆረ... denotes an action that has not taken place.
31	በጥያቄና መልስ ጊዜ ከምርጠኛ ህዝብም በፀሐይና ቆሞ በመጥል ከምናደክም	31- чем терять время на вопросы и ответы, чем утомлять народ, заставляя его стоять на ногах, на солнце.... Простой подчинительный многозначный союз ...ከ... в одной из своих функций вводит сравнительное прилагательное предложение.	31... than waste time to ask and answer, than tire people making them stand in the sun ... The simple subordinating polysemantic conjunction... ከ... in one of its functions introduces a clause of comparison.

Обложка романа «Слезы (императора) Теодроса».
Cover of the novel "Tears of the emperor Theodros"

የቴዎድሮስ ዕንባ ። ከብርሃኑ ዘርይሁን ።

ግጾቹ ፲፭ - ፳፩ ። (1958)

ዓዋጅ ።

“ገበሬ ይረስ ። ነጋዴም ይነግድ ። ጠቢቡ በሙያው አይፈርበት ። ገዢዎች ሳይበድሉና ሳይጨቁኑ ሕዝባቸውን በሚገባ ያስተዳድሩ ። ወታደር ጸጥታውን ያስከብር ።

“ባርያ የሚፈነግል ፤ ቋንጃ የሚቆርጥ ፤ በሬ የሚነዳ ፤ ነጋዴ የሚቀማ ፤ ቤት የሚያቃጥል ፤ ነፍስ የሚገድል ፋኖ ወዮለት !! መፈጠሩን የሚያስረግም ቅጣት ይጠብቀዋል ። በዱር በገደል ፤ የቆየ ከደመኛው ጋር እየታረቀ እንዲገባ ምሕረት ተደርጎለታል ።

“ገር ግን ይህንን ዓዋጅ አሻፈረኝ ብሎ የሚገኝ ወዮለት! ሥጋውን የምድር አራዊት የሰማይ አእዋፍ ይቀራመቱታል ። ነፍሱንም ሳጥናኦል ይቀበላታል ።

“በያለሀበት ርጋ ! ተብለሃል ። ሰጥ ለጥ ብለህ ሥራ ። ተስተዳደር ። በመሳፍንት አጉል ድሎትና ዘመናይነት ተመዝብራ፤ ተዋርዳ የኖረችውን ኢትዮጵያን የቀድሞ ክብሯን ለማስገኘት ቆርጠን ተነስተናል ። እስላሙ ክርስቲያኑ ፤ ሁሉም ከኛው ጋር ይተባበር ።

ቴዎድሮስ ንጉሠ ነገሥት ።”

አዋጅ ነጋሪው ንባቡን ጨርሶ ብራናውን ሲያጥፍ ከታች ሕዝቡ ከቆመበት አንዴ እንደማዕበል ተነቃነቀ ። የሁሉም ዓይን በሰገነቱ ላይ ተተክሎ ነበር ። መጀመርያ ጋሻ ጃግሬዎች ወጡ ። ለጥቆ የጃንጥላው ጫፍ ብቅ ሲል ጥቁሩን ሰማይ የሚበጣጥስ የመሰለ ድምጽ ተከተለው ። እልልታ ነው ። ቴዎድሮስ የሚል ጥሪ ነው ። ድብልቅልቅ ጩኸት ነው ። ቴዎድሮስ ከሰገነቱ ላይ ቆሙና ሕዝቡን ቁልቁል በፈገግታ ተመለከቱት ። ከዚያ ሰገነት ላይ መውጣት ቀላል ጉዞ አልነበረም ። ቋረኛው የኮሶ ሻጭ ልጅ ፤ ከራስ አሊ ጋር

ተኳርፎ ሲሸፍት ተሹፎበት ነበር ። እንኳን ጉማ ሥጋ ቁራጭስ ቢላክለት ! ጉርምስና ነው ተባለ ። ምናልባት ፍሪዳ ተልኮለት ቢሆን ኖሮ ባልሸፈተ ነበር ። ባይሸፍት ደግሞ የጉንደር መሳፍንት አገልጋይ ሆኖ በቀረ ። ማንኛውም ነገር መነሻ ምክንያት ይፈልጋል ።

አንድ ጊዜ የተሳለቀባቸው ፤ ያጥላላቸው ፤ ከባላጋራቸውም ጉን የተሰለፈባቸው ሕዝብ አሁን ከእግራቸው ሥር ሲያሸበሽብና ሲላዝንላቸው ቴዎድሮስ በበኩላቸው በቀል ወይም ፌዝ አላሰቡም ። በመጨረሻ መሪው አድርጎ ከተቀበላቸው ይበቃል ። ለኢትዮጵያ ትልቅ ነገር አልመዋል ። ያ ሕልም ሊደርስ የሚችለው በሕዝቡ በጎ ፈቃድና ትብብር መሆኑ ይሰማቸው ነበር ። ለግባቸው መዳረሻ የሚፈልጉት በጎ ፈቃድ በርሳቸው አጉል አድራጎት እንዲበላሽ አልፈለጉም ።

በቀኝ እጃቸው ጎራዴያቸውን ጨበጥ አድርገው ፤ ግራ እጃቸውን ከሽጉጣቸው ትራስጌ አስደግፈው የሕዝቡን ስሜት በፈገግታ ተቀበሉት ። ፈርጡ የሚብለጨለጭ መጠነኛ ዘውድ ደፍተዋል ። ልብሳቸው ወደቢጫ የሚያደላ ሻንጉርጉር ሐር ነበር ። ከጉናቸው አቡነ ሰላማ መስቀላቸውን ቀና አደርገው ቆሙና አማትበው ቡራኬ አደረሱ ። ጩኸቱ እንደገና ቀለጠ ። ወዲያውም ቂሶች ሽብሸባ ፤ ሴቶች እስክስታ ፤ ወንዶች ጭፈራ ጀመሩ ። ቴዎድሮስ በሰገነቱ ላይ ቆመው ጥቂት ጊዜ ከታዩ በኋላ ወደውስጥ ተመለሰው ገቡ ።

በዚህ ጊዜ ሁሉ መካከል ፤ ደብተራ አክሊሉና ልጅ ጋረድ በፈረሶች ቤት በኩል ፤ ከጭፋሮውና ከሁካታው በማፈንገጥ ከካብ ላይ ተደግፈው ጠቅላላውን ሁናቴ በትዝብት ይመለከቱ ነበር ። ትጥቁን ማሳመር በሚወደው ጋረድና ከካህናትም ከወታደርም ባልሆነው በደብተራ አክሊሉ መካከል እምብዛም የስሜት ወዳጅነት አልነበረም ። እንዲያውም ጋረድ በልቡ አክሊሉን ክፉኛ ይንቀዋል ። ግን የቴዎድሮስ ሞገስ በሁለቱም ላይ ከተቀነሰ ወዲህ እየተጠጋጉ ሄደዋል ።

ያቀራረባቸው ይህ የወል ስሜት ነው ። ስለዚህም ፤ አስቀድመው ባይቃጠሩ ስንኳ ጧት አክሊሉ ከጋረድ ቤት ድረስ ሄዶ ወደበዓሉ አብረው መጥተዋል ።

“ታዲያ ምን ይመስልሃል ?” ሲል አክሊሉ ጠየቀ ጺሙን እያሻሽ ።

“ምኑ ?” ጋረድ የምላሽ ጥያቄ አቀረበ ።

“ከዚያ ላይ የምታየው ነዋ !” አለ አክሊሉ ወደሰንኩ እየተመለከተ ። አሁን ሰንኩ ባዶ ነው ። ግን ቴዎድሮስን ማለቱ ግልጥ ነበር ።

“ምንም ! እንደምታየው ነው” አለ ጋረድ ትከሻውን ነቅነቅ አድርጎ ።

“ማለቱ አውጣጡ አይገርምህም ?”

“ዓለም ይኸው ነው ። አንዱ ይነሣል ። ሌላው ይወድቃል” ጋረድ በሐበሻ ፍልስፍና ነገሩን ያቃለለው መሰለ ።

“እሱስ ነው ። ብቻ ግን በማኅበረ ሥላሴ ገዳም አብረን ስንማር ፥ እርሱ ከዚያ ላይ ወጥቶ ፥ እኔ ከዚህ ታች ቀርቶ ቁልቁል ይመለከተኛል ብዬ አላሰብኩም ነበር ። ጋረድ ፤ የትናንቱ ካሣ የዛሬው ቴዎድሮስ ከኔና ካንተ በምንም አይለይም ። እንዲያውም በትምህርት እበልጠው ነበር ።”

“ትምህርት ? ቀለምማ ነው ደብተራ ያስቀረህ !” ጋረድ በፌዝ ፈገግ አለ ።

“አንተስ ?” አክሊሉ ጋረድን ትኩር ብሎ ተመለከተው “በትግል ትጠለው ነበር ። በኢላማ ትረታው ነበር ።

“እባክህ ተወኝ አላውቅም ! ያለፈውን ማውጋት ምን ይጠቅም ብለህ ነው ? ነበር ! ቢሆን ኖሮ !” ጋረድ በራሱ ተናደደ ። የሚያሳክከውን ቁስል ስለነካበትም በአክሊሉ ተናደደ ። አሁን ምን ዋጋ አለው ! እርግጥ ካሣ ከርሱ በምንም የሚሻል ጎልማሳ አልነበረም ። እንዲያውም ካሣ ተጠቅቶ እርሱ እየተተካ ያበረለትን ጊዜ ያስታውሳል ።

“አስቆጣሁህ መሰለኝ ጋረድ ?” አለ አክሊሉ በአዘኔታ መልክ ።

“ምን አስቆጣኝ” ጋረድ ቆጣ ብሎ ተናገረ ።

“እንደርሱ ከዚያ ላይ ወጥተህ ለመቆም ምናልባት ከርሱ ብትበልጥ እንጂ እንደማታንስ ሲሰማህ ።”

“አንስኩም ፤ በለጥኩም ፤ አሁን ከጫማው ሥር ነኝ” የጋረድ አነጋገር የቁጭትም ተስፋ የመቁረጥም ቃና ነበረበት ። ባንድ በኩል አክሊሉ ሰቀቀኑን ባይጠነቋቁልበት ይወዳል ። በሌላ በኩል ደግሞ በካሣ ግዙፍነት የተጋረደው ምኞተኛ ተፈጥሮው በእንደዚህ ያለ ቃላት የሚያጽናናውን ይሻል ።

“ግን ኮ” አለ አክሊሉ የጋረድን ስሜት ከውስጥ ያነበበ ይመስል “እኛ በጎች ባንሆንለት አንበሳ ለመሆን ባልቻለ ነበር ።”

ጋረድ መልስ አልሰጠም ። ወደሰገነቱ አፍጥጦ ብዙ ጊዜ ተመለከተ ። አስተያየቱ ግን ከዚያ አልፎ ወደጠፈር መጥቆ ነበር ። ሐሳቡ ፥ ሕልሙ ምኞቱ ጓዙን ጭኖ መጣበት ። አክሊሉ እውነቱን ነው ። በዚያ ሰገነት ላይ ብቅ ብሎ የዚህን መንጋ ሕዝብ እልልታ የሚቀበል ራሱ ሊሆን ይችላል ነበር ። ካሣ ተቀብቶ አልተ ወለደም ። ራሱን እንዲቀባ አደረገ ፤ ወይስ እኛ እንዲቀባ ተመቸነው ? ከሐሳብ እንቅልፉ የቀሰቀሰው አክሊሉ ነበር ።

“ግን ኮ እንዲህ ማለት አልነበረብኝም” አለ አክሊሉ በይቅርታ አንደበት ። ወጥመዱ እንደያዘለት ያውቅ ነበር ። በጋተው ነገር ጋረድ ዘው ብሎ ገብቶለታል ። አሁን ሽምቀቆውን ማጥበቅ ብቻ ነው ።

“ለምን ?” ጋረድ ጠበቅ አድርጎ ጠየቀው ።

“ምንም እኔ ወዳጅህ ብሆን ፥ ካሣ ዘመድህ ነው ። ደም ከውሃ ይወፍራል ። የኋላ ኋላ ሥጋ ነው” አክሊሉ ከራሱ ጋር ቅር የተሰኘ መሰለ ።

“ታውቃለህ አክሊሉ ለካሣ ያለኝን ስሜት ? ቱፍ ሥጋ! ሥጋችንን አሞራ ይብላው ! እንደዚህ ትገምተኛለህ አክሊሉ ?” ራሱን ነቀነቀ ።

“በተለይ አንተን ማለቴ አይደለም ። በጠቅላላው የሰዎች ጠባይ ሆኖ ስላገኘሁት ነው ። ባልንጀራዬን እንደራሴ ላምን እፈልጋለሁ ። ታዲያ ምን ይሆናል !”

“እንዲህ አትበል አክሊሉ ! ልታውቀኝ ይገባል” ።

“ስለማውቅህማ ነው ከሌሎቹ አብልጪ የቀረብኩህ” ።

“ታዲያ በአነጋገርህ አላስከፋኸኝም ?” ጋረድ ፈገግ አለ።

“እሺ ይቅርታ” ።

በዚህ ጊዜ ግብር መግባቱ በነጋሪት ታወጀ ።

“አሁን ትገባለህ ? እኔ ግን ግፊያው ተግ እስኪል ብቆይ ይሻለኛል” አክሊሉ የጋረድን ክንድ ጨበጥ አድርጎ ለጉዞ እየመራ ጠየቀው ።

“እኔ ? እኔ ? ብቀርም ግዴለኝ” ።

“የለም ! የለም ! መቅረት የለብህም” አክሊሉ የጠመዘዘው ሜራ ለመቆጣጠር በማይቻል ፍጥነት እንዳይተረተርበት ፈራ “ከግብረኛው መካከል አንተን መፈለጉ አይቀርም ። ያጣህ እንደሆነ ይጠራጠራል” ።

“ደንታ አለኝ !” ጋረድ የመንጠራራት ስሜት አደረበች።

“ጋረድ ! ከወንድነትህ ጋር ብልጠትም ይጠቅምሃል ።” ሁለተኛው ግብር ሲገባ አክሊሉ ከቤቱ ድረስ ሄዶ ሊያስነሣው ተስማሙና ተለያዩ ።

“አልሠራሁልህም ! ገና እሠራልሃለሁ !” አለ አክሊሉ ብቻውን ወደቤቱ ሲሄድ ። በሐሳቡ የሚነጋገረው ከካሣ - ቴዎድሮስ - ጋር ነበር ።

ግጾቹ ፻፳፰ - ፻፵ ።

የአፄ ቴዎድሮስን ሕይወት የብቸኝነት ጨለማ ዋጣት። ከውጭ አሸከሩ እየተንጋጋ ፤ ከአልጋቸው ላይ ተጋድመው በዓለም ላይ ዕጣ ነፍሳቸውን የሆኑ መስሎ የሚሰማቸው ብዙ ጊዜ ነበር ። እርግጥ የጥንቱ ፥ የጧቱ ባለሟሎቻቸው እነገብርዬ እነአለሜ አሉ ። ግን ተዋበች ሌላ ነበረች ። ሊቀ መኳስ ዮሐንስም ፥ ስለኢትዮጵያ በሚያስቡት ከፍተኛ ዓላማ የውጭውን ዓለም ሥልጣኔ በሩቅ በጭላንጭል የሚያዩበት አንድ ትንሽ መስኮት ነበር ። በዚያም መስኮት በኩል ብዙ ጠቃሚ ነገር ተከስቶላቸዋል ። ትምህርት ቤቶች እንዴት እንደሚቋቋሙ በሽታ ምን ዓይነት መከላከያ እንደሚገኝላት ሥራና ንግድ እንዴት ሊዳብር እንደሚችል ሁለቱ በቤተ መጻሕፍታቸው ውስጥ ተቀምጠው ፥ ብዙ አዳዲስ ነገር ይገልጥላቸው ነበር። አሁን ያ መስኮት ተዘጋ ።

ይህም ሲሆን ከደባርቅ ጦርነት በኋላ የታላቋ ኢትዮጵያ ትንሣኤ ዓላማቸው የመቃረብ ውጋጋን ማሳየት ጀምሮ ነበር። የየራሳቸውን የጉቶ ግዛት በመመሥረት ኢትዮጵያን የበጫጨቋት መሳፍንቶችና አምባ ገነን መኳንንቶች ይዞታ ጨርሶ ገና ባይደመስስም ሥርወግንዱ ተፈነቃቅሏል ። በኢትዮጵያ ላይ አንድ መንግሥት ተቋቁሞ ሕዝቡም አንድ ሀገር አንድ መንግሥትና አንድ ገዥ እንዳለው ተቀብሏል ። ሰላምና ጸጥታው ተረጋግቷል ። ከብዙ ክፍለ ዘመናት ቸልታና ስንፍና በኋላ በመላው ኢትዮጵያ የሥራ ወኔ እንደገና ተቀሰቀሰ ። ገበሬው አምርቶ ለመሳፍንት እንደማይገብር ፥ ነጋዴው አትርፎ በወንበዴ እንደማይነጠቅ ባለእጅ በሙያው በመንደር አውደልዳይ እንደማይስደብ በማወቁ ሥራውን በሙሉ ልብ ተሰማራበት የእረኞች ዘፈን የጊዜውን ስሜት የሚገልጥ ቢሆን እንዲህ ይል ነበር። “ኦሆሌሌ አህያ መጣች ተጭና ቂጣ

እጅንሱለት ገበሬ መጣ ።”

የከፋው ቢኖር የጌታ ልጅ ነበርኩ ባይ ነው ። አሮጌ ጋሻውን አንግቶ በየቀበሌው እየዞረ ፥ የገበሬን ሚስት ፥ የተመረገ ድፍድፍ በጥብጭ ፥ ቃተኛ ቅቤ ፥ ዕርጎ ቅጅ እያለ መዘባነት ቀርቶበታል ። የተከፋ ቢኖር ፥ መኳንንት ነው ። ገበሬን በንብረቱና በጉልበቱ መግዛት ቀርቶበት አሥራትና ግብር በቀጥታ ለንጉሥ እንዲገባ የሚል ትእዛዝ ወጥቷል ። በዘኬ ፥ በአምሾና በጉልት መኖርን የለመደ ደብተራ ሁሉ ተከፍቷል ። በአዲሱ ዓዋጅ መሠረት አምሾ የሚሠፈርላቸው የአንድ ደብር ካህናት ብዛት ከሰባት መብለጥ የለበትም ።

በጋፋት የተቋቋመው ማቅለጫ አፈሩን ወደብረት መለወጥ ጀምሮ ነበር ። በግብርና ለሚስተዳደረው የኢትዮጵያ ሕዝብስ ከማረሻ መርከስ የተሻለ ምን ትልቅ ነገር አለ ? የአንዲት ላም ወተት ለሺህ ሰው የሚበቃበት ትንቢት ቴዎድሮስ እርሱ ነው ። የቴዎድሮስ አዲሲቱ ኢትዮጵያ መርጋት ጀምራለች ። ቅርጽ መያዝ ጀምራለች ። አፄ ቴዎድሮስን ከተዋበች ሞት በመጠኑ ያጽናናቸው ይህ ነበር ።

ይህም ሲሆን ፥ የዓላማቸውን መሠረታዊ እንቅስቃሴ ገና ፍች አላገኙለትም ። የኢትዮጵያ አንድነት በዘለቂታ የዘለቂታ የሚጸናው ምን ቢሆን ነው ? በመሳፍንቶች የተባጫጨቀውን በጦር ኃይል በዘመቻ አጣብቀውታል ። ነገር ግን የአንድ ሀገር ሕዝብ በፈቃዱ ተባብሮ የሚኖር እንጂ ፥ እንደሸክም በኃይል ገመድ የሚጠበቅ ወይም የሚጠብቅ አይደለም ። ካለፈቃዱ በኃይል የተጠበቀ ሕዝብ ፥ በጥላቻ ስሜት ይወጠራል ። ጎረቤት ካልተወዳጀ ስንኳ ዘወትር ጠብ ነው ። እርስ በርሱ የተቃቃረ ሕዝብም ለውጭ የተመቻ ይሆናል ። ከዚህም ጋር ሕግ እንጅ ኃይልና ኃይል ዘለዓለም አይኖርም ። ኃይል እግዚአብሔር ብቻ ነው ። እግዚአብሔርም የሥርዓትና የሕግ ምሳሌ ነው ተብሏል ። ራሳቸው አንድ ቀን ያልፋሉ ። ሠራዊታቸው ይበተናል ። ኢትዮጵያን አንድ ያደረገው ኃይል ተነሣ ማለት ነው ። ባዶ ሆነ ። አንድነት በምን ሰንሰለት ተቆራኝቶ

ይቀጥላል? ጋላው ፥ ጉራጌው አማራው ክርስቲያኑ እስላሙ ፥ ከጐ ሣውና ከሃይማኖቱ ይልቅ በመጀመሪያ የኢትዮጵያዊነት ስሜትና አለኝታ እንዲኖረው የሚያደርገው ምክንያት ምንድን ነው ? አንዱ ተነስቶ ከዛሬ ጀምሮ ጋላ አማራ ጉራጌና ትግሬ የሚባል ነገር የለም ማለት አይቻልም ። አማራው አማራ መሆኑን ጋላው ጋልነቱን አሳምሮ ያውቀዋልና ። ሃይማኖትን መደምሰስ አይቻልም ። ሁሉም ሃይማኖቱን ለውጦ ክርስትና እንዲጠመቅ ማስገደድ ደግሞ በደል ነው ። በግዳጁ የተቀበለው ሃይማኖት ነውና በአጋጣሚ ጊዜ መልሶ ይለውጠዋል ። ማዳቀልና ማሠማራት ? የለም ። የተለያየ ዘር መኖሩ መልካም ነበር ። ጌጥ ነው ። ታዲያ ምን ተሻለ ? ያ ሊቀ መኳስ ምክር ቤት ያለው ነገር መፍትሔ ይሆን ? አዎ ! ከሁሉም ጐሣና ሃይማኖት የተውጣጣ ምክር ቤት ቢኖር ምናልባት አንዱ በሌላው ሳይገዛ ፤ ሁሉም ራሱን የሚያስተዳድር ስለሚመስለው ተባብሮና ተቃቅፎ ይኖራል ። ብቻ ስለምክር ቤቱ አቋም በጣም አልገባቸውም ነበር ።

በዚህ ጊዜ ፤ ከደባርቅ ጦርነት አንድ ዓመት ተመንፈቅ ያህል በኋላ ፤ የሐምሌ ሥላሴ ለት በጐንደር ደብረብርሃን ሥላሴ ፤ ቤተ ክርስቲያን አንድ ባሕታዊ ተከሰተ ። የሐምሌ ሥላሴ በጐንደር ትልቅ በዓል ነው ። እስከ ጎጃም ድረስ ተሳላሚ ይመጣበታል ። እንኳን ባሕታዊ ፀጉረ ልውጥ ይታይበታል የሚባል ነው ። አፄ ቴዎድሮስ ብቻ አልተገኙም ። ጋፋት ወርደው ነበር ። ስለዚህም ፤ የሕዝቡን አስተያየት ማርኮ የነበረው ይኸው ባሕታዊ ነው ። የተፍተለተለ ፀጉሩ ፤ የተንጨፈረረው ጺሕሙ የሚያስደነግጥ ግርማ አለው ። ከወገቡ በታች አጠር ያለች ለምድ ሲታጠቅ በቀር ስለፈጣሪው ፍቅር ፤ ለፀሐይና ለብርድ የገበረውን ሰውነቱን በሰንሰለት ጠፍሮታል ። ከታች አንካሴ፤ ከላይ መስቀል ያለበት መቋሚያው ከቁመቱ ይረዝማል ። በዚህ ላይ ዕድሜው ገና ልጅ ይመስላል። አየ መታደል! አየ መመረጥ ! አየ መቀባት ! ሴቱ

ሁሉ ከንፈሩን መጠጠለት ። ስለአፈጣጠሩና ስለአመጣጡም ፤ ወሬው ከዚያው ተፈጥሮ ከዚያው በሹክሹክታ ይነፍስ ጀመር። ግማሹ ከማኅበረ ሥላሴ ገዳም የዘጉት የታወቁት ባሕታዊ እኒህ ናቸው አለ ። ሌላው ዕድሜ ልካቸውን ሲኖሩ ፤ ዛሬ ብቻ ለንግርት መገለጣቸው ነው አለ ። እናታቸው በል ጅነታቸው ጥላቸው ነበር ፤ እያጠባች ነው ያሳደገቻቸው ተባለ ። ሁሉም ሁሉን ተቀበለው ። ስለኒህ የበቁ ባሕታዊ የሚነገረው ውሸት ሊሆን አይችልም። አክሊሉ መሆኑን ያወቀ ማንም አልነበረም ። ፍጹም ተለውጦ ነበር ። ስማቸው ማነው ? ለሚለው ጥያቄ ፤ መልሱ የምን ስም ? እርሳቸውስ እንደ ሰው ስምም የላቸው እቴ ! የሚል ነበር ።

ስለዚህም ፤ ባሕታዊው ፤ ለመናገር አንደበቱን በከፈተ ጊዜ ፤ ሕዝቡ ፀሎቱን ትቶ አሰፍሰፎ ከበበው ። በዓሉም ፤ ታቦቱም እርሱ ሆነ ። ጉሮሮውን ጠረገና ስብከት ጀመረ ። “አይታችሁኝ አታውቁም ። ግን ከመካከላችሁ ነበርኩ ። ወደፊትም አታዩኝም፤ እንድነግራችሁ ብቻ ተልኬ መጥቻለሁ ። ወዮላችሁ ! ወዮላችሁ ! ቤተክርስቲያን ስትዳፈን ዝም ብላችሁ የምትመለከቱ ! ወዮላችሁ በዓላትን የምትሸሩ ! ወዮላችሁ እግዚአብሔር የመረጠውን ዘር በማርክስ ከጠቢብ ጋር የምትጋቡና የምታጋቡ ! በደጉ የክርስቲያን ንጉሥ ዘመን በሃያ አራት ይቀደስ ነበር ።

እንሆ ዛሬ ግን የአንድ ደብር ካህናት ከአምስት እንዳይበልጡ ተብሎ መላው የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ተዳፍኗል ። ልጁ ሁሉ የሚያቆርበው ጠፍቶ ቀረ ። መጽሐፍ አሸከር ለጌታው ፥ ገበሬ ለመኳንንቱ ጨዋ ለካህናቱ ይታዘዝ ይላል ። ዛሬ ግን መታዘዝ ቀርቶ ትሕትና በዓዋጅ ተከለከለ ። በበዓል ማረስና መቀጥቀጥ ተዘወተረ ። ምን ዓይነት ሰው ነው በአማጃ ላይ ሸፍቶ የሚነግሥ ? ምን ዓይነት ዓረመኔ ነው ካህናት ይጥፋ የሚል ? በኢትዮጵያችን ላይ ታይቶ የማይታወቅ ዓመፅ ነው ። እግዚአብሔር የቁጣ ሰይፉን

መዞታል ። የተቀበለው ሕዝብም መዓት ታዝቦታል ። እግዚአብሔር ! ተማለሉ ! አክሊሉ ስብከቱን ሳይጨርስ ፥ ሕዝቡ ትእዛዙን ቃል በቃል በመውሰድ ምሕላውን ያቀልጠው ገባ ። ባሕታዊውም የሚመለስ ይመስል ቀስ ብሎ በቤተሉሔሙ በር በኩል ሾልኮ እልም አለ ። ወዲያው ሲወጣ ያየውም፥ ከፊቱ ላይ እንደተሠወረበት አወራ ።

ነቢይ ከነቢይ ማነስ አይፈልግምና ፥ በሳምንቱ ፥ የጠመ ጠመ ደብተራ ፤ ቡትቶ የደረበ ካህን ፥ ከዚያ ከበቁት ባሕታዊ ላለማነስ ፥ በየቤቱ ትንቢት ይከሰትለት ጀመር ። በሳምንቱ ፥ በጭካኙ ንጉሥ ምክንያት መዓት መታዘዙ በየደብሩ ተሰበከ ። በየመንደሩ ፥ በየቡናው ፥ በየዝክሩ የሚወራው ይኸው ሆነ ። ጨዋውም በሕልሙ ማየቱን ይናገራል ። የአንዱን ባሕታዊና ካህን ሌላው እያቀባበለው የኢትዮጵያን ሕዝብ ወደክርስትና ለመመለስ የተጀመረ እንቅስቃሴ መሰለ ። መብረቅ ብልጭ ባለ ቁጥር ሕዝቡ በፍርሃት መሸበር ሆነ ። በጠጅና በጮማ እያባበሉ ስብከቱን የሚያፋፍሙ መኳንንቶች አሉ ።

በመንፈቅ ውስጥ የሕዝቡ መንፈስና ስሜት ተለወጠ ። እረኛም ሌላ ዘፈን አወጣ ። ያ ባሕታዊ በድ ጋሚ አልታየም። መታየት ፥ አላስፈለገውም ። መልእክቱን የሚያደርሱለት አምስት መቶ ሺህ ካህናት ነበሩና ።

ማነው ለሃይማኖቱ የማይሞት ? ካህን ሲቀስቅስ ጨዋ ልጅ ይዘምታል ። ያደላቸውስ ኢየሩሳሌምን ነፃ ለማውጣት ዘምተው ነበር ።

አፄ ቴዎድሮስ ፥ በሦስት ወር ጊዜ ውስጥ ከሰባት ሽፍቶች ጋር ተዋጉ ። ከዚያም ከዚያም የሚደርሳቸው ወሬ የሚሸፈት ብቻ ነው ። አንዱን አጥቅተው ዞር ሲሉ ፥ ሌላው ተነሣ ይባላል ። እንደአዳኝ ከሥፍራ ሥፍራ መሯሯጥ ሆነ ። ቤተ ክርስቲያን ሲሄዱ ምዕመኑ በርግነት አፀደ ቤተ ክርስቲያኑ ጭልል ይላል ። የራሳቸው ሠራዊት ብዛት በየቀኑ እየተቀነሰ ይሄዳል ። የየባሕታዊው ስብከት ፥ የሕዝቡ ስሜት ወሬው

ደረሳቸው ። ግን ምክንያቱ ሊገባቸው አልቻለም ሕዝቡን ውለታ ቢስ አደረጉት ። በድንኳናቸው ውስጥ አንገታቸውን ይደፉና ፥ “የጀን ይስጠኝ ። የጅህን ይስጥህ ?” ይላሉ ለሥውር ተወቃቃሻቸው። ስለኢትዮጵያ አንድነትና ዕድገት ፥ ከርሳቸው ከፍተኛና ረቂቅ ዓላማ ይልቅ ፥ ሕዝቡን በቀላሉ የሚገባው፤ ስሜቱን የሚነካው ለክፉም ሆነ ለደግ ነገር የሚቀስቅሰው ፥ ዝክሩን የሚባርክለት የመንደሩ መምሬ ፥ በአድባሩ ፥ በወንዙ ፥ በደብሩ ታቦት ስም በዚያው በቀበሌው ቋንቋ የሚናገረው ቃል መሆኑን አፄ ቴዎድሮስ አልተረዱትም ። ከፋቸው ።

በ፲፰፻፶፭ ዓ. ም. ጐርጎራ ላይ እንዳሉ ጐንደር መሸፈቱን ሰሙ ። “ማ ጐንደር ?” ሲሉ ጠየቁ ።

“ጐንደር ከተማው” አላቸው አሽከራቸው

“ማንን ይዞ ?”

“ተሰውሮ ይኖር የነበር ባሕታዊ ነው አሉ”

“ችግሩ ጠላቴ ሥውር መሆኑ አይደለም !” ሲሉ ራሳቸውን ነቀነቁና ወደጐንደር ገሰገሱ ።

የአዲስ ዓለም ሕዝብ እንደገለልተኛ ፤ መንገድ ከፍቶ ብቻ አሳለፋቸውና ፊት አቦ ሥር ሲደርሱ ጐንደር ተቀበላቸው ። ጦሩ ፥ ድንጋዩ ፥ ናዳው ሁሉም ባንድነት ተቀላቅሎ እንደመዓት ወረደ ። ከፊት አቦ ደብር ላይ የሴቶች ዘፈን ይሰማል - ጐሮ ወሽባዩን ያቀልጡታል ። እንደዚህ ዓይነት ወጊያ አጋጥሟቸው አያውቅም ። ሠራዊቱ እንደማገርገር አለ ። በዚህ ጊዜ አንድ ጦር ክንዳቸውን ጨርፎ ከመሬት ላይ ሲተክል ፥ አፄ ቴዎድሮስ “በላ ጐንደሬ ሴት ትማርክህ !” ብለው እንደሳታቸው ጦር ወደፊት ሲወረወሩ ፤ ሠራዊታቸው አንዴ ወግሽቶ የጠላቱን ጦር ገባበት ። የጐንደሩ ጦር አዝማች ስላልነበረው ፥ “ዋይ ! ዋይ !” እያሉ ከበሮዋቸውን እየጣሉ ከሮጡት ሴቶች ጋር አብሮ ድራሹ ጠፋ ።

አፄ ቴዎድሮስ ጐንደርን አቃጠሏት እየተባለ በኋላ ቢተረክም እንድትቃጠል ትእዛዝ አልሰጡም ። ግን ደግሞ

አንዱ ወታደራቸው አንዷን ሳር ቤት በእሳት ሲለኩስ እያዩ አልከለኩትም ። እንደባሕታዊው ስብከት ፥ እያንዳንዱ ወታደር እግረ መንገዱን አንዳንድ ቤት ሲለኩስ ፥ በፊት አቦ ገብተው በአርባቱንስሳ እስኪዘልቁ መላዋ ጐንደር አንድ ትልቅ ደመራ ሆነች ።

ሠራዊታቸውን ከታች አስፍረው ፥ አፄ ቴዎድሮስ ብቻቸውን ከትግሬ መጨረያ ጋራ ላይ ወጡ ። መሸቷል ። ወደ ሁለት ሰዓት ገደማ ይሆናል ። ግን አልጨ ለመም ። ጐንደር በርቶ ነበር ። እስከፈንጠር ድረስ ፍትው ብሎ ይታያል ። አፄ ቴዎድሮስ ከአንድ ቋጥኝ ተቀመጡና ቁልቁል ተመለከቱ ። አራባ አራቱ ደብር እንደትልልቅ ጧፍ ይንባገጋል ። የቆላ ሰደድ ሳት እንኳ እንዲህ ሲንቀለቀልና ሲንጣጣ አልታየም ። ደወሎች ይንጫጫሉ ። ዋይታው ፥ እሪታው ሁካታው ከቃጠሎው ጋር አብሮ ያተማል ። ልብሱ ከላዩ ላይ የተያያዘበት የሰው ነበልባል ፥ እንደበራሪ ኮከብ ከዚህም ከዚያም ውልብ ውልብ ይላል ። በሕልምና በመጻሕፍት ዓለም የሚያውቁት ገሃነመ እሳት ከግራቸው ሥር ድንገት የተከፈተ መሰላቸው ።

የሚፍለቀለቅ የእሳት ባሕር በሚመስለው ፥ በዚያ ቃጠሎና የሰማይን ጣራ ሰርጾ የሚሰማ በሚመስለው በዚያ የራሄል ዋይታ መካከል ኢትዮጵያ እጆቿን ወደእግዚአብሔር ዘርግታ ስትለምን በሐሳብ ታየቻቸው ። ከአምኃበቦ ወደ ኃበ አልቦ ስትለወጥ እንደዘበት ቁልቁል የሚመለከቷት የጐንደር ከተማ ቃጠሎ የኢትዮጵያ ጥፋት መሰለቻቸው ፡- ምነው የጥፋት ጭራቅ አደረከኝ ! እንዳጠፋት ነው የላከኝ ? እንዴት ? ሀገሬ ምን በደለችህ እስከዚህ ድረስ የነገዌን ቁጣ የምትፈርድባት ፈጣሪዬ ! የለም ። ቅን አሳስቦኸኝ አልነበረም ! እንዳለመልማት፥ ትንሣኤዋን እንዳስገኝላት ሕልም አሳይተኸኝ አልነበረም ? ዋ ሀገሬ ፥ እስከአሁን የተጐሣቆለችው አንሶ ፥ ለባስ ጥፋቷ ለምን ምክንያት አደረግኸኝ !- አፄ ቴዎድሮስ ፊታቸውን በመዳፋቸው ሸፍነው ተንሰቅስቀው አለቀሱ ። ቀና ሲሉ ከአጠገባቸው አንድ

ባሕታዊ ቁጥል ። አልደነገጡም ። ሰውነታቸው ለድንጋጤ ስሜት በድን ሆኖ ነበር ። ግን ቃጠሎው ባሕታዊው ሁሉም ነገር ቅገጥ መሰላቸው ።

“አታውቀኝም ካሳ ?” ሲል ጠየቃቸው ከብረት አንካሄው ላይ ተደግፎ ።

“ማን ነህ አንተ ? ግና ማንስ ብትሆን ምንቸገረኝ !። የተላክህበትን ንገረኝ ። የመለኮት ሰይፍ ተመዞብሃል በለኝ። በማጅራትህ አንጠልጥዬ እንጦርጦርስ ውስጥ ልወረውርህ የመጣሁ መላክ ሞት ነኝ በለኝ ። ወይም ኃጢአትህ ተገልጦልኝ ላናዝዝህና ንስሐህን ልሰጥህ የመጣሁ ባሕታዊ ነኝ በለኝ ... ልፋትህ ሁሉ ከንቱ ነው ። ከንስሐ ድንበር አልፌአለሁ ። የገሀነም ፍላጎት አይሰቀጥጠኝም” ዓይናቸው የቃጠሎውን ብርሃን ማየት ያቃተው ይመስል ፥ በመዳፋቸው ፊታቸውን መልሰው ሸፈኑት ።

“አላወቅኸኝም ? እኔ አክሊሉ ነኝ ። አክሊሉ ተሰማ ነኝ” አላቸው ።

ቀና ብለው ከእግር እስከራሱ አስተዋሉት ። ቁመናውና ድምጹ ይመስላል ። በእርግጥም ይህ ቅገጥ አይሎ ባቸዋል። ራሳቸውን ነቀነቁ ።

“ባሕታዊም ምትሐትም አይደለሁም ። በገሐድ ነኝ ዓይንህን አትጠራጠር” አክሊሉም ራሱን በአዘኔታ አወዛወዘ።

“እኮ ምን አመጣህ ?”

የመጣበትን ታሪክ በሙሉ ነገራቸው ። ጋረድን ማሳደሙን የጉንደርን ሕዝብ ማሸፈቱን ቃጠሎው ሲጀመር ከጋራው ላይ ወጥቶ መመልከቱን በዝርዝር አወራቸው ። በሰይፋቸው መሬት እየቆረቆሩ በጥምና አዳመጡት ።

“ነገር ግን” አለ አክሊሉ “ነገር ግን የደረሰውን ሁኔታ ስመለከት ሀገራቱን አጠፋሁ ሕዝቡን አሳለቅሁ እንጅ አንተን እንዳልተበቀልኩ ተሰማኝ ። ይህንን ሳስብ አንተ ብቻህን ወደዚህ ስትመጣ አየሁህ ። ከዚያች ቋጥኝ ተደብቄም ስታለቅስ

አስተዋልኩ ። እንደሰው የምታዝን እንደ ሰው ለሰው የምትራራ እንደሰው የምታነባ አትመስለኝም ነበር ። በሕይወቴ ለመጀመርያ ጊዜም ከባድ ፀፀት ቀስፎ ያያዘኝ ። ሳላነጋግርህ መሔድ አልቻልኩም” ሲያበቃ አንገቱን ደፋ አደረገ ።

“በእጄ ለመሞትና ለመጽደቅ ነው ? ይህንን ዕድልስ አልሰጥህም ።”

“እኔ ብሞትም ብድንም ግዴለኝም ። ሕሊናህ ይቅር ቢለኝ ደግሞ አልጠላም።”

“ይቅርታ ! ይቅርታ አልከኝ ! “አፄ ቴዎድሮስ ከተቀመጡበት እንደመነሣት አሉና መልሰው ተቀመጡ” መታኖች ይቅርታ አይጠየቁም ። ቴዎድሮስ ሞቷል ። ይልቅስ ሂድና ቴዎድሮስ በሕልሙ ኖሮ በሕልሙ ሞተ ብለህ ንገራቸው።”

ሁለቱም አዘቅዝቀው ቃጠሎውን አዩ ።

“ግን ታኮ” አሉ አፄ ቴዎድሮስ በቅዠት አኳኋን “ከዚህ ከሚቃጠለው ውስጥ ብዙ ተባይ ነበረበት ። ለተባይ ሲባል ቤት ማቃጠል ሆነ እንጂ ። ምናልባት ከዓመዱ ደህና ዘር ይበቅል ይሆን ?” ድንገት ሰውነታቸው ተወራጩና የሚያንሰቀሰቀው ተቀስቀሰባቸው ።

አክሊሉም ከቋጥኙ ላይ ተቀምጠው ሲያነቡ ትቷቸው ዳገቱን ወረደ ። “ቴዎድሮስ ሞቷል ሂድና ንገር” የሚለው ድምጽ ግን ከጆሮ ግንዱ ሥር እንደተገጠለጠለ ቃጭል ተከትሎ ይሰማው ነበር ። አዎ ! እንደእውነተኛ አፍቃሪ ዓላማው ስትቀጭ ቴዎድሮስ አብሮ ሞቷል በል ።

Эфиопские герои. Художник Тадессе Wolde Aregay

Филологический комментарий. Ῥῶτα ὁ ὅτι ἐπὶ τῷ ῥῶτι.

1	᠘ᠠᠭᠤ	1- бандит, разбойник	1.... – a gangster, gunman
2	ᠡ᠋ᠰᠣᠩᠭ᠎ᠠ	2- враг	2.....- an enemy
3	ᠵᠢᠨ ᠬᠥᠷᠦᠨᠲᠤ	3- оруженосец	3... - a sword-bearer
4	ᠲᠠᠭᠠᠨ ᠫᠠᠭᠠ	4- мясо передней лапы	4.... – flesh of the fore paw
5	ᠶ᠋ᠢᠨᠳᠠᠨ	5- танец, где особенно подвижна верхняя часть туловища	5..... – a dance with top body mobility
6	ᠮᠤᠪᠠᠭᠠᠨ	6- быстрый танец, сопровождающийся прыжками, хлопаньем в ладоши	6..... – a temperamental dance with hops, vaults and claps
7	ᠲᠠᠭᠠᠨ ᠴᠣᠸᠠᠭᠠᠨ	7-1) готовить обмундирование; 2) наряжаться, следить за собой	7..... - 1) to prepare uniforms 2) to dress up, to care about your dress
8	ᠱᠠᠭᠠᠨᠠᠵᠤᠯᠠᠭᠠᠨ ᠶ᠋ᠢᠨᠠᠵᠤᠯᠠᠭᠠᠨ	8- цветущий, полный сил (о мужчинах); ᠶ᠋ᠢᠨᠠᠵᠤᠯᠠᠭᠠᠨ - цветущая, привлекающая (о женщинах)	8..... – in full bloom, in his prime (about a man), ᠶ᠋ᠢᠨᠠᠵᠤᠯᠠᠭᠠᠨ .. attractive, fresh as a daisy (about a woman)
9	ᠠᠨᠠᠭᠠᠨ	9 - крах надежд, мечтаний;	9..... wreck of hopes and expectations
10	ᠲᠠᠭᠠ	10- тьфу	10..... –ugh!
11	ᠲᠠᠭᠠᠨ	11- зл. остынуть, охладиться	11... - (here) to cool down

12	ተጎጂጋ	12- томиться	12... - to be sick at heart
13	ጭላግጭላ	13- щель	13..... - a crack
14	ተከሰተ	14- появляться, открываться, обнаруживаться	14.... - to appear
15	ቁጣ	15- тонкие хлебные лепешки	15..... - thin crumpets
16	እጅ ነጣ	16- кланяться	16... - to bow
17	ጥቶ ግዘት	17- гуллет (мера земли)	17.... - <i>gult</i> (square measure)
18	ቃተኛ ቅቤ	18- хлеб, который сразу после выпечки, в горячем виде, обильно смазывают маслом	18.... - fresh bread, immediately out of the oven, eaten hot and well - buttered.
19	ኢሥራት	19- налог в десятину урожая	19... - tithes, tax amounting to one tenth of the harvest
20	ዘኪ	20- подношения в виде натуральных продуктов (лицам духовного сана)	20.... - offering in nutriment (to the clergy)
21	ኢምሽ	21- налог в 1/5 урожая	21... - tax amounting to one fifth of the harvest
22	ባሕታዊ	22- отшельник	22... - a hermit
23	የእንድ ሀገር ሕዝብ በረቃቃ ተባብሮ የግኖር እንድ፤ እንደሽክም በኃይል ገመድ የግጠበቅ ወይም የግጠብቅ አይደለም	23- единство народа в государстве основывается на добровольном стремлении к объединению, силой же единство не навязывается, а навязанное не бывает прочным	23.... - unity in a state is based on voluntary strife for unification; it cannot be forced, and when forced it is not lasting
24	ተሳለመ	24- бить челом	24.... - make obeisance
25	ተላለሚ	25- паломник	25... - a palmer, pilgrim
26	ፀጉረ ልውጥ	26- никому неизвестный человек	26... - a stranger
27	የተፍተለተለ ፀጉር=ከርዳዳ	27- очень мелко выхошиеся волосы	27... - fizzy hair, (... is a synonym)

	ፀጉር		
28	የተገጠሙት ጸሐፊዎች	28- свалившаяся борода	28... - clotted beard
29	ከገረድጉን መጠጠ	29- досл. «сосать губу» - выражение сожаления, сочувствия	29... - (lit.) to suck one's lip – an expression of sympathy and regret
30	ዕድሜ ልኩን ኖረ	30- прожить всю жизнь	30.... - to live all one's life
31	ግብርት	31- пророчество	31... - a prophesy
32	የበቁ ባሕረገግ ዓለም በቃኝ	32- отшельник, ранее живший мирской жизнью. Выражение, декларирующее отказ от мирской жизни: «...ዓለም በቃኝ...»	32.... - a hermit, who used to live the worldly life. «...ዓለም በቃኝ...» is the phrase by which people give up their worldly life.
33	የዘረ ባሕረገግ	33- затворник	33... - an anchorite
34	ቤተሌሐም	34- «дом хлеба» (из языка иврит). Хозяйственная постройка недалеко от церкви, внутри церковной ограды, где пекут хлеб для евхаристии.	34.... - the “house of bread” (from Hebrew). A utility building for baking not far from the church within the church walls
35	አፋፋመ	35- распространять	35... - to spread
36	አፀደ ቤተክርስቲያን	36- внешняя ограда церкви	36 ... - an outer church wall
37	ጨረፈ	37- задеть, слегка коснуться	37... - to touch lightly
38	ሠረደታቸው ወግሽቶ የጠላቱን ጦር ገበበት	38- В состоянии боевого подъема духа его армия наступала на войско противника.	38.... - The morale high, his army attacked the enemy.
39	አግረ መንገድ	39- по дороге	39.... - on the road, on the way
40	ፍትው(ፍትው) አለ	40- быть ясным, отчетливым	40.... -to be distinct
41	አገጠጠለ	41- хватать, вцепляться	41.... - to take a tight grip on
42	አገጠርጦር	42- край земли (при космогоническом представлении о земле как о плоском предмете)	42.... - earth's edge (within the frame of a cosmogony of “flat earth”)
43	ሰቆጠጠ	43- путать	43.... - to frighten
44	ምትሐት	44- колдовство, чуждо	44..... - witchcraft, wonder-work

45	እነባ	45- плакать	45..... – to weep, cry
46	ተቀጨ	46- рухнуть	46..... – to collapse
47	የጀን ይሰጠኝ	47- досл.: Пусть ко мне возвратится дело рук моих. Значение: если я виноват, я готов отвечать за это.	47..... – (lit.) Let my handwork come back to me. Meaning: if I am guilty I am ready to answer for it
48	ከአምላክበ ወደ ኅብ አልበ	48- из чего-либо в никуда (например, из бытия в небытие) из языка гезз. В данном случае амхарские предлоги повторяют предлоги языка гезз.	48..... – from somewhere to nowhere (for example, from being to nonentity): from the Ge'ez language. In this case, the Amharic prepositions repeat prepositions of the Ge'ez language.
49	ደም ከውሃ ይጠፍራል፤ የኋላ የኋላ ሥጋ ነው	49- пословица: кровь гуще воды. Значение: родственные связи крепче дружеских.	49..... – a proverb: Blood is thicker than water. Meaning: family links are stronger than links of friendship.
50	ያሰፈውን ማውጋት ምን ይጠቅም ብለህ ነው?	50- О чем ты? Что за польза в рассказах о былом?	50..... – What are you speaking about? What's the use of telling tales about the past!
51	እንደርሱ ከዚያ ላይ ውጥተህ ለመቆም ምናልባት ከርሱ ብትባልጥ እንደማትገኝ ሲሰማህ	51- когда тебе стало понятно, что ты не меньше, а может быть даже более достоин как и он, стоять там наверху?	51..... – When did you realize that you are worthier than him to be there, at the top?
52	እንደዚህ ዓይነት ውግያ አጋጥማቸው አያውቅም	52- (до этого момента) он не участвовал в подобной битве	52.... – (up to that moment) he had not taken part in such a battle
53	አይታችሁኝ አጋውቆም፡፡ ማን ከመካከላችሁ ነበርኩ፡፡	53- вы меня не видели, но я был среди вас	53..... – You did not see me, but I was there, among you.
54	ሠራዊቱ እንደማርገር አለ	54- Его войско начало отступать	54..... – His army started to give in.
55	ሕልም አሳይታለሽ፤ አልነበረም?	55- Разве ты не внушал мне эту мечту?	55..... – Didn't you impress this dream upon me?
56	ቋረኛው የኮሶ ሽጭ ልጅ	56- ребенок продавший косо (глистогонного средства) из	56..... – the child of a koso-seller from Kuara (koso is

57	ፉራ	Куара	57- область на северо-западе от озера Тана	vermicide	57..... – a territory to the North-West of lake Tana
58	ጋተ		58- прозвище императора Теодороса		58..... – a nick-name of the Emperor Theodros
59	፩ባርቆ ጦርነት		59- вероятно, сражение с местными феодалами неподалеку от г. Дебарка.- Дебарк – город в бывшей провинции Гондэр, приблизительно в 150 км. от столицы этой провинции г.Гондэр.		59.....- evidently, the battle with the local feudal lords not far from the town of <u>Debark</u> . - <u>Debark</u> is a town in the former province of Gondar, at about 150 km off the city of Gondar, its capital
60	ገሮ ወሽባዬ		60- название народной песни, в которой прославляется подвиг героев, часто поют в армии для поднятия боевого духа		60..... - the title of a folk song glorifying heroes and their deeds; often sung in the army to heighten the morale.
61	አወድ ቤተክርስቲያን		61- церковная ограда Наиболее распространенная форма эфиопских церквей – круглая. Помещение внутри здания состоит из трех кругов, обычно отделенных друг от друга колоннами, иногда небольшими стенками. Первый, центральный круг, является хранилищем табота – деревянной или каменной доски с изображением креста посередине и символов евангелистов по углам. Табот играет роль антимиссы в православной церкви, являясь ее «святая святых», и выносится из нее лишь во время крестного хода. Второй круг – место нахождения клироса во время службы. В третий круг допускаются прихожане, но не все, а обладающие специальным допуском. Женщины допускаются, но только в определенное место третьего круга с левой стороны от входа. Остальная часть прихожан находится во время службы вне здания церкви, но в пределах ... <u>አወድ</u> ; <u>ቤተክርስቲያን</u> , где также имеются подсобные помещения церкви, и может располагаться церковно-приходская школа.		61..... – a church wall The most typical shape of Ethiopian churches is round. The church interior comprises three circles usually separated by rows of columns, sometimes by wall partitions. The first, central circle is a repository of the <i>tabot</i> – a wooden or stone board with the cross in the middle and the symbols of Evangelists in the corners. The <i>tabot</i> is an equivalent of the antimension in the Orthodox church; it is sancta sanctorum and is taken out only for the sacred procession. The second circle is a choir-place during the service. The third circle is allowed for the congregation, but only for selected members. Women are allowed there, only within restricted area to the left of the entrance. The rest of the congregation stay outside the church during the service, within the ... <u>አወድ</u> ; <u>ቤተክርስቲያን</u> , area, where there are also church buildings for other purposes including the church school.
62	የከሙሉ ሥላሴ ስት		62- день святой Троицы в июле.		62..... - Whitsunday in July

		7 числа каждого месяца в Эфиопии празднуется день святой Троицы. Ежегодный Общенациональный праздник св.Троицы является скользящим. Празднуется на 50-й день после Пасхи.	On the 7 th of every month Ethiopia celebrates the day of the Holy Trinity. The annual national holiday of Pentecost is a movable feast and is celebrated on the 50 th day after Easter.
63	ትግራ መጨረያ ጋራ	63- гора под названием «Крик тигра» расположена недалеко от г.Гондара.	63..... – the mountain “Cry of Tiger” is situated not far from the city of Gondar
64	የየራሳቸውን የጥቶ ዓዛት በመመሥረት ኢትዮጵያን የበመፈቃት መሳፍንቶችና አምባ ገዥ መኳንንቶች ይዘታ፡ ጨርሰ ባይደመስከም ሥርወጣንዳ ተፈካቃላል	64- Хотя ему (Теодросу) не удалось путем установления собственных гультовых владений полностью ликвидировать власть раздирающих Эфиопию на части принцев и прочей узурпаторской знати, он сумел подорвать их влияние. Отбывая у знатных семей их потомственные земли и раздавая их в качестве гультов находившимся у него на службе феодалам, Теодрос пытался ослабить могущество родовой знати, склонной к сепаратизму, и тем самым заложить базу для создания в стране абсолютизма. Гуль – земля за службу (не передается по наследству).	64...- Though, by introducing his own <i>gult</i> lands, Theodros did not succeed in completely destroying the power of princes and other usurping nobility, who tried to tear the country to pieces, still he managed to reduce their influence. Theodros confiscated hereditary lands belonging to noble families and passed them over to feudal lords in his service as <i>gults</i> ; in such a way he tried to weaken the might of ancestral nobility, liable to separatism, and thus to lay the foundation for absolutism in the country. – <i>gult</i> – land possessions granted for good service (cannot be inherited)
65	ወዮላችሁ እግዚአብሔር የመረጠውን ዘር የምትጋቡ የምትጋቡ ! በደጉ የክርስቲያንን ጥጥ ዘርዘር በጥያቄ አራት ይቀድሱ ዝርዝር፡ እንሆ ዛሬ ግን የእንደ ደብር ከሆነች ከአምስት እንዳይበልጡ ተብሎ መላው የእትዮጵያ ቤተክርስቲያን	65-Бог накажет Вас, тех, кто женится и женит на ремесленниках, за осквернение рода! Во времена истинно христианских негусов службы в церквях проводились ее священнослужителями. Как только вышел указ о том, чтобы духовенство одной церкви не превышало 5-ти человек, церкви по всей Эфиопии стали приходить в упадок. В этом и следующих абзацах текста речь идет о борьбе Теодроса с влиянием церкви и духовенства. Теодрос пытался установить в стране сильную централизованную власть. Он ставил своей задачей ослабить власть церкви, превратить ее из силы, давящей над императором, светской жизнью, повелевающей жизнью народа в силу, подвластную императору, проводящую в массы его волю.	65..... – God will punish those who marry artisans for defiling their family! At the time of genuine Christian <i>negus</i> the church service was conducted by its clergy. After the issue of the regulation saying that the number of clergymen per church must not exceed five persons, the churches all over Ethiopia fell into decay. This and the following paragraphs speak about the strife of Theodros against the influence of the church and the clergy. Theodros was trying to establish a strong centralized power in the country. His objective was weakening the clerical power, reducing it from the power oppressive and standing above the emperor, affecting the laymen in their everyday life to the power

	ተዳፍርል።		subordinate to the emperor, conducting his ideas to the people.
66	ምን ዓይነት ሰው ነው በአማኝ ላይ ሸፍቶ የሚነግሥ?	66- Что за человек, осмелившийся поднять мятеж против тестя, правит нами?	66..... – What kind of man, who dared to raise a revolt against his father-in-law, is our ruler?
67	የነገዱን ቁጥ የምትፈርድባት ፈጣሪዬ!	67- Господи! За что обрушил на мою страну гнев, точно на Ниневию? Глядя на объятый пожаром Гондар, Теодрос изывает к Богу в поисках справедливости. Он вспоминает известную библейскую легенду о Ниневии: разгневавшись на жителей г. Ниневии (столица Ассирии), Бог послал пророка Иону вернуть ее жителей на путь истины и справедливости. Иона послушался, за что был наказан заключением в чрево кита на трое суток. Отбыв наказание, Иона отправился в г.Ниневию. Проповеди его имели успех. Жители города в знак раскаяния облачились в рубища и установили пост. В Эфиопии в фебрале месяце соблюдается 6-ти дневный Ниневийский пост	67..... – Our Lord! What for have you discharged your rage upon my country, like you did to Nineveh? Looking at the fire consuming Gondar, Theodros calls to the God for higher justice. He recalls a well-known biblical legend of Nineveh: angry with the citizens of Nineveh, the capital of Assyria, God sent Prophet Jonah to return the Ninevites to the righteous life of truth and justice. Jonah disobeyed and was incarcerated in the whale's stomach for three days as a punishment. After the penance, Jonah went back to Nineveh to preach, and the Ninevites fasted and repented, dressing in sackcloth. In Ethiopia, in the memory of Nineveh, Christians observe the six day Nineveh fast in February.

ХАДДИС АЛЕМАЙЕХУ (1909–2003)

Родился в маленькой деревушке бывшей провинции Годжам Индодем в районе Дебре-Маркоса. Получил традиционное церковное образование: окончил школы «Зема Бет» («Школа пения»), «Цома-Дэггуа» («Школа пения во время постов»), «Кыне бет» («Школа поэзии»). В 1925 г. переехал в Аддис-Абебу, учился в шведской миссионерской школе, затем в средней школе им. Тэфари Мэконнына. Уже в школе он написал первую пьесу «Брак между Эфиопией и отсталостью», в которой пытался объяснить экономическую неразвитость страны и представить возможный выход из создавшегося положения. Пьеса была поставлена в 1929 г. и пользовалась большим успехом, но не была опубликована. В 1931–34 работал учителем в начальной школе в Дебре-Маркосе. Написал патриотическую пьесу «Эфиопо-итальянская война при Адуа (1934)». В период итало-эфиопской войны был направлен в Судан для подготовки к ведению партизанской войны, затем в Италию для сопровождения раса Имру (родственника императора), где пробыл более пяти лет. Вернулся на родину в 1943. Работал в Департаменте прессы и пропаганды, затем в Министерстве иностранных дел. В 1945–47 — консул в Иерусалиме.

В 1946–50 — первый секретарь эфиопского представительства в США, в 1956–60 Чрезвычайный и Полномочный посол Эфиопии в США. В 1960 министр иностранных дел, а затем — министр образования Эфиопии. В 1961–65 — Чрезвычайный и Полномочный посол в Великобритании и Нидерландах. По возвращении в Эфиопию — ми-

нистр планирования и развития (до 1968). В 1968–74 член Сената (Верхней палаты парламента), с 1974—член «Шэнго»—нового парламента, назначенного Временным Военным Административным Советом (до его расформирования).

Основное литературное произведение Х., принесшее ему большую известность—роман «Любовь до гроба» (1965) на амхарском языке. Написал также две небольшие книжки: («Сказки» (1955); 12 историй-притч в духе народного фольклора) и «Значение образования и школы» (обе—1955). Второй большой роман Х.— «Судья-преступник» (1981), в котором особое место отводится описанию жизни эфиопов, их нравов и обычаев, традиций разных народов. Роман изобилует пословицами и поговорками.

Последняя книга Х.А.— «У каждого есть мечты» (1984) посвящена событиям после окончания итало-эфиопской войны. Три романа представляют своеобразную трилогию, хотя тематически и не связаны между собой.

(Даты приведены по григорианскому календарю)

HADDIS ALEMAYEHU (1909–2003)

Haddis Alemayehu was born in small village in the former province of Gojam Indodem, the district of Debre-Markos. He got a traditional clerical education in schools zema bet (school of singing), Tsoma –Deggua (School of singing during religious fasts) and gene bet (School of poetry). In 1925 he moved to Addis-Ababa to study in the Swedish missionary school and later in the Tefari Makonnen secondary school. When at school, he wrote his first play “Marriage between Ethiopia and

нистр планирования и развития (до 1968). В 1968–74 член Сената (Верхней палаты парламента), с 1974—член «Шэнго»—нового парламента, назначенного Временным Военным Административным Советом (до его расформирования).

Основное литературное произведение Х., принесшее ему большую известность—роман «Любовь до гроба» (1965) на амхарском языке. Написал также две небольшие книжки: («Сказки» (1955); 12 историй-притч в духе народного фольклора) и «Значение образования и школы» (обе—1955). Второй большой роман Х.— «Судья-преступник» (1981), в котором особое место отводится описанию жизни эфиопов, их нравов и обычаев, традиций разных народов. Роман изобилует пословицами и поговорками.

Последняя книга Х.А.— «У каждого есть мечты» (1984) посвящена событиям после окончания итало-эфиопской войны. Три романа представляют своеобразную трилогию, хотя тематически и не связаны между собой.

(Даты приведены по григорианскому календарю)

HADDIS ALEMAYEHU (1909–2003)

Haddis Alemayehu was born in small village in the former province of Gojam Indodem, the district of Debre-Markos. He got a traditional clerical education in schools zema bet (school of singing), Tsoma –Deggua (School of singing during religious fasts) and qene bet (School of poetry). In 1925 he moved to Addis-Ababa to study in the Swedish missionary school and later in the Tefari Makonnen secondary school. When at school, he wrote his first play “Marriage between Ethiopia and

Backwardness”—an attempt to explain the reasons of economic backwardness of the country and propose a way of overcoming it. The play was staged in 1929 and was a success but it was never published.

In 1931–34 Haddis Alemayehu worked in a primary school in Debre-Markos, and at the same time he wrote the patriotic play “Ethiopian and Italian War at Aduwa” (1934). During the war between Italy and Ethiopia he was sent to Sudan to train for guerrilla war, then he was sent to Italy in attendance to ras Imru (the Emperor’s relative) and stayed there for more than five years, returning Ethiopia in 1943. On return, Haddis Alemayehu worked in the Department of Press and Propaganda, in the Ministry of Foreign Affairs; in 1945–47 he was Consul in Jerusalem; in 1946–50 he worked as first secretary of Ethiopian Embassy in the USA; in 1956–60 he was Ethiopian Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary in the USA; in 1960 was Minister of Foreign Affairs of Ethiopia and later Minister of Education; in 1981–65 he was Ethiopian Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary in the Netherlands. On returning to Ethiopia up to 1968 he worked as Minister of Planning and Development; from 1968 to 1974 he was member of the Senate (The upper chamber of the Ethiopian parliament); from 1974 he was member of Shengo, the new parliament appointed by the Provisional Military Administrative Council (Derg) (until its dissolution).

The principle literary writing by Haddis Alemayehu, which brought him fame, was the novel “Love to the Grave” (1965) in Amharic. He also wrote two small books—“Fairy-Tales (1955); twelve folkloristic parables, and “Importance of Education and School” (1955). His second big novel “The Criminal Judge” (1981) contains masterful descriptions of everyday life of Ethiopians, their customs and traditions; it abounds in proverbs and sayings. The last book of Haddis Alemayehu, “Everyone Has His Dreams” (1984), is focused on the events after the end of Italo-Ethiopian war. The three novels form a kind of a trilogy, though they are not linked in their subject-matter.

(The dates are given in accordance with the Gregorian calendar)

ፍቅር እስከ መቃብር ። ከሀዲስ ዓለማየሁ ።
ምእራፍ ፲፰ የባላገር መላከተኞች ። (1958)

በዛብህ ከምሳ በሁዋላ ለማስተማር የሚመጣ መሆኑን አባ ሞገሴ እግብር ላይ ሲናገሩ ቤተሰቡን በሙሉ ደስ አለው። ፊታውራሪ እንኩዋ ምንም ሰብለን አንቺ ማለቱ ትልቅ ስተት መሆኑን ቢያውቁ ወደዚህ ስተት የመሩት ምሽታቸውና ልጃቸው በመሆናቸው ለሱ ይቅርታ ያደረጉለት መሆናቸውን ሲመጣ አስጠርተው ለመንገር አስበው ነበር። ነገር ግን እነማይ ውስጥ ካሉ አንዳንድ ጉልቶቻቸው ጥቂት ባላገሮች ድንገት ስለመጡ እነሱን ሲያዩ በዛብህን ረሱት።

ግብር ምላሽ ሊሆን ትንሽ ሲቀረው አጋፋሪው ወደ ፊታውራሪ ቀረብ ብሎ ከሶስት ጉልቶቻቸው ሶስት የባላገሮች ወኪሎችና ሹማቸው ብላታ መንግስቱ ዘላለም መምጣታቸውን ሲነግራቸው ፦

“እህ ! መጡ ? ምሳቸውን አብላቸው ።” አሉ ፊታውራሪ

“አዳራሽ ይብሉ ወይስ እዚህ ?” አለ አጋፋሪው ግብር ምላሽ ሊሆን ምንም ያክል ያልቀረው መሆኑን በመመልከት።

“እኔ—ግዴለም እዚህ አብላቸው !” አሉ ፊታውራሪ።

መጀመሪያ ሹሙ ከዚያ የባላገሮች ወኪሎች ተጠርተው ገብተው ምሳቸውን በልተውና አንዳንድ ብርሌ ጠላ ጠጥተው እስኪወጡ ድረስ ፊታውራሪ በቁጣ በቀላ ክፉ አይን ይመለከቱዋቸው ነበር።

ግብር ምላሽ ሆኖ አዳራሽ እንደ ተነጠፈ ፊታውራሪ ቶሎ እዚያ ሄደው ተቀምጠው ባላገሮች እንዲጠሩ አዘዙ። ቀኛዝማች አካሉ ባላምባራስ ምትኩ አባ ሞገሴ አዛዥ ደስታ ሌሎችም ዘመድ ወዳጆቻቸው ነበሩ። ጉዳ ካሳ ሰብለ በምትማርበት ሄዶ እክስቱንና እስዋን ሰላም ካለ በሁዋላ ፊታውራሪ ከባላገሮች ጋር ወደሚጨቃጨቁበት ወዳዳራሽ መጥቶ ተጨመረ።

“እስቲ እባክህ አሽከሮችን ብልክ አጉላልታችሁ አንገላታችሁ ባዶጃቸውን የመለሳችሁበትን በፋሲካ ምድር እናንተ በዩቤታችሁ እያረዳችሁ ስጋ በልታችሁ ስትውሉ እኔ ሽሮ በልቼ እንድውል የፈረዳችሁብኝ በምን ምክንያት መሆኑን ንገረኝ!” አሉ ፊታውራሪ ሹሙን በብርቱ ቁጣ እዩተመለከቱ።

“እኔ ጌታዬ የመንታ እናት ተንጋላ ትሞት እንደሚሉት ተረት እዚህ ጌታዬን ደስ ለማሰኘት እዚያ ባላገሮች ቀምበር ከበደን እንዳይሉ ለማድረግ ብሞክር ከሁለቱም ወገን ወቀላ እንጂ ምስጋና አላገኘሁም። የጌታየ አሽከሮች ተልከው ሲመጡ እነሱን ይገዢ በሶስቱም ጉልቶችዎ እዩዞርሁ ባላገሮችን እዩሰበሰቡሁ መልክቱን አድርሻለሁ። ለመስቀልና ለገና አዋጥተን ፍሪዳ እዩገዛን ሰጥተናልና አሁን እንደገና ፍሪዳ መግዛት አንችልም ቢሉ ባይሆን አንዳንድ ሙከትና ማር ወይም ቅቤ ይዛችሁ ሂዳችሁ ችግራችሁን አመልክቱ ብያቸው ነበር። ነገር ግን ሁሉም አንድ ላይ ሆነው አንችልም አሉኝ። ስለዚህ ከኔ የጎደለ ነገር የለም ድካሜን ሁሉ ከጌታዬ ተልከው መጥተው የነበሩት አሽከሮች ያውቃሉ። አሁን ከሶስቱ ጉልቶችዎ አገር እዩመረጠ የላካቸው ይሄው ሶስት ሰዎች መጥተዋል እነሱ ይጠየቁ።” አሉ ብላታ መንግስቱ ዘላለም።

“አሽከሮችማ----እኔን አክለው እኔን መስለው ወደናንተ የተላኩት አሽከሮችማ በገዛ ጉልቴ በገዛ አገሬ አንድ እንጀራና አንድ ዋንጫ ጠላ የሚላቸው አጥተው በራብና ጥም ሲጉላሉ ሰንብተው ተመልሰዋል። ብቻ ይህ የሆነበትን ምክናያት በሁዋላ ትነግሩኛላችሁ ግዴለም። አሁን በፋሲካ ምድር ሳልገድፍ ጾም ሳይፈታልኝ እንድውል የተደረገበትን ምክናያት ልወቀው!” አሉ ፊታውራሪ ባላገሮችን በቀላ አይን እዩተመለከቱ።

“ደሀ ምንጊዜም ቢሆን ሞልቶለት አያውቅም። ምን ጊዜም ቢሆን ከደሀ ጉድለት ከጌታ ምህረት ተለይቶ

አያውቅም። ስለዚህ አልሞላልን ብሎ አጥፍተናልና ጌታችን ምህረት እንዲያደርጉልን ነው የምንለምነው!” አለና ከባላገሮቹ አንዱ ራሱን እስከ ጉልበቱ ዝቅ አድርጎ ሲያጎነብስ ጉዋደኞቹም አብረውት አጎንብሰው ምህረት ይለምኑ ጀመር።

“እባክህ አትጫወቱብኝ ይልቅ ተነሱ ! ቀና በሉ !” አሉ ፊታውራሪ እንደተቆጡ ። “የልባችሁን ስርታችሁ አሁን ካንገት በላይ ምህረት ልመና ወግቶ በቅቤ እንደሚሉት ተረት ነው ! ለመስቀልና ለገና ፍሪዳ የሰጠ ባላገር ለፋሲካ አይሰጥም ብሎ አዋጅ ያወጀ ማነው ? እናንተ ያወጃችሁት አዋጅ ይሆናል ! መቼም ባላ ገር ሲጠግብ ወሰኑን አያውቅ ባላገር እንዲህ ያለ አዋጅ አውጆ እንደሆነ ንገረኝ ! ከዚያ በሁዋላ እናንተ ገዢዎች እኛ ተገዢዎች እንሆናለን !”

“እሱ እንኩዋ አንዳንድ አላዋቂ ወጣቶች የተናገሩት ነው እንጂ ካስተዋይ ሽማግሎች እንዲህ ብሎ የተናገረ ስለሌላ ብላታ መንግስቱ እዚህ በጌታችን ፊት ሊደግመው አይገባም ነበር። አሁን እኛ-----” ብሎ ሁለተኛው ባላገር ንግግሩን ሊቀጥል ሲል ፦

“አረ ለመሆኑ!” አሉ ፊታውራሪ አቁዋርጠው “አረ ለመሆኑ እነዚህ ጉልቶች የደም ዋጋ የነፍስ ዋጋ መሆናቸውን አታውቁም ? ካያቶቹ እስከኔ ተራራ ዞረን ወንዝ ተሻግረን አቀበት ወጥተን ቁልቁለት ወርደን በሩቅ በቅርብ ዘምተን በጦር ሜዳ ደረታችንን ለመድፍ አንገታችንን ለሰይፍ ሰጥተን እንዲህ አድርገን ያገኘናቸው የነፍሳችን ዋጋ እንጂ እዚህ ቁጭ ብለን ሆዳችን እስኪነፋና ብስና እስኪይዘን እዩብላን እዩጠጣን ፍዩልና ጥጃ ዝንጀሮና ጦጣ ወይም አህያ እዩጠበቅን ያገኘናቸው አለመሆናቸውን አታውቁም ? ታዲያ ነፍሳችንን ሰጥተን ላመትባል መዋያ አንዳንድ ፍሪዳ ብንጠይቅ ይብዛብን ? ወዬው ጉ...ድ ! ግሩምኮ ነው !”

“አይቆጡን አይጣሉን ጌታችን ” አሉ ከባላገሮቹ ሳይናገሩ የቆዩት ሽማግሌ። “እኛ ያለስዎ እስዎም ያለኛ መኖር

ስለማንችልና እይተጣሉም አብሮ መኖር የልብና የአእምሮ በሽታ ስለሆነ አይጣሉን አይቆጡን። አለባብሶ ቢያርሱ ባረም ይመለሱ እንደሚሉት ተረት ነገ የሚገለጠውን ዛሬ አለባብስን ብናልፈው ነገ ደግሞ ችግር ተፈጥሮ እኛም እንደገና ተቸገርን ብለን እንዳንመጣብዎ ጌታችንም እንደገና ሰላምዎን እንዳያጡ ከመጣን አይቀር በሶስቱ ጉልቶችዎ የሚኖረው ህዝብ የተቸገረበትን ግልጥ አድርገን እንንገርዎና ጌታችን እግዚአብሄር ባሳዩዎ መንገድ ውሳኔዎን ወስነው ይስጡን። ቅድም ብላታ መንግስቱ ያለው አንዳንድ አላዋቂ ወጣቶች የተናገሩት አይደለም። በሶስቱ ጉልቶችዎ የሚኖረው ህዝብ ሁሉ የሚለው ነው።

ዘመን ከተለወጠ በሶስቱ ጉልቶችዎ የምንኖር ድሆችዎ ለመስቀል ሶስት ለገና ሶስት ፍሪዳ ከብቶቻችንን እይሸጥን ከፍለናል። ይህም ርስት የሚያርስ እርቦ በጉልት ተቀምጦ የሚያርስ ገመታ ከምንከፍለው ሌላ ነው። በዚያ ላይ ለወረዳ ለምስለኔ ለጭቃ ሹም የምንከፍለው የገንዘብና የጉልበት እዳ አለ ይህን ሁሉ አንችለውም። በተለይ ዘንድሮ እግዚአብሄርም ተቆጥቶን እህል ብንዘራ በቡቃያው ትል ከዚያ የተረፈው በሚሰበሰብበት ጊዜ በረዶ ስለወረደበት እንዲሁ እጃችንን አጨብጭበን ወደዩቤታችን ገባን። እግዚአብሄር በዚሁ ብቻ ቢምረን እንኩዋ ባላማረርን ነበር። ይሄው አሁን ባገራችን የከብት በሽታ ገብቶ ከብቶቻችን በዩቀኑ ከያንዳንዳችን አንድም ሁለትም ሲሞቱ ቆመን እይተመለከትን እናለቅሳለን። በሽታውን በመፍራት ስጋቸውን እንኩዋ አንበላውም። የሞቱትን ከብቶች ስጋ የበላ አውሬም ይሁን ውሻ ወዲያው ይሞታል ። በንደዚህ ያለ የሚያሳዝን ሁኔታ ነው ያለን ። በነበረን ጊዜ እንዲህ ያለ ችግር ሳይደርስብን ሹምን ከማሳዘን ጦም አድሮ ሹምን ደስ ማሰኘትና ሰላምን ማግኘት ይሻላል እያልን የኛ ቀርቶብን የተቀባችሁትን ሰዎች ጌቶቻችንን ደስ ስናሰኝ እንኖር ነበር ።

ሳይኖረን ግን ስንቸገር ባይሆን ጥንት የተሰራብንን እዳ እንከፍላለን እንጂ ያለዳችን አንከፍልም እንላለን። ችግራችን ከዚያ ያለፈ እንደሆነ ደግሞ ጥንት የተሰራብንን እዳ እንከፍ መክፈል ወደማንችልበት ሁኔታ እንደርሳለን።

“ጥንት የተሰራብን እዳ መክፈል የሚገባን መክፈል የማይገባን የምትለው ምንድነው እባክህ ? ባላገር ሊከፍለው የሚገባውን ገዢ ይወስናል እንጂ ከመቼ ወዲህ ነው ባላገር መወሰን የጀመረ ?” አሉ ፊታውራሪ ሽማግሌው የተናገሩት ከማስቆጣቱም በላይ አስገርሞቸው።

“ጌታየ እግዚአብሄር ሀብት ባያድለኝ እድሜ አድሎኛል! በዚህ በረኸም እድሜዬ ርስትና ጉልት ያለው እንደጌታየ ያለ ጌታ ከርስትና ከጉልቱ ምን እንደሚያገኝ በንዲህ ያሉ ርስተጉልቶች ላይ የሚኖሩ ሰዎች እዳቸው ምን እንደሆነ የጥንት ስሪቱን አውቃለሁ። በታላቁ አባትዎ ጊዜም ልጅ ልሁን እንጂ አባቶቼ ዘመዶቼ በጠቅላላው ባላገሩ ላባትዎ የሚከፍለውን አውቃለሁ። አሁን ጌታችን የሚጠይቁን ሁሉ ድሮ ያልነበረ ነው።”

“ያንተ እድሜ ለኛ ምንም ዋጋ ስለሌለው እሱን ተወውና ምኑ ነው ድሮ ያልነበረው ?” አሉ ፊታውራሪ በባላገሩ ድፍረት በጣም ተቆጥተው።

“ለጌታየ የደሀ እድሜ ዋጋ የለሌው ቢመስልም እኔ በጎውንም ክፉውንም ስላሳዩኝ እድሜየን እወደዋለሁ። እንዲህ ያለ ረኸም እድሜ የሰጠኝን አምላክም አመሰግነዋለሁ። ሀብት አጣን ብለው እድሜያቸው እንዲያጥር የሚፈልጉ ብዙ አይመስሉኝም። ድሮ ያልነበረ ምንድነው ብለው ጌታየ ለጠየቁኝ የጉልት ስሪት ሁለት አይነት መሆኑን ጌታየ ስለሚያውቁት እኔ አልነግርዎትም። እኛ የምንኖርባቸው ሶስቱ ጉልቶችዎ ርስተጉልት ሳይሆኑ እንዲሁ ነጠላ ጉልቶች በመሆናቸው ባላገሮች ለባለጉልቶች የሚከፍሉት ገመታ ብቻ ነው። ያመት ሰብላቸውና ልዩ ልዩ ገቢያቸው በሹም ተገምቶ

በዚያ መሰረት አንድ የተወሰነ ገንዘብ ወይም ጉልተ ገዢዎች ቢፈልጉ በገንዘብ ፈንታ ባይነት ግብራቸውን ይወስዳሉ። ከዚህ ሌላ የምንከፍለው እዳ ጥንት ያልተሰራ ነው። ሳንከፍል የቀረን እንደሆነ የምንታሰርበት ፥ መቀጫ የምንከፍልበት ይህ ብቻ ነበር። አሁን በቅርቡ በታላቁ አባትዎ በፊታው ራሪ በሪሁን ጊዜ እንኩዋ አባቴና ሌሎቹ ዘመዶቹ የሚከፍሉት ይህ መሆኑን አውቃለሁ። ነገር ግን ባመትባልና ባንዳንድ የደስታ ወይም የመከራ ጊዜ ዘመዶ ቻችን እንኩዋን አደረሰዎ እንኩዋን ደስ አለዎ ወይም እግዚአብሄር ያጥናዎ ለማለት ወደ ጌቶቻቸው ሲመጡ ባዶ እጃቸውን መጥተው በልተውና ጠጥተው መሄዱ እየከበዳቸው ያገኙትን ማር ይሁን ቅቤ ፍሪዳ ይሁን ሙክት ይዘው መጥተው ያበረክታሉ። ነገር ግን መጥቶ ማየቱም ሆነ በረከት መስጠቱ የበጎ ፈቃድና በመልካምም ቢሆን በክፉ ጊዜ በገዢና በተገዢ መሀከል መተሳሰብ ለመኖሩ ምልክት ወይም ምሳሌ ነውንጂ እዳ አይደለም። አሁን ዘመኑም ሰዎችም ተለወጡና ልማዱም ተለወጠ። ለበጎ ፈቃድ ላንድነትና ለወዳጅነት መግለጫ ተብሎ ይሰጥ የነበረው በረከትም በግድ የሚከፈል እዳ ሆነ። ረዥም እድሜ ይህን ሁሉ ያሳያል !” አሉ ሽማግሌው ባላገር ባዘን በተሰበረ ድምጽ።

“እንዲያው ባጭሩ ያመትባል መዋያ አልተሰራብንምና አንከፍልም ነው የምትለው ! አይደለም ?” አሉ ፊታ ውራሪ አይናቸው መቅላት ብቻ ሳይሆን ስራቸው ሁሉ ግትርትር ብሎ።

“አዎን ! ያልተሰራብንን እዳ አንከፍልም ነው የምንል ! ሲሆን ሲሆን ጌታችን ደሆችዎን ገፍተው መሸሻ በሌለበት ገደል ባያደርሱን መልካም ነበር። ይህ ክፉ ጊዜ እስኪያልፍልን ቢታገሱን መልካም ነበር። ከጨከኩብንና ካስገደዱን ግን ያለዳችን አንከፍልም ነው የምንል !” አሉ

ሽማግሌው ባዘን ፈንታ ድፍረትና ደስታ ልባቸውን ሲያሞቀው ጸዳሉ በተዋበ የሽማግሌ ፊታቸው ወገግ ብሎ እይታዩ።

“ዝም ይበሉ እስከ ! ምን ያሉ የሽማግሌ ባህሪ የሌላቸው ናቸው እባካችሁ ? እዚህ ጠብ ለመፍጠር የሳይጣን መላክተኛ ሆነው ነው የመጡት ?” አሉ አባ ሞገሴ ፊታውራሪ በጣም ሲቆጡ ስላዩ።

“ምነው አባቴ ሃሰት ተናገርሁ ?” አሉ ሽማግሌው።

“ሃሰት ባይናገሩም ድፍረትዎና ንግግርዎ የሽማግሌ ንግግር አይደለም !”

“ህእ ! አሰት ባይናገሩም ! የትኛው ነው ከተናገረው እውነቱ?” አሉ ፊታውራሪ የንስህ አባታቸውን በቁጣ እዩተመለከቱ።

“በተናገሩትማ ምን እውነት አለ ? ብቻ ከሁሉም ድፍረታቸው ይብሳል ማለቴ ነውንጂ !”

“እኔ እውነቱን ለመናገር ያልደፈርሁ ማን ይድፈር አባቴ ? ያሰብሁት ቅን አሳብ የሰራሁት መልካም ስራና የተናገርሁት እውነት ከሚቆጠርበት አለም የምሄድበትን ቀን የምጠባበቅ የዚህን አለም ኑሮ ጨርሼ የወዲያኛውን አለም ኑሮ ለመጀመር የምሰናዳ ሽማግሌ ነኝ። እኔ እውነት ለመናገር ያልደፈርሁ ማን ይድፈር ?”

“አንተ በየትኛው ጉልት የሚኖሩ ባላገሮች ወኪል ነህ?” አሉ ፊታውራሪ ።-

“የጉሊት ባላገሮች ወኪል ናቸው ።” አሉ ብላታ መንግስቱ ዘላለም ።

“እንግዲህ አሁን ያልኸው ሁሉ የጉሊት ህዝብ የላከህ ነው ማለት ነው ?”

“አዎን።” አሉ ሽማግሌው።

“እንግዲህ የጉሊት ህዝብ ሽፍቶዋል ማለት ነዋ !”

“አልሸፈተም። ጽኑ ችግር ደርሶብናልና ጥንት እዳ ሆኖ ያልተሰራብን ይቅርልን ብሎ ለማኝ መላክተኛ ላክ እንጂ አልሸፈተም።”

“አንተ ሁላችሁም የምትሉት ይሄው ነው ? እናንተንም የላኩዋችሁ እንደ ጉሊቶች ሸፍተዋል ?” አሉ ፊታውራሪ ዝም ብለው ይሰሙ ወደነበሩት ሁለት ባላገሮች እያዩ፡-

“እህላችንን ትል - በረድ ከብታችንን ወረርሽኝ ስላጠፋብን በዚህ አመት መክፈል አንችልምና ጌታችን ምህረት ያድርጉልን ብሎ ነው አገር የላከን። ወዲያውም ያመትባል መዋያ ----- ጥንት ያልተሰራብን ነውና አንከፍልም ብሎዋል አገር አንድ ላይ ሆኖ።” አለ ሁለተኛው ባላገር ትንሽ እያመነታ። “እንዲህ ያለ ችግር ሲደርስብን ሲሆን ጌታችን የተሰራብንን እዳም ሊምሩን ይገባ ነበር ይህም ካልሆነ የልተሰራብንን እዳ ምንም ቢሆን አንከፍልምና ይህን ለጌታችን ንገሩ ተብለናል ” አለ ሶስተኛው ባላገር።

“ሶስቱንም ያዝና በግር ብረት እሰራቸው !” አሉ ፊታውራሪ በጽኑ ቁጣ።

“እስቲ መታሰራቸው ይቆይና አንድ ጊዜ እነሱ እውጭ ሆነው በነገሩ እኛ ትንሽ እንነጋገርበት።” አሉ ቀኛዝማች አካሉ።

ምእራፍ ፴፬ ። ግጾች ፭፻፵፮ - ፭፻፶፪ ።

“እንዴት ዋሉ ? እማሆይ ።” አለ እንግዳው።

“እግዚአብሄር ይመስገን እንዴት ዋሉ ? ጌታው።” አሉና መነኩሲትዋ አንድ ጊዜ ቀና ብለው እንግዳውን የውልብታ ያክል ባይናቸው አሳልፈው ወዲያው ወደ ስንዴ ለቀማቸው ጎንበስ አሉ። ብቻ ያ ላንድ አፍታ ቀና ብለው ያዩት እንግዳ እንደሚያውቁት ሁሉ በውስጣቸው አንድ ሽብር አስነሳና እንደገና ቀና ብለው ማየቱንም ፈርተው አሳባቸው

ስለታወከ ስንዴውን ከጉድፍ መለዩት አቅቶዋቸው እንዲሁ እጃቸውን እተሰጣው ስንዴ ላይ ጣል አድርገው “ቀና ብዬ ልይ ? ልቆይ !” እያሉ ሲጨነቁ ፦

“እባክዎ አንድ ነገር ልጠይቅዎ እናቴ።” አለ መንገደኛው።

“ምን ?” አሉ መነኩሲትዋ ቶሎ ቀና ብለው አይናቸውን እንግዳው ላይ ተከለው። እሱም አስተያየታቸው አስገርሞት ሊጠይቅ የፈለገውን መጠየቅ ትቶ ዝም ብሎ ይመለከታቸው ጀመር። ከዚያ አይንዎን የመለሱ እንደሆነ ያ ሰው ያመልጥዎታል እንደ ተባሉ ሁሉ እንዲሁ አይናቸውን ሳያረግቡ ፍጥጥ አድርገው እመንገደኛው ላይ እንደ ተከሉ ቀስሰሰ ብለው ተነሱና ፦

“ማነህ አንተ ? አያ ካሳ ነህ ? ወይስ---እቃዣለሁ ?” አሉ በሻከራ ድምጽ። መንገደኛው ልክ መብረቅ እፊቱ እንደ ወደቀ ክው ብሎ ደንግጦ አይኖቹን በጥፍ አውጥቶ መነኩሲትዋን እየተመለከተ ዝም ብሎ ቆመ። እንዴት ያለ ነገር ነው ? ስሙን እንዲያ አድርጋ በንዲያ ያለ ድምጽ የምትጠራው ሰብለ ነበረች ! ብቻ እስዋ ከሞተች አስራሁለት አመትዋ አልፍዋል ! የሰብለን የወዳጁን የህቴን ድምጽ ለኒያ አርጊት መነኩሲት ማን ሰጣቸው ? ምን አይነት ነገር ነው ? አይነት አፍጦ እንደ ቆመ ትንሽ ሲያስብ ቆዩና

“አዎ ካሳ ዳምጤ ነኝ ። እስዎ ማነዎ ? የምንተዋወቅበትን ዘነጋሁት ይቅር ይበሉኝ እናቴ !” አለ።

“አያ ካሳ በህይወትህ አለህ ? ሰብለኮ ነኝ ! ረሳኸኝ?” ብላ እንባዋ እንደ መስከረም ዝናም ደቦል ደቦል ሆኖ ፊትዋን ሳይነካ እየወደቀ ክንዶችዋን እንደክንፍ ቀኝና ግራ ዘርግታ አጎትዋን ልታቅፍ ስትሄድ እሱ እንደ ተወጋ አውሬ ጉዋጉሮ እፊትዋ ወድቆ መሬት እየነከሰ እግርዋን እየሳመ ይጮህ እግዚአ ይል ጀመር። ወድቆ ከሚንከባለልበት ለማንሳት አቅም አጣች ብትለምነውም ብታባብለውም አልሰማት አለ። ስለዚህ

እስዋም ቆማ ሁኔታውን እየተመለከተች ጮሀ ማልቀስ ጀመረች።

“ሰብላ ልጄ እህቴ እናቴ አንጀቴ አንቺ ነሽ እንዲህ ከሰውነት የወጣሽ ? አንቺ ነሽ እንዲህ ምልክትሽ ጠፍቶ የተረሳሽ ? እኔ ከሰውነት ልውጣ የኔ ምልክት ይጥፋ እኔ ልረሳ ልጄ ልጄ ልጄ !” እያለ እግርዋን በንባው እያጠበ ሲስም የሱ ልቅሶ ያጣችውን ብዙ መልካም ነገርና ያገኛትን ብዙ ክፉ ነገር አንድ ላይ አድርጎ በዬውነተኛ መልኩ አሳያትና እስዋም እንደሱ ስቅቅ ብላ አለቀሰች።

ከዚያ በዩመቃብር ቤቴ ያሉት መነኮሳትና ልቅሶውን የሰሙት ሁሉ ተሰብስበው ሰብለና ጉዳ ካሳ የሚያለቅሱበትን ምክናያት ሳያውቁ እንዲያው የነሱን አለቃቀስ በማየት ብቻ አብረው ሲያለቅሱ ብዙ ቆይተው ሲደክማቸው ለልቅሶው ምክናያት የሆነውን ነገር መጠዬቅና ሰብለንም አጎትዋንም ዝም እንዲሉ መለመን ጀመሩ።

ጉዳ ካሳ ምንም እንኩዋ የሚገላግሉትን መነኮሳት ላለማሳዘን ለጊዜው ዝም ቢል እነሱ ከሄዱ በሁዋላ ሰብለን ባዬ ቁጥር ሳጉን መዋጥና እንባውን ማገድ አቅቶት እንዲሁ እንዳለቀስ አመሸ። በሁዋላ ብቻ በስዋ ማጽናናትና ማባበል ብዛት ጸጥ እያለ ሄደ።

“ለመሆኑ ምንድነው እንዲህ ያደረገሽ ? ብዙ ጊዜ ታመሽ ኖሮዋል ?”

“ምን ሆነሁ ? ደህና ነኝኮ አያ ካሳ ! ብዙ ጊዜ አስተኝቶ የሚያቆይ በሽታም የለኝ ደህና ነኝ። አንዳንድ ጊዜ ብቻ ድንገት ብርቱ ድካም ይደክመኝና ወዲያው ራሴን አዙሮ ይጥለኛል። ከዚያ በሁዋላ አንድ ቢበዛ ሁለት ቀን ተኝቼ እነሳለሁ። ይህ ብቻ ነው ሌላ በሽታ እግዚአብሄር ይመስገን የለብኝም።”

“መቸ ጀመረሽ ?”

“ወዲያው በዛብህ እንደ ሞተ።”

ጉዱ ካሳ የበዛብህን መሞት ሲሰማ ድምጹን ሳያ ሰማ አንገቱን ደፍቶ እንባውን ሲያፈስ ቆዩና፦

“ተገናኝታችሁ ኖሮዋለ !” አለ አንገቱን ከደፋበት ሳያቀና።

“አዎ ላምስት ቀን ብቻ።”

“ምን ገደለው ?”

“ያባይ ሽፍታ ደብድቦት ደክሞ ቆዩኝ።”

ከዚያ ሁለቱም አንገታቸውን ደፍተው ብዙ ሲተክዙ ከቆዩ በሁዋላ ፦

“ለምን መነኮስሽ ?” አለ።

“ቆርበን ነበር ስለዚህ እሱ ሲሞት መነኮስሁ።”

“ታሞ ደክሞ ከደረሰሽ እንዴት ቆረባችሁ ?”

“ከመሞቱ በፊት አንድ ቀን ቀደም ብሎ ሲቆርብ በቃል ኪዳን አጋብተው አንድ ላይ እንዲያቆርቡን ገበዙን ለምኜ አቆረቡን።”

“አንችስ ይሁን ለጊዜው ባዘንሽ ምክናያት ይህን አስቢ ካህናቱ ግን ደክሞ እመቃብር አፋፍ የቆመ ሰው ከጤነኛ ሴት ጋር አጋብተው ማቆረባቸው የሚያስገርም ነው !” አለ ጉዱ ካሳ ትንሽ ሲያስብ ቆይቶ።

“እጅግ ደጎች ናቸው። የኔን ፈቃድ ለመፈጸም ነው እንጂ መጀመርያ አሁን አንተ እንዳልሽው ከደከመ በሽተኛ ጋር ጤነኛ ሴት አጋብተን አናቆርብም ብለው እንቢ ብለው ነበር። ነገር ግን ምንም ቢሆን መመንኮሴ የማይቀር መሆኑን ሲረዱ የፈለግሁትን አደረጉልኝ።”

“መቼም የሆነው ሆኖዋል እንደገና ወደ ሁዋላ ተመልሶ የሆነውን መለወጥ አይቻል ! ብቻ እንዲያው ለነገሩ ለምን መመንኮስ ፈለግሽ ?” አለ ዘለግ ያለ ጊዜ ዝም ብሎ ሲተክዝ ከቆዩ በሁዋላ።

“ምን ላድርግ ?”

“እንዴት ምን ላድርግ ? ሰው ሁሉ ምን ያደርጋል ? የሚወደው የሞተበት ያዝናል እንጂ አብሮ ሞቶ ያውቃል?”

“እኔምኮ አዘንሁ እንጂ አልሞትሁም !” አለች ትንሽ የቅርታ ፈገግታ ፈገግ ብላ።

“እንዳንቺ ላሉት መመንኮስ መሞት ነው !” አለ በሻከረ ድምጽ።

“ለመመንኮስ ያስወሰኑኝ ሁለት ምክናያቶች ናቸው።” አለች አንገትዋን ደፍታ መሬት መሬት እያዩች ስታሰብ ቆዩችና።

“ምንና ምን ?”

“አንዱን ስሙን አላውቀውም ሁለተኛው ፍራት ነው።”

“ፍራት ያልሸውን ምን እንዳስፈራሽ በሁዋላ ትነግሪኛለሽ ነገር ግን ስሙን አላውቀውም ያልሸው ፡- ስሙን እንኩዋ የማያውቁት ነገር ለኑሮ ተስፋ አስቆርጦ እንዴት ሊያስመነኩስ ይችላል ?”

“ስሜቴን ልንገርህና አንተ ስም ስጠው።” “እስቲ።”

“ከበዛብህ ጋር የተዋወቅንበትን ጊዜ ታስታውሳለህ ? ሰው ሁሉ ትቶዋት ተረስታ መውደቅያ አጣች እዩተባልሁ ለሚያውቁኝም ለማያውቁኝ እንኩዋ በወሬ መሳቂያ ሆኜ አንገቴን ቀና አድርጌ ሰው ለማየት አፍር በነበረበት ጊዜ ነው። በዚያን ጊዜ በዛብህ ብቻ ከልቡ የሚወደኝ መሆኑን ስረዳ ልክ ወድቄ ከተረሳሁበት ፈልጎ ያነሳኝ ከሙታን መሀከል ለይቶ ህይወት የሰጠኝ መስሎ ተሰማኝ። ከሱ ከተለዩሁ እንደገና ወድቄ ወደምረሳበት የምመለስ መሰለኝ። ከሱ በቀር ለኔ የተፈጠረ ያለ አልመስለኝ ብሎ እሱን ፍለጋ ብሰደድ እመቃብር አፋፍ ላይ ቆሞ ደረስሁበት። ይገርምህል ! በቅፌ ይገዢው ጣር ሲያንገላታው ይቆይና ትንሽ ሽልብ አድርጎት ሲቃዥ ፡- “ሰብለን ለማን ትቻት ልሙት ? የለም አልሞትም ከሰብለ ጋር እኖራለሁ ” ይልና ወዲያው ሲነቃ እኔ ከሞት የማድነው ይመስል በደካማ እጁ ጥብቅ አድርጎ ይዞ ፡- “አትለይኝ እባክሽ እፈራለሁ ” ይላል። ያንጊዜ እንኩዋንስ በህይወቱ እያለ ቢሞትም ሬሳውን ትቼ መሄድ ውለታ ቢስ የሚያደርገኝ መሰለኝ። ሬሳው የሚፈራና ብቻውን

ትቸው በመሄዴ የሚታዘበኝ የሚወቅሰኝ መስሎ ተሰማኝ። ስለዚህ በሄደበት እስክከተለው ድረስ መንኲሼ በፊሳው አጠገብ እንድኖር ቆረጥሁ።

ሁለተኛው ፍራት ነው ያልሁህ አባባንና እማማን በጀም ባልገድላቸው ገዳያቸው እኔ በመሆኔ በእግዚአብሔር ፊት ወንጀለኛ ሆኜ መታየቴ የማይጠረጠር ነውና መንኲሼ እሱን ካላገለገልሁ ምህረት አላገኝም ብዬ አመንሁ።”

“አባትሽና ለናትሽ ገዳያቸው የገዛ ከንቱነታቸው ነው እንጂ አንቺ አይደለሽም። ስለ በዛብህ ለነገርሽኝ ግን የምስጠው ስምም መልስም የለኝም።” አለ ጉዱ ካሳ እንባው በግራ ቀኝ ጉንጮች እዩወረደ።

“እባክህ አታልቅስ አያ ካሳ። እኔኮ ደስ ብሎኝ ነው የምኖር ! አንተ ተለወጥሽ ሌላ ሆንሽ አልሽኝ እንጂ ለኔ መለወጤ በጭራሽ አይታወቀኝም። አዩህ በዛብህን ምንም ቢሆን በቀን በቀን አንድ ጊዜ አውጥቼ ምኝታውን ጠርጌ ሳላስተኛው ውዬ አላውቅም። ታዲያ በዩቀኑ ሳየው በህይወቴ ያለና አብረን የምንኖር እዩመሰለኝ ደስ ብሎኝ እኖራለሁ።”

“እንዴት ?” አለ ጉዱ ካሳ ግራ ገባውና።

“በዛብህን ላሳይህ ?”

ጉዱ ካሳ የሰብለን ጤንነት ተጠራጥሮ መልስ ሳይሰጥ እንዲሁ ትኩር አድርጎ ይመለከታት ጀመር።

ከዚያ ተነስታ ወፍራም ጡዋፍ አበራችና ተቀምጠው ሲነጋገሩ ካመሹበት መደብ አንጣር አንድ ያበባ ምንጣፍ የለበሰ የሳንቃ ክዳን ከፈት አድርጋ፡- “እየውልህ !” አለች።

መቃብሩ ከውስጥ በደንጋይ ተገንብቶ ከተለሰነ በሁዋላ ወለሉም ህንጻውም ጥሩ ሆኖ ባመድ ተለቅልቆ ተጠንቅቆ የያዙት ቤት እንጂ የመቃብር ጉርጉዋድ አይመስልም። እዚያ ውስጥ አንድ ንጹህ ሽማ የለበሰ ሳጥን በቀኝ አንድ ያልለበሰ ሳጥን በግራ ሆነው ይታያሉ። ጉርጉዋዱ ግን ሌላ ሳጥንም ሊያስቀምጥ የሚችል ሰፊ ነው።

“ሸማ የለበሰው ብዛብህ ነው።” አለች ሰብለ።

“ያልለበሰውስ ?”

“ያልለበሰውማ ---- እስቲ ገምት ።” አለች ፈገግ ብላ።

“የማነው ?”

“መገመት አቃተህ ? የኔ ነው !”

ጉዱ ካሳ ስቅቅ ብሎ ያልቅስ ጀመር።

“አቃልቅስ እንጂ ! እንድታለቅስኮ አይደለም ብዛብህን ያሳየሁህ !”

“አንድ ነገር ልለምንሽ ሰብለ።” አለ አይኖቹንም አፍንጫውንም ኩታውን ነጥሎ በጫፉ እዩጠራረገ።

“ሰብለ አልባልም ! እማሆይ !”

“እሺ ፤ እማሆይ !”

“ምን ?”

“ስሞት እዚህ አብሬያችሁ ልሁን ቦታው ሰፊ ነው ፤ ይበቃል።”

“አገርህን ትተህ ?”

“አገሬን ያገረ ሰው ካስለቀቀኝ ብዙ ጊዜየ ነው ፤ አንቆጶም ከሞተች ሶስት አመት ሆኖዋታል።”

“እንግዲያስ ደህና አሳብ ነው !” አለች አንገትዋን ደፍታ ካቆዩችበት ቀና አድርጋ እንባ በሙሉ አይኖችዋ አጎትዋን እዩተመለከተች እሱም እንደስዋ በመከራ የኖረ መሆኑ ታስባትና

ጉዱ ካሳና ሰብለ በተገናኙ ባስራምስተኛው ቀን የልብ በሽታዋ ተነሳባትና እንደ ልማድዋ ወደቀች። ነገር ግን ዳግም አልተነሳችም። ጉዱ ካሳ ከባልዋ አጠገብ አስተኛት በሶስተኛ አመቱ እሱም ከነሱ ጋር ተጨመረ።

Филологический комментарий. ስልጣኑኛ መስረጃ።		
1	አጋፋሪ	1- слуга, занимающий высокое положение в доме феодала. Приближенно соответствует управляющему в русских имениях. 2) высокопоставленный сановник при дворе (соответствует церемониймейстеру европейских королевских дворов) 3) предводитель стражи
2	ምላሽ ሆኅ	2- закончиться
3	አዳራሽ ተነጠፈ	3- привести зал в порядок, убрать
4	አጉላላ	4- препятствовать
5	አጎጥላታ	5- глумиться
6	ጠም(ምም)ፈታ= ጠም ገደፈ	6- прерывать пост
7	የልጡን ሥራ	7- совершать поступки, не считаясь с чужим мнением
8	ካንገሽ በላይ ምህረት ልመና	8- неискренняя просьба о прощении
9	ኧረ ለመሆኑ	9- вводящее сочетание типа «ну, кстати», «ну, между прочим»
10	ብስና	10- отрывка
11	ገመታ	11- налог, ограниченный условиями договора
12	የተቀበለው	12- помазанный (имеется в виду феодал, владелец крестьян)

13	እጅ አጨብጥብ ወደ ቤት ገባ መተባበረ	13- идиом. входить в дом с пустыми руками	13.... – (idiom) to come to the house empty-handed
14	መተባበረ	14- взаимная забота	14.... – mutual care
15	ደግሏል	15- луч	15.... a ray
16	መገማ አለ	16- просветлеть (о лице)	16.... – to lighten up (about the face)
17	የእኩህ አባት	17- духовный отец	17.... Spiritual father
18	ላንድ አፍታ	18- на мгновение	18.... – for an instant
19	ስንዴውን ከጉድፍ መለዩት	19- отделить зерна пшеницы от пшлухи	19.... – to peel grain of shelling, or glume
20	አይኑን በጥፍ አወጣ	20- вытаращить глаза	20.... to open one's eyes wide
21	በሀይወት አለው	21- быть живым	21.... – to be alive
22	ደባል ደባል ሆነ	22- падать каплями	22.... – to drop
23	ሳግ	23- имеется в виду ком, застревающий в горле (когда человек сдерживает слезы)	23.... – a lump in the throat (when you force your tears back)
24	ድምጹን ሳይሰማ	24- молча	24.... – silently
25	የሆነው ሆኖዋል	25- сделанного не воротишь	25.... – what is done is done
26	መውደቅያ አጣ	26- потерять интерес к жизни	26.... – to lose interest in life
27	መሳቂያ ሆነ	27- стать посмешищем	27.... – to become a laughing stock
28	መታት	28- мертвец	28.... – a dead man
29	ምህረት ይለምኑ ጆመር	29- они начали просить прощения Прошедшее длительное время может передаваться не только сочетанием простого имперфекта смыслового глагола и вспомогательного глагола ...ነበረ..., но также сочетанием со	29.... they started to apologize The Past Continuous Tense can be rendered not only by a combination of the Simple Imperfect of the notional verb with the auxiliary verb ...ነበረ..., but also by a combination

		вспомогательным глаголом ...ሆነ... или некоторыми глаголами, выражающими состояние, например, ...ጀመረ..., которые также обычно выступают в усеченной форме (...ነበር, ጀመር ...). Однако иногда вспомогательные глаголы (...ነበረ...ሆነ...) и глагол состояния ...ጀመረ... могут изменяться по лицам и числам	with the auxiliary verb ...ሆነ... or other verbs of state, such as ...ጀመረ.... Usually used in a reduced form (...ነበር, ጀመር...). Sometimes, though, the auxiliary verbs (...ነበረ...ሆነ...) and verbs of state ...ጀመረ... can conjugate, changing the person and number.
30	መጀመሪያው ሰዓት ሲጠግብ ወቅትን አይውቅ ባለገር እንዲህ ያለ አዋጅ አውጆ እንደሆነ ንገረኝ!	30-Обычно после местоимений, а иногда после союзов и частиц на, ...ም. суффикс ...ም. отрицательной формы глагола может опускаться; Сочетание дееспричастия с заыстывшей формой...እንደሆነ (እንደሆነ) – один из способов передачи реального условия.	30..... 1) Usually after pronouns, sometimes after conjunctions and particles with ...ም, the suffix ...ም... of the negative verbal form can be omitted; 2) A combination of adverbial participle with the fixed form ...እንደሆነ (እንደሆነ) is one of the means of rendering real condition.
31	የሞቱ ከብቶች ስጋ የበለ አውራም ይሁን ውሻ ወዲያው ይሞታል	31- Дикая зверь или собака, съевшая мясо умершего домашнего животного сразу умирает	31. – A wild beast or a dog, that has eaten the meat of a dead animal, dies at once.
32	ም...ሆነ፤ ም...ሲሆን	32- раздельный союз илиоматического типа, образованный от глагола .ሆነ. К этому типу раздельных союзов относятся и словоформы: Например: ም...ሆነ፤ ም...ሲሆን	32- a disjunctive conjunction of an idiomatic type formed of the verb ..ሆነ.. This type of disjunctive conjunctions includes the following word forms: , for example, ም...ሆነ፤ ም...ሲሆን
33	ገልተ ገዢዎች በፈልጉ	33-если хотят правители гультов... В некоторых случаях, обычно в устойчивых выражениях, сохранился так называемый «эфиопский аккузатив» или «статус конструкту». Обычно передает следующему имени объектное значение. Образуется путем постановки последнего радикала имени в 1-й порядок: ገልተ-ገልተ-ገዢዎች. Часто аккузативным является не значение, а лишь форма словосочетания.	33 – if the <i>gull</i> masters want... In certain cases, in set expressions as a rule, the so-called “Ethiopian accusative”, or “status constructus”, is still preserved. Usually it passes objective meaning to the following noun. It is formed by placing the last radix of the noun in the first order: ገልተ-ገልተ-ገዢዎች. Very often the accusative is not the meaning but the form of the phrase
34	አግቢአብሄር በዚህ ብቻ ሲሞረጉ	34- Если бы на этом кончился божий гнев, мы бы не обижались. Одним из способов передачи придаточного предложения нереального условия является сочетание союза ...በ... с простым	34..... – If God's rage stopped at this, we would not take offence. One of the means of rendering unreal condition is a

	имперфектом смыслового глагола в придаточном предложении и сказуемого в главном предложении, которое выражено глаголом в прошедшем длительном времени + союз ...и... в отрицательной форме	combination of the conjunction ...и... with the Simple Imperfect form of the notional verb in the subordinate clause and the predicate of the principle clause expressed by the verb in the Past Continuous Tense plus the conjunction ...и... in the negative form
35 እንከብሩ ባለማረር፤ ነበር ። ጊዜያዊ ልጅ ልሁን እንጂ ባለገሩ ላባትዎ የሚከፍለውን አውቃለሁ።	35- Хотя во времена Вашего отца я был ребенком, я знаю, сколько крестьянин платил Вашему отцу. Сочетание юссива смыслового глагола с противительным союзом ...እንጂ... – один из редко употребляемых способов передачи придаточного уступительного предложения.	35- Though at the time your father ruled I was still a child, I know how much a peasant had to pay to your father. The combination of the Ussive form of the notional verb with the adversative conjunction ...እንጂ... is one of the means to express concession, used but rarely.
36 ሲሆን ሲሆን ጌታችን ደሆችዎን ገፍተው መሸሻ በሌለበት ገጽል ባይደርሱን መልካም ነበር	36- Если бы Вы, наш господин, не толкнули Ваших бедняков в пропасть, из которой невозможно выбраться, было бы хорошо. Составной союз ...ሲሆን... ሲሆን..., образованный от глагола ...ሆን... «быть», передает нереальное действие, например: ...ሲሆን ሲሆን ማጥናት ነበረባቸው - Вы должны были бы учиться. В данном предложении этот союз играет эмпатическую роль, так как значение нереального условия выражено распространенным способом, а именно: сочетание союза ...и... с простым имперфектом смыслового глагола в главном и причастия с глаголом ...ነበረ... в придаточных предложениях.	36-.....- It would have been a good thing if you, our Lord, hadn't pushed your poor peasants into an abyss which there was no way out. The compound conjunction ...ሲሆን: ሲሆን... formed of the verb. ሆን, "to be", denotes unreal condition, for example, ...ሲሆን ሲሆን ማጥናት ነበረባቸው - You should have studied. In this sentence this conjunction is emphatic because unreal condition is expressed by a typical combination of the conjunction ...и... with the Simple Imperfect form of the notional verb in the principal clause and a participle with the verb ...ነበረ... in the subordinate clause.
37 ይህም ካልሆነ ያልተሰራበንን እዳ ምንም ቢሆን አንከፍልም	37-поскольку этого не случилось, незаписанный за нами долг мы выплачивать не будем 1. Иногда союз ...ከ... с простым перфектом имеет значение «поскольку», «ввиду того, что» (чаще значение ...ከ... плюс простой перфект – «с тех пор как», «если». 2. От глагола ...ሆን «быть» являются производными противительные союзы идиоматического типа ...ምንም ቢሆን «однако», «вместе с тем» - один из них.	37. as this didn't happen, we are not going to pay this unrecorded debt 1 Sometimes the conjunction..ከ... in combination with the Simple Perfect form has the meaning “as, in view of” because of”. More often the meaning of this combination is “since the time” or “if”. 2. Derivatives of the verb ..ሆን... “to be” are adversative conjunctions of idiomatic type, such as...ምንም ቢሆን “though”, “at the same time” etc.

38	አብረው ሲያለቅሱ ብዙ ቆይተው	38- После того, как они долго проплакали вместе... Очень часто после сочетания простого многозначного союза ...ሊ... выступающего в своем временном значении с простым имперфектом смыслового глагола, стоит глагол ...ቆየ... «продолжаться», «оставаться», который в зависимости от предложения может стоять в полной форме, в форме деепричастия, в сочетании с предложно-последующей конструкцией.....ከ...በኋላ..... Употребление глагола ...ቆየ является эмфатическим, указывающим на продолжительность действия.	38- After they had been weeping together for a long time... Very often, a combination of the polysemantic conjunction ...ሊ... in its temporal meaning with the Simple Imperfective form of the notional verb is followed by the verb ...ቆየ... “to continue, to stay, to keep”, which, depending on the meaning, may be used in a full form, or in the form of an adverbial participle in combination with the post-positional construction ...ከ...በኋላ . The verb ...ቆየ... here stresses the duration of the action.
39	ሰብላን ባየ ቆጥሮ	39- каждый раз, когда он видел Сэблэ,.... Предложно-последующая конструкция ...በ...ቆጥሮ ... употребляется с простым перфектом, передает значение повторяющегося действия. Переводится при помощи словосочетания «каждый раз».	39- each time he saw Seble,... The postpositional construction ...በ...ቆጥሮ. is used with the Simple Imperfect and renders the meaning of a repeated action translated as “each time”.
40	እንባውን ማገድ አቆዩት እንዲሁ እንዳለቀስ አመሽ	40- будучи не в состоянии сдерживать слезы, он весь вечер проплакал. ...እንዲ... с простым перфектом вводят придаточные предложения образы действия.	40- unable to keep his tears, he wept all the evening. ...እንዲ... with the Simple Perfect introduces a clause of manner.
41	ብዙ ጊዜ ታመሽ ኖርዋል?	41- ты много болела? Деепричастие в сочетании с глаголом-связкой ...ነው... передает уже законченное действие с оттенком уточнения.	41- were you often ill? An adverbial participle in combination with the link verb ...ነው... renders a completed action with a shade of specification.
42	ብዙ ጊዜ አስተኝቶ የሚያቆይ በሽታዎ የለኝ	42- болезней, которые долго заставляли бы меня лежать в постели, у меня не было.	42- I didn't suffer from illnesses that kept me in bed for a long time The negative verbal suffix ...ዎ... may be transferred to adjacent words, mostly preceding ones. In this case the negation emphatically refers to the word that takes the

				suffix ...ም..	
43	ደሀ ምን ጊዜም በሆነ ምልክት አይውቅም	43- бедняк никогда не имеет достатка.		43- a poor man never has any wealth.	
44	ፍርድ መግዛት አገኝልም በሉ ባይሆን አንዳንድ መክትና ማር ወይም ቅቤ ይዛኝሁ ሂዳችሁ ትግራችሁን አመልከቱ ብዩኛው ነበር	44- Если бы они сказали: «Мы не можем купить откормленного вола» - я бы им сказал: «Тогда возьмите несколько баранов, мед или масло, пойдите и покажите ваши трудности» Сочетание союза ...በ.. с простым имперфектом смыслового глагола в придаточном предложении и глаголом-сказуемым в прошедшем совершенном времени в главном предложении – наиболее часто употребляющийся способ передачи нереального условия.		44- If they told me, “We cannot buy a fat ox”, I would tell them, “Then take some rams, honey or butter, and go to show your problems” The combination of the conjunction ...በ.. with the Simple Imperfect of the notional verb in the subordinate clause and the predicate verb in the Past Perfect in the principal clause is the most frequent means to express unreal condition.	
45	ባይሆን	45- иначе, в противном случае.		45- otherwise, or else	
46	አገማይ	46 – название селения, расположенного в бывшей провинции Годжам		46- the name of a settlement in the former Godjam province	
47	የምትባል	47- в это понятие включались основные христианские религиозные праздники,		47 – this notion included main Christian holidays	
48	ባመድ ተለቅልቆ ተጠገቅቆ የያዙት ቤት	48- дом, обмозанный пеплом. В некоторых областях, например, в Годжаме, в сельской местности дома обмазывают пеплом, что считается признаком чистоты и красоты.		48- a house coated with ashes. In some regions, like Godjam, for example, country houses are coated with ashes, which is a sign of cleanliness and beauty	
49	አንድ መስከረም ዝናም	49- как сентябрьский дождь.... В сентябре в Эфиопии идут сильные кратковременные дожди.		49- like September rain.... In Ethiopia September rains are strong and shortlasting.	

50	ይህም ርከት የሚያርስ እርብ በጉልት ተቀምጦ የሚያርስ ምጋታ ከሙክፍለው ሌላ ነው-	50-кроме того, что мы уже заплатили (имеются в виду подношения к праздникам). Крестьяне, обрабатывающие земли в гульте платят ырбо, а живущие в рысте – гэмата.	50- besides we have already brought our offerings Peasants who work on land in <i>gult</i> pay <i>yrbo</i> , while those who live in <i>ryst</i> pay <i>gamata</i> .
51	እርብ	51- налог в 1/4 урожая	51- impost (tax) in the amount of 1/4 th of the harvest
52	ገመታ	52- «установленный» налог, ограниченный условиями договора (платят в гульте).	52- a “fixed” tax limited by an agreement terms (paid in <i>gult</i>)
53	እኛ የምንኖርባቸው ሰከት ጉልቶችም ርከተጉልት ሳይሆኑ እንዲሁ ነጠላ ጉልቶች በመሆናቸው ሳንገራች ለባለጉልቶች የሚከፍሉት ገመታ ብቻ ነው።	53- поскольку при ваших гульты, в которых мы живем, являются не рыстегультами, а отдельными гультами, крестьяне платят только «установленный» налог. Крестьяне, жившие в рысте (наследственные земли) являлись арендаторами земли и платили землевладельцу (በእርሱ) от 1/4 до 3/4 урожая и другие налоги, а также несли различные повинности. Крестьяне, жившие в гульте (земли за службу) являлись владельцами своих земельных участков и платили значительно меньше, чем в рысте «установленный» налог. Все остальные дары должны быть добровольными. Рыстегульт – это земли переходные из гульты в рыст. Крестьяне-собственники при этом становятся наследственными арендаторами земли.	53- as long as your three <i>gults</i> in which we live are not <i>rystgults</i> but <i>gults</i> proper, the peasants only pay a “fixed” tax. Peasants living in <i>ryst</i> (inherited lands) were tenants and paid their landlord (በእርሱ) a lease of 1/4 to 3/4 of their harvest as well as other taxes, and also carried out various labour conscription. Peasants living in <i>gult</i> (lands granted for good service) owned their plots of land and paid a fixed tax which was much less than in <i>ryst</i> . All other donations were to be voluntary. <i>Rystgults</i> were lands transitional from <i>gult</i> to <i>ryst</i> . Peasants were losing their ownership of land and turning into tenants.
54	የምንታ እናት ተንጋላ ትሞት	54-.....- пословица, досл. мать близнецов умирает лежа на спине. Значение: у матери близнецов всегда очень много забот.	54-.....- a proverb, literally, “the mother of twins dies lying on her back.” The meaning: the mother of twins always has a lot of things to do.

55	ወግቶ በቅቤ	55...- пословица, досл. нанеся удар маслом. Значение: нанести удар (физический или моральный), а потом заискивать.	55.....- a proverb, literally, "hitting with butter". The meaning: to hit (physically or morally) and try to make up afterwards.
56	አላባብሰህ ቢፀርሰህ ቢረም ይመጣሰህ	56.....- пословица, досл. «если при пахоте земля покрывает соседнюю борозду вырастут сорняки». Значение: нужно работать добросовестно. В данном тексте: нужно ко всему подходить с ответственностью, думая о последствиях.	56.....- a proverb, literally, "if during the tilling of the ground the next furrow is covered with earth, weeds will grow." The meaning: One must be an honest and conscientious worker. Here, one should be responsible in whatever he is doing and think of the consequences.

МЭНГЫСТУ ГЭДАМУ

(даты рождения и смерти неизвестны)

Родился в бывшей провинции Сидамо в крестьянской семье. Работал в различных местах: в Министерстве почты и коммуникаций, в Коммерческом банке Эфиопии, Министерстве информации.

Стремительно вошел в литературу Эфиопии в конце 50-х годов как основоположник жанра сатирического памфлета. Следует отметить, что подобный жанр отсутствовал в амхароязычной литературе с начала XX в. (исключение составляет сатирическая «Комедия» Тэкле Хавариата Тэкле Мариама, 1921).

Умение аыставить в забавном виде отрицательные явления общества в этот период было утрачено эфиопскими писателями. Большой интерес в связи с этим представляет новелла М.Г. «Кого я ниже?» (1953), в которой писатель добивается комического эффекта, описывая споры ослицы Багонде со своим хозяином Жаржаро о сущности человека. Ослица недоумевает, почему такие несовершенные создания, как люди, управляют миром. В основу сюжета новеллы М.Г. легло парадоксальное предположение ослицы, что заведомо низшие существа могут анализировать и судить поступки людей. Ослиная философия — пародия на мировоззрение самодовольных, невежественных краснобаев.

В таком же комедийном жанре написаны и другие произведения писателя: «Камур» (б.г.), «Мэсэляль» («Лестница», 1959), «Сомалиец», 1955», «Свинья и кот» (б.г.), «Долг Алмаз» (1955) и др. Как справедливо отмечает исследователь литературы Эфиопии М. Вольпе (в книге «Литература Эфиопии» (2003) «логично предположить, что эта сатира направлена против реакционных, боящихся всего нового феодалов, позиции которых в монархической Эфиопии, все еще были достаточно прочны» (стр.176).

(Даты приведены по юлианскому календарю)

MENGHISTU GEDAMU

(dates of birth and death unknown)

Menghistu Gedamu was born in the former province of Sidamo in a peasant family. He occupied various positions working in the Ministry of Post and Communications, in the Commercial bank of Ethiopia and in the Ministry of Information.

He stormed into Ethiopian literary world in the late 1950s as the founder of the satirical pamphlet. It should be noted that this genre was hardly extant in Amharic literature in the 20th c. (with the exception of the satirical play “A Comedy” (1921) by Tekle Hawaryat Tekle Mariam. Ethiopian writers of the time lost the gift of laughing at or making the fun of the evils of the society. In this respect of great interest is Menghistu Gedamu’s novelette “Who Am I Lower?” (1953), where the comic effect is gained in the dialogues between the jenny-ass Bagonde, and her owner Jarjaro about the true nature of the man. The jenny-ass can’t help wondering why such imperfect creatures as men are the rulers of the world. The plot is based on the ass’s ridiculous assumption that creatures of a priori inferior nature can assess and judge human behaviour. The ass’s world view is a mockery of the philosophy of conceited and ignorant smooth-talkers.

The same comical style is typical other works by Menghistu Gedamu, such as “Kamur” (no date), “Meselial” (“Staircase” 1959), “The Somali Man”(1955), “The Pig and the Cat” (no date), “The Debt of Almaz” (1955) and others. M.Volpe, a researcher of Ethiopian literature says with good reason (In his book “The Literature of Ethiopia” (2003), “it is only logical to assume that this satire was targeted against reactionary and backward feudal lords, whose political status in Ethiopian monarchy was still quite stable” (p. 176).

(The dates follow the Julian’s calendar)

Обложка романа Мэнгысту Гэдаму «Лестница».
The cover of the novel of Menghistu Gedamu "The stairs"

መስላል ። ከመንግሥቱ ፡ ገዳሙ ።
ምዕራፍ ፡ ፩ ። ገጾች ፯-፲፯ ። (1959)

“እባከህን ፡ እኔ ፡ በአንተ ፡ አሳብ ፡ አልስማማም ፤ ገንዘብ ፡ የሚገኝበት ፡ ዘዴ ፡ ሁሉ ፡ ንጹሕ ፡ መንገድን ፡ የተከተለ ፡ መሆን ፡ አለበት ። ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ገንዘብ ፡ ለማከማቸት ፡ ከፈለገ ፡ ምንም ፡ የሚያዳግተው ፡ ነገር ፡ የለም ። ነገር ፡ ግን ፡ ገንዘቡ ፡ የሚገኝበት ፡ ዘዴ ፡ ሞራልን ፡ አውድቆ ፡ የሕሊና ፡ ጸጸት ፡ የሚያተርፍ ፡ ከሆነ ፡ ከማግኘቱ ፡ ባዶ ፡ እጅ ፡ መቅ ረቱ ፡ ይሻላል ፤ “ሲል ፡ ተናገረ ። ተናጋሪው ፡ አንድ ፡ ቀጠን ፡ ምጥን ፡ ያለ ፡ ወጣት ፡ ሲሆን ፤ አፍንጫው ፡ ረዘም ፡ ያለና ፡ መልኩም ፡ በመጠኑ ፡ ጣይም ፡ ከመሆኑም ፡ በላይ ፡ አንገቱ ፡ አጭር ፡ ነበረ ። አስተያየቱ ፡ በጣም ፡ ራቅ ፡ ያለ ፡ ቦታ ፡

ያረፈ ፡ ስለሚመስል ፡ አሳቡን ፡ ከመግለጽ ፡ ይልቅ ፡ በዝምተኛ ነት ፡ ቢያተኩር ፡ አስተዋይነቱ ፡ የሚልቅ ፡ ይመስላል ።

ከሱ ፡ ጋር ፡ አንድ ፡ የቡና ፡ ጠረጴዛን ፡ አካበው ፡ የተቀመጡት ፡ ፫ ፡ ወጣቶች ፤ በዘመናዊ ፡ የጣሊያን ፡ ሞድ ፡ ልብስ ፡ በጣም ፡ ተወጥረው ፡ ሲታዩ ፤ ሕግ ፡ ያላወቃቸው ፡ እስረኛ ፡ ይመስሉ ፡ ነበረ ። አንደኛው ፡ እፊት ፡ ለፊቱ ፡ በተሰቀለው ፡ መስተዋት ፡ ገጹን ፡ አሥር ፡ ጊዜ ፡ እያጎረጠ ፡ ሲመለከት ፡ ላየው ፡ ሰው ፡ ልክ ፡ እጮኛውን ፡ ለመጎብኘት ፡ ቀጠሮዋ ፡ የደ ረሰ ፡ የፓሪስ ፡ ቻርሚ ፡ ይመስለው ፡ ነበረ ፤ በብሔራዊ ፡ ቡና ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ የሚያገለግለው ፡ አሳላፊ ፡ የልጁን ፡ ሁኔታ ፡ እየተመለከተ ፡ ቡናውን ፡ ማቅረብ ፡ ዘንግቶ ፡ በመገረም ፡ ፈዝዞ ፡ ነበረ ። አንዳንድ ፡ ወጣቶች ፡ ቡና ፡ ለመጣጣት ፡ ሲገቡ ፡

ቦዩን ፡ ይመለከቱና ፤ የቦዩ ፡ ዓይኖች ፡ ያረፉበትን ፡ አቅጣጫ ፡ ዘወር ፡ ብለው ፡ እያዩ ፡ የመጡበትን ፡ ጉዳይ ፡ እየረሱ ፡ ዝም ፡ ብለው ፡ ተገትረዋል ።

ይህ ፡ ከተቀመጡት ፡ ጓደኞቹ ፡ መሀል ፡ አሥር ፡ ጊዜያት ፡ መልኩን ፡ በተሰቀለው ፡ መስተዋት ፡ የሚመለከተው ፡ ወጣት ፡ ሁኔታ ፡ እኩሉን ፡ ሲያስገርመው ፤ እኩሉ ፡ የሱን ፡ ያህል ፡ ባሕርይ ፡ ስለነበረው ፡ በሁኔታው ፡ ዓይኑን ፡ እያጨነገረ ፡ ይቀናበ

ታል ፡ እንጂ ፡ አይደነቅበትም ፡ ነበረ ። ምክንያቱም ፡ የውርግ

ርግ ፡ ተወዳዳሪው ፡ በመሆኑ ፡ ነው ፤ ምንም ፡ እንኳን ፡ እና

ትና ፡ አባቱ ፡ ያወጉለትን ፡ ስም ፡ ባናውቀውም ፤ በጓደኞቹ

ቸና ፡ በውቤ ፡ በረሃ ፡ ሴቶች ፡ የሚጠራበት ፡ የፈረስ ፡ ስም ፤ አንዳንዴ ፡ ቴክስ

፡ ሲባል ፤ አንዳንዴ ፡ ኤልቪስ ፡ ነው ። ቆሞ ፡ ሲጠጣ ፡ ቴክስ ፡ ሲሊት ፡

ተቀምጦ ፡ ሲውረገረግ ፡ ኤልቪስ ፡ ይሉታል ። ስለዚህ ፡ በቅምጡና ፡ በቁሙ

፡ የሚጠራበትን ፡

ስም ፡ ባንድነት ፡ አጣምረን ፡ ስናያይዘው ፡ ኤልቴክስ ፡ ብን

ለው ፡ ለታሪኩ ፡ ትንሽ ፡ መግቢያ ፡ ይሆነናል ።

ኤልቴክስ ፡ የሲኒማ ፡ ቤት ፡ ዋና ፡ ደምበኛ ፡ እንደመሆኑ ፡ መጠን ፤ አለባበሱና ፡ አካሄዱ ፡ በየቀኑ ፡ የተለዋወጠ ፡ ነው ። ይኸውም ፡ ቀን ፡ ቀን ፡ በሚያያቸው ፡ የሲኒማ ፡ አርቲስቶችን ፡ ሁኔታ ፡ እየተከተለ ፡ ስለሆነ ፤ እንደአርቲስቶቹ ፡ ልዩነትና ፡ ሁኔታ ፡ መጠን ፡ እሱም ፡ አካሄዱንና ፡ አለባበሱን ፡ ለውጦት ፡ ይገኛል ። አብረውት ፡ በቡና ፡ ገበታ ፡ ላይ ፡ ቁጭ ፡ ብለው ፡ የሚያወሩትን ፡ የጓደኞቹን ፡ ክርክር ፡ ምን ፡ እንደሆነ ፡ ፈጽ

ሞም ፡ አልሰማም ። በብሔራዊ ፡ ቡና ፡ ቤት ፡ አካባቢ ፡ ያለው ፡ ገላጣ ፡ ቦታ ፡ ሽቅብና ፡ ቁልቁል ፡ የሚፍተለተሉት ፡ ሰዎች ፡ ነፍሱን ፡ ባይሸፍኑት ፡ ኖሮ ፤ ለመበጠር ፡ አራት ፡

ሰዓት ፡ የፈጀበት ፡ የኤልቴክስ ፡ ጠጉር ፡ ይበታትንበት ፡ ነበረ ።

ቀኑ ፡ ቅዳሜ ፡ ምሽት ፡ ስለሆነ ፤ በዚያ ፡ አካባቢ ፡ ቁል

ቁል ፡ የሚንቀበቀቡት ፡ ሴቶች ፡ አብዛኛዎቹ ፡ እንደ ፡ ወንድ ፡ ሱሪ ፡ የታጠቁ ፡ ከመሆናቸው ፡ የተነሣ ፤ ኤልቴክስ ፡ እነሱን ፡ በመስኮት ፡ ዓይኖቹን ፡ ወርውሮ ፡ እያየ ፡ በቀኝ ፡ እጁ ፡ ጠጉ

ሩን ፡ ዳበስ ፡ ዳበስ ፡ እያደረገ ፡ ይቁነጠነጥ ፡ ነበር ። ከጓደኞ

ቹም ፡ ጋር ፡ መሆኑን ፡ ረስቶታል ። አላስችል ፡ ብሎት ፡ ከወን

በሩ ፡ ተነሣና ፡ ጓደኞቹን ፡ ሳይሰናበታቸው ፤ ጠጉሩን ፡ እንደተለመደው ፡ በቀኝ ፡ እጁ ፡ እያሻሸ ፡ ከብሔራዊ ፡ ቡና ፡ ቤት ፡ ሰውነቱን ፡ እያናጠረ ፡ ወጣ ፡ ብሎ ፡ እበሩ ፡ ላይ ፡ ቆም ፡

አለ ። እንደአጋጣሚ ፡ ሆኖ ፡ አንድ ፡ ወጣት ፡ በሚንቀበቀቡ ፡ ታኮ ፡ ጫማ ፡ ወደአሪ ፡ በከንቱ ፡ አቅጣጫ ፡ ቁልቁለቱን ፡ ስት ወርድ ፡ እያትና ፡ እንደተለመደው ፡ በቀኝ ፡ እጁ ፡ ጠጉሩን ፡ እያሻሸ ፡ ይከተላት ፡ ጀመር ። ልጅትዋም ፡ የሚከተላት ፡ መሆ

ኑን ፡ አውቃ ፡ ዞር ፡ ብላ ፡ ፈገግታዋን ፡ ስታነጣጥርበት ፡ ጊዜ ፤ ልቡ ፡ በደስታ ፡ ጋለና ፡ ጠጋ ፡ ብሎ ፡ እያጫወታት ፡ መሆኑ

ዱን ፡ ቀጠለ ። ትንሽ ፡ ወረድ ፡ እንዳሉ ፡ ወደግራ ፡ በኩል ፡ ጠምዘዝ ፡ ብለው ፡ አንድ ፡ ኪዳኖስክ ፡ ዘንድ ፡ ደረሱና ፡ ሴት የዋ ፡ ከኪስዋ ፡ ቁልፉን ፡ አወጣችና ፡ የኪዳኖስክን ፡ በር ፡ እን

ዳከፍትላት ፡ ሰጠችው ። ኤልቴክስም ፡ በፈገግታ ፡ ቁልፉን ፡ ተቀ

ብሎ ፡ በሩን ፡ ከፍቶላት ፡ አብረው ፡ ገቡ ። ኤልቴክስ ፡ እኪዳኖስክ ፡ ውስጥ ፡ ከገባ ፡ በኋላ ፤ የጋለው ፡ ስሜት ፡ እየቀዘቀዘ ፡ ሔደ ። ቤቱ ፡ አንድ ፡ ክፍል ፡ ሲሆን ፡ አራት ፡ አልጋና ፡ አንድ ፡ ሰባራ ፡ ወንበር ፤ አንድ ፡ የከሰል ፡ ማንደጃ ፡ ምድጃ ፤ አንድ ፡ ድስት ፡ ከ፲፭ ፡ ትናንሽ ፡ ሲኒ ፡ ጋር ፤ ዋስት ፡ በግድ ግዳ ፡ ላይ ፡ የተሰቀሉ ፡ ጉርድ ፡ ቀሚሶች ፡ ብቻ ፡ ነበሩ ።

ኤልቴክስና ፡ ልጅትዋ ፡ ትንሽ ፡ እንደተያዩ ፤ “በል ፡ የደን ቡን ፡ ቀድመህ ፡ ክፈለኝ ፡” ባለችው ፡ ጊዜ ፤ በብዙ ፡ ቅባት ፡ አማካኝነት ፡ ታሸቶ ፡ ወደፊት ፡ የተበጠረው ፡ ጠጉሩ ፤ በድን ጋጤ ፡ ምክንያት ፡ ብን ፡ ብሎ ፡ ጎፈሬ ፡ ቆመ ፤

ትንሽ ፡ ቆይቶ፡ ድንጋጤው ፡ ካለፈለት ፡ በኋላ ፤ “እንዴት ! ተማሪ ፡ ሆነሽ ፡ ገንዘብ ፡ ትጠይቁኛለሽን ?” ሲል ፡ ተገረመ ። እስዋም ፡ በወጣቱ ፡ ፈሰሴነት ፡ ተገርማ ፡ “ችግር ፡ ተማሪ ፤ አመንዝራ ፤ አሮጊት ፡ አይልም ። ስለሆነም ፡ እኔ ፡ ተማሪ ፡ አይደለሁም ። ከዚህ ፡ በፊት ፡ ግን ፡ ተማሪ ፡ ነበርኩ ። ተማሪም ፡ ብሆን ፡ ባል

ሆነ ፡ ኑሮ ፡ በዛሬ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ንግድ ፡ ስለሆነ ፤ ያለገን

ዘብ ፡ ምንም ፡ የሚሆን ፡ ነገር ፡ የለም ።” ብትለው ፡ ጊዜ ፡ በጣም ፡ ተቆጣና ፡ ከኪዎስኩ ፡ እመር ፡ ብሎ ፡ ወጣ ። አከታ ተለና “ገንዘብ ! ገንዘብ ! ገንዘብ !”

እያለ ፡ ሲሔድ ፡ እን

ዳንድ ፡ ተላላፊ ፡ ቆም ፡ እያለ ፡ ይመለከተውና ፤ ግማሹ ፡ እያ

ዘነ ፤ ግማሹ ፡ እየሳቀ ፡ ይሔድ ፡ ነበረ ። የገንዘብ ፡ ነገር ፡ ጭን ቅላቱ ፡ ውስጥ ፡ ተቀርጾ ፡ አእምሮውን ፡ በጠበጠው ። እንዳጋ

ጣሚ ፡ ሆኖ ፡ ጓደኞቹ ፡ ከቡና ፡ ቤቱ ፡ አልወጡም ፡ ነበረ ። ከሴትየዋ ፡ ቤት ፡ ወጥቶ ፡ ወደጓደኞቹ ፡ ዘንድ ፡ ደረሰና ፡ እወ

ንበሩ ፡ ላይ ፡ ቁጭ ፡ ብሎ ፡ አንገቱን ፡ አቀርቅር ፡ ማዘኑን ፡ ተመለከቱና ፤ ከጓደኞቹ ፡ አንዱ ፤ “ኤልቴክስ ፤ የት ፡ ሔደህ ፡ ነው ፡ የመጣኸው ? ደግሞስ ፡ ለምንድን ፡ ነው ፡ መልክህ ፡ ተለ

ዋውጦ ፡ በጣም ፡ ያዘንከው ?” ብሎ ፡ በቅሬታ ፡ መልክ ፡ ጠየ

ቀው ። ኤልቴክስም ፡ አንገቱን ፡ ካቀረቀረበት ፡ ቦታ ፡ ሳይመ

ልስ ፤ “ብዙ ፡ ሰው ፡ የዓለምን ፡ ምሥጢር ፡ የሰውን ፡ ኑሮ ፤ የመብትን ፡ ግዴታ ፤ የሰውን ፡ ልጅ ፡ ተፈጥሮና ፡ ክብር ፡ ለማ ወቅ ፡ ተማሪ ፡ ቤት ፡ በመግባትና ፡ አያሌ ፡ መጻሕፍቶችን ፡ በመመራመር ፡ ብዙ ፡ ዓመታት ፡ ሲፈጅበት ፡ እናያለን። ይሁን ፡

እንጂ ፡ አንዳንድ ፡ ከባድ ፡ ነገሮች ፡ ለማወቅ ፡ ብዙ ፡ ዓመ

ታት ፡ ላንዳንድ ፡ ሰው ፡ ሲወስድበት ፡ ላንዳንዱ ፡ በ፲፭ ፡

ደቂቃ ፡ ውስጥ ፡ ይገለጥለታል ፤” አለና ፡ ትንሽ ፡ ከተነፈሰ ፡ በኋላ ፤ “አዎን ፡ ገንዘብ ፡ የሚለት ፡ ነገር ፡ እስካለ ፡ ድረስ ፡ የሰው ፡ ልጅ ፡ መብትና ፡ ክብር ፡ በፍጹም ፡ በታውን ፡ ይይ

ዛል ፡ ማለት ፡ ዘበት ፡ ነው ።” ሲል ፡ ንግግሩን ፡ ዘጋ ።

እንደኛው ፡ ጓደኛው ፡ በኤልቴክስ ፡ አነጋገር ፡ ምንም ፡ ሳይደ

ነቅ ፤ ፊቱን ፡ ረገጣ ፡ አደረገና ፡ “አልሰማህም ፡ እንዴ ፡ ናፖሌዎን ፡ ያለውን ፤ ለአርጃ ኬሬ ፡ ላጌር (ጦርነትን ፡ የሚፈጥር ፡ ገንዘብ ፡ ነው) - አዎን ፡ ገንዘብ ፡ የሕይወት ፡ መተላለፊያ ፡ ድልድይ ፡ ነው ። ገንዘብ ፡ የሌለው ፡ ሰው ፡ ሕይወቱ ፡ ልክ ፡ እንደተሰበረ ፡ ድልድይ ፡ ነው ። ድልድይም ፡ እንዲጠገን ፡ የተፈለገ ፡ እንደሆነ ፡ ገንዘብ ፡ በቅድሚያ ፡ መገኘት ፡ አለበት ። ገንዘብ ፡ ተገኝቶ ፡ የተሰበረው ፡ ድልድይ ፡ ካልተሠራ ፡ ያለገን

ዘብ ፡ ሕይወት ፡ ኑሮት ፡ ተንቀሳቅሶ ፡ መኖር ፡ የተፈጥሮ ፡ ሕግ ፡ አይፈቅደውም ። ስለዚህ ፡ ለማንኛቸውም ፡ ነገር ፡ ገን

ዘብ : ያስፈልጋል” ሲል : መከረው ።

“አውቃለሁ” አለ : ኤልቴክስ : ራሱን : ግራና : ቀኝ : እያወ
ዛወዘ “አውቃለሁ : ለኑሮ : ገንዘብ : ማስፈልጉንና ፤ የምንሠ
ራው : ሁሉ : ገንዘብ : አግኝተን : ለመኖር : መሆኑን : አልዘነ
ጋሁትም ። ነገር : ግን : ገንዘብ : ለማግኘት : ብሎ : የሰውልጅ
ነትን : ክብር : ማርከስ : በጣም : ተገቢ : አይደለም” ሲል : መለሰለት ።

ጓደኛው : እንደገና : ጠረጴዛውን : በጣቱ : እየቆረቆረ ፤ “ሕይወት : ከሌለ :
ክብርና : ውድቀት : አይታወቅም ።

መኖር : ከተፈለገ : ገንዘብ : ያስፈልጋል ። ክብርን : ጠብቆ : መኖርን :
እፈልጋለሁ : የሚል : ገንዘብ : ከሌለው : ክብርም : ሕይወትም : ሊኖረው :
አይችልም ። እርግጥ : ነው ፤ አንዳንድ : የታደሉ : ሁሉም : ተሳክቶላቸው :
ይመጣላቸዋል ። እነሱ : ገን ዘብ : ስለሚኖራቸው : ለክብራቸው : ታግለው :
ሕይወታቸው ንም : ሊኖሩ : ይችላሉ ። ይሁን : እንጂ : አንዳንዶቹ : ብዙ :
ገንዘብ : ይኖራቸውና : ለክብራቸው : የማይጠነቀቁ : ሞልተ
ዋል ። አንዳዶቹ : ገንዘብ : ሳይኖራቸው : በዕውቀታቸው : መ
ብታቸውንና : ክብራቸውን : አስጠብቀው : የሚገኙትም : ጥቂ
ቶች : ናቸው ። ስለዚህ : ኑሮ : ውድ : ሆኖ : ሕይወት : ስት
ጣፍጥ : ያለገንዘብ : እንዴት : አድርጎ : አንድ : ሊኖር : የሚ
ችል : ይመስልሃል ?” አለው ።

ኤልቴክስ : በጓደኛው : ንግግር : በጣም : ተቆጣና “የሞ
ራል : ግዴታስ ? ለገንዘብ : ተብሎ : ከተፈጥሮ : ውጭ :
መሆን : ይገባል ? የሞራል : ውድቀትን : የመሰለ : ቅሌት : አዝሎ : የኑሮን :
ውድቀት : በገንዘብ : ኃይል : ቢያሸንፉት : ምን : ጥቅም : አለው ?” ሲል :
አጎራበት ። ሦስተኛ : ጓደኛ

ቸው : በንግግራቸው : ውስጥ : ጣልቃ : ገባና : እንዲህ : አለ “በእውነተኛው :
መንገድ : ገንዘብ : ሳይኖራቸው : ገንዘብን : ፈጥረው : ክብራቸውን : ሳያስደፍሩ :
የሚኖሩ : አንዳንድ : ጎበ

ዞች : ሞልተዋል ። አንዳንድ : ሰነፎችም : ኑሮን : ለመግፋት : መሰላል :
በመፈለግ : የሕይወት : ጣፋጭነትን : ሳያውቁ : የሚ

ያልፉ : ቁጥራቸው : የበዛ : ነው ። አንተ : የምትለው : እን ዴት : አንዲት :
ወጣት : በድኅነት : ምክንያት : ኑሮዋን : ለመ ግፋት : ስላልቻለች : ለገንዘብ :
ስትል : ክብሯን : አርክሳ : ከተፈጥሮ : ውጭ : ትሆናለች : ነው : አሳብህም :
መልካም : ነው ። ለእያንዳንዱ : ሰው : ሕይወት : በጣም : ተወዳጅ : ስለ

ሆነ ፤ ኑሮን : ለመግፋት : በሚሞከርበት : ሰዓት : ችግር : ሲገ
ጥመው ፤ ክብሩን : አጠብቃለሁ : ብሎ : ገንዘብ : የሚገኝበት :
ርካሽ : መንገድን : ከሰረዘው : እንዴት : አድርጎ : ሊኖር : ይች
ላል ። ሰው : የሚደርስበትን : ግዴታ : ሊቋቋመው : ካልቻለ :
በርካሽነት : ይገመታል : ብለን : አድራጎቱን : የምንነቅፍ :

ከሆነ ፡ በመጀመሪያው ፡ ሰውየው ፡ ችግረኛ ፡ ሊሆን ፡ እንዲገደድ ፡ ምክንያት ፡ የሆነውን ፡ ከሥር ፡ መመርመር ፡ ያሻል ። ሻረ ፡ ለመሆኑ ፡ ጥፋቱ ፡ የማነው ? ማንም ፡ ሰው ፡ የሚወለደውና ፡ የተወለደው ፡ በፈቃዱ ፡ አይደለም ። ስለዚህ ፡ በፈ

ቃዱ ፡ ላልተወለደ ፡ ሰው ፤ በኑሮው ፡ ላይ ፡ ችግር ፡ የሚገጥ

መው ፡ በፈቃዱ ያለመሆኑን ፡ ማንም ፡ አይስተውም ። በፈቃዱ ፡

ለማይመጣበት ፡ ችግር ፡ በኑሮ ፡ ግዴታ ፡ አማካኝነት ፡ ሕይወቱን ፡ ለማኖር ፡ ከብርና ፡ መብት ፡ የሚሉትን ፡ ነገር ፡ አንዱ ፡ አልጠበቀም ፡ ብለን ፡ ልንጠቅሰው ፡ አንችልም” ሲል ፡ መለሰ

ለት ።

ኤልቴክስ ፡ ምንም ፡ እንኳን ፡ ልጅትዋ ፡ በኑሮ ፡ ችግር ፡ ምክንያት ፡ ርካሽ ፡ ሆና ፡ በማግኘቱ ፡ የተናደደ ፡ ቢሆንም ፤ እፊት ፡ ለፊቱ ፡ በተሰቀለው ፡ መስተዋት ፡ ገጹን ፡ እያየ ፤

በቀኝ ፡ እጁ ፡ የተበጠረውን ፡ ጠጉሩን ፡ ማሻሻቱን ፡ አልተወ

ውም ። ወደ ፡ ቡና ፡ ቤቱ ፡ ውስጥ ፡ እንዳንድ ፡ ደንበኛ ፡

ሲገባ ፡ በዓይኖቹ ፡ እየሰረቀ ፡ ከተመለከታቸው ፡ በኋላ ፤ ንቀት ፡ ያውልባቸው ፡ ነበረ ። ሁለተኛው ፡ ጓደኛቸው ፡ የሁለቱን ፡ ክር

ክር ፡ አዳመጠና “ርካሽነት ፡ በወጣት ፡ ሴቶች ፡ ላይ ፡ ብቻ ፡

አይደለም ፡ የሚደርሰው ፡ ይበልጡኑ ፡ በወንዶች ፡ ወጣቶች ፡

ላይ ፡ ጎልቶ ፡ ይታያል ፤ እሩቅ ፡ ሳንሔድ ፤ ኤልቴክስ ፡

በምን ፡ ምክንያት ፡ ነው ፡ እኛን ፡ ሳትሰናበተን ፡ ሴትዮዋን ፡ ተከትለህ ፡ የሔድከው ?” ብሎ ፡ ንግግሩን ፡ ሳይጨርስ ፤ ኤልቴ

ክስ ፡ ቀበል ፡ አደረገና ፤ “ልጃገረድ ፡ መስላኝ ፡ ነዋ !” ሲል ፡

ደነፋ ።

“ልጃገረድ ፡ ብትሆንስ ፡ መከተል ፡ ይገባሃል ?”

“አዎን ፡ ሲያሰኘኝ ፡ እከተላታለሁ”

“ለምን ? ገና ፡ ሳታውቃት ?”

“የተከታተልኳት ፡ ልተዋወቃት ፡ ነዋ !”

“ከዚያስ ፡ በኋላ ፡ ታገባታለህን ?”

“ላገባ ፡ በፍጹም ፡ ምኞት ፡ የለኝም”

“ስለዚህ” አለ ፡ ሁለተኛው ፡ ጓደኛው ፡ በጣም ፡ ተገረመና ፤ “ስለዚህ ፡ አንተ ፡ ልጅትዋን (ምናልባት ፡ ልጃገረድ ፡ ብትሆን) የተከታተልከው ፡ ላታገባት ፡ ከሆነ ፤ ሌላ ፡ ምን ፡ ለማድረግ ፡

ነው ? እንዳንተ ፡ የመሳሰሉ ፡ ብዙ ፡ ወጣቶች ፡ ኮረዳዎችን ፡

እየተከታተሉ ፡ ከባለጉ ፡ በኋላ ፤ የመጨረሻው ፡ ግባቸው ፡ እንደ

ዚቹ ፡ እንደተከታተልካት ፡ ሴት ፡ መሆኑን ፡ እንዴት ፡ አጣ

ኸው ? በነገርህ : ውስጥ : እረ : ለመሆኑ : በፍጹም : ላገባ : አልፈልግም :
ያልከው : ለምንድን : ነው ? ላንተ : የምትሆን : ሴት : ጠፍታ : ነው ? ወይስ :
ለማግባት : ከዚያም : በኋላ :
ለማስተዳደር : ገንዘብ : ስለሚያጥርህ : የማይቻልህ : መስሎህ : ነው” በማለት :
ጠየቀው ። ለዚህ : ለመጨረሻው : ጥያቄ : ኤል
ቴክስ : የሚመልሰው : መልስ : ስላጣ : ዳደኞቹን : በአፍረት : መልክ : ሰላምታ :
: ሰጣቸውና ፤ በቀኝ : እጁ : ጠጉሩን : እየዳ
በሰ : ተለያይቶአቸው : ከቡና : ቤቱ : ወጣ ።

ምዕራፍ ፬ ። ገጾች ፳፯-፴፩ ።

አንድ : ቀን : ከሚወዳት : ከጸሐፊው : ጋር : አቢሮው :
ውስጥ : ተቀምጦ : ሲያደፋፍራት “አይዘሽ : የሰውን : ነገር : ሁሉ : ችላ :
በይው ፤ እኔ : እስካለሁ : ድረስ : ምንም : የሚደርስብሽ : ነገር : የለም ።
የምትወጂውን : ሰው : ሁሉ : ወደ
እኔ : ለማቅረብ : ምንም : ሀፍረትና : ጥርጣሬ : አይደርስሽ ፤ የምትጠይውንም
: ምንም : እንኳን : ለድርጅታችን : በጣም : ተፈላጊ : ቢሆንም ፤ ከሥራ :
ያላንዳች : ማሰላል : አሰናብተዋ
ለሁ ። በዚህም : ቢሉት : በዚያ ፤ አዋቂም : ቢሆን : ደንቆሮ ፤ በማንኛቸውም :
አኳኋን : የድርጅታችን : የሥራ : እንቅስቃሴ : በዘልማድ : መራመዱን :
አይተውም ። እኔ : ሚስት : በማግ
ባቴ : ምናልባት : ይጠላኝና : እድገቴ : ይቀነሱብኛል : ብለሽ : በፍጹም :
አታስቢ ። ከዚህ : በፊት : የነበረንን : ምሥጢር : ለማንም : ሰው : ቢሆን :
እንዳትናገሪ ። የፈቀድሽውን : ወንድ : ብታፈቅሪው : እሱንም : ካንቺ : ጋር :
አሳድገዋለሁ : እንጂ : በቅናት : ተበሳጫቼ : ምንም : የምወስደው : እርምጃ :
የለኝም ። ቅናትና : ብልግና : የሚሉት : ፈሊጥ : ባልተማሩት : ሰዎች : አዕምሮ
: ውስጥ : የተቀረጸ : ደቄ : ነውና : በይሉኝታ : አሳብ
ሽን : ገትተሽ : ስሜትሽን : ያለማቀዝቀዝ : ነው” እያለ : ያጽ
ናናት : ነበር ።

ልጅትዋም : የኤልቴክስን : የማደፋፈሪያ : ንግግር : ካደመ
ጠች : በኋላ ፤ በአፍረት : መልክ : አንገትዋን : አቀርቅራ : ፈገግታዋን :
በመሰወር “በሁለታችን : መካከል : ያለው : ምሥ
ጢር : በጣም : ከባድ : ስለሆነ : ለማንም : የሚነገር : አይደ
ለም ። ምሥጢሩ : እንዳይወጣ : ከእርስዎ : ይልቅ : እኔ : በይ
በልጥ : እስጋበታለሁ ። እርስዎ : ትልቅ : ሰውና : ትልቅ : ደረጃ : ያለዎት :
ሲሆኑ ፤ የሚወራበዎት : ነገር : ሁሉ : ትል
ቅነትዎና : ደረጃዎ : ይሸፍነዋል ። እኔ : እንደሆንኩ : ከሴትነት :
ባሕርዬ : በስተቀር : ሌላ : የምመካበት : ነገር : ስለሌለኝ ፤

ጉዴ፡ የወጣ ፡ እንደሆነ ፡ መድረሻ ፡ ያጣች ፡ ውሻ ፡ ነው ፡ የምሆነው ። አለችና ፡ ትንሽ ፡ ካዛጋች ፡ በኋላ ፤ ንግግሯን ፡ በመቀጠል ፡ “እኔ ፡ በጣም ፡ የሚቀፉኝና ፡ የምጠላው ፤ ባሕል ፤ ወግ ፡ ማዕረግ ፤ የሀገር ፡ ልምድ ፤ የሀገር ፡ ፍቅር ፡ ግዴታ ፤ መብትና ፡ ክብር ፡ እያሉ ፡ በየቦታው ፡ የሚለፈልፉትን ፡ ሰዎች ፡ ነው ። ሺረ ፡ ለመሆኑ ፡ ባሕልና ፡ ክብር ፡ ማለት ፡ ምንድን ፡ ነው ? እኛ ፡ ከተደሰትን ፤ እኛ ፡ ከተመቻን ፡ ለሌ

ላው ፡ ምንቸገረን ። ባሕልና ፡ ነፃነት ፡ እያሉ ፡ የሚቀባጅሩትን ፡ ሰዎች ፡ በፍጹም ፡ በዓይኔ ፡ ለማየት ፡ አስጠልተውኛል ። እንደ ነዚህ ፡ የመሳሰሉ ፡ ሰዎች ፡ ከአካባቢያችን ፡ ካልተወገዱ ፡ ንዝንዝ ቸው ፡ በፍጹም ፡ ዕረፍትና ፡ ፋታ ፡ ሊሰጠን ፡ አይችልም ። “በላ ፡ ንግግሯን ፡ ሳትጨርስ ፤ አንድ ፡ ቀጠን ፡ ያለ ፡ የኤል ቴክስ ፡ ጓደኛ ፡ በሩን ፡ እንኳኩቶ ፡ ገባ ።

በተገማመደ ፡ አማርኛና ፤ በተሞራረደ ፡ እንግሊዘኛ ፡ ቋንቋ ፡ ትንሽ ፡ ሰላምታ ፡ ከተሰጣጡ ፡ በኋላ ፤ እንግዳው ፊገግ ፡

ብሎ ፡ ሴከሬታሪዋን ፡ ተመለከተና “ነገ ፡ እኔ ፡ ቤት ፡ መጠ ነኝ ፡ ግብዣ ፡ ለማድረግ ፡ ወስኛለሁ ። ጥዋት ፡ እሷ ፡ እንደነገ ረችኝ ፡ አንተ ፡ ለሥራ ፡ ጉዳይ ፡ ወደውጪ ፡ መሔድህ ፡ ስለ ሆነ ፤ እግብዣው ፡ ውስጥ ፡ ባለመገኘትህ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ጎዘን ፡ ይሰማኛል ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ እቤቴ ፡ በጣም ፡ የተከበሩ ፡ እንግዶች ፡ ስለሚመጡ ፤ ባለቤትህና ፡ ጸሐፊህ ፡ እዚያ ፡ ተገ

ኝተው ፡ እንግዶቼን ፡ እንዲያጫውቱልኝ ፡ ፈቃድህን ፡ ለመጠ የቅ ፡ መጥቼአለሁ ። እግብዣው ፡ ውስጥ ፡ አንድ ፡ የጥቅም ፡ ተካ ፋይ ፡ የሆነ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ነጋዴ ፡ አለና ፤ ሥራዬ ፡ ይቃ ናልኝ ፡ ዘንድ ፡ ሚስትህ ፡ በተለይ ፡ እሱን ፡ ብታጫውቱልኝ ፡ ያቀድኩት ፡ ዓላማ ፡ እንደሚፈጸምልኝ ፡ እርግጠኛ ፡ ነኝ ። እን ደምታውቀው ፡ በጀብህ ፡ ብር ፡ አንድ ፡ ቤት ፡ አስጀምሬ ፡ ነበረ ። የእናንተ ፡ ዕዳ ፡ በጣም ፡ ስላንገፈገፈኝ ፡ ከነጋዴው ፡ ትንሽ ፡ ለመበደር ፡ ፈቅጃለሁና ፤ አደራህን” ሲል ፡ ለመነው ።

ኤልቴክስ ፡ በተቀመጠበት ፡ ወንበር ፡ ግራና ፡ ቀኝ ፡ እየተ ሽከረከረ ፤ በጓደኛው ፡ አጠያየቅ ፡ በጣም ፡ እያዘነ “አንተ ፡ ከመቼ ፡ ወዲህ ፡ ነው ፡ የደደብከው ? ብለህ ፡ ብለህ ፡ እንደ

ዚህ ፡ የመሰለውን ፡ ቀላል ፡ ነገር ፡ ከባላገር ፡ እንደመጣ ፡ ሰው ፡ ትለምነኛለህ ? ከመቼ ፡ ወዲህ ፡ ነው ፡ ሚስቴና ፡ ጸሐ ፊዬ ፡ ላንተ ፡ እንግዳ ፡ የሆኑት ? እያፈራረቅህቸው ፡ አብርሃቸው ፡ ስትሔድ ፡ አልከረምክምን ? ስለዚህ ፡ ያንተው ፡ የኔ ፤ የኔው ፡ ያንተ ፡ ነውና ፡ እንግዶችህን ፡ እንድ ፡ ታስተናግድለህ ፡ እዘዛት ፡ እንጂ ፡ ምን ፡ እኔን ፡ መለመን ፡ ያስፈልግሃል ? ኑሮ ፡ ንግድ ፡ ማሆኑን ፡ አውቃለሁኝ ። አንተ ፡ ንዝብቡን ፡ አግኝተህ ፡ ቤትህን ፡ አስጨርስ ፡ እንጂ ፡ ስለእስዋ ፡ ማስተናገድ ፡ ምንም ፡ ቅር ፡

አይበልህ ። እሷ ፡ ከሌሎች ፡ ፓርቲው ፡ አይደምቅም ፡ እያሉኝ ፡ ስንቶቼ ፡ ሰዎች ፡ በየጊዜያቱ ፡ የሚነግሩኝን ፡ ሳስታውስ ፡ በጣም ፡ ኩራት ፡ ይሰማኛል” አለውና ፡ ትንሽ ፡ ተጨዋውተው ፡ ሰላምታ ፡ ተሰጣጡና ፡ ተለያዩ ።

ምዕራፍ ፡ ፭ ። ግጾች ፴፫-፴፮ ።

በግብዣው ፡ ውስጥ ፡ የነበሩ ፡ ሰዎች ፡ ሁሉ ፡ አብዛኛዎቹ ፡ የንግድ ፡ ሞኖፖሊስቶች ፡ ሲሆኑ ፤ የቀሩት ፡ አንዳንድ ፡ የድርጅት ፡ ሥራ ፡ ኃላፊዎች ፡ ነበሩ ። ከተጋባዦቹ ፡ መካከል ፡ አንድ ፡ ቀጠን ፡ ያለ ፡ የሕንፃና ፡ የመሬት ፡ ሞኖፖሊስት ፡ በጣም ፡ ሰክሮ ፡ ስለነበረ ፤ የሚያወራው ፡ ሁሉ ፡ ሕግ ፡ ወጥ ፡

በመሆኑ ፡ የሚታዘበውም ፡ ሰው ፡ አልነበረም ። ዓይኖቹ ፡ በጣም ፡ ቀልተው ፡ ፊቱ ፡ ወዝቶ ፡ በደንዳና ፡ ድምጹ “ሀብት ፡ ካለ ፡ በሰማይ ፡ መንገድ ፡ አለ ፤ ዱሮም ፡ ቢሆን ፡ አሁን ፤ በገንዘቤ ፡ ኃይል ፡ የፈለግሁትን ፡ ለማድረግ ፡ ሙሉ ፡ ችሎታ ፡ ያለኝ ፡ ሰው ፡ ነኝ ። አንዳንዱ ፡ በገንዘብ ፡ ኃይል ፡ እንደምን ፡ ኢድርጎ ፡ የፈለገውን ፡ ለመሥራት ፡ ባለመቻሉ ፤ እንዲያው ፡ በደፈና ፡ የገንዘብ ፡ በርሳ ፡ ተብሎ ፡ ከመጠራት ፡ ተወስኖ ፡ አያውቅም ።

“ገንዘብ” አለ ፡ ድምጹን ፡ በጣም ፡ አጎረገነ ፤ “የገንዘብ ፡ ወይም ፡ የሀብትን ፡ ጠቃሚነት ፡ ያለኔ ፡ ያወቀው ፡ በፍጹም ፡ አንድም ፡ ሰው ፡ አይገኝ ፤ በገንዘብ ፡ ኃይል ፡ በዓለም ፡

ውስጥ ፡ የሚገኙትን ፡ ኮረዳዎችን ፡ ሁሉ ፡ አስመጥቼ ፡ ልደስ ትባቸው ፡ እችላለሁ ። በገንዘቤ ፡ ኃይል ፡ የፈለግሁትን ፡ ለማድረግ ፡ ሙሉ ፡ ችሎታ ፡ አለኝ ። በገንዘብ ፡ ኃይል ፡ ጀግናውን ፡ እንደፈሪ ፤ ፈሪውን ፡ እንደጀግና ፡ ላደርገው ፡ ተወዳዳሪ ፡ በፍጹም ፡ በዚህ ፡ ዓለም ፡ ውስጥ ፡ ተገኝቶ ፡ አያውቅም”

አለና ፡ በቀኝ ፡ እጁ ፡ የያዘውን ፡ ውስኪ ፡ በመለኪያ ፡

አንዴ ፡ ፋት ፡ አለለትና ፡ “ዕድሜ ፡ ለገንዘብ” ብሎ ፡ ጽዋ

ውን ፡ እነሣ ።

ንግግሩን ፡ ያደምጡት ፡ የነበሩት ፡ ሁሉ ፤ ምንም ፡ እንኳን ፡ እንደእሱ ፡ ሀብታም ፡ በይሆኑም ፡ እንዲያው ፡ በመጠኑ ፡ አንዳንድ ፡

ንድ ፡ አነሥተኛ ፡ የሥራ ፡ ድርጅትና ፡ እንዲያው ፡ በመሠረቱ ፡ በባንክ ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ ከሚሊዮን ፡ ብር ፡ የማያንስ ፡ ተቀማጭ ፡ ያላቸው ፡ ናቸው ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ እንደተናገረው ፡ ሰውዬ ፡ በትዕቢት ፡ በገንዘባቸው ፡ የፈለጉትን ፡ ለማድረግ ፡ የማይፈቅዱ ፡ ይመስላሉ ። ስለሆነም ፡ እነሱም ፡ በአቅማቸው ፡ የገንዘብን ፡ ጠቃሚነት ፡ በከፊል ፡ ስለሚረዱት ፡ አንዳንድ ፡ ተንኮልን ፡ ከመሥራት ፡ የማይሰንፉበት ፡ ጊዜያት ፡ እጅግም ፡

ትንሽ ፡ አይደለም ። የኤልቴክስ ፡ ሚስት ፡ ወደሀብታሙ ፡ ተና
 ጋሪ ፡ ጠጋ ፡ አላችና “ገንዘብ ፡ ካለ ፡ በሰማይ ፡ መንገድ ፡ መና
 ሩን ፡ እኔም ፡ እራሴ ፡ አውቀዋለሁኝ ። ነገር ፡ ግን ፡ የምድ
 ሩን ፡ መንገድ ፡ በገንዘብ ፡ ኃይል ፡ ሳያዳርሱት ፡ ለሰማይ ፡ መን
 ገድ ፡ ምን ፡ አስጨነቀዎት ፤ አሁንም ፡ ቢሆን ፡ በምድር ፡ ያለ
 ውን ፡ መንገድ ፡ ብዙ ፡ ጉዞን ፡ ይጠይቃል ። እንዲያውም ፡ ስመ
 ለከቶት ፡ ብዙ ፡ መንገድ ፡ የሚሔዱ ፡ አይመሰሉኝም ። ምክንያ
 ቱዐም ፡ እኔ ፡ በጣም ፡ መንገደኛ ፡ ስለሆንኩ ፡ እርስዎን ፡
 አንድ ፡ ቀን ፡ በመንገድ ፡ ላይ ፡ አግኝቼዎት ፡ አላውቅም ስት
 ለው ፡ ተናጋሪው ፡ ሀብታም ፡ በንቀት ፡ መልክ ፡ የኤልቴክስን ፡ ሚስት ፡
 ተመለከታትና “የሰው ፡ ልጅ ፡ ሁሉ ፡ መንገዱ ፡
 አንድ ፡ አይደለም ። አንቺ ፡ የምትገኝበት ፡ መንገድና ፡ የኔ ፡ አውራ ፡ ጎዳና ፡
 በጣም ፡ የተለየ ፡ እንደ ፡ ጀርባና ፡ ሆኖ ፡ የሚ
 ገመት ፡ ነው ። ስለዚህ ፡ እንዳንቺ ፡ ያለ ፡ ሴት ፡ በምትገኝበት ፡ መንገድ ፡ ላይ ፡
 የኔ ፡ መገኘት ፡ የሰው ፡ ልጅነቴን ፡ ክብር ፡ የማስደፈር ፡ ያህል ፡ ይሆንብኛል ።
 ምንም ፡ እንኳን ፡ ጊዜው ፡ ፈቅዶ ፡ በአንድ ፡ ግብዣ ፡ ውስጥ ፡ ብንገኝም ፤ እኔ
 ፡ በዘርና ፡ በመልክ ፡ ከአንቺ ፡ የበለጥኩ ፡ ነኝ” ብሎ ፡ በጣም ፡ አኮሰሳ
 ትና ፡ ዘወር ፡ ብሎ ፡ ጨዋታውን ፡ ከሌሎች ፡ ሰዎች ፡ ጋር ፡ ጀመረ ።
 የኤልቴክስ ፡ ሚስት ፡ በሀብታሙ ፡ ተናጋሪ ፡ ድፍረት ፡ በጣም ፡ ተናደደችና ፡
 ደሟ ፡ ፈልቶ ፡ የምትይዘውንና ፡ የምት
 ጨብጠውን ፡ አሳጣት ። መቼ ፡ ከመቼ ፡ ኤልቴክስ ፡ ከሔደበት ፡ አገር ፡
 ተመልሶ ፡ በዚህ ፡ ሰውዬ ፡ ላይ ፡ እንዲበቀልላት ፡ ያደ
 ረባት ፡ የሰሜት ፡ እንፋሎት ፡ ልክ ፡ የክረምትን ፡ ጉም ፡ ይመ
 ስል ፡ ነበረ ። መቼም ፡ ነገሩ ፡ ሁሉ ፡ እንዳይሆን ፡ የለምና ፤ ኤልቴክስ ፡
 በመጨረሻው ፡ ከሐደበት ፡ አገር ፡ ጉዳዩን ፡
 ጨርሶ ፡ ወደአገሩ ፡ ተመለሰ ። የኤልቴክስ ፡ ሚስትም ፡ እሱ ፡ በሔደ ፡ ዕለት ፡
 በዳደኛው ፡ ቤት ፡ ተደርጎ ፡ በነበረ ፡ ግብዣ ፡ ውስጥ ፡ አንድ ፡ ሀብታም ፡ ሰውዬ
 ፡ የሰነዘረባትን ፡ ዘለፋና ፡ የንቀት ፡ መልክ ፡ አንድ ፡ በአንድ ፡ አስረዳችው ።
 ኤልቴክስም ፡ በኩራት ፡ መልክ “ሀብት ፡ የሁሉ ፡ ነገር ፡ ምክንያት ፡ መሆኑን ፡
 እስከዛሬ ፡ ድረስ ፡ እንዴት ፡ ሳታውቁው ፡ ቀረሽ ? ሀብትን ፡ ወደ ፡ ክብርን ፡
 ፈልጎ ፤ የዚህ ፡ ዓለም ፡ ይዞታ ፡ በፍጹም ፡ ሊሳካ ፡ አይችልም ። ስለዚህ ፡
 ሰውየው ፡ በጣም ፡ ሀብታም ፡ ስለሆነ ፤ እኔም ፡ ከሀብታሞቼ ፡ ጋር ፡ ልጋጭ ፡
 አልፈልግምና ፤ ነገ ፡ እቤቱ ፡ ሔደሽ ፡ ይቅርታ ፡ ጠይ
 ቂው ። ቢቻልሽም ፡ በተሰጠሽ ፡ በሴትነት ፡ ባሕርይሽ ፡ ስሜ
 ቱን ፡ ማርኪውና ፡ ወደፊት ፡ ለሚያስፈልገን ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ በቀጥታ ፡
 እንድናገኝ ፡ የግድ ፡ መሰላል ፡ መሆን ፡ አለብሽ”
 ብሎ ፡ በተግሳፅ ፡ አስታወቃት ።
 የቀኑ ፡ ብርድ ፡ ለጊዜው ፡ ዝቅ ፡ ብሎ ፡ ፀሐይ ፡ እያንጸ

ባረቀ : በመሔድ : ላይ : ሳለ ፤ ብዙ : ልጆች : በየመንገዱ : ሲንጫጩ ፤ አንዲት
: ኮረዳ : መሔድ : አቅቷት : ልክ : እን
ደደከመውን : ውሻ : ታለከልክ : ነበረች ። ኸረ : ማን : ትሆን ? የኤልቴክስ :
ሚስት : ናት : እንዳንል : እሷ : ኮረዳ : አይደ
ለችም ፤ ታዲያ : ማን : ትሆን ? እያሉ : ተመልካቾች : ይመራ
መሩ : ነበረ ። ቀኑም : ረፍዶ : መሸና : ሌሊቱ : ተተካ ።

Филологический комментарий. Philological commentary. የፈላግጂ ማስረጃ።			
1	በልብስ ተወጥረ	1- быть обтянутым одеждой	1.....- to wear the dress fitting tight
2	የፓሪስ ጆሮማ	2- парижский обольститель	2.....- Parisian seducer
3	ዓይኑን አጨነረ	3.- исхода поглядывать	3.....- to glance sideways
4	ውረገረባ	4.- вести себя сумасбродно, бахвалиться	4.....-to brag, to behave erratically
5	አወጋ = አወራ	5- объявлять	5.....- to announce
6	ደምብኝ	6.- завсегдатай	6.....- frequenter, patron
7	ገለጣ ቦታ	7.- открытое место	7.....- open space
8	በውነቱን አናጠረ	8- идти вразвалку с высокими каблуками	8.....-to waddle arrogantly
9	ታላቅ ልጅ	9- туфли на высоком каблуке	9.....- high-heeled shoes
10	ተገብቶባቸዋል	10- з.д. стучать каблуками	10.....- (here) to clip-clop
11	ፈላጊነት	11- высокомерие	11.....- arrogance
12	አገራ	12- крикнуть	12.....- to shout, to give a cry
13	በዓይን ለረቆ	13- посмотреть украдкой	13.....- to steal a glance
14	ጥላ አለ	14- быть безразличным, равнодушным	14.....- to be indifferent
15	በዘላለማዊ = አገልግሎት አገልግሎት	15.....из гезэ.....	15.....- of Gees
16	ቆኝት	16...зависть	16.....- envy

17	ብልጽግ	17...- аморальное поведение	17.....- to behave immorally
18	ቀፈፈ	18...- чувствовать отвращение (употребляется в безличной форме)	18.....- to feel repugnant (used in an impersonal form)
19	በተማመደ ለማርኛ፤ በተምራረ፤ እንግሊዘኛ ቋንቋ	9...- на неграмотном амхарском и английском языках	19. using bad Amharic and English
20	ኅግመደ	20- изрезать, изрубать	20.....- to chop
21	ሞረረ	21....- немного поточить напильником	21.....- slightly sharpened with a file
22	በደረፍ	22.....-скрывать, тайно	22.....- secretly, furtively
23	ፉት አለ	23...- пить, проливая	23.- to gulp spilling the water
24	መቼ ከመቼ	24...- сразу, немедленно	24.- at once, on the spot
25	መቻላ ነገሩ ዕሉ እንዳይሆን የለምና	25....- Предложение идиоматического типа: в конце концов успех достигнут.	25 - (idiomatic sentence) finally, they were a success
26	በብሔራዊ በኛ ቢት እኮበረ ያለው ግላግ በጋዜጣች ባለው ቁልፋል ሞገራተላትላት በፀቸ ነፍሱን ባይበራኑት ኖሮ ፤ ለመባበር አራት ሰዓት የፈጀበት የአልቲክስ ጠገር ይባያትግት ነበር	26.....- Если бы люди, сновавшие вверх и вниз по открытому месту у популярного кафе, не закрывали Ельтекса от ветра, его волосы, на укладку которых ушло четыре часа, расстрепались бы.	26- If people passing to and fro in the open space in front of the fashionable café didn't protect Eitex from the wind, his hair, which had taken four hours to style, would have been dishevelled.
27	የኪነግ ቢት ኖሮ ደምባኛ እንደመሆኑ መጠን	27...Поскольку он является завсегдатаем кинотеатра... Конструкция...እንደ... плюс имя действия с притяжательным истоименным суффиксом + መጠን «мера», «степень» имеют значение «поскольку», «так как». Иногда может переводиться « в то время как ».	27- as he is a frequent visitor of this cinema-house... The structure ..እንደ combined with the noun of action with the possessive pronominal suffix plus ..መጠን... (measure, degree)' has the meaning "as, because of". Sometimes it may be translated "as long as, while".

28	ከሩ ብል ፈጣንታዋን ሲታገባርበት ኒቷ ልቡ የይስታ ዶቱና	28.....- Когда она, повернувшись, одарила его улыбкой, его сердце застопорилось от радости.	28 - When turning she flashed a smile at him, his heart beat with joy.
29	«የለ ገንዘብ መገም የመሆን ነር የለም» ሰትለው ኒቷ በጣም ተቆጣቂ ከኪዳነት እመር ብቱ ወጣ	29...- После того, как она сказала ему: «Без денег ничего не достигнешь» - он рассердился и вышел из дома очень расстроенным. 30.....- Мы видим, как много лет он тратит на изучение огромного количества книг. Когда сказанное главного предложения выражено глаголом чувственного восприятия, придаточное предложение, вводимое союзом ...እ., является не временным, а дополнительным	29- When she told him, “You can’t reach anything without money”, he got angry and left the house in distress. 30- We see how many years he has spent studying books. When the predicate of the main clause is a verb of sense perception, the subordinate clause introduced by the conjunction ...እ. is an objective rather than temporal clause.
30	አያለ መራራቱቸውን አምረመር ብዙ ዓመታት በፈጀበት እናያለን	31. В этом или в томበለች- один из союзов идиоматического типа, образованный от глагола ...እ. «иняться». Употребляется в качестве раздельного союза.	31.- in this or thatበለች - one of idiomatic conjunctions formed of the verb ...እ. “to (there) be”. Used as a disjunctive conjunction.
32	አግባቡን ወጥቶ ባለመገኘቱ ከፍ ያለ ቃዛን ይለማል	32.- Я очень расстроен, что не встречу тебя на приеме.	32 - I am distressed that I am not to see you at the reception
33	እር ግብሬ መሆኑን አውቃለሁኝ	33.- Я знаю, что жизнь это слепка.	33 - I know that life is a bargain
34	በፍጹም አገድም ብው እይኝ	34... не найти ни одного человека Суффикс отрицательной формы глагола ...ም.. может переноситься на одно из близжайших слов (обычно предшествующее). При этом эмфатическом переносе отрицание, в основном, относится к слову-реципиенту.	34 - not to find a single person. The negative verbal suffix ...ም.. can be transposed upon a neighbouring word (mostly in preposition). This emphatic transfer attaches negation to the recipient word.
35	ብህ ብህ እንዲህ የመለውን ቀለ ነር ካባለው እንደመጣ ሰው	35- Ты доказал, до того, что обращаясь ко мне с просьбами по таким пустякам, точно пришел из деревни. Повторение глагола ...እል... «сказать» в дееспособной форме при	35- You have abased yourself to asking my favours in such trifling matters, as if you were a country man, from a village.

	ጎሳማኝህ	упоминания о речи собеседника показывает осуждение говорящим поведения собеседника.	The iteration of the verb ...አለ.. "to say" in the form of the adverbial participle in the reference to the speech of the companion, shows the speaker's disrespect to the companion's behaviour.
36	ቶክስ	36.- «техасеп» В 60-70-е годы в Эфиопии были очень популярны вестерны.	36- A man from Texas In the 1960s- 70s "Western" films were very popular in Ethiopia
37	አልቪስ	37.- Элвис. Прозвище, данное герою романа за подражание исполнительской манере американского певца Элвиса Пресли	37.- Elvis A nickname given to the main character for imitating the singing style of the American Elvis Presley.
38	ወይንድ በገጉኑ እቅጣጫ	38. в сторону мри бэкэнту.... Были бэкэнту «Пустынный зов» - название одного из кварталов Аддис-Абебы, где процветает проституция и бандитизм.	38. in the direction of Iri Bekentu.... Iri Bekentu "Hopeless Appeal" – the name of a district in Addis-Ababa, where prostitution and racketeering flourish
39	ወብ በረሃ ሲታኝ	39.женщины района Убз бораха (Красивая пустыня)... Убз бораха – один из самых красивых районов Аддис-Абебы. Существуют различные предания относительно происхождения названия этого района. Одни говорят, что до образования города на месте этого района стоял лес, красота которого поражала людей. Другие, что в этом тихом красивом месте собирались на праздники самые прекрасные женщины и мужчины окрестных мест. Существует мнение, что источник названия следует искать в сегодняшнем дне города. Убз бораха – шумный, веселый район баров, ресторанов, публичных домов, красивых женщин, где никто не отзовется на зов попавшего в беду прохожего.	39.. women from Ube Berakha (Beautiful Desert) Ube Berakha - one of the most attractive districts of Addis-Ababa, with a lot of legends as to its name. Some people say that the city was founded on the site of a forest of staggering beauty; others believe that in this tranquil beautiful place the finest men and women of the neighbourhood gathered for their festivities. Still others consider that the answer is to be sought in the present day of the city. Ube Berakha is a busy area of bars, restaurants, brothels and lovely women, where no one will ever answer the call of a suffering person or a passer-by who has got into trouble.
40	የከሰል ማገደጃ ምድጃ	40- В бедных городских домах – печь, которая топится дровами.	40- a stove in poor city houses which is fired with firewood

41	ማገደጃ	41 место, где разжигается огонь.	41 место, где разжигается огонь.
42	ሀብት ካለ በሰማይ መገድ አለ	42- пословица - Если есть богатство и на небо есть дорога. Значение: богатство делает доступным все блага мира.	42- a proverb: With money there is a way to heaven. The meaning: wealth makes all of the worldly goods available
43	ለአርጃ ኪፈላገር	43- войну делают деньги (франц.) Широкое употребление описательных или экспрессивных глаголов является одной из особенностей языка Мэнгисту Г'эдаму. Экспрессивные глаголы выражают содержание основной формы глагола в развернутом виде. Они состоят из неизменяемого смыслового компонента и вспомогательного глагола ...ለሊ... «сказать» или ...ለፈገገ... «сделать». Они делятся на глаголы с производными, например.....ኮነ አለ «шуршать», «пелестеть» и производными основными компонентами. По сравнению с исходными формами глаголов экспрессивные глаголы, производные от 2-3-4-х радикальных глаголов, как правило, передают оттенки действия или состояния по интенсивности. Например: ኮነ አለ - приблизиться ለፈገገ አለ - слегка приблизиться ለፈገገ - спускаться ለፈገገ አለ - немного спуститься ለመፈገገ - печалиться ለመፈገገ አለ- очень сильно расстроиться	43- war is made with money (French) The wide use of descriptive or expressive verbs is characteristic of MENGISTU GEDAMU. Expressive verbs render the meaning of the main form of the verb with extension. They consist of unchangeable notional component and auxiliaries ...ለሊ... "to say" or አፈገገ... "to do". They fall into two groups, verbs with unproductive stems, like .ኮነ አለ... 'trundle', and productive main stems. Compared to basic verbs, expressive verbs which are formed from 2-3-4 radical verbs tend to render various degrees of action or intensity of state, for example ኮነ አለ - approach,ለፈገገ አለ - approach a bitለፈገገ - get down,ለፈገገ አለ - get slightly downለመፈገገ - to be upset,ለመፈገገ አለ- to be greatly upset
44	ለሰብ በደህንነት ጋለና ጠጋ ብሎ እያመጣልታት መሆኑን ቀጠለ	44.....сердце е го затрепетало от радости, он продолжал следовать за ней, слегка приблизившись и разговаривая с ней.	44... his heart beat with joy, he followed her coming closer and talking to her.

45	ትንሽ ወረድ እንዳሉ ወደግራ ስትል ጠምዝ ብለው እንደ ኪያዎሽ ዘንድ ይረሱ	45...-Слушавшись немного вниз и сразу свернув влево, они подошли к лачуге....	45.....- Getting a bit down and turning directly to the left they came up to the cabin...
46	ያለ ገንዘብ ምንም ኖግሆን ነገር የለም/ሌላው ጊዜ በጣም ተቆጣጥሮ ከኪያዎሽ እመር ብሎ ወጣ።	46 ...после того, как она сказала ему: «Без денег ничего не достигнешь», - он рассердился и вышел из дома очень расстроенным. Автор широко использует также прием замены дополнительных придаточных предложений прямой речью. Прямая речь вводится различными временными формами, деепричастиями, предложными конструкциями от глагола. Я «сказать» и его производных. Переводится дополнительным предложением с союзом «что».	46.....- "... after she told him, "You cannot reach anything without money", he got angry and left the house in distress. The author often substitutes objective clauses with direct speech introducing it with different tense forms, adverbial participles, prepositional phrases with the verb ...ለ "to say" and its derivatives. Corresponding translation of such structures into Russian has "that" –objective clauses.

БЭАЛЮ ГЫРМА (1938–1984)

Родился в городке Суже бывшей провинции Иллюбаболр на юго-западе Эфиопии. Окончил элитную школу, курируемую англичанами, затем Университет в Аддис-Абебе (со степенью бакалавра). В США получил степень магистра журналистики. По

возвращении из США работал в Министерстве информации, главным редактором журналов «Мэнэн» и «Новый репортер», ежедневной газеты на амхарском языке «Новое время».

Автор двух известных романов «За горизонтом» (1970) и «Колокол совести» (1974), в которых он изобразил национальную интеллигенцию в канун революции. В них Б.Г. отверг пассивно-созерцательное отношение к жизни, призывал к активному участию в перестройке общества. После революции 1974г. он стал близким соратником ее лидера — Менгисту Хайле Мариама, писал для него выступления и политические статьи. Идеи революции нашли отражение в романах «Зов красной звезды» и «Писатель» (1980). Фактически это первые художественные произведения на амхарском языке, в которых освещается драматический революционный период.

Являясь постоянным секретарем Министерства информации, а также членом ЦК Рабочей партии Эфиопии, Б.Г. постепенно начал разочаровываться в искренности руководства страны, которое прикрываясь революционными фразами, на деле дискредитировало политические идеи. В результате появился роман Б.Г. «Оромай» (1984), резко выделявшийся объективной и нелицеприятной критикой руководства

страны. Спустя несколько месяцев после публикации роман был запрещен. Исчез и сам Б.Г. Впоследствии стало известно, что он был убит в одной из тюрем Аддис-Абебы. Создатель объективных и честных произведений, Б.Г. высоко ценится в Эфиопии как простыми читателями, так и университетскими кругами. Он считается одним из лучших писателей Эфиопии, пожертвовавшим жизнью во имя убеждений.

(Даты приведены по григорианскому календарю)

BE'ALU GIRMA (1938–1984)

Be'alu Girma was born in the town of Suje in the former province of Illubabolr in the South-West of Ethiopia. He finished an elite school under British supervision, got his B.A. degree from Addis-Ababa University and his Master's degree in journalism in the USA. On his return from the USA he worked in the Ministry of Information, as the editor-in-chief of the "Menen" magazine, of the "New Reporter" magazine and also the "New Times" daily newspaper in Amharic. The author of two well-known novels about pre-revolutionary intelligentsia "Behind the Horizon (1970) and "The Conscience Bell" (1974), Be'alu Girma rejected a passively contemplative attitude to life and called for active participation in social restructuring.

After the revolution of 1974 he became a close associate of its leader Menghistu Haile Mariam, was his speech-writer and wrote political articles for him. Revolutionary ideas found their way to the novels "The Call of the Red Star" and "The Writer" (1980). These were, in fact, the first works of fiction in Amharic about the dramatic revolutionary period.

страны. Спустя несколько месяцев после публикации роман был запрещен. Исчез и сам Б.Г. Впоследствии стало известно, что он был убит в одной из тюрем Аддис-Абебы. Создатель объективных и честных произведений, Б.Г. высоко ценится в Эфиопии как простыми читателями, так и университетскими кругами. Он считается одним из лучших писателей Эфиопии, пожертвовавшим жизнью во имя убеждений.

(Даты приведены по григорианскому календарю)

BE'ALU GIRMA (1938–1984)

Be'alu Girma was born in the town of Suje in the former province of Illubabob in the South-West of Ethiopia. He finished an elite school under British supervision, got his B.A. degree from Addis-Ababa University and his Master's degree in journalism in the USA. On his return from the USA he worked in the Ministry of Information, as the editor-in-chief of the "Menen" magazine, of the "New Reporter" magazine and also the "New Times" daily newspaper in Amharic. The author of two well-known novels about pre-revolutionary intelligentsia "Behind the Horizon (1970) and "The Conscience Bell" (1974), Be'alu Girma rejected a passively contemplative attitude to life and called for active participation in social restructuring.

After the revolution of 1974 he became a close associate of its leader Menghistu Haile Mariam, was his speech-writer and wrote political articles for him. Revolutionary ideas found their way to the novels "The Call of the Red Star" and "The Writer" (1980). These were, in fact, the first works of fiction in Amharic about the dramatic revolutionary period.

A permanent Secretary at the Ministry of Information and member of the Central Committee of the Workers' party of Ethiopia, Be'alu Girma came to query the sincerity of the country's political leadership which used revolutionary phraseology while in reality it discredited the political ideas. This resulted in the novel "Oromai", outstanding for its objective and forthright criticism of the state authorities. A few months after the publication the novel was banned and its author, Be'alu Girma, disappeared. It was later revealed that he had been killed in one of the prisons in Addis-Ababa.

Be'alu Girma, an honest and objective novelist, is highly acclaimed both by the ordinary and university readership. He is considered to be one of the best Ethiopian writers, who has sacrificed his life for his beliefs.

(The dates are given in accordance with the Gregorian calendar)

ከአድማስ ባሻገር ። ከበአሉ ግርማ ።
ከፍል አንድ ። ፩ ። ግጾች ፩-፮ ። (1962)

ቤቱን የዝምታ አዘቅት ውጦታል። ከዚያ ዝምታ በዝምታ የሚመነጨው የሙዚቃ ቃና መጨረሻ የለውም። ነፍስን በሀሴት ሊያወራጭ አእምሮን ኮርኩሮ ሀሳብን በስልት ሊያስደንስ ይችላል።

አበራ ወርቁ ፤ በዚያ መጨረሻ በሌለው ዝምታ ተውጦ ሙሉ የሌሊት ልብሱን ለብሶ እንደልማዱ የጣት ጥፍሩን በጥርስ እየከረከመ ወዲህና ወዲያ በመንጐራደድ ለገላው ያሞቀው ውሀ ወደ ገንዳው እስኪወርድለት ድረስ የወትሮው ባልሆነ ትእግስት ይጠባበቃል።

ቧንቧው እንፋሎት ብቻ ስለሚተፋ ወደገንዳው የሚወርደው ውሀ ዝናብ ዘንቦ ካባራ በኋላ ከሰንበሌጥ ላይ ኮላል ኮላል እያለ እንደሚወርድ ጠፈጠፍ ስልት እየጠበቀ አንድ ባንድ ይንጠባጠባል።

“ትኩስ የህይወት ጠብታ ፤ ትኩስ ፤ ወፍራም የህይወት ጠብታ” ፤ የሚል ሀሳብ ላንዳፍታ አእምሮው ውስጥ እንደ መብረቅ ብልጭ ብሎ መልሶ ድርግም አለ። የአበራ አእምሮ ካንድ ሀሳብ ወደሌላ ሀሳብ ስለሚጋልብ አንድ ነገር በተለይ ወስዶ እስከ መጨረሻው ድረስ ሊያስብበት አይችልም። ለዚህ ነበር ባለቅኔ ፤ ወይም ደራሲ ፤ ወይም ሰአሊ የመሆን ተስፋውን ውስጡ ቀብሮ ያስቀረው። ነፍሱ ግን ራሷን ባንድ ነገር ለመግለጥ ዘለአለም እንደዋተተች ፤ እንደቃተተች ትኖራለች። አእምሮው ወዲያና ወዲህ እንደሚባክን ስለሚያውቅ አዘውትሮ ፤ “ሀሳብ መጨረሻ የለውም ፤ ቁም ነገሩ መኖር ነው ፤ የኑሮን ጣእም ማወቅ። ሀሳብ የፈጠረው ግብ ካልደረሰ ውጤቱ ያው ነው ፤ ምሬትና ብስጭት። አዎን ፤ ሌላ ምናለና!” ይላል።

ክፍል አንድ ። ፫ ። ግጾች ፴፪-፴፬ ።

እኩለ ሌሊት ሆኗል። ክርስቶስ ከመቃበር የሚነሳበት ጊዜ በመሆኑ ሙዚቃውም ሆነ ዳንኪራው እጅግ ደርቷል። መጠጡ እንደውሀ ይንቆረቆራል። የሲጃራ ጢስ ጨርሶ የዳንስ አዳራሾችን አፍኖታል።

የሁሉም አይን በመጠጥ ፤ በጢስና በወበቅ ሀይል ቀልቶ ደም ከመምሰሉም በላይ ፤ የወንዶቹ ደም ስሮች ተገትረው ማበጥ ጀምረዋል። ስንት ብር የፈሰሰበት የሴቶቹ ጠጉር በላብ ተጨማሪ እንዳልነበረ ለመሆን ምንም አልቀረውም።

የሻማው መብራት ተወርውሮ አበራ ፊትና ሽሚዙ ላይ ልዩ ልዩ ጥላ እየፈጠረ ይጫወታል። ሁለቱም ክንዶቻቸውን ጠረጴዛው ላይ አስደግፈው በተመሰጠ መንፈስ አፍ ለአፍ ገጥመው ያወራሉ። መካከላቸው በጣም ያልጎደለ የውስኪ ጠርሙስ ቆሟል።

“አበራ ስንት ጊዜ ልንገርህ ! አሁንም በድጋሚ እነግርሀለሁ። አንተም ብትሆን እኔ የፖለቲካ ሰዎች አይደለንም። ይህን አንተ ካኔ የበለጠ ታውቃለህ ። ጊዜአችንና ህይወታችንን ነው የምናባክነው - በከንቱ።”

“አውቃለሁ ሀይሌ ፤ ህይወት የተሳሳተ መንገድ ላይ አውጥታ ጥላናለች ... ግን ምን ይሁን ?”

“የጣለችን ህይወት አይደለችም ፤ እኛው ነን ራሳችንን የጣልነው። ፊቴን መስተዋት ውስጥ ስመለከተው ጎልቶ የሚታየኝ ፍርሀቴና ወኔ ቢስነቴ ነው ፤ ሌላ ነገር አይታየኝም። በምግባራችን የራሳችንን ደህንነት ልንፈጥር እንችላለን። ይህን ለማድረግ አስቀድመን በትንሹ መዋት ያሻናል ... በልጅነት ወላጆች ጫንቃ ላይ ከዚያም በኋላ ለትምህርትም ሆነ ለሥራ መንግሥት ትከሻ ላይ ተንጠልጥለን እስከመቼ ድረስ! እስካሁን ድረስ ከመውሰድ በስተቀር መልሰን የተካነው ምን ነገር አለ ? ምንም ! ምንም !”

“ምን ልናደርግ እንችላለን ብለህ ነው? ይልቅ እንጠጣ!”

“ከህይወት ጽዋ እስካሁን እሬት ስንጠጣ ቆይተናል። አቅጣጫችንን መለወጥ ያለብን አሁን ነው። በራሳችን ላይ ከመዝመት የበለጠ ንቅናቄ (ሬቮሎሽን) የለም ። የህይወቴ ምክንያት ድርሰት ነው ፤ ያንተም የስእል ሙያ ነው። ታውቀዋለህ ፤ አውቀዋለሁ። የህይወት ጥሪያቸውን አውቀው ነፍሳቸውን ባላቸው ችሎታ የሚገልጹ ሰዎች አማልክት ናቸው፤ ሽክም አይደሉም ፤ መሻገር አይደሉም ፤ አማልክት ናቸው ... እና የሰው መጨረሻ አላማው ራሱ አምላክ ለመሆን ነው ፤ ጽድቅና ገነት የዚህ ምሳሌ ናቸው ...ሀይማኖት የሚሉት ፈሊጥ መጥቶ ከመቃብር ባሻገር ባያደርጋቸው ኖሮ !”

“ግን ምን ልናደርግ እንችላለን ነው የምልህ! ጊዜው አልፎአል። እስካሁን ድረስ ለራሴ እንግዳ ሆኖ የኖረው የህይወቴ ጥሪ የተዳፈነ እሳት መሆን አለበት ። እንደገና ጀማሪ ለመሆን አልችልም። ጊዜው አልፎአል።”

“ጊዜው አላለፈም። የህይወትህን ጥሪ ካወቅህ ዘንድ ላንድ ቀን እንኳን ራስህን ብትገልጽ ይበቃል ...እና ጥሪውንና አላማውን የማያውቅ ሰው ሆኖ ብዙ ዘመን ከመኖር ላንድ ቀን አምላክ መሆን ይበልጣል። ወንድምህ መጥተው ባይበጠብጡኝ ኖሮ ቅድም ቤትህ የመጣሁት ምን ልናደርግ እንደምንችል ልነግርህ ነበር ፤” በማለት ህይወትን መንጋጋው መሀል ጨምሮ ያላመጣት ይመስል አፉን አጣጣመ። የደካከሙት አይኖቹ ነፍስ ዘሩ። አፍንጫውን ነፍቶ ትኩስ አየር ወደ ውስጥ ሳበ። ፊቱ በላብ ደፍቋል።

ግጾች ፵፯-፶ ።

“በል ንገረኝኮ ፤ ለመስማት ዝግጁ ነኝ ፤” በማለት ደጋግሞ ወተወተው። ሀይለማርያም ውሀ እንደምትጠጣ ዶሮ ወደላይ አንጋጦ አፉ ውስጥ የነበረውን የሲጃራ ጢስ ክብ ክብ

በማድረግ ወደጣራው ከላካቸው በኋላ መለስ በማለት አበራን ትኩር ብሎ ተመለከተው። ፊትለፊት ተያዩ። የሀይለማርያም ፊት ፈገግ አለ።

“ስራህን ለቀህ ሙሉ ጊዜህን የስእል ስራ ላይ እንድታውል እፈልጋለሁ ፤ ስራህን እንድትለቅ የምገፋፋህ ሁለት ነገር አጣምረህ ለመስራት እንደማትችል ስለማውቅ ነው። ብትፈልግ ልታደርገው ትችላለህ። ግን አትችልም። ሰነፍ ነህ። ሁለት ፤ ሶስት ስራዎች ባንድነት ሲያጋጥሙህ ፤ የስራዎቼን ብዛት ምክንያት በማድረግ አንዱንም ሳትሰራ ቁጭ እንደምትል አውቃለሁ። ነጻ ከሆንክ ምክንያት ሊኖርህ አይችልም ፤” ሲል ከውስጥ በመነጨና ትእዛዝ በተመላበት ድምጽ ነገረው።

አበራ ደነገጠ። ግራ ጋባው። ሳቅ አለ። ኮስተር አለ። ሲጃራውን ቡልቅ አደረገ። ዉስኪውን ጨለጠና ፤ “ምን እየበላሁ? የሶስት ሺህ ዘመን ስልጣኔ ቢኖረንም ቅሉ ፤ የማንኛውም ጥበብ ባለሙያዎች የሚበለጽጉበት ህብረተሰብ ውስጥ አይደለንም። ምን እየበላሁ?” ሲል ጠየቀው።

“ስለሱ አታስብ። የኔ ደመወዝ ለሁለታችን ይበቃል። እርግጥ ነው ፤ እንዳሁኑ በምችት ልንኖር አንችልም ይሆናል። ቅንጦትን መሰናበት ይኖርብናል። የመንግሥት ስራ፤ የመንግሥት ደሞዝ ፤ የመንግሥት መኪና ፤ አበል ፤ ልዩ ወጭ ፤ ዳረገውት ፤ ዋስትና ያለው ስራ...ያለድካም ዋጋ ይቀርብናል። ቅድም እንዳልኩት ማንነታችንን ለማወቅ ትንሽ መሞት ያስፈልገናል የሚገርመው ነገር ፍልስፍናችንም ሆነ ፍርሀታችን ፤ ደስታና ሀዘናችን ከሆድ ርቆ አይሄድም።”

“እኔስ እሺ። አንተስ?”

“ስለኔ አታስብ። እየሰራህ ለመጻፍ እችላለሁ። ትንሽ እንቅልፍ ይበቃኛል። አንተ ግን ሰአሊ ለመሆን ሙሉ ጊዜ ያስፈልግህል። ይህን ላንተም ሆነ ለኔ ስትል ማድረግ አለብህ፤ ያንተ ቆራጥነት ለኔ ብርታት ሊሆነኝ ይችላል።”

“ያልሆነልን እንደሆነስ?”

“አሁንም ቢሆን አይረባም እየተባልክ መታማትህ እንደሆን አልቀረልህም። ግን ቁምነገሩ እሱ አይደለም። ሙከራችን ይበቃል። ከልጅነት ጀምረህ እስካሁን ድረስ ከሰው ትከሻ ወርደህ አታውቅም። ፍርሀትህ ይገባኛል። ድህነትና ችግር ምን እንደሆኑ አታውቅም.....አልቀመስከውም።”

“አንተ ቀምሰህል?”

“አዎን ፤ ችግር ፤ ረሀብና ስቃይ ምን እንደሆኑ አውቃለሁ። አባቴ የመንደር እድርተኞች ለፋፊ ነበር። እሱ ደህና በነበረበት ጊዜ በቀን አንዴ እንኳ ቢሆን እንጀራ በዶኬ እንቀምስ ነበር። ታሞ አልጋ ላይ ከዋለ በኋላ ግን ጥሬ እንኳ ካቅሙ ያርብን ነበር። በሽታው ሳይሆን ችጋር በመጨረሻ ገደለው። እናቴ ጸሎት ታደርግ ነበር ፤ የሰማት አምላክ አልነበረም። እናቴ ቅጠል እየጠረገችና በየሰው ቤት እንጀራ እየጋገረች ስንኖር እሷም ያልጋ ቁራኛ ሆነች። አይኖቿ በማገዶ ጢስ ሟሽሸው ጠፉ። ጸሎት አደረግሁ ፤ የሰማኝ አምላክ አልነበረም። ርቧት እህል ባይኗ እየዞረ ሞተች። ከሰማይ የወረደልኝ መና እጦት እረሀብ ፤ ስቃይና ብቸኝነት ብቻ ነበር - በሰባት አመቴ። ያኔ ነው እግዜር ቢኖርም ባይኖርም በሰው ጣጣ እንደማይገባ ትንሿ ልቤ ያወቀችው። ከጎረቤታችን አንዱ ሰው ረድቶን አስፋው ወሰን ትምህርት ቤት አዳሪ ባልሆነ ኖሮ እኔም እንደወላጆቼ ችጋር ይገድለኝ ነበር። ችግርና ብቸኝነት ምን እንደሆኑ አውቃለሁ ፤”

አለ የደካከሙትን አይኖቼን እምህበ አልቦ ላይ አሳርፎ በእጣን ጢስ የተበከለውን አየር ወደ ውስጥ በረጅሙ እየሳበ።

አበራ ጥፍሩን በጥርሱ እየከረከመ በሀሳብ ይዋልል ነበር።

“አንድ ቀን ስለችግርና ስለብቸኝነት ውብ የሆነ ድርሰት እንደምትጽፍ ተስፋ አለኝ ፤” አለው። ህይ ለማርያም ላይ በደረሰው ሁሉ ልቡ ተነክቶ ነበር። ባንድ በኩል ያደረበት ሀሳብ ይህን ዘመን ሁሉ አብረን ስንኖር ለምን እስካሁን ድረስ ስለ ልጅነት ህይወቴ ሳይነግረኝ ቀረ? የሚል ነበር።

“ስለችግርና ስለብቸኝነት ለመዝፈን ፍላጎት የለኝም። መጻፍ የምፈልገው ስለ አለም ውበትና ስለሰው ተፈጥሮ መሰረታዊ ጥሩነት ፤ እንዲሁም ሰው በራሱ የራሱን ደህንነት እንዳያገኝ ስለሚያደናቅፉት ሁኔታዎችና አካባቢዎች ነው። በዚህ ውጥን ውስጥ ችግርና ብቸኝነት አነስተኛውን ስፍራ ይዘው ይገኛሉ።

እግን በገል ቀርቦ ይጤሳል። ጢሱ ቀጥ ብሎ ወደ ጣራው ይንሰራራል። ቡና በጀቦና ቀርቧል። ከጀቦናው ጢሱ ቱግ ቱግ እያለ ይደነፋል። ሶስቱም ሴቶች ከጓዳ ተከታትለው ወጡ። ከመካከላቸው አንዷ የያዘችውን መሶብ አምጥታ ሀይለማርያምና አበራ ፊት አኖረች።

አራቱም ሴቶች ቀረቡ። ከባንኮኒው ኋላ ቆማ የነበረችው ሴት ፤ “ብሉ እንጂ አብረን እንፈስክ ፤ እንኳን ጦመ ሉጋሙን ፈታላችሁ ፤” አለቻቸው።

ህዝብ ክርስቲያን አብረው ቆረሱ ፤ ፋሲካም ሆነ።

ከፍል ሶስት ።

፮ ። ግጾች ፻፹፭-፻፹፮ ።

ወደወህኒ ቤት የተመለሰው የዱሮው አበራ ሳይሆን ሌላ ከወህኒ ቤቱ አድማስ ባሻገር የሚመለከት አበራ ነው። ምክንያቱም ፤ አዲስ ህይወትና የመኖር አላማ ይዞ ነበር። የተመለሰው። ሉሊት ያመጣችለትን የሰአሊ መሳሪያዎች ስጦታ ከፍቶ እጁ እየተንቀጠቀጠ አንድ ባንድ ተመለከታቸው።

መሳሪያዎቹን ይዞ ወደ ውጭ ወጣ። አዎን ፤ አድማሱ የተወሰነ ነው። በየካፖ ተመድበው በየቦታው ስራ ላይ የሚገኙት እስረኞች ህልም ወይም በህልም አለም ውስጥ ያሉ መስለው ታዩት።

በአካል እዚያ ናቸው። በሀሳብ ግን በተወሰነው አድማስ አልፈው ሄደዋል። ከውጭው አለም በወል ያላቸው ነገር ቢኖር

የፍም አሎሎ መስላ ከአድማስ መከዳ ላይ የተኛቸው ጸሀይ ብቻ ነች።

እስረኞቹ የሚሰሩት ስራ ምንም ጠብ የሚል ነገር የለውም። ምክንያቱም ፤ የሚቆፍሩት መሬት ማህጸኗን ነፍጋቸው ፤ እነሱም ሀይላቸውንና ልባቸውን ስላልሰጧት ነው። እሷ የነርሱ ፤ እነርሱ የሷ አካል አይደሉም። ሁኔታው ሁሉ እንደህልም ነው። ከህልም አለም ውጭ ሆኖ በእውን የሚታየው ፤ አካባቢውን የሚጫነው የወህኒ ቤቱ ሰገነት ብቻ ነው።

የሀይለማርያም ድምጽ ፤ “ለኔ ስትል በርታ ፤ ስራህ ለወንድምህ ዝርያ ፤ ለኔ ሀውልት ይሁን ፤” አለው ፤ ከአድማስ ባሻገር መጥቶ። ከፊት ለፊቱ በሰሌዳ ላይ ተወጥሮ የነበረው ባዶ ነጭ ሸራ ህይወት አርግዞ ነፍስ ይዘራ ዘንድ ሙሉ ሀይሉን ፤ ስሜቱንና ሀሳቡን አሳርፎበት ይጐተጐተው ጀመር... ጸሐዬዋ ጠልቃ ቀኑ እስኪጨልም ድረስ። ‘ነገም ሌላ ቀን ነው ...’

Филологический комментарий. Philological commentary. ᠪᠡᠶ᠋ᠠᠯᠢᠵᠤ ᠭᠢᠷᠮᠠ		
1	ᠤᠯᠤᠰ	1 - радость 1..... joy
2	ᠲᠦᠭᠦᠰᠦᠨ ᠨᠠᠭᠤᠨ ᠬᠠᠵᠤᠨ	2 - грызть ногти 2..... to gnaw at one's nails
3	ᠠᠵᠤᠭᠠᠨᠠᠭᠤᠰᠤᠨ	3- выпускать пар 3..... to let the steam out
4	ᠠᠵᠤᠭᠠᠨᠠᠭᠤᠰᠤᠨ	4- на мгновение. 4..... for an instant
5	ᠠᠵᠤᠭᠠᠨᠠᠭᠤᠰᠤᠨ	5- прилагать усилия (часто безуспешные) 5..... to make an effort (often fruitless)
6	ᠰᠣᠨᠬᠤᠰᠤᠨᠠᠭᠤᠰᠤᠨ	6- музыка и танцы были в самом разгаре 6..... the music and dancing were in full swing
7	ᠨᠠᠭᠤᠰᠤᠨᠠᠭᠤᠰᠤᠨ	7- увлечение 7..... interest, passion
8	ᠨᠠᠭᠤᠰᠤᠨᠠᠭᠤᠰᠤᠨ	8- едва начатая бутылка виски 8..... a bottle of whisky almost full
9	ᠨᠠᠭᠤᠰᠤᠨᠠᠭᠤᠰᠤᠨ	9- быть готовым к жертве 9..... To be ready for sacrifice
10	ᠠᠵᠤᠭᠠᠨᠠᠭᠤᠰᠤᠨ	10- горечь 10..... bitterness
11	ᠰᠣᠨᠬᠤᠰᠤᠨᠠᠭᠤᠰᠤᠨ	11- стремление 11..... striving, drive
12	ᠠᠵᠤᠭᠠᠨᠠᠭᠤᠰᠤᠨ	12- возродиться 12..... - to be reborn, to resurrect
13	ᠠᠵᠤᠭᠠᠨᠠᠭᠤᠰᠤᠨ	13- быть в нетерпении, нервничать 13..... to be in a frenzy, to be agitated
14	ᠠᠵᠤᠭᠠᠨᠠᠭᠤᠰᠤᠨ	14- пристально смотреть вверх (закинув голову) 14..... - to stare up, tilting one's head back

15	ቅንጦት	15- роскошь	15..... luxury
16	እድርተኛ	16- член деревенской общины	16..... - a member of rural/ village community
17	አረበ	17- лишиться, стать недоступным	17..... to become unavailable, to be deprived of
18	ያልጋ ቁራኛ ሆነ	18- заболеть	18..... to fall ill
19	ያኔ	19- тогда	19..... then, at the time
20	አይኖቹን እምህበ አልበ ላይ አሳረፈ (ከግዕዝ) እም=ከ ሀበ=ወደ አልበ=ባዶ፣ምንም የለም	20- смотреть отпешенно: из гезз	20..... to have an absent look: from the Geez
21	ካፓ	21- группа людей	21.....- a group of people
22	በወል ያለው ነገር	22- общая вещь	22.....- a shared object/thing
23	ማህጸን	23- анат. матка	23.....- uterus
24	የወህኒ ቤት ሰገነት	24- тюремная сторожевая башня	24.....- prison watch tower
25	ጠብ የሚል ነገር	25-зд. результат	25.....- (here) result
26	እጣን	26- ладан	26.....- incense
27	ተንስራራ	27- собираться, скапливаться	27.....- to come together, to crowd
28	ባንኮኒ	28- стойка (в баре)	28.....- a bar stand
29	ጠመ ሉጊሙን ፈታ	29- прервать пост	29.....- to break the fast

30	ካፍሱ ማን ራሷን ባንድ ነገር ለመግለጥ ዘለአለም አንደዋተተች አንደዋተተች ትኖራለች	30 - Он безуспешно пытается в чем-нибудь себя выразить	30-- he fails to express himself in any form
31	እኩላ ሌሊት	31- полночь	31-- midnight
32	ደም ከመምስከም በላይ	32- кроме того, что они стали напоминать кровь	32-- besides, they began to look like blood
33	ምን ልናደርግ እንችላለን ብለህ ነው ይልቅ እንጠጣ!	33- О чем ты? Что мы можем изменить? Давай лучше выпьем	33 - What are you speaking about? What can we change? Let's better have a drink.
34	አምልኮት ናችው ...እና የሰው መጨረሻ አላማው	34- они (эти люди) – боги и конечная цель человека... Простой сочинительный союз ...ና («и») после гласного приобретает вид ...እና. и пишется отдельно. Употребляется также при желании разделить части предложения длинной паузой в эмфатических целях.	34-- they (those people) are gods and the ultimate goal of a man... The simple coordinate conjunction ...ና, following a vowel is spelt ...እና. and is written separately. It is also used to separate parts of a sentence with a long pause for the sake of emphasis.
35	የሀይወትህን ጥሬ ካወቅህ ዘንድ	35- ...поскольку ты знаешь свое призвание... Многочастный составной союз ...ከ...የኑጽ... употребляется с простым перфектом смыслового глагола со значением подчинительного союза, вводящего придаточные предложения причины. Переводится «так как», «поскольку».	35- as you know your vocation The polysynthetic conjunction ...ከ...የኑጽ, used with the Simple Perfect of the notional verb has subordinating meaning of cause, like “as, for, because”. The Russian equivalent is «так как», «поскольку».
36	የሰብት ሺህ ዘመን ስልጣኔ	36- Несмотря на то, что наша цивилизация существует уже 3 тысячи лет....	36-- Despite the fact that our civilization is three thousand years old ...

	በፍጥነት ላይ ቆይቶ	Придаточные уступительные предложения иногда вводятся простым подчинительным союзом ...በ... с имперфектом смыслового глагола плюс частица ...ም. и частицей ...ቅሉ..	Subordinate clauses of concession are sometimes introduced by the simple subordinating conjunction ...በ.. followed by the Imperfective form of the notional verb with the particle ...ም., and the particle ..ቅሉ...
37	በምጽኑ ልንኖር እንችልም ይሆናል ሆን እሱ በ ይሁን?	37- Вероятно, у нас не будет возможности жить с комфортом. Действие, которое произойдет в будущем с определенной долей вероятности, передается сочетанием простого имперфекта смыслового глагола (в данном предложении в отрицательной форме) и имперфектом в 3-м лице, ед.ч., м.р. от глагола ...ሆነ... «быть». В данном тексте употреблением личного местоимения 3 л., ед.ч., м.р...እሱ... в качестве указательного местоимения, автор хочет подчеркнуть, что данный предмет (вопрос о средствах существования) мало беспокоит говорящего и очень волнует слушающего. 38- Он ждал, вышагивая взад и вперед. Имя действия и состояния с предлогом ...በ... соответствует русскому деепричастию, употребленному в роли обстоятельства образа действия.	37-.....- You are not likely to be able to live in comfort. A probable future action is expressed by the Simple Imperfective form of the notional verb (here, negative) and the 3 rd person singular masculine of the verb ...ሆነ.. ("to be"). In this particular text, the 3 rd person singular masculine personal pronoun ...እሱ... used in demonstrative meaning expresses the authors idea that the speaker does not care for the matter in question (i.e. money for life), while the listener does.
38	ወዲህና ወዲያ በመጎረዳዳ ...ይጠበቃል።	38- Он ждал, вышагивая взад и вперед. Имя действия и состояния с предлогом ...በ... соответствует русскому деепричастию, употребленному в роли обстоятельства образа действия.	38-.....- He waited pacing to and fro. The noun of action and state with the preposition ...በ. corresponds to the English Participle and the Russian adverbial participle in the function of an adverbial modifier of manner.
39	ሆዝብ ክርስቲያን አብረው ቆረሱ ፤ ፋሲካም ሆነ።	39- Христиане завтракали. Наступила Пасха.	39- The Christians were having their breakfast. Easter had come.
40	እንተም ብትሆን እኔ	40- ...ни ты, ни я... Глагол ...ሆነ. «быть» выступает часто в роли раздельного союза в заставляющей форме...ይሁን... Однако иногда может спрягаться, при этом согласуется в лице, числе и роде с именем	40- ... neither you nor me The verb ...ሆነ. ("to be") acts as a disjunctive conjunction in a set form ...ይሁን. It can conjugate sometimes, though, agreeing with the preceding noun or pronoun in person, number and gender.

		или местоимением, стоящим перед ним.	
41	በል ንገረኛኸ	41- Ну, скажи же мне. Усилительная частица ...እኩ. «ведь», «же» может писаться слитно с предшествующим словом, теряя при этом первый радикал ...እ....	41- Well, come on, tell me! The emphatic particle ...እኩ. (Russ. «ведь», «же») may form one word with the preceding word, losing its first radical ...እ ...
42	ከልጅነት ጀምረህ እስካሁን ድረስ ከሰው- ትከሻ ወርደህ ኢታውቅም	42- С самого детства и по сегодняшний день ты не слезаешь с чужих плеч (живешь за чужой счет)	42- Since early childhood up till now you sit mounted on somebody's shoulders (live on other peoples dime, sponge on other people)

ТАДДЕЛЕ ГЭБРЕ-ХЫЙОТ

(род. 1947)

Тадделе Гэбре-Хыйот родился в Гийон Велиссо, районе Чебо и Гураге бывшей провинции Шоа. Окончил английскую и коммерческую школы (1967) в Аддис-Абебе.

Работал секретарем декана факультета социологии (1967) в Аддис-Абебском университете. Уже в школе проявил серьезный интерес к литературе, сделав перевод В. Шекспира «Венецианский купец» и адаптировав ее к эфиопской аудитории. В 1971 г. опубликовал первую книгу — «Кто ты, эфиоп?», в основе сюжета которого лежит история нескольких поколений одной семьи. Роман Т. Г.-Х. стал проявлением реалистических тенденций в дореволюционной литературе Эфиопии. Автор занимает позицию наблюдателя, желающего сохранить строгую объективность, что порой приводит к бытоописательным издержкам, чрезмерному этнографизму. В двух других произведениях — «Эфиопия, вперед!» и «Зэмэча» (1974) — Т. приветствовал идеи революции. В последующих романах «Брошенный цветок» (1979) и «Когда Европа не знает» (1990) центральным мотивом остаются политические изменения в Эфиопии через призму жизни обыкновенного человека.

(Даты приведены по григорианскому календарю)

TADDELE GEBRE HYIWOT

Taddele Gebre Hyiwot was born in 1947 in Guion Velisso, district Chebo and Gurage of the former province of Shoa. In 1967 he finished an English language school and a commercial school in Addis-Ababa and started working as a secretary with the Dean of the Department of Sociology at Addis-Ababa University. While at school he had demonstrated serious interest in literature, having translated Shakespeare's "The Merchant of Venice" and adapted it to Ethiopian audience. In 1971 Taddele Gebre Hyiwot published his first book "Who are you, the Ethiopian?" unfolding the story of several generation of a family. This is a novel which shows realistic tendencies in the pre-revolutionary Ethiopian literature. To reach a description of strict objectivity, the author takes a purely contemplative attitude, which leads to over- detalisation and excessive ethnographism. In his two other works—"Ethiopia, Advance!" and "Zemecha" (1974)—Taddele Gebre Hyiwot welcomed the ideas of the revolution and in "The Dropped Flower" (1979) and "When Europe Does Not Know" (1990) he made political changes in the country through the eyes of a common man the central motif of the novels.

(The dates are given in accordance with the Gregorian calendar)

Обложка романа Таддела Гэбре-Хыйота «Кто ты, эфиоп?».

Cover of the novel of Taddele Gebre Hyiwot "Who are you, the Ethiopian?"

“ማነው ፡ ኢትዮጵያዊ” ። ከታደለ ፡ ገብረ ፡ ሕይወት ።
ምዕራፍ ፡ ፲፰ ። ገጾች ፡ ፻፹፫-፻፹፯ ። (1964)

ብዙ ፡ ያለው ፡ ብዙ ፡ ያልማል ፤ ግማሽ ፡ መሰላል ፡ የደረሰው ፡ ደግሞ ፡ አናት ፡ ለመውጣት ፡ ይቋምጣል ። ውብ
ሸት ፡ የገባሩ ፡ ልጅ ፡ ዕድሉ ፡ ተቃንቶ ፡ የሁለንተናው ፡ ወዝ ፡ ተባርኮ ፡ ለት ፡ ቀጭን ፡ ጌታ ፡ ሆነ ። ቀስ ፡ እያለም ፡ ቢጠ
ሩት ፡ እንኳ ፡ የማይሰማ ፡ ባለጸጋ ፡ ሆነ ። ይህ ፡ ሁሉ ፡ እርም
ጃው ፡ ለርሱና ፡ ለሚስቱ ፡ ቢታወቅም ፡ ልጆቹ ፡ ሊገባቸው ፡ አልቻለም ።
ለፍቶና ፡ ጥሮ ፡ ያገኘው ፡ ሀብት ፡ ለነርሱ ፡
ካያት ፡ ከቅድም ፡ አያት ፡ የወረሱት ፡ ያህል ፡ ቅብርር ፡ ይሉ ፡ ጀመር ።
ይልቁንም ፡ ትልቁ ፡ ልጁ ፡ ወንድማገኘሁ ፡ ይህ ፡
አነሰ ፡ ይህ ፡ ተጓደለ ፡ እያለ ፡ ላየው ፡ ሁሉ ፡ ቄንጥ ፡ ያወጣ ፡ ጀመር ። አንድ ፡
ቀን ፡ አባቱን ፡ “ይህ ፡ ሁሉ ፡ ርስት ፡
ያለው ፤ የማርና ፡ የቅቤ ፡ ሽያጭ ፡ የሚገባለት ፡ ባለጸጋ ፡ እንዴት ፡ እንደተራ ፡
ሰው ፡ በአንዲት ፡ አጥር ፡ ተወስኖ ፡ በሦስት ፡ የወፍ ፡ ጐጆ ፡ ከማያህሉ ፡ አርጌ ፡
ቤቶች ፡ ውስጥ ፡ ይኖራል ። አሁን ፡ ሁለት ፡ ዙሪያ ፡ የኦጋም ፡ አጥር ፡
ማሳጠር ፡ አለብኝ ፤ ትላልቅ ፡ ክፍክፋት ፡ ቤቶችም ፡ አሠርተን ፡ በአን
ዳንድ ፡ የበዓላት ፡ ቀኖች ፡ የአገሬውን ፡ ሰው ፡ ጋብዘን ፡ የሀ
ብታችንን ፡ ወሰን ፡ የብልጽግናችንንም ፡ ዳር ፡ ደምበር ፡ መግ
ለጽ ፡ አለብኝ ፡” እያለ ፡ ሲያስረዳ ፡ ድንገት ፡ ውብሸት ፡ ቁጣ
ውን ፡ በማይገታው ፡ አኳኋን ፤ “በቃህ ፡ እንግዲህ ፤ ምጥ ፡ ለእ
ናትዎ ፡ አስተማረች ፡ አሉ ። ሥርዓቱን ፡ ለእኔ ፡ አትገባረኝም ።
ይህንን ፡ ሁሉ ፡ ከመለፍለፍህ ፡ በፊት ፡ ደግሞ ፡ በጥቁር ፡
አፈር ፡ ጸጋ ፡ ተማምነን ፡ የምንኖር ፡ ባላገር ፡ እንጂ ፡ ቃል ፡ በማወናበድ ፡
እንደሚኖር ፡ የከተማ ፡ ደላላ ፡ ይመስል ፡ በብል
ጭልጭ ፡ የምንማረክ ፡ አይደለንም ፡” ብሎ ፡ ጮኸበት ።
ልጁም ፡ በአባቱ ፡ ቁጣ ፡ ተበሳጭቶ “ምን ፡ ታደርግ ፡ እስ
ከነ ፡ ዘርማዝሬ ፡ ቀዬህን ፡ አንቄ ፡ ተቀመጥሁ ። አሁንም ፡ ካል
ፈለግኸኝ ፡ የማርሰውን ፡ ቁረጥልኝና ፡ እንዳላናድህ ፡ ራቅ ፡
ልበል” አለው ። ውብሸትም ፡ ልጁ ፡ በተፈጥሮው ፡ ግልፍተኛና ፡
ተናዳጅ ፡ መሆኑን ፡ ስለሚያውቅ ፡ “በል ፡ እንዳልክ ፡ እንግ
ዲህ ፡ የፈለግከውን ፡ አድርግ” ብሎ ፡ አዘዘው ።
ከዚያን ፡ ጊዜ ፡ አንስቶ ፡ ወንድምአገኘሁ ፡ ብሩን ፡
እንደጐመንዝር ፡ በተነው ። አጥሩን ፡ ከዝግባ ፡ ፍልጥ ፡ አሠራ ። እልፍኹን ፡
በግራና ፡ በቀኝ ፡ እንጣለለው ። የግቢውን ፡ ጽዳ

ትና ፡ የከብቶቹን ፡ ማገጫ ፡ ሠራተኞች ፡ እያመላለሰ ፡ አሠራ ። ሁሉም ፡ ተዘጋጅቶ ፡ ካለቀ ፡ በኋላ ፡ ወንድማገኘሁ ፡ አባቱን ፡ “እንግዲህ ፡ ጓዝህን ፡ ከአዲሱ ፡ እልፍኝ ፡ አስገባ ፡” አለው ።

ዕቃው ፡ ሁሉ ፡ ገብቶ ፡ ካለቀ ፡ በኋላ ፡ ቤተሰቡ ፡ ሁሉ ፡ ወደ ፡ አዲሱ ፡ አዳራሽ ፡ ገባ ። ውበሽት ፡ ግን ፡ የልጁን ፡

ልጅ ፡ ከመቀመጫው ፡ ላይ ፡ አቅፎ ፡ አልተነቃነቀም ፡ ነበር ። ወንድማገኘሁም ፡ ጠጋ ፡ ብሎ “ሁሉም ፡ ነገር ፡ ከዚያ ፡ ገብቶ

አል ፡ ባዶ ፡ ቤት ፡ ምን ፡ ያስቀምጥህል ?” አለው ።

አባቱም ፡ “ማንኛውንም ፡ አብሮ ፡ ያረጀ ፡ ዕቃ ፡ ወይም ፡ ጠባይ ፡ እንደኔ ፡ ያለ ፡ ከዓርባ ፡ ዘመን ፡ በላይ ፡ የሆነው ፡

ሰው ፡ ፈጥኖ ፡ ሊለውጥ ፡ ወይም ፡ ሊቀይር ፡ አይችልም። ይል

ቁንም ፡ እንደኔ ፡ ያለ ፡ ከአመድ ፡ ተነሥቶ ፡ እዚህ ፡ የደረሰ ፡ እንኳን ፡ የኖርኩበት ፡ ቤት ፤ ሳልፍ ፡ ሳንድም ፡ በርታ ፡

ላሉኝ ፡ ሁሉ ፡ ልዩ ፡ ውለታ ፡ እንደዋሉልኝ ፡ ነው ፡ የምቆ

ጥረው ። ስለዚህ ፡ ቢቻለኝ ፡ እስከ ፡ ዕድሜዬ ፡ ማለፊያ ፡ ከዚ

ህች ፡ ቤት ፡ ባልወጣ ፡ ደስታዬ ፡ ነው ።

“አየህ ፡ እዚች ፡ ቤት ፡ ሁኔ ፡ ነው ፡ እናቴን ፡ የሸኘላት ።

በዕድሜዋ ፡ መጨረሻ ፡ የዳሰሰችው ፡ የዚች ፡ ቤት ፡ ምስሉ ፡ በላ

ብዋ ፡ ነጽቶና ፡ ጠጥፎ ፡ ሳየው ፡ ትዝታዋን ፡ ሁሉ ፡ ይዞ ፡ የቆመ ፡ ይመስለኛል ። ይህች ፡ የተቀመጥኩባት ፡ መደብ ፡

አባቴ ፡ ቅስመ ፡ ከመሰበሩ ፡ በፊት ፡ ተኛባት ፤ ከዚያም ፡

በኋላ ፡ እርጅናና ፡ ተስፋ ፡ መቁረጥ ፡ እየተጫጫኑት ፡ ሲሒዱ ፡ በዚህች ፡ መደብ ፡ ላይ ፡ ተኝቶ ፡ ነው ፡ ትዝታውን ፡ በልቡ ፡ ያመላለሰው ። በዚህም ፡

ላይ ፡ እናትህ ፡ ትተኛበት ፡ የነበረው ፡ መድብ ፡ ስንት ፡ የክፉ ፡ ቀን ፡ ትኩሳትዋን ፡ ችሎ ፤ መጀመ

ሪያ ፡ አንተን ፤ ከዚያም ፡ በኋላ ፡ ወርቃለማሁን ፤ ከዚያም ፡ ለጥቆ ፡ ነፍሰዋን ፡ ይማረውና ፡ ማስታወሻዬን ፤ ከዚያ ፡ ለጥቆ ፡ ሁለቱ ፡ መንትዮች ፤ ከመጀመሪያ ፡ ጩኸታችሁ ፡ እስከምትድህ ፡

ድረስ ፡ የተኛችሁበት ፤ ጡት ፡ የጠባችሁበት ፤ የተጋታችሁበትና ፡ ጥርሳችሁን ፡ የነቀላችሁበት ፡ ትዝታው ፡ ሁሉ ፡ ተጠቃሎ ፡ ከመ

ደብ ፡ ጋር ፡ ነው ፡ የሚታየኝ ። ታዲያ ፡ እንዴት ፡ አድርጌ ፡ ነው ፡ ይህን ፡ ሁሉ ፡ ውለታ ፡ ገላምጩ ፡ አረጅ ፡ ብዬ ፡ እም

ወጣው ፡” አለ ።

ወንድማገኘሁ ፡ ይህን ፡ ሲሰማ ፡ አላዋቂነቱ ፡ ተስምቶት ፡ ቃል ፡ መተንፈስ ፡ ተነሳው ። ከቶውንም ፡ በልቡ ፡ ወርቅ ፡ በእ

ሳት ፡ ተፈትኖ ፡ ለሰዎች ፡ ጌጥ ፡ እንደሚሆን ፡ እናትና ፡

አባቱ ፡ በኑሮ ፡ ከፍና ፡ ዝቅ ፡ ተጠብሰው ፡ ያዘጋጁ

ትን ፡ እርሱ ፡ መላላላሻ ፡ ማድረጉ ፡ ገባው ። ለአባቱም ፡

“ከዘር : ይዘን : የመጣ : ነውን : ድኅነታችንን : ባንተ : መነ
 ቀሉ : የገባኝ : ገና : ዛሬ : ነው ። እንግዲህ : እኛ : ልጆችህ : ባንተ : ላብና :
 ወዝ : ጥንት : የደኃ : ልጆች : የሚለውን : ቅጽል : የባለ : ጸጋ : ልጆች :
 እየተባልን : በተራችን : እስከ
 ንሽመገል : ድረስ : ስምና : ምኞታችንን : ቀያይረን : እንኖራ
 ለን ። የአንተ : አባት : ምኞት : በጦር : ሜዳ : ጀግና :
 መባል : ነበር ፤ የአንተ : ደግሞ : ተፍጨርጫለሁ : ገበሬ : ሲሆን ፤ የእኛ :
 ደግሞ : ሌላ : ይሆናል ። የምኞታችን : መቀ
 ያየር : በደማችን : ስለሚታደስ : የምንከላከለው : ነገር : አይ
 ደለም ። ይሁንና : በአሮጌው : ምኞታችን : ላይ : አዲስ :
 አሳብ : ብንጨምርበት : ጥበበኛ : ሸማኔ : በጃሮው : ዳርና : ዳር :
 እንደሚሰጠው : ጥበብ : በመልክ : ላይ : መልክ : ይጨ
 ምራል ። ይህም : ቤት : ትዝታውና : ህልውናው : ሳይናጋ ፤ ባዲስና : በአሮጌው
 : ደረጃችን : መሐል : ለመሐል : ቆሞ ፤ ስናጠፋ : ትዝታው : ወቅሶ ፤ ስናለማ :
 ጌጡ : ደምቆ : መታ
 ዛዘቢያ : ይሆናል ።” ብሎት : እየተጨዋውቱ : ከአዲሱ : ቤት : አብረው : ገቡ
 ።

ምዕራፍ : ፲፱ ። ገጾች : ፻፺፩-፻፺፭ ።

ደብዳቤውም : ከዚህ : እንደሚቀጥለው : ነበር ።
 መስከረም : ፲፭ ቀን : ፲፱፻፳፯ ዓ.ም.
 ይድረስ : ለውድ : አባቴ : ለአቶ : ውበሽት : ዝማኔህ ፤ ለናቴ : ለወይዘሮ :
 ዳንሴ : ዋቀሩ ።
 ለጤናችሁ : እጅጉን : እንደምን : ሰንብታችኋል ። እኔ : አም
 ላክ : ይመስገን : ደህና : ነኝ ። የጻፋችሁልኝ : ደብዳቤ : የወን
 ድምቼና : የመላው : ቤተሰብ : ሰላምታም : ደረሰኝ ።
 ውድ : አባቴና : እናቴ : ሆይ ፤
 እስከ : አንድ : ዓመት : ግን : ዕውቀትን : አጭቼ ፤ ዕው
 ቀትን : አግብቼ ፤ የዕውቀትን : ፍሬ : መታቀፍ : አለብኝ ። ከህ
 ገራችንም : የቅኔና : የግዕዝ : ትምህርት : ይልቅ : የፈረንጅ
 ችን : ዕውቀት : የመረጥኩት : በአገሬ : ዕውቀት : የረቀቁት : በአንዲት : ቀበሌ
 : ዕውቀታቸው : ተወስኖ ፤ እዚያው : ፊልቶ : እዚያው : በርዶ : ስላየሁ : ነው
 ። የፈረንጆችንም : ስል : ጠባ
 ዬንና : መልኬን : እንደ : ፈረንጅ : አደርጋለሁ : ማለቴ : ሳይ
 ሆን : ፈረንጆች : ሊያበለጽጋቸው : የቻለውን : ዕውቀታቸውን : እቀስማለሁ ።
 ጥቁር : መልኬም : ከጥቁርዋ : አፈር : ጋር : ያለ
 ኝን : መተሳሰር : ስለሚያጠብቅልኝ : ጥቁር : መልክ : የያዘ

ውን ፡ ሰው ፡ ቀርቶ ፡ ጥቁሩን ፡ ቀራ ፡ ዘላቂ ፡ ወገኔ ፡ እየመ
ሰለኝ ፡ ሄጄአለሁ ።

በሬ ፡ ካራጁ ፡ ይውላል ፡ እንዳታሉኝ ፡ እንጂ ፡ ከጥንት ፡ ጠላቶቻችን ፡
ከፈረንጆች ፡ ጠጋ ፡ ብዬ ፡ ጥበባቸውን ፡ ለመቅ
ሰም ፡ የቆረጥኩት ፡ ፈረንጆች ፡ ዕውቀታቸውን ፡ ሁሉ ፡ በመጽ
ሐፍ ፡ ቀድተው ፡ ለፈለገ ፡ ሁሉ ፡ በነፃ ፡ ስለሚያውሰት ፡
ነው ።

ለኛ ፡ አገር ፡ የኛው ፡ ቀሳውስትና ፡ ሊቃውንት ፡ ትጥቁን ፡ ቢያ
ሳምር ፡ ኖሮ ፡ ለኛ ፡ ይበቃን ፡ ነበር ። ከኛም ፡ አልፎ ፡
ተርፎ ፡ ጐረቤቶቻችንን ፡ ሁሉ ፡ ይጠቅም ፡ ነበር ። የአንዳንድ ፡ ሚሲዮኖችም ፡
አመጣጥ ፡ ይህንኑ ፡ ጉድለታችንን ፡ አጥንተው ፡

ነው ። ለራስ ፡ ሲቆርሱ ፡ አያሳንሱ ፡ ነውና ፡ ሚሲዮኖች ፡
እኛን ፡ የጠቀሙ ፡ እየመሰሉ ፡ ታፍራ ፡ ለብዙ ፡ ዘመን ፡ በነ
ፃነት ፡ የኖረችውን ፡ አገራችንን ፡ ለጠላት ፡ እንድትመች ፡ አድ
ርገው ፡ ጓዳ ፡ ጐድጓዳዋን ፡ በመሰለል ፡ ምሥጢራችንን ፡ ያቀ
ብላሉ ። ይሁንና ፤ እኔ ፡ ግን ፡ የፈረንጅ ፡ ትምህርት ፡ ስለተ
ስማማኝ ፡ ከፍጻሜ ፡ ካላደረስኩ ፡ አልመጣም ። አሁን ፡ ዓይኔን ፡ ከፍቻለሁ ።
ጠላቶቻችሁን ፡ ውደዱ ፡ እንዳለው ፡ የክርስቶስ ፡ ቃል ፡ የጥንት ፡ ጠላታችን ፡
የፈረንጆቹን ፡ ዕውቀት ፡ ስለያዝ

ሁት ፡ ከግቡ ፡ ሳላደርስ ፡ የተወለድሁበትን ፡ አገር ፤ ወንዝና ፡ ተራራውን ፤
የበራን ፡ ድምፅ ፤ የማምዬን ፡ ጓዳ ፡ አላየውም ።

ይልቁንም ፡ ትምህርቴ ፡ እየገፋ ፡ በሄደ ፡ ቊጥር ፡ ብዙ ፡ ማወቅ ፡ ብዙም ፡
መታወቅ ፡ የሚገባቸው ፡ ምሥጢራት ፡ እየ

ተገለጹልኝ ፡ ሄደዋል ። ጥንት ፡ በደጅህ ፡ የቁስ ፡ ትምህርት ፡ ስማር ፡ ለግል ፡
ሃይማኖቴ ፡ የማደርገው ፡ መለዮ ፤ ከኔም ፡ ሃይ

ማኖት ፡ በሌላ ፡ ሃይማኖት ፡ ጸንተው ፡ የሚኖሩትን ፡ እንደ ፡

ሰው ፡ አልቁጥራቸውም ፡ ነበር ። አሁን ፡ ግን ፡ ተለውጫለሁ ። ጓደኞቼም ፡
እነገብረ ፡ ማርያም ፡ ብቻ ፡ ሳይሆኑ ፡ ዓሊና ፡ አህ

መድም ፡ የነፍስ ፡ ወዳጆቼ ፡ ሆነዋል ። ካንተጋ ፡ እንደመጣሁ ፡ ለትምህርት ፡
ቤት ፡ ጓደኞቼ ፡ አገሬ ፡ ሁኔ ፡ እያልሁ ፡ አወራ ፡ ነበር ። አሁን ፡ ግን ፡ መሳሳቴ ፡

በርግጥ ፡ ገባኝ ። የኔ ፡ አገር ፡ በነጠላ ፡ ተራራዎች ፡ ተከበ ፤ በአንዲት ፡ የገቢያ ፡
ሥፍራ ፡ ተወ

ስኖ ፤ አንዲት ፡ ቋንቋና ፡ በአንድ ፡ ዓይነት ፡ ሃይማኖት ፡ የሚ

ያምኑ ፡ ሰዎች ፡ የሚኖሩበት ፡ ሳይሆን ፤ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ የሚ

ዝው ፤ ብዙ ፡ ዓይነት ፡ ሃይማኖት ፡ የሚታመንበት ፡ ብዙም ፡ ዓይነት ፡ ቋንቋ ፡
የሚነገርበት ፡ በጥቁርዋ ፡ አፈር ፡ ላይ ፡

ጥቁር ፡ ሕዝብ ፡ የሚኖርበት ፡ አገር ፡ ሁሉ ፡ የኔ ፡ ነው ። የም

ጽፈው ፡ አማርኛ ፡ የቤተ ፡ ሰብ ፡ ቋንቋ ፡ ስለሆነ ፤ ሳይሆን ፡ አማርኛን ፡ ሁሉ ፡
ቢያውቀው ፡ ኅብረታችንን ፡ ከማጠንከሩም ፡ በላይ ፡ የኢትዮጵያን ፡ ልጅ ፡
ለሚከፋፍለው ፡ የውጪ ፡ ጠላት ፡ አያስመችም ፤ ሁሉ ፡ ከተናገረውም ፡
ብሔራዊ ፡ ቋንቋችን ፡
ሆነ ፡ ማለት ፡ ነው ። ከእንግዲህ ፡ እንኳን ፡እኔ ፡ ልጆችም ፡ ቢሆኑ ፡ በኔው ፡
ዓይነት ፡ እንዲማሩ ፡ አደርጋቸዋለሁ ፡ እንጂ ፡ አባቱን ፡ ገድሎ ፡ ለአማቱ ፡ ፊቱን
፡ ይነጭ ፡ እንደሚባለው ፡ አማርኛን ፡ ትቼ ፡ (በድሮ) ፡ ቋንቋ ፡
አላስተማራቸውም ። አገ
ራቸውም ፡ አንዲት ፡ ቀበሌ ፡ ሳትሆን ፡ ወርዱና ፡ ቁመቱ ፡ ለግምት ፡ የማይደረስ
፡ መሆኑን ፤ ያገሩም ፡ ሰዎች ፡ የቤተ ፡
ሰብ ፡ ቋንቋ ፤ የግል ፡ ሃይማኖትን ፡ ልማድ ፡ ቢኖራቸውም ፡ የመንግሥቱ ፡
ሥልጣን ፤ ሦስት ፡ ቀለማት ፡ ባንዲራ ፤ ሁሉ ፡ የሚያውቀው ፡ የአማርኛ ፡ ቋንቋ
፡ እንደ ፡ መልካቸውና ፡ እን
ደከፈራቸው ፡ መጥቆር ፡ ልዩ ፡ የአንድነታቸው ፡ ምልክት ፡ መሆ
ኑን ፡ እገልጽላቸዋለሁ ።
ናፋቂው ፡ ልጆችሁ ፡
ወርቃለማሁ ፡ ውበሽት ።

Филологический комментарий. Philological commentary. የፈላጎት ማስረጃ።		
1	የህላጎትናው ወዝ	1- упорный труд
2	ቀስ አለ	2- быть тихим
3	ለፎቶና ጥር ያገኘው ሃብት	3- богатство, нажитое тяжёлым трудом
4	የወፍ ጎጆ የሚኖሩበት	4- домик, напоминающее птичье гнездо
5	የኢጋም አጥር	5- забор, сделанный из колоченого кустарника
6	እስከነዚ ድረስ ማዝሬ	6- вместе с семьей
7	ብሩጥ እንደጎመን ድር በተገኘ	7- сорить деньгами, как будто это семена капусты
8	የዝግባ ፍልጥ	8- бревно из дерева зыбны (высокое хвойное дерево, напоминающее ливанский кедр)
9	እያመለለሰ አሠራ	9- строить медленно, работая с прохладцей
10	ምስሰ	10- подпорка
11	የከፉ ቀን ትኩሳትን ጅላ	11- пережить тяжёлые дни
12	ከፍተኛን ይማረውና	12- да будет благословенна ее душа
13	ከቶውንም በልቡ መግባት	13- полностью осознать в глубине души

14	በኑሮ ከፍኛ ዝቅ ተጠበሰ	14- пройти сквозь огонь, воду и медные трубы (идиом.)	14.....- (idiom) to be through the mill
15	መላላላሽ አይረገ	15- зл. смятчать	15.....- (here) to soften
16	ተፍጨርጫሪው ገበሬ	16- крестьянин, отдающий все силы работе	16.....- a peasant doing his best at work
17	አገረህ ሁኔታ አለ	17- говорить: я уроженец своей провинции (кничиться)	17.....- to say: I am proud to be a native of my province
18	ይህ አገሥ ይህ ተጓደኛ አለ	18- говорить: этого мало, этого не хватает	18.....- to say: this is not enough
19	አንቆ ተቀመጠ	19- находиться в стесненном состоянии	19.....- to be in strained circumstances
20	ትላልቅ ከፍኮች ቤቶች	20- большие дома с металлической крышей	20.....- big houses under metal roofs
21	ጓዳ	21- кухня	21.....- the kitchen
22	ብዙ ያለው ብዙ ያልማል፤ ግማሽ መሰላል የረረከው ደግሞ አናት ለመውጣት ይቆምባል	22- пословица: зл. кто много имеет, много хочет, кто дошел до середины лестницы, хочет забраться на вершину	22.....- (proverb, here) he who owns a lot wants a lot; he who has climbed to the middle of the stairs wants to get to the top
23	ግጥ ለናቲ አስተማረች	23- пословица: досл. учила дочь мать, как нужно рожать. Русский эквивалент: яйца курицу не учат.	23.....- (proverb, literally) the daughter taught her mother how to have babies. The Russian equivalent: eggs do not teach the hen. (Яйца курицу не учат).
24	እዚያው ፈልቶ እዚያው በርዶ	24- пословица: в одном месте кипит, в другом замерзает	24.....- (proverb) it boils in one place and freezes in another

25	በፊ ካራጁ ይጠለል	25- пословица: досл. бык живет у того, кто его зарежет. Значение: неожиданное проявление коварства	25-- (proverb) the bull lives at a place where the host is going to slaughter it. The meaning: unexpected treachery
26	እርምጃው ለርሱና ለማሰቱ ቢታወቅም ልጆቹ ለገባቸው አይቻልም ብ ም ል ገባ እንጂ	26- хотя ему и его жене было понятно, что кроется за их положением, его дети этого понять не могли: 1) один из способов передачи уступительного придаточного предложения – сочетание союза ...ብ с простым имперфектом смыслового глагола и частицы ...ም.. 2) предлог ...ል.. с имперфектом смыслового глагола имеет значение «чтобы», но при переводе часто опускается и смысл передается инфинитивом глагола 3) глагол ...ገባ в значении «быть понятым» всегда употребляется в форме 3 л.ед.ч., м.р. Для указания лица употребляются объектные местоименные суффиксы.	26-- though he and his wife knew what their position meant, his children could not realize it: 1) One of the means of rendering concession is a combination of the conjunction ...ብ.. with the Simple Imperfect form of the notional verb and the particle ...ም.. 2) The preposition ...ል.. with the Imperfect notional verb gives the meaning of purpose (“with the purpose of”), but in translation it is often omitted and the meaning is rendered by the Infinitive of the verb. 3) the verb ...ገባ in the meaning “to be understood” is always used in the 3 rd person singular masculine form. To show the person, objective pronominal suffixes are used.
27	በጥቅር አፈር ጸጋ ታማምነን የምናር ባለገር እንጂ...የከተማ ደላ የማይመስል በብልጭልጭ የምናማርከ አይደለንም	27- мы живем землей, мы крестьяне, а не городские скупщики, и не прельщаемся подобно им всякими побуждениями... При сопоставлении двух частей сложносочиненного предложения...እንጂ... выступает в роли противопоставительного союза «а» и ставится всегда в конце утвердительной части предложения. Глагол-связка «быть» в форме настоящего времени...ሆ.. часто опускается перед ...እንጂ..	27-- we live from land, we are peasants and not city merchants and unlike them we do not fall for all sorts of cheap finery... In juxtaposing of the two clauses of a compound sentence ...እንጂ.. acts as an adversative conjunction and is always placed at the end of the affirmative part of the sentence. The link verb “to be” in the form ...ሆ.. is often omitted before ...እንጂ..

28	እስከ ዕድሜዬ ማለፊያ ከዚህች ቤት ባልወጣ ደስታዬ ነው።	28- я буду рад, если до конца своих дней не покину этого дома.... В данном случае употребление указательного местоимения ж.р.по отношению к существительному м.р. «дом» указывает на особенные, нежные чувства, которые говорящий испытывает к предмету. (В других случаях употребление женского рода вместо м.р. может иметь противоположное значение)	28-.....-“ I’ll be happy to stay in this house till the end of my life... In this case, the use of the feminine demonstrative pronoun with the masculine noun “house” expresses tender feeling of the speaker towards the object. (In other cases the use of the feminine gender instead of the masculine may express the opposite meaning)
29	እንዴት አድርጌ ነው	29- вот, что я уже сделал.... Действие в сочетании с глаголом- связкой «быть» в настоящем времени ...ሆኑ.. передает действие, законченное к настоящему моменту, с оттенком пояснения	29-.....-“ this is what I have already done ... The adverbial participle in collocation with the link verb “to be” in the present form ..ሆኑ... expresses an action completed by the present moment and carries a shade of explanation
30	ብዙ ማወቅ ብዙ መታወቅ የሚገባት ምስጢራት	30- тайны, которые следует узнать, которые также должны приобрести известность.... Имя действия в сочетании с глаголом..ላ... выражает должествование. Лицо (предмет), к которому относится конструкция, выражается при помощи объектных местоименных суффиксов в сочетании с противительной частицей...ላ... Когда же глагол второй части конструкции употреблен в относительной глагольной форме, конструкция выполняет роль определения и переводится прилагательным определительным предложением.	30-.....-“ mysteries that should be discovered and must be made known The noun of action in combination with the verb ..ላ... has the meaning of obligation. The person (object) to which the construction refers is expressed with the help of object pronominal suffixes in combination with the appositive particle ...ላ... When the verb of the second part of the construction is used in the relative verbal form, the whole of the construction is used as an attribute and is translated by an attributive clause.
31	እነዚህ ምርጃዎች ብቻ ሳይሆን ዓሊና አሁን ድሞ የካፍስ ወዳጆች ሆኖታል።	31-не только христиане как Гэбрэ Мариам, но и Алим, и Ахмед стали моими близкими друзьями Конструкция.....ብቻ ሳይሆን..... соответствует русскому сопоставительному союзу «не только..... но и».	31-The constructionብቻ ሳይሆን.... corresponds to the Russian compound conjunction “не только.....но и” (not onlybut also).

Обложка романа Бирхану Зэрихуна «Канун революции. Буря».
The cover of the novel of Birhanu Zeriahun "The eve of the
revolutions. The tempest"

ማዕበል። የኦብዮት ዋዜማ። ከብርሃኑ ዘርይሁን።
ምዕራፍ አንድ። ፲፮ች ፳፯ - ፳፯። (1980)

“የእርሻቸው የወይዘሮ ዘርፈሽዋል መሬት ነው። መንግሥት የሰጣቸው።”

ግን የእናንተው አገር ሰው ስለሆንኩ ፥ እናንተም የአገሬ ሰዎች ስለሆናችሁ ፥ ልበድላችሁ ፥ ላስከፋችሁ አልፈልግም። የደንቤን ከሰጣችሁኝ ፥ እያረሳችሁ መኖር ትችላላችሁ። ደግሞም እንደሌሎቹ ሁለት እጅና ሦስት እጅ አልጠይቃችሁም። ግማሽ በግማሽ ካካፈላችሁኝ ይበቃኛል። እንግዲህ መስማማቱ የእናንተ ፈንታ ነው።”

“እምቢ ብንልስ?” ከበደ ድንገት ገነፈለበት።

ማናዬ የፌዝ ሳቅ ቃጣው። “ባቄላ አለቀ ፈስ ቀለለ! ከመሬቱ እናንተን ማስነሣት በጣም ቀላል ነው። እኛን የበለጠየሚጠቅመንም እሱው ነው። ቃላጤውም ይኸው!”

ምዕራፍ አንድ። ፬ ፲፮ች ፴፪ - ፴፪።

ወይዘሮ ዘርፈሽዋል የሁለተኛው ዓመት ድርሻ እንዲላክላቸው ደብዳቤ አሲዘው ሰው የላኩት ፥ በእንደዚህ ያለ ጊዜ ነበር። መለስተኛው የጭነት መኪና ፥ ከዋናው አውራ ጐዳና ታጥፎ የእርሻ መኪናውን ሠፈር አልፎ ሲመጣ ፥ የእነሱ እንግዳ መሆኑን በማወቅ ፥ ከቤትም ፥ ከታዛዝም ከጓሮም የነበሩት ወንዶች ሁሉ ወጥተው በመንደሩ ግራር ሥር ቢሰበሰቡም ፥ እንደ አለፈው ጊዜ ወርደው እጅ ነሥተው አልተቀበሉትም።

በዚያ የጥቅምት የተሰዓት በኋላ ፀሐይ ፥ በዚያ የወሎ ድርቅ ዘመን ፥ ያንን ዳገት ወጥቶ ካሉበት ዘንድ እስኪደርስ ዝም ብለው ጠበቁት። መልእክተኛው በኩቱ ላይ ዝናር ታጥ ቋል። ሆዱ ገፍቶ ዝናሩን ወደ ታች ገፍቶታል። ከዚያ በኋላ ነጠላ ደርቧል። ከነጠላውም በላይ ደግሞ ጓንዴ ጠመንጃ

አንግቷል። ከኋላው ያዳደፈና ያረጃጀ የከተማ ልብስ የለበሰ ልጅ ግር ሰው ተከትሎታል። ትንሽ የጭራሮ ጥላ ከቀረው የግራር ሥር ደርሶ ባርኔጣውን እያወለቀ ላቡን ሲጠርግ ስንኳ ፥ እንደ ወትሮው በሰልፍ ቆመው ጋቢያቸውን አጣፍተው ሰላምታ አልሰጡትም።

“እንደ ምን ሰንብታችኋል ?” አለ መልእክተኛው ፥ እያለሽለሽ።

“እግዚአብሔር ይመስገን» ሲሉ አይዋ ደሴ ከድንጋይ ላይ እንደ ተቀመጡ መለሱለት።

“እጫቴ መልእክት ልከውላችኋል።” ያነገተውን ጠብመንጃ አውርዶ በክንዱ ተደገፈው። ማንም መልስ አልሰጠውም። ከላይኛው የኮት ኪሱ ፖስታ እያወጣ ፥ “ላንብላችሁ ወይስ ከናንተ የተማረ አለ ?” ሲል ጠየቀ።

ከግራሩ ግንድ ተደግፎ ቁሞ የነበረው ከበደ ራመድ ብሎ ከእጁ ተቀበለው። ደብዳቤውን ከፖስታው አውጥቶ ማንበብ ሲጀምር ፥ ከጀሮዎቹው ይልቅ በዓይኖቹው የሚያዳምጡት ይመስል ሁሉም ያዝ ለቀቅ እያለ የሚንቀሳቀሰውን ከንፈሩን አተኩረው ተመለከቱት።

“ይድረስ ለ - ለ - ሁላችሁም። ባላባትነቴን ፥ ታማኝነቴን አይቶ፥ ፀሐዩ ንጉሥ በቸረኝ ፥ መንግሥት በሰጠኝ በመሬቴ ለሠፈራችሁ የአገሬ ባላገሮች። እንደ ምን ከረማችሁ? እኔ በእናንተና በሌሎችም ጸሎት እግዚአብሔር ይመስገን በጣም ደህና ነኝ። አምና ራሴም መጥቼ እንደነገርኳችሁ ፥ እናንተን የአገሬን ሰዎች እምብዛም ማስቸገር አልፈልግም። ዘንድሮ ግን ፥ ሁላችሁም እንደምታውቁት ፥ ያገር ዝግባ የነበረውን የባለቤቴን የደጃ ዝማች ገሠሠን አሥረኛ መት ዓመት አወጣለሁ። ነፍሱን ይማረውና አጥንቱን አላሳፍረውም። ከዚህም በላይ ፥ እግዚአብሔር ምሥጋና ይግባውና እሱ የተወልኝን አንዲት ዘር ዘንድሮ ለወጣ ለማዕረግ ላበቃት አስቤአለሁ። መቼም ደስታዬ ደስታችሁ—ነው።

“ያባቴ ፥ የአገሬ ባላገሮች። አምና ፥ ከእኩል በላይ አልጠይቃችሁም። አልወስድባችሁም ብዬ ነበር። ዛሬም ቃሌ አይታጠፍም ፤ የጨዋ ልጅ ቃሉን አያጥፍምና። ነገር ግን ፥ ከፍ ብዬ የጠቀስኩላችሁ የእኔ ብቻ ሳይሆን የእናንተም የድፍን ወሎም ጉዳይ መሆኑን ተገንዝባችሁ ፥ የባላገር ቃል ሳታረጉት የምትችሉትን ያህል እንድትልኩልኝ ይሁን። እንዳልኩት እናንተን የአገሬን ሰዎች ማስቸገር አልፈልግም እንጂ ፥ ይህንን መልእክቴን በዋዛ ፈዛዛ ባትመለከቱት መልካም ነው። ለእናንተው ለአገሬ ሰዎች ብዬ አስቤ ነው እንጂ እኔማ ዕድሜ ለፀሐዩ ንጉሥ የጠየኩት እንደሚፈጸም እናንተም ታውቃላችሁ።

“በሰላም ያገናኘን። ወይዘሮ ዘርፈሽዋል ተሰማ።”

“አታፍሩም ?” አለ ከበደ ፥ ወረቀቱን አጣጥፎ ለመልእክተኛው እየሰጠ።

“በምኑ ?” መልእክተኛው በአነጋገሩ ለመኩሳተር ሞከረ። ግን ከልቡ አልነበረም።

“የደላው ሙቅ ያኝካል እንደሚባለው ፥ እናንተ ለሙት ዓመታችሁ ፥ ለድግዛችሁ ፥ ለሠርጋችሁ ነው የምትጨነቁት። እኛ ደግሞ ነፍስ ውጭ ነፍስ ግቢ ከወስፋታችን ጋር ነው የምንጠራሞተው” አለ ሙሴ ቀበል አድርጎ። በቀኝ እጁ ወደ ታች የአዝመራውን አካባቢ አመለከተው። “እኛ እንዴት እንደ ምናገኝ አውቃችኋል ? ያውላችሁ ያ ነው ሰብሉ።”

“እረ ጡርን ፍሩ !” ሲሉ አይዋ ደሴ ለምስክርነት የግራ እጃቸውን ወደ መሬት ቀሰሩ።

መልእክተኛው እንደ ወትሮው ቢሆን ኖሮ እንኳን አሻፈረኝ ተብሎ እንዲሁም መንደሩን ባተራመሰው ነበር። ማናዬ ቤተኛ ሆኖ ወይዘሮ ዘርፈሽዋል ለልብ ምክር እያራቁት ከሄዱ ወዲህ ግን ፥ ለእርሳቸው ሲል በየደረሰበት ጠላት የሚያፈራበት ምክንያት አልታየውም። እርግጥ ባዶ እጁን ሲመለስ ፊት እንደሚነሱት ያውቃል። ቢሆንም ፥ ከራስ በላይ ነፋስ ነው

ተብሏል። አዝመራውንም እንደ ተመለከተው ሰዎቹ ለማማረር እውነት አላቸው። “ታዲያ እኔን ምን አገባኝ!” አለ መልእክተኛው በማቃለል አነጋ ገር ፥ “የአየር ተቆጣጣሪ አይደለሁም። መልእክተኛ ነኝ። የተላኩትም በቆሬ መንደር ላይ ለሰፈሩት ገበሬዎች ይህንን ደብዳቤ ስጣቸው ወይም አንብብላቸው ተብሎ ነው። ከዚያም የሚሰጡህን እህል ጭነህ ና ነው። ከዚህ በተረፈ የማውቀውና የማደርገው ነገር የለኝም።”

“እንግዲያው እምቢ ብለዋል ይበሏቸው” አለ ከበደ ፥ በመኩሳተር።

“ቆይ አንተ! ነገር እንደሱም አይደለ!” አይዋ ደሴ እንደሰባኪ ቀኝ እጃቸውን ወደ ላይ ዘረጉ። “አየህ ወንድም” አመለካከታቸውን ወደ መልእክተኛው አዞሩ። “እኛ ለወይዘሮ ዘርፈሽዋል እህል አንልክም ብለን ማመጣችን አይደለም። እንዲህ ያለው ቅብጦትና ድፍረት ለድሃ ገበሬ መች ይበጀውና! አይደለም። መቼም ግፍም በደልም ቢሆን እሱ እስኪመልሰው ድረስ ፥ ሁላችንም በገዛ አገራችን እንደ ሰው ተቈጥረን ፥ እንደ ሰው ሆነን ፥ በሕይወት ማደሪያችንን፤ በምትመቀበሪያችንን ቁራሽ መሬት እስክናገኝ ድረስ የመጣብንን እንቀበላለን። ወደን ነው? ሁሉም መቼም ዓቅምን አይቶ ነውና። ስለዚህ ፥ አሻፈረን አላልንም። አልወጣንም። ግናስ ጥገትም የምትታለበው ጠብታ ወተት እስካላት ድረስ ነው። ጨርሶ ስትነጥፍ ያደረጉ ቢያደርጓት አይወጣትም። እኛም እንደዚሁ ሆነናል። አዝመራ ተሰብስቦ ቤት አልገባ። በቤታችን እፍኝ እህል ከሌለ ደግሞ ከየት ይመጣል ? የነጠፈች ላም ነን። ቢሰቡን፥ ቢገቡን፤ ምንም ጠብ አይለንም። ይህንን አሳውቁልን። ይኸው ነው መልሳችን”

ምዕራፍ አንድ። ፩ ገጾች ፴፯-፵።

መሐ የእርዳታ ጥሪውን ለማስረሻ በላከበት ወቅት ፥ የወሎ ገበሬ በጭንቅ አፋፍ ላይ በሚገኝበት ወቅት ፥ ውጥን ቅጡ

የጠፋው የአዲስ አበባ ሕይወት ደግሞ በሁለት የተለያዩ ዑደቶች በመሽከርከር ላይ ነበር።

በየመንደሩ በየሠፈሩ የሥራ ፈቱ ቊጥር በየቀኑ ይጨምራል። ከስምንተኛና ከአሥራ ሁለተኛ ክፍል የወደቁ ወጣት ሥራ ፈት ፥ ከገጠር የመጣው አዛውንት ሥራ ፈት፥ ከሥራ የተባረረው የፋብሪካ ሠራተኛ የነበረ ሥራ አጥ ፥ በየመሥሪያ ቤቱ ይንከራተታል።

-ሥራ ይገኛል? ክፍት ቦታ አለ?

-ከሥራ ወጥቼ የምበላው ያጣሁ ፥ የምትለው ብጥስጥስ ያለች ደብዳቤ ለአላፊ አግዳሚው ትዘረጋለች።

-እባክዎ ሥራ ያለበት ሥፍራ ያውቃሉ?

-አላውቅም።

-እንግዲያውስ እባክዎ ምሳ የምበላበት ሳንቲም።

-አልያዝኩም።

የወሎ ፥ የትግሬ ፤ የሸዋ ድርቅ ችግረኛም በአዲስ አበባም መታየት ጀምሯል። ያቀፉ ፥ እሽኮኮ ያሉ ፥ ያዘሉ ፥ ከፊት ልጆች ፥ ከኋላ ልጆች ፥ ከመሐከል ወላጆች በየመንደሩና በየመንገዱ ይኩለኩላሉ። በየትራፊክ መብራቱ መኪና ሲቆም አሥር ሃያ እጅ ባንድ ጊዜ ይዘረጋል። ሲያርስ የነበረው ፥ ሲፈጭ ሲጋግር የነበረው ፥ በችጋር የተፍረገረገ ሐረግ የመሰለ የገበሬ እጅ...

-ስለ እግዜር የኔ ጌታ ! ችግረኞች ነኝ።

-እግዜር ይስጣችሁ።

ይህ አንዱ የአዲስ አበባ ሕይወት ዑደት ነው።

የእንግሊዝ ፥ የጀርመን ፥ የአሜሪካ ፥ የጃፓን ፥ የኢጣሊያ ፥ የፈረንሳይና የስዊድን አውቶሞቢሎች ለማኝ በበዛበት የአዲስ አበባ ጉዳና ይርመስመሳሉ። ቊጥራቸው እንደ ለማኝ በየቀኑ እየጨመረ ይሄዳል። ቅርጻቸው ፥ ድምቀታቸው፥ ውበታቸው በየ ጊዜው ይለወጣል። የሬዲዮ ማስታወቂያው ይለፍፋል።....

-በአዲሱ አውቶሞቢል መሽከርከር በሕይወት መንፈሳሰስ ነው።

-ለምቶት ለጥንካሬ አዲሷን አውቶሞቢል ይግዡ።

የቅንጦት ችግር ደግሞ አብሮ ይፈጠራል።

-መንገዶች አነሱ ፥ ጠበቡ።

-አዲስ መንገዶች ይከፈቱ! የተሠሩትም መንገዶች በሚገባ ይጠገኑ ፥ ውበቹን አውቶሞቢሎች እንዳይገደቡቸው።

በተፋፈጉት ጉጆዎች ጉን አዳዲስ ሰማይ ጠቀስ ሕንፃዎች፥ የተዋቡ ቪላዎች ይሠራሉ። መደብሩ ፥ ሱቁ ሁሉ አዳዲስ የባሕር ማዶ ሸቀጥ እያጋዘ ሸማች ይጋብዛል። የሬዲዮ ማስታወቂያውም ይለፍፋል።

-ጥሩ ምግብ ተመግባችሁ ሆዳችሁን ሲጨንቀው አልካሴልዘር ጠጡበት ፥ ሿ ያደርግላችኋል።

-ከድግስ መጠጥ ማግሥት አንድሩስ የገቡት ጨው ጠጡ በት ፤ ቀላል ይላችኋል።

ውድድሩ ይጠፋል።

-አዲስ አውቶሞቢል ፥ አዲስ ቤት ፥ አዲስ የቤት ዕቃ፥ አዲስ ፥ አዲስ ማን ገዛ?

-ማን ከማን ያንሳል?

-አዲስ ናይት ክለብ ፥ አዳዲስ ሴቶች ፥ ሳይጉን ፥ አስመራ መንገድ እነማን ሄዱ?

-ማን ሄዶ ማን ይቀራል?

-እገሌ ከቦሎቄ ዘንድሮ ይህንን ያህል መቶ ሺህ ብር አገኘ። እገሊት አምስት ጋሻ የቡና መሬት አለማች። እነእገሌ በዚህ ኩባንያ ውስጥ ይህንን ያህል ሼር ያዙ።

-ታዲያ ማን አግኝቶ ማን ይቀራል!

ይህ ደግሞ የአዲስ አበባ ሌላው የሕይወት ዑደት ነበር። በዚህ ሽከርከሪት ውስጥ ወይዘሮ ዘርፈሽዋል ፥ ከመሰሎቻቸው እኩል ለመዝለቅ ልባቸው እየወለቀ ነው። ከወይዘርቱ አቅራቢያ እንደ ሰሙት ንጉሡ ያዘዙላቸው ማርቸዲስ ቢሆንም ፤

የጽሕፈት ሚኒስቴሩ ግምጃ ቤት የፈቀዱላቸው ገንዘብ አራት መቶ አራትዋን ፔጅ ብቻ የሚያስገዛ ሆኖ ተገኘ። ለመሆኑ የጃንሆይ ግቢ እጁ ፈታ የሚል ሰው ላያጋጥመው ነው? አባሐና እንዲያ እንደተቆጣቆጡ ፥ ሳይበሉትም ሳይመሰገኑበትም አለፉ ሲሉ ከጓደኞቻቸው ጋር አሙ።

“ቢሆንም አታሳፍርም” ሲሉ ራሳቸውን አጽናኑት። እንዲያውም ለማናዬ ቁመናና ሁለንተና የተስማማች መስለቻቸው። በአዲሷ አውቶሞቢል ጋር የቤት ዕቃው ሁሉ ሞዝቮልድ ከውጭ አገር ባስመጣው በአዲስ ተለወጠ። አዲስ ሳንቃና ኮርኒስ ቢገባለት ፥ አዲስ ቀለም ቢቀባ ፥ ቤቱ ብቻ የቀድሞ አሠራር ሆኖ አብሮ የማይሄድላቸው ሆነ። እንደነደጃዝማች አንዳርጌ ፥ እንደነ ወይዘሮ ከበቡሽ ግሩም ዘመናዊ ቪላ መሥራት ይኖርባቸዋል ። አንድ ቀን ጃንሆይ ደስ ሲላቸው ፒያሳ መሐል ፈርሶ ጤፍ የማይዘራበት መስክ ከሆነው አንድ ሽህ ካሬ ሜትር መሬት የሰጧቸው ጊዜማ ፥ ካዛንቺስ ያላቸ ውን መሬት ሽጠው በተረፈው ከባንክ ተበድረው ፎቅ አፓር ትማ ከሠሩ በኋላ - በቃ። ሁሉ በጄ ሁሉ በደጄ ነው። እስከዚያው ድረስ ግን ፥ በቤት ዝግጅት በኩል ሁሉም ነገር ከሌሎቹ ጋር ተስተካክሎ መገኘት ይኖርበታል። ትናንት ከአን ዱዋ ቤት ሙከት ታርዶ ጠጅ ወርዶ እንደሆነ ፥ ዛሬ ከወይ ዘሮ ዘርፈሽዋል ቤት ብልት ሥጋ ተንጠልጥሎ ዊስኪ መከ ፈት አለበት። ወይዘሮ ባንቺ ይደሩ በነሐሴ ተክለ ሃይማኖት ደብረ ሊባኖስ ሠንጋ ጥለው ድግስ አብልተው እንደሆነ ፥ ወይዘሮ ዘርፈሽዋልም የአስተርዮ ማርያምን ማብላት አለባቸው።

ታዲያ በዚህ ሁሉ መካከል ፥ ከከተማ ቤታቸው ቀንጠብ እያደረጉ ባይሸጡ ኖሮ ፥ አምና ከቆሬ መሬታቸው የመጣላቸው እህል እስከዚህም አላዝናናቸውም ነበር። ዘንድሮ ደግሞ ድርቅ ገብቷል ተብሎ መልእክተኛው ባዶ እጁን ሲመለስ ወይዘሮ ዘርፈሽዋል ጣሪያ መምታት ቀራቸው።

Филологический комментарий. የፊኦሎጂ ማስረጃ፡፡

1	ገጽ ፬ አለ	1-3д. растянуться (в значении вытянуть ноги)	1.... (here), stretch out one's legs
2	ሁለት እጅና ሦስት እጅ	2. половина и еще треть	2.... A half and a third
3	ግማሽ ግማሽ አካሄለ	3. делить пополам	3... -to halve, to split into two
4	የፈዝ ሰቅ ቃጣ	4 - усмехнуться	4.... -to grin
5	ቃላጥ	5- представитель	5... -a representative
6	ደብዳቤ እስከ	6 – отдать письмо посылному	6... -to give the letter to a courier
7	መስተኛው የፀገት መኪና	7- небольшой грузчик	7... -a small lorry
8	ነጠላ ደረብ	8-завернуться в этэзия (национальная навидея)	8... -to roll oneself in a <u>natalia</u> (a cloak, a national dress)
9	ጭራሮ ጥላ ከቀረው የገራሮ ሥር ደረብ	9. спрятаться под ветвями гыяре (вид акации), которые дают пятнистую тень.	9... -to hide under a <u>gyare</u> (a kind of an acacia tree), which casts patches of shade
10	ጋቢውን አጣፈተ	10.набросить на плечи таби (вид национальной навидки шамамы без отделки)	10... -to cover one's shoulders with a <u>gabi</u> (a kind of a local cloak <i>shamma</i> without trimmings)
11	ሰኻለኻ	11..говорить задыхаясь	11... -to choke for words
12	ያዝ ለቆቆ እያለ የግንቀጥባውን ከገፈረ አተኩሮ ተመለከተ	12.- пристально следить за артикуляцией	12...- to articulate carefully
13	ቻረ	13. дарить, награждать	13.... -to grant a decoration
14	ኾሴሱን ይማረውና አጥጉቱን አለበረረውም	14. мир праху его	14... -Let him sleep in peace!
15	አግዚአብሔር ምሥጋና ይግጥው	15. - да благословит его Бог!	15....- God bless him!
16	የተውልገን አጎዳት ዘር	16 - дочь, оставленная на мое попечение	16...- a daughter entrusted to me
17	ለውግ ለማፈረግ አበቃ	17- достигать высокого положения (идиом.)	17.....- to reach a high position (idiomatic)
18	የባላገር ቃል እያረገ	18.- говорить как простолодин	18.... - to speak in vernacular
19	በጥዛ ፈዘዘ ተመለከተ	19.- отнестись с насмешкой	19... - to mock

20	ነፍሰ ውጭ ነፍሰ ግቢ	20.- находиться на волоске от смерти	20... -to be within a hair of death
21	አግረረ	21.- раздражать	21... - to annoy
22	ማቃላል አነጋገር	22.покорный голос	22... - a humble voice
23	አመጠ	23.- поднимать восстание	23... - to start an uprising
24	ውጥን ቅጡ ሕይወት	24.- запутанная, полная противоречий жизнь	24... - a complicated and conflicting life
25	ዑደት	25.- честь	25... - honour
26	ብጥስተስ ያለች ደብዳቤ ዘረጋ	26.- протянуть изматое и потрёпанное от частого употребления рекомендательное письмо	26... - to produce a crumpled and well-handled letter of reference
27	እሸኮኮ አለ	27.- носить на плечах ребенка	27... - to carry a child on one's shoulders
28	ኮለኮለ	28.- вытянуться в линию	28... - to stretch in a line
29	ሰለ አግዜር የኔ ጌታ	29.- о, господин мой, подайте ради Христа	29.... ' Oh, My Lord! Can you spare some money, for God's sake?
30	በተፋፈሉት ጎጆዎች ጎን	30....- рядом с хижинами, нагроможденными одна на другую	30.... - next to the shacks huddled together
31	ሽማጃ	31.- покупатель	31.... - a buyer
32	አልኮሌል ልዘር ጠጣ	32...- пить алкоголь	32.... - to drink mineral soda water
33	አንድሩስ የጥበት ጨው	33.- лекарственная соль, улучшающая работу печени (желчегонное)	33... - medical salt good for the liver (cholagogic)
34	ጠፋ	34....- накаляться	34.... - to grow heated, to glow
35	ኸር	35...- часть, доля	35.... - a share, part
36	ልብ እየወለቀ ነው	36...- 3д (идиом.) – выбиваться из сил	36.... - (here, idiom.) be exhausted
37	እጁ ፈታ የግረል ሰው	37. щедрый человек	37... - a generous person
38	ተቆጣቂጠ	38.- быть скудным	38... - to be mean
39	አመ	39.- говорить о ком-либо плохо	39.... - to speak bad of him
40	አሽረጊ አለልኝም	40.- мы не говорим. «никогда»	40.... - We do not say "never"
41	ቁመናና ሁለንተና የተሰማማች መስለጅቸው	41...- весь ее внешний облик показался ему (уважительная форма) подходящим	41.... - all her appearance seemed to him appropriate

42	አህል አዝናና	42...- 3д. хранить в амбаре, обычно...አዝናና... отдыхать	42.... -(here) to store in a barn; (usu.) ..አዝናና..to rest
43	ባቄላ አለቀ ፈሰ ቀለለ	43...- пословица: когда бобы кончатся, животу становится легче. Русский эквивалент: баба с возу - кобыле легче.	43... - a proverb: When you run out of beans it's easier for your stomach.
44	ሆዱ ገፍቶ ዝናሩን ወደ ታች ገፍቶታል	44...- пословица: когда брюхо наешь, пояс вниз опускается. Так говорят о богатом человеке, которому из-за большого живота приходится часто подправлять пояс.	44... a proverb: When your belly is big with food your belt goes down. About a rich person, who has to pull up his belt because of a big belly.
45	የደላው መቅ ያኸከል	45...- пословица: праздный человек даже мух (мучной кисель) жует. Значение: у богатого человека нет никакой работы и, чтобы скоротать время он занимается ненужными делами (жуёт муку, когда его можно пить)	45... a proverb: An idle person even chews <i>muk</i> (a kind of flour jelly). A rich person has nothing to do and to kill the time he does useless things like chewing jelly, which can be drunk.
46	ከረሰ ሰላይ ነፋስ ነው	46...- пословица: выше головы только ветер. Употреблено в значении сам себе хозяин.	46... a proverb: There is only wind above your head. Meaning: you are your own master.
47	ግናስ ጥገትም የምትታለበው ጠባታ ወተት እስከላች ድረስ ነው	47...- пословица: дойная корова доится только до тех пор, пока у нее есть хоть капля молока.	47... a proverb: A cow milks as long as it has a drop of milk inside.
48	ሁሉ በጄ ሁሉ በደጄ ነው	48...- пословица: все есть в руках, все есть в доме. Значение: у работающего человека есть все необходимое.	48... a proverb: You have all in your hands and all in your house. Meaning: a person who works has everything he needs.
49	ጣሪያ መምታት ቆራቸው	49...- пословица: ей осталось только бить по крыше. Значение: сделать ничего невозможно, осталось только сердиться.	49... a proverb: There is nothing left for her but beat on the roof. Meaning: nothing can be done, you may only be angry.
50	ካለቡት ዘንድ እስከ ደርሰ ዝም ብለው ጠበቁት	50...- они молча ждали...пока он к ним подошел... 1. составной союз ...ከ.....የእኛ... в сочетании с относительной глагольной формой имеет значение «к» 2. временной союз ...እስከ... в сочетании с имперфектом имеет значение « до тех пор пока», «пока»	50... They waited silently ... until he came up to them 1. The compound conjunction ...ከ.....የእኛ..... in- combination with a relative verbal form means "to" 2. The temporal conjunction ...እስከ... in

			combination with Imperfect means "until"
51	ለኛተው ለአገሪ ሰዎች ብዬ አስቤ ነው	51.....- я ведь и думала, и говорила о вас, моих соотечественниках..... Деспричастие с глаголом-связкой « быть » в настоящем времени ...юр... передает действие, законченное к моменту речи, с оттенком разъяснения, усиления	51.... - I thought and spoke about you, my compatriots The adverbial participle with the <i>be</i> -link in the present tense ...юр... denotes an action completed by the moment of speech and has an additional meaning of clarification or emphasis.
52	ሁሉም መጅም ከፅዋን አይቶ ነውና	52 - ведь вся наша сила известна	52..... - all our force is known
53	ግማሽ በግማሽ ካካረለትሁኝ ይበቃኛል	53.- мне хватит, если мы поделимся поровну Простой подчинительный, многозначный союз...h...в сочетании с простым perfectом передает условное придаточное предложение	53.... - I'll have enough if we divide in two halves ... The simple subordinating polysemantic conjunction ...h... in combination with the Simple Perfect verb forms a real condition clause.
54	ንጉሥ ያዘዙላቸው ማርቸዲስ በሆንም	54.- хотя нетус приказал (выдать ей деньги) на мерседес..... Сочетание относительной глагольной формы с имперфектом 3 л.ед. ч. от глагола ...ሆኑ.. (быть) с союзом ...ሰ.... и частицей ...ም... является одним из способов выражения уступительного придаточного предложения	54..... - though the <i>negus</i> ordered to give her money for the Mercedes car... The combination of a relative verbal form with the 3 rd person Singular Imperfect form of the verb ...ሆኑ.. (to be) and the conjunction -ሰ... and the particle ...ም... is one of the means to express concession.
55	ጊያሳ	55. – центральная площадь в Аддис-Абебе	55.... – the central square in Addis Ababa...
56	ቆሬ	56.- Kope – деревня в бывшей провинции Уолло	56- Kore – a village in the former province of Wollo
57	በከሰሴ ተከሰ፡ሃይማኖት ደብረ ሊባዩስ ሠንጋ ጥለው ደግሰ አብልተው (የአስተር ማርያምን ማብላት)	57- Пожертвовав мерина, устроить в августе пир в честь святого Тэкле Хайманота Дэбрэ Либановского или устроить пир в честь Святой Девы Марии. Имеется в виду бесплатные угощения для бедных в дни праздников святых эфиопской церкви. Эти угощения обычно устраиваются состоятельными, чаще одиночками женщинами.	57-Sacrificing/granting a gelding to give an August feast in honour of St.Tekle Haimanot Debre of Lebanon or in honour of Virgin Mary. The author speaks about free meals for the poor in the holy days of Ethiopian saints. Usually those meals are given by well-to-do, mostly single, women.

Обложка романа Бэалю Гырма «Оромай».
Cover of the novel by Bealu Girma "Oromai"

አ ሮ ማይ ። ከ በ ዓ ሉ ፡ ግ ር ማ (1984) ።

ማለ ዳ ፡ ማለ ዳ

ጀ ግ ና ፡ ሰ ው ፡ ማለ ዳ

ምዕ ራ ፍ አ ን ድ

ሰኞ ማለዳ። ታህሣሥ 19 ቀን 1974 ብርዳማና ጭጋጋም ጧት። ያው እንደፈረደብኝ ዘግይቼ ነበር የነቃሁት። ከጧቱ ልክ በአሥራ ሁለት ሰዓት በሌ ዓለምአቀፍ አይሮፕላን ማረፊያ መገኘት ነበረብኝ። የቀረኝ ጊዜ ሀያ ደቂቃ ብቻ። የእጅ ቦርሳየን ብቻ አንጠልጥዩ ተነሳሁ። ደግነቱ ሻንጣየን በለፈው ቀን አይሮፕላን ማረፊያ ወስጆ አስረክቤ ነበር። የጧት እንቅልፍ የሚያስጥለኝ ጠበል ይኖር ይሆን? ሮማን እንደኔ አይደለችም። የማለዳ ወፍ ናት።

«ትንሽ ነገር አፍህ በታደርግ» አለችኝ ሮማን። «አረ በፈጠረሽ! ምነው እያወቅሽ? ይልቅ እንሂድ» አልኳት የእጅ ሰዓቴን እያየሁ። ጧት አህል አይዋጥልኝም።

«የሞትክ እንቅልፋም!» አለችኝ ስለ ፥ ውብ ከንፈሮችዋን አጣብቃ በመልቀቅ አጩህ ። እንዲህ ስታደርግ ራሱዋን የምት ስም ትመስላለች ሁልጊዜ። አንዳንዴ ሲላት ጡቷን ወጣ አድርጋ ት ስማለች። ጉድ ናት፥ራሷን የምትወድ ትመስላለች። ለሦስት ወር ያህል ተለይቻት ወደ ሰሜናዊ የኢትዮጵያ ክፍል፥ወደ አሥመራ በምሄድበት ቀን ለመሰነባበት ፍቅር እድል አልሰጠኋትም። ጧት መቼም ጥሎብኝ የለየልኝ ሰነፍ ነኝ። መጥፎ እድል፥ጉዞዬን ባጣፈጠ ፍቅር ብጀምረው ምን ነበረበት? ጉንጭዋን ሳም አደረኩ። ፈገግ አለች። ጥርሷ ትኩስ የተፈለቀቀ ለጋ የመስኖ በቆሎ እሸት ይመስላል።

«ገላህን አልታጠብክ። ምን ቢያደርጉህ ይሻልህል?» አለችኝ።

«አንቺ አንቺን ነው የምሸተው። ቫኔል ፈይቭ» አልኳት። እውነትም እሷ እሷን ነበር ሁለመናዬ የሚሸተው። ከቅዳሜ ማታ ጀምሮ ካልጋ ውስጥ አልወጣንም። ቅዳሜና እሱድን አልጋ ላይ መዋል የቆየ ልማዳችን ነው።

«ለሦስት ወር ገላህን እንዳትታጠብ ገዢህላሁ። በዛሬው ገብርኤል ገዢህላሁ። ግን ምን ያደርጋል ውለህ ሳታድር የሌላ ሴት ጠራን ትወስዳለህ። አንተ በሄድክበት የምትለምድ ፍጡር ነህ።» አለች።

የቤቱን ቁልፍ በሙሉ ለሮማን ከሰጠኋት በኋላ ተያይዘን ወጣን። ደግነው፥ መኪናየ ልማዷ ግፋኝ አላለችም። ሆኖም እንደ ልቤ ለመብረር አልቻልኩም።

መንገዱ ሁሉ ስፍር ቁጥር በሌለው ሰው ተጣቧል። አብዛኛዎቹ ሴቶች ነበሩ። ካቅም በላይ ሰው የጫኑ ታክሲዎች ይመስላሉ። አመል ሆኖባቸው ሰው ታክሲ ባለ ቁጥር ባገኙት ቦታ ፍሬን ይይዛሉ። ከመጠን በላይ ሰው የጫኑ የቤት መኪናዎችም በብዛት መንገድ ላይ ይታዩ ነበር። ሁሉም የሚጓዘው ወደ ገብርኤል ቤተክርስቲያን ነበር። የታህሣሥ ገብርኤል። አልፎ አልፎ ግጭትና አደጋ ይደርሳል። መንገዱ ይዘጋል። ጊዜው ደግሞ ይሮጣል ፥ ይከንፋል፥ እኔም ካንድም ሁለት ጊዜ የግጭት አደጋ ሊደርስብኝ ነበር። የማልራገመው ርግማንና የማልሳደበው ስድብ አልነበረም፤ ከሰማይ በታች። ሰው ሲቸኩል ለምን እንከን እንደማያጣው አይገባኝም።

«ኧረ በፈጠረህ ቀስ በል» አለችኝ ሮማን ሰውነቷ በፍርሀት እየተኮማተረ።

መቸም ለነፍሷ በጣም ስ ሱ ናት፥ ሮማን ኅላተወርቅ። አያስደንቅም። እንክ ዋን እሷ እኔም እሳሳላታለሁ። ያያት ሁሉ ይሳሳላታል። ከአግር ጥፍሯ እስከ ራስ ጠጉሯ በዓይናቸው እንደ ሽንኩርት ላጥ ያደርግዋታል። ባዩዋት ቁጥር። ይቀነባታል። እድሌ ሆኖ ሴቶች አይወዱኝም ትላለች። እሷም ሴቶችን እንደጦር ነው የምትፈራው፥ ምናምን ያቀምሱኛል በማለት። ያለ ሴት ጠላት የለኝም ትላለች። አፈር የሚነካው ገላ ያላት አትመስልም። እግዜር እጁን ታጥቦ ያለ የሌለ ጥበቡን ያፈሰሰበት ገላ! ምነው አያሳሳ! ባይኔ ሙሉ ተመለከትኳት ፥ እንደ አዲስ ሰው። ጡቶቿ ጥቁር ሹራቧን ወጥረው ይዘዋል።

«አይሮጥላኝ ቁሞ እኔን የሚጠብቀኝ መሰለሽ?» አልኳትና ፍጥነት ጨመርኩ።

«ሬሳህ እንዳይደርስ ብቻ ፥ ፍሬን.....»

«መቃብሬ ላይ ቁማ የምታለቅስ እንዳቺ ያለች ውብ እጮኛ ካለኝ ሞት ለምኔ? አጥንቴ ይለመልማል» አልኳት። «ገናን ውላች ሁ አሁን ምን ነበረበት?» አለች።

«የኤርትራን ትንሳዔ እንዴት አድርገን?»

«አምና ገናን የት እንዳሳለፍን ት ዝ ይልሀል?» አለችኝ።

«አልጋ ውስጥ ይሆን?»

«ሰካራም። ራስ ሆቴል ነበር... እና እውነትም ሰክረህ ነበር።»

«ውበት ይሆናል ያሰከረኝ.....»

«ኤጭ እቴ!» አለች። «ለሁሉም ነገር ቸኩሎ መሞት እቴ!

ነጋ ጠባ ዘመቻ ። እድገት በኅብረት ብሎ ዘመቻ። ለጦርነት ዘመቻ። የኤኮኖሚ ግንባታ ዘመቻ። ማይምነትን ለማጥፋት ዘመቻ።የቁጥጥር ዘመቻ። አሁን ደግሞ የኤርትራን ችግር ለመፍታት ዘመቻ። የዘመቻ ባህል ፈጥረናል። ያለ ዘመቻ ኖረን የምንሞትበት ቀን መቸ ይመጣ ይሆን አለች። እየተነጮንጨች። ሲላት መቸም ተናጋሪ ነች።

“ጉዞአችን ረጅም ፥ ተስፋችን ሩቅ ፥ ችግራችን ብዙ፥ ምን ይደረግ ብለሽ ነው?” አልኳት የእሷን አነጋገር ለማስመስል እየሞከርኩ።

“ኤጭ እቴ! አንተ ታሾፋለህ” በማለት ንግግሯን ቀጠለችና “አዎ እቴ በናንተ ቤት የኢትዮጵያ ችግር ሁሉ ባዋጅና በዘመቻ እንደ በጋ ጉም በኖ የሚጠፋ ይመስላችሁ ዐዋል? ድንቁም! እንዲህም አድርጎ የለም። መሠረታዊ ችግራችን ያይምሮ ድኅነት መሆኑ ቢገባን ጥሩ ነበር። ኋላ ቀርነት ሌላ ትርጉም የለውም። ያዋጅ፣ የማጠናከሪያ ያዋጅ ጋጋታ፣ ዘመቻ ብሎ ጫጫታ፣ ምን ፋይዳ ይሠራል ብለህ ነው? ትርምስ፣ መተራመስ፣ ተተራምሶ መሞት እቴ። መጥኔ አለች።

“ሩጫ ላይ ያለች አገር ናት። ቢከፋም ቢለማም ድርጊት፣ አዲሱ ትውልድ የድርጊት ትውልድ ነው። ጊዜ ያጥረናል። ጊዜ የለንም። ችኩል ትውልድ ነን። ያበደ ትውልድ። እብዶች ነን እውነት። ያሮጌው ትውልድ ሙጣጭ ያዲሱ ትውልድ የበኩር ልጅ ያንዱ መጨረሻ፣ የሌላው መጀመሪያ መሆን እብደት ነው። ያሮጣል” አልኳት።

“የት ለመድረስ?” ብላ ዝም አለች።

ነገሩ አልጣማትም። ያለ ፍቅር የሚጥማት ነገር የለም። የንጋት ኮከብ የሚመስሉ ዓይኖቿ እንባ አቅርረዋል።

የመኪናዋ ፍጥነት በሰዓት ወደ መቶ ኪሎ ሜትር ደርሶአል። ከአብዮት አደባባይ በኋላ ወደ ቦሌ የሚወስደው መንገድ ደኅና ነበር።

“አይዞአችን” ሮሚዬ አልኩዋት በቀኝ እጇ ትከሻዋን መታ መታ አድርጌ “ሦስት ወር ከድል በኋላ ስመለስ እንጋባለን ጉሮ ወሽባዬ እንዲያ እንዲያ ሲል ነው ግዳዬ እያልሽ እንድትቀበይኝ ብቻ። ደሞ አንድ ነገር እንዳትረሺ። እሑድ እሑድ ለዘማቹ ዳዴ ለጸጋዬ ኃይለማርያም እያልሽ ዘፈን እንድትመርጭልኝ፤ እሺ” አልኳት፤ እየቀለድኩ።

ደረቁ ቀልድ አላሳቃትም። ይተናነቃት የነበረው እንባ ኮለል ብሎ ወረደ፤ የማለዳ ጤዛ መስሎ የማለዳ ጸሐይ የሚመስሉትን ጉንጮቿን እያቋረጠ። ሙሉ ጨረቃ ከሚመስለው ከብ ፊቷ ላይ ከንብል ያለው ረጅም ጥቁር ጠጉርዋን ወደ ላይ መታ አድርጋ “ይህ ዘመቻ በኔ ላይ ነው የመጣው። ባይሆን ኖሮ” አለችና መሀረብ ከቦርሳዋ አውጥታ እንባዋን ጠረገች። ቦርሳዋ ሲከፈት የገነት በር እንደተከፈተ ያክል ጥሩ መዓዛው መጥቶ አፍንጫ እውድ ያደርጋል።

Обложка романа Адама Рета «Серые колокольчики».
Cover of the novel by Adam Reta "Grey bells"

አዳም ረታ

አዳም ረታ በአዲስ አበባ ከተማ በ1950 ዓ.ም ተወለደ። ለመጀመሪያ ጊዜ ከተደራሲያን ጋር የተገጣጠመው በ1970ዎቹ መጨረሻ አካባቢ <<አባ ደፋር>> በተሰኘው የአጫጭር ታሪኮች መድብል ውስጥ ባቀረባቸው <<ስፊኒክስ>> <<ሲሮኮ>> ወዘተ... በመሳሰሉ አጫጭር ታሪኮቹ ነበር። ከዚያም ቀጥሎ ከጥቂት ዓመታት በኋላ (በ1981 ዓ.ም) <<ማህሌት>> የተባለ አንድ ወጥ የአጫጭር ታሪኮች ስብስብ በኩራዝ አሳታሚ ድርጅት ታተመ። ይሄን የማህሌት ጥራዝ ለአገራችን የአጭር ልቦለድ አጻጻፍ <<አዲስ ፍናዋት/ዘይቤ ነው>> ያሉ ገምጋሚዎች ነበሩ። በተለያዩ ጊዜያት አጫጭር ታሪኮቹ በጋዜጦች፣ በመፅሔቶችና በመጽሐፍ ባልተጠረዘ መልክ ተነበዋል። ደራሲው ከአስር ስንትስ ዓመታት በኋላ ይህን <<ግራጫ ቃጭሎች>> ___ የመጀመሪያ ረጅም ልቦለዱን ___ ይዞልን ቀርቧል።

ግራጫ፡ ቃጭኦች ። በአዳም፡ ረታ(1997ዓ.ም)።

ጥበቃ

ቤቴ አልጋዬ ላይ እንደተቀመጥኩ የሚናፍቁኝ በመስኮት የማያቸው ከፊት ለፊቴ የተዘገት የሽንኩርት የአበባ መደቦች ሳይሆኑ ዐይነ-ሕሊናዬ ውስጥ እንደ ክር ተተብትበው በጠዋቱ አመዳይ ስር የሚናውዙት የሰፈሬና የከተማዬ መንገዶች(1) ነበሩ።

በተለይ ጠዋት። ከጠዋቶች በተለይ ደግሞ እሁድ ጠዋት። እሁድ ጠዋት በተለይ የሠፈር ሰው ከእንቅልፉ ሳይነሳ፤ ግራጫው(2) የመድሐኒዓለም ደወል ሳይመታ፤ ጤዛው ፉዋ እንዳለ...የሰው ኮቴ ሳያደርሰው...ሣር ላይ ያንቀላፋውን የጠል መስታወት ጉሮሮአቸውን በማጎሌት የሣሉ ወፎች ሳይቀምሱት።

ይን ጊዜ እወጣለሁ...

ብዙ ሰዎች የፀሐይን መውጣት ቤታቸው ውስጥ ሆነው ይጠብቃሉ። በአልጋዎቻቸው አፎት ውስጥ እንደ ሰይፍ ተወሸቀው ዐይኖቻቸውን የንጋት ውጋጋን ውስጥ በልጥጠው በሙቀት የሙዋሙዋ ቆዳቸውን እየዳበሱ፤ወይም የሚሰለመለሙ ዐይኖቻቸውን ጨምድደው ገላቸውን በእርካታ እያከኩ፤በእነሱ እምነት በመኖር ፍትወት ታስረው....የእንቅልፍ ሰንሰለታቸውን ሰብረው ለመነሳት በሰመመን ሲንደፋደፉ።

እኔ እጅግ በጠዋት አንድ ዕድሜ ያነገላት የካኪ ጃኬቴን ደርቤ ከተማዬ መሃል አለች አንዲት ትንሽ ጉብታ ላይ አተተከለች ስልክ እንጨት ስር ሔጀ እቀመጣለሁ። ግራና ቀኝ ዐይኖቼ ብብት አተር የሚያካክሉ ዐይን አሮች፤ ከአንደኛው የአፌ ጥግ ምናልባት የቀኝ(ፊቴን ወደ መስኮት አዙሬ በቀኝ ጎኔ ስለምተኛ) ወደ ተዘጋው.....ብዙ ነገር መስማት ወደ አላማረው ጆሮዬ የሚቃጣ የልጋግ ሰንበር። ሰፍሳፋ የጠዋት እግሮቼ ሁሉን ነገር በቀስታና በፍርሐት ይረግጣሉ። አልጋዬ ውስጥ በቡልኮ የተሟሟቀቸውም ቂጤ እዚያ እርጥብና ቀዝቃዛ ሳርና አፈር ላይ ስታርፍ ጮቄው የሚፈጥረው ውጋት በአስርሳሪዬ አልፎ ማጀራቴን ይሰማኛል። ግድ ሰጥቶኝ ግን አያውቅም። መጠበቅ እፈልጋለሁ። ፀሐይ ስትወጣ ፀዳልዋን ማየት እፈልጋለሁ።

ዙሪያዬን የአቡዋራና የድንጋይ ሜዳ ነበር። የሜዳውን ከፈፍ ከተወለድኩ ጀምሮ ትልቅ እስከሆን ድረስ ምናቸውም ያልተለወጠ የቆሻሻ ጭቃ ቤቶች ሰልፍ ይዞሩታል። በአራት ማእዘን ከትር የተለያዩ ዐይነት ሱቆች፤ መጠጥ ቤቶችና መኖሪያ ቤቶች ተደርድረዋል። በሮቻቸው ሁሉ ወደ መሃል ያፈጠጡ ናቸው። በግራ በኩል ያሉት ብዙዎቹ የእህል መሸጫዎች ናቸው።

ከየመሃሉ መደርደሪያቸው በከፊል የተራቆተ የሚሸጡት ግን የማያጡ ሱቆች አሉ። በስተላይ ቀጭን ምንገድ ነበረች ወደ ሰሜን ሆቴል የምትወስድ። መታጠፊያውም

ላይ የእንጢቆ ዙፋን መኖርያ ከተማው የሚጥልባትን የተረት አመድ ለብሳ። ማታ ማታ ቤቴ ለመሄድ ከመነሳቴ በፊት ጊዜውን እንደ ሰዓት የሚነግረኝ የእሱ አሳዛኝ ጥቁር ፉጨት ነበር። ቦታች በኩል የሙስጠፋ ሻይ ቤት፣ በወረቀት የተሞሉ ሁለት የመንግስት መስሪያ ቤቶችና ጥቂት የእህል መሸጫዎች ነበሩ። እነዚህ ሁሉ የከበቡት የአቡዋራና የጠጠር ካሬ በትክክል መሃል ከመሃል በኮረኮንች ጎዳና ይቀደዳል። ፊቱን ወደ ሙስጠፋ ሻይ ቤት ላዞረ ከአውራጃው ከተማ ወደዚህች ወረዳ ከተማ ለሚመጣ መግቢያው በስተግራ ይሆናል። ወደ ጉና ተራራ የሚያወጣው ደሞ በስተቀኝ ተዘግቶአል። ከቤቶቹ በላይ ወዲያ ወዲህ የሚተላለፉ ጥቂት የኤሌክትሪክ ገመዶች አሉ። ከነዚህ በላይ በተለይ ቢጋ ቢጋ መፀው መፀው ሳንጤር የሚያስቀና ሰማይ። ይህን ሰማይ ዘወትር ቀልቃላ ወፎች እንደሚወረወር ፈንጣጣ ይሸፍኑታል። ከበስተሁዋላዬም ቅርብም ሆነ ሩቅ እንደዙሁ ነው። የካሬው የላይኛው ክፍል ሁልጊዜ የማልታጣበት ስርፋ ነበር። እዚያ ስርፋ መሀል ላይ እኔ የምቀመጥባት ጉብታ ናት። ለምን ይህቺ ቦታ መልዕልት ሆና እንደቀረች ምክንያቱ አልገባኝም። በሐሜት የማዘጋጃ ቤቴ ሐላፊ አቶ እንግዳ(3) “ነካ” ያደርጋቸዋል ሲባል እሰማ ነበር።

ለምንድን ነበር የምጠብቀው? መጠበቅን ማን አስተማረኝ? መጠበቅ ምንድን ነው? አንድ ሰው አንድን ነገር ፈልጎ ሌላውን መጠበቅ ለምን አይፈልግም? ይሄን እንደኔ ዐይነት የአሥራ ሦስት ዓመት ልጅ ሊመልሰው የሚችል ጥያቄ አልነበረም። የራበው ለመመገብ ይጠብቅ። የታረዘ ለመልበስ ይጠብቅ...እኔን ግን በዚያ ጠዋት ጉብታ ላይ ጐልቶ ወደ ምሥራቅ እንዳፈጥ ያደረገኝ ምንድን ነበር.....?

ጠዋት እስከ አራት ሰዓት ያህል ድረስ እቆይና ከተማው ሞቆ ጩኸት በርትቶ...ሁሉ በየጉዳዩ ሲሔድ ወይም ጉዳይ ሳይኖረው...በየበረንዳው ቆሞ ጉያውን እያከከ፣ ትንባሆውን እያንፎለፎል፣ ወሬውን እየቀደደ ወደ ከተማዋ መሐል ሲያፈጥ ቁርሴን ለመብላት ወደ ቤቴ እመለሳለሁ።

እንዳንድ ጊዜ ፀሐይዋ ባትመጣስ ኖሮ? እላለሁ። ምን ይውጠኛል? እንዲያ ተቀምጧል የጠዋቱን ብርድ ጠጥቼ፣ ቂጤን አደንዝዝጤ፣ ከፀሐይዋ ጋር መቼም በግል አልተነጋገርንምና፣ ቀጠሮ የለንምና፣ ወደ ጎን ሽርተት ብላ ዐይኖቼ ወደ ማይደርሱበት ዓለም በትሔድስ?

ግን አጠብቃት ነበር።

የምጠብቀው ግን ሰፋ አድርጌ ካየሁት የፀሐይን መውጣት ብቻ አልነበረም። የመጣን እንግዳ ካልሸኙት ምን ይሠራል? እንደገና ከአሥራ አንድ ሰዓት በሁዋላ ቀስ ብዬ ከቤቴ እወጣና ...እዚያችው ጉብታዬ ላይ እቀመጣለሁ። አንዳንዴ ይህቺ ጉብታዬ እላይዋ ላይ ሰው ፈሶ ያጋጥመኛል። ብዙ ጊዜ በተለይ እነኚህ የከተማ ዱርቤዎች ሌላ ቦታ ማድረግ የሚችሉትን ነገር እዚያች «እኔ» ቦታ ላይ በመስራት የሰሜቴን ካባ ከላዬ ላይ ሊያወርዱ ይተናነቁኛል። ሌላ ቦታ ማድረግ የሚችሉት ነገር

እንደሆነ ቢያውቁም እዚያች ቦታ ካልፈጠሙት የልባቸው አይደርስም ነበር። ቁም ነገር ሳይሆን ቁማር ጨዋታ። ጉብታ ነው ቦታው እንግዲህ። እዚያች ጉብታ ደረት ላይ ትናንሽ ጉድጓዶች ይሰሩና ሁለት ሜትር ከሚደርስ ዕርቀት እነዚያ ጉድጓዶች ሆድቃ ውስጥ ሳንቲም ማስገባት ይጫወታሉ። የትም ቦታ ሄደው ለጫወቱት ይችላሉ። በሙብሽቅ የማደርገው ሌላ ነገር ስለሌለኝ አጠባባቸው መጥቼ እቀመጥና ቂልነታቸውን አጠናለሁ። ወይም... ሌላ ሌላ አያየሁ እቆማለሁ።

“አትጫወትም!” ይሉኛል።

“በምኔ” እላለሁ።

“ከአባት ህ አት ዘርፍም....አባት ህ ዱባለ ጨው አለው....” ይሉኛል።

አልሰማም።

ግን ደስ የሚለኝ ነገር ደ’ሞ፡- እዚያ ዳገት ላይ ማንም እኔ ምን እንደምሰራ አለማወቁ ነበር። የፀሐይን መጥለቅ ሌላ ጉዳይ ሌላ ጨዋታ የማይ መስዬ ነበር የምመለከተው። በትንሹ ግን አፈራለሁ። ለሰዎች እዚያ ምን እንደምሰራ ብነግራቸው በተለይ ለእነዚህ ዱርዬዎች ፀሐይዋን በማይበት አቅጣጫ ሕዋው ላይ፣ አየሩ ላይ ጉድጓድ ሰርተው ቁማር መጫወት ይጀምሩ ይሆናል በዬ።

.....ከዛ ሰዓት ቀደም ብዬ እመጣና ፀሐይዋን ስታቆለቁል ጀምራ አያታለሁ። ቢጫ ሆና ከዛ ደብዛዛ ቀይ ስትሆን ጠርዟ እንደተሰመረ ነገር....እንደተቀፈፈ ሆኖታሳዝነኛለች....አንዳንዴ ተመለሳ የማትመጣ ይመስለኛል.... አፈራለሁ....ታዲያ መመለስዋን ለማረጋገጥ በሚቀጥለው ቀን ጠዋት መምጣት አለብኝ። በፊት በፊት ።የበለጠ ልጅ አያለሁያቺ ትንሽ ደረቴ ስር የምትፈራገጠው ልቤ ፍርሃት አድክሟት እዚያው እተቀመጥኩበት ነውዝ ይለኝ ነበር።

ከዘያ ምሽቱ ይመጣል። የዚያ ከተማ ምሽት ደ’ሞ እንደ ናና ከረሜላ ጣዕም ነበር። ትልቅ ሐብት የተደበቀበት ዋሻ ውስጥ እንደመግባትም ነበር።

የተሸገሞነ ሚስጢርነቱ እያታለለ ይጋፋል፣ እየተጋፋ ያታልላል። ያ ሐብት ግን የትኛው የዋሻ ክፍል ውስጥ እንዳለ የሚያውቅ አልነበረም። ሁሉ ሕዝብ በዚያ ዋሻ ውስጥ ይኖራል። እኔም አንዱ ነበርኩ። የምሽቱ ፀጥታም ይገርመኛል። ይሄ ሁሉ ሕዝብ የዚቺን ፀሐይ አወራረድ ሳያይ በየቤቱ ሲገባ ቅር አይለውምን? እላለሁ። በየቤታቸውስ ምን ይሰራሉ? እላለሁ። የሚሰሩትን አስቤ አስቤ ከጥቂት ነገሮች የበለጠ መዘርዘር አልችልም። ይህ ሁሉ ሕዝብ እነዚህን ትንሽ ትንሽ የመሰሉ ነገሮች ይሠራል....

ራት ይበላሉ

(ካልበሉ ስለሚራቡ)

ይጠጣሉ

(ካልጠጡ ስለሚደርቁ)

ይጫወታሉ

(ካልተጫወቱ ስለሚያብዱ)

ይተኛሉ

(ካልተኙ ስለሚደክማቸው)

ያወራሉ

(?)

እኔ በማትደክም ቂጤ ተቀምጬአለሁ፣ በማይደክሙ ዐይኖቼ ዙሪያ ገባዬን አያለሁ፤

እዚያው እንደተቀመጥኩ ይመኛል። ጥቁሩን ሰማይ ማጥናቴን እቀጥላለሁ። ሁልጊዜ ከዋክብት ለመቁጠር እሞክራለሁ። መጀመሪያ ጎልተው የሚያበሩትን ከዋክብት እቆጥራለሁ። በፀሐይ መውጫ ያሉትን። ብዙ ጊዜ አንዲት ብሩህ ኮከብ አያለሁ....የበሰለ ኮሽም የመሰለች። አንዳንዴ ሰማይ ውስጥ ጨረቃ ትገባታለች....ጨረቃ ትመጣና ለጋ ደመና ሁሉ ይመጣል....ከዚያ....ሲያልፍ ሲያገድም ሲተላለፍ ጨረቃን የጋረደበትን ጊዜ እቆጥራለሁ።.... «1 2 3 4 5 6 7 - አ! ሊሸፍናት ነው ሊሸፍናት ነው....ሸፈናት....» አንዳንዴ አውራጃ የሚያክል ጥቁር ደመና እነዚያን የብር ቀዳዳዎች የመሰሉ ከዋክብት ለረጅም ጊዜ ይደፍናቸውና የመቁጠር ተስፋዬን ቆርጬ እቀመጣለሁ።

በየቤታቸው ያሉትን ሰዎች ከኔ የሚለያቸው አንድ ትልቅ ጉዳይ ከሌሎች ሰዎች ጋር መሆናቸው ነበር። እኔ እዚያች መልዕልት ላይ ብቻዬን ነበርኩ። ከቤቴ ድግሞ ተጨንቆ ራት እንድበላ ግን የሚጠራኝ ማንም የለም። ሁለመናዬ እንደሌሎች ቢሆንም። የምቀርበው የማፈቅረው የማምነው ሕፃን ዳደኛ አልነበረኝም። ለምን እንደሆነ አላውቅም። ከመጫወት፣ እየጠንጫጫሁ ከመዝለል ወይም እየዘለልኩ ከመንጫጫት ቁጭ ብሎ መታዘብ ነበር የምወደው። በዚህ ከፀሐይ ጋር አንቀራረብም። ከጨረቃ ጋር አንቀራረብም። ከደመናዎች ጋር አንቀራረብም። ከአንድ ቀን ሌላ ቀን የምሰራው ነገር ቢኖር መቀመጥ ከሆነ የምመስለው ዛፍ ነው።

እግዜር ፍጡርን እዚህ ምድር ሲያመጣ ጀምሮ....ትልቁ ያስቸገረው ነገር ለፍጡራን አጋር የመስራት ነበር (ሄዋንን ለመፍጠር ታዲያ ለምን ዘገየ? አጋር መቀመሩ ከብዶት ይሆን?)። ለወንድ ሴት፣ ለሴት ወንድ አለው። ለልጅ አባት አለው....ያለ አጋር እግዚአብሔር ምንም ነገር አልሰራም....እሱም ነገሩ ገብቶት ነው መሰለኝ (ቢከብደውም).... ለእኔም አጋር ሰጥቶኛል....

አንድ ብቻ ሳይሆን....

አባቴ ለእኔ አባት መሆን አልቻለም። እናቴ ዕድሜዬ ሦስት እያለ ነበር የሞተችብኝ። ከአንጀራ እናቴ ጋር(እኔ)ቅቤና ውሻ ሆድ ነበርን። እኔ ቅቤ ነኝ እላለሁ። እሷ ደግሞ እኔን “እሱ ውሻ ነው” ትላለች። እኔ ጮክ ብዬ ባልናገረውም ከእሱዋ በመሸሸእንዳልዋጥ የፈራሁ ዐይነት ይሰራኛል። እግዜር ግን የሰው ፍጡር ባይሆንም እንኩዋን አጋር ሰጥቶኛል። ያቺ ሚና በሁለመናዋ አጋሬ ነበረች። ልቁጠራቸው፡ እዚያች ጉብታ መሐል ላይ ከተማችን የምትኮራባት የኤሌክትሪክ ምሰሶ አለች....አንድ። ከቁንጮዋ ከብ ጠፍጣፋ የቆርቆሮ ባርኔጣ ከዶፍና ከፀሐይ ሞገድ የጋረዳት። ከኤሌክትሪክ ምሰሶዋ አናት ትንሽ ዝቅ ብሎ ደሞ ሻማዋ ከባድ ያልሆነ አምፖል አለች።ሁለት። ያቺ ሁልጊዜ ማታ ማታ እንደበራች ነበር። ከተማው ውስጥ ያለችው የምንገድ መብራት እስዋ ብቻ ናት። በየሱቁ በረንዳ፣ በየመጋዘኑ በረንዳ፣ በየቡና፣ ጠላ ቤቱ በረንዳ አምፖል አለ....ከተከፈቱ ቤቶች የሚወጣ ብርሀን አለ.... ይህች መብራት ግን ልዩ የሚያደርጋት ሁል ጊዜ የምትበራው ከእኔ ጭንቅላት በላይ መሆኑ ነበር። በድፍን የጨለማ ድድ ላይ የተንጠለጠለች አንዲት

የፊት ጥርስ ናት። አትሞትም። ግን ለእኔ የምትሞክ ይመስለኛል። ብዙ አታሳይም ግን መብራት ከጀመረች ጀምሮ (ከምሽቱ 12 ሰዓት) አብሬአት ስለምሆን ለእኔ ወጋገን ነበረች።

ለመሆኑ ቤተሰብ አለኝ?

አዎ ቤተሰብ ከሦስት ሰዎች የተገነባ ነበር። አባቴ፣ ሚስቴ፣ የሚስቴ ልጅ። አባቴና ሚስቴን አላከብራቸውም፤ ስለማላከብራቸው አልፈራቸውም። የእንጀራ እናቴን ልጅ ግን ደግ ትመስለኝ ስለነበር በመጠኑ እቀርባታለሁ። ብዙ ጊዜ ስለማመሽና አምሸኛ ስለምመጣ ቤቴን ይዘጋጉትና የክፍሌን መስኮት ብቻ ክፍት አድርገውት ይተኛሉ። የተራረፈ እራት ካለ (እሁቴ ናት ብዙ ጊዜ የምታስቀምጥልኝ) በትንሽ ሳህን መኝታ ቤቴ ውስጥ አገኝና በልጅ እተኛለሁ። ብዙ ጊዜ ግን አያሰኝኝም። ጠዋት፣ ከሰዓት፣ ማታ... ከሰኞ እስከ አሁድ... ሽሮ መብላት የሚወድ አለ? ይሰለገኛል። አንዳንድ ጊዜ አባቴና እናቴ መኝታ ቤት ውስጥ ትልቅ የሽሮ እርሻ ያለ ይመስለኛል። የሆነ የሽሮ ሰቲት ሁመራ። የእኔ አጋሮች እንግዲህ ጉብታዎ፣ አምፖሉና የአምፖሉ የቅርብ አካባቢ ብቻ አልነበሩም። ሲመሽና አምፖሏ ስትበራ ብርሀን እየሳባቸው ወደዚህች መብራቶች የማይመጡ የነፍሳት ዐይነቶች አልነበሩም። ከነዚህ ነፍሳቶች አንዳንዶቹ ታዲያ አምፖሏ ዙሪያ መብረር ከብዷቸው ይሁን... ትናንሽ ክንፎቻቸው በኤሌክትሪክ ግለት ተቃጥለውባቸው አንዳንድ ጊዜ እለዩ ላይ ይወድቃሉ-እግሮቹ ስር ይወድቃሉ።

ምን አደርጋቸው ነበር?

እነሱ ከንፍ ስላላቸው አየር ላይ መቆየት ቻሉ እንጂ እንደ እኔ ሰዱድ ናቸው። ታዲያ ሲወድቁ አነሳቸውና ወድ ሰማይ እወረውራቸዋለሁ። አንዳንድ አሪፎች ይበራሉ። አንዳንዶቹ ተመልሰው... ሳር መሃል፣ አፈር መሀል ይጠፋሉ። መልሼ አግኝቼ ብወረውራቸውም መብረር አይችሉበትም። እዚያች አምፖል ስር ከተለማመድኳቸው ችሎታዎቼ አንዱ የወደቀ በራሪ ነገር ከመሬት አንስቶ የመገፋፋት ነበር። ብዙ ሰው የሚሆንለት አይመስለኝም። ብዙ ሰው ‘ሞተዋል’ ብሎ የሚያልፋቸውን የእሳት እራቶች ተንከባክቤ ወደሚመኙት አየር ውስጥ አስገባቸዋለሁ። ተስፋ የሚቆርጡ ያጋጥሙኛል። እጄ መሐል አስቀምጬ ስነካካቸው ዝም ብለው ይተኛሉ... ወይም... በእጄ ላይ በቀስታ እየፎጡ ሔደው... ወደ መሬት ይወድቁና ሰፋፊ ዐይኖቻቸውን በሳርና በአፈር ኮረት ጠልለው ያናውዛሉ... እነዚህን ብዙ ጊዜ ጠዋት ላይ ስመለስ አላገኛቸውም። በሕሊናዬ... ትላንት ማታ ከእጆቼ ላይ ወድቀው ወይ አምልጠውኝ የጠፉት በራሪዎች በዚያ የከተማዋ አደባባይ ላይ የሚገዛው እንደጠፋው ወይ እንደተወደደበት ገበያተኛ ሲንከራተቱ የሚውሉ እየመስለኝ አዝናለሁ።

... ቤቴ በመስኮት ዘልዬ እገባና... ልብሴንም ሳለወልቅ እተኛለሁ። አልጋዬ ያረጀች ሽቦ ነበረች። መሐልዋ ዘቅጦ አንዳንዴ የቅብጠት ስዘልባት መሬት

ትነካለች....ሽበውን ሞጭጮ የያዘውም ብረት በቁንጫ አይነ-ምድር በናማ ቀለም የተነሰነሰበት የመሰለ ነበር። የገዛችው እንጀራ እናቴ ናት። ከዚህ በፊት የምተኛው መሬት ነበር። አባቴ አዲስ ምቹ የሆነ አልጋ ሊገዛልኝ ሲል (የቦንዳ) “ምን የመሰለ ሽቦ አልጋ አግኝቼለታለሁ” ብላ 10ሣ በተከፈለው ኩሊ ያን የዛገ ነገር አሸክማ አመጣች። (ያኔ ኩሊ ነበር የሚባለው) እኔ ደ’ሞ አልተነጫነጭኩም (ማን ሊሰማ)። አልጋውን ሣሎን ዘርግታ አፍዋን እየዳሰሰች ከንፈሮችዋን እየነከሰች በአድናቆት ስታወራ ዝም ብዬ አይ ነበር። አፍዋን፣ ፊቷን፣ አልጋውን። አባቴ ሴትዮዋን ለምን እንደሚያምናት አይገባኝም። እንጀራ እህቴ ግን የምትተኛው በጣም በሚመች አልጋ ላይ ነበር። እኔ ግን አልቀናሁባትም።

Библиография Bibliography

1. አፌወርቅ ገብረ፡አየሱስ፡ ልብ ወለድ ታሪክ፡
Afewerk Gebre Yesus "Story Born at Heart",
Афеворк Гэбре Иисус История , рожденная сердцем Рим,
Rome,1908(gregog.cal., григорианский календарь).
2. አቤ ገብኛ ፡ አልወለድም፡
Abbe Gubegna "I don't want to be born",
Абе Губэння «Я не хочу родиться», 1955.
3. አዳም ረታ፡፡ ግራጫ ታምሶች ፡፡
Adam Reta "Grey bells",
Адам Рэта «Серые колокольчики», 1997.
4. በዓሉ ግርማ፡ ከአድማስ ባሻገር፡
"Be'alu Girma Behind the Horizon",
Бэалю Гырма «За Горизонтом», 1962.
5. በዓሉ ግርማ፡ አሮማይ፡
Be'alu Girma "Oromai" 1975 (1991-2nd Edittion)
Бэалю Гырма «Оромай», 1975,1991- 2-е издание
6. ብርሃኑ ዘርይሁን፡ የቴዎድሮስ ዕንባ፡
Birhanu Zeryahun "Theodros's tears",
Бырхану Зэрихун «Слезы Теодроса;1958.
7. ብርሃኑ ዘርይሁን፡ ድል ከሞት በኋላ፡
Birhanu Zeryahun "A victory after death", Бырхану Зэрихун
"Победа после смерти", 1955.
8. ብርሃኑ ዘርይሁን፡ ማዕበል፡ የአብዮት ዋክማ፡
Birhanu Zeryahun "Storm. The eve of revolution"; Бырхану Зэрихун
"Буря. Канун революции.", 1980 (Gregorian cal., григор. кал.)
9. ከበደ ሚካኤል፡ መልከና መስታዎት፡
Kebbede Mikael "Face and Mirror"
Кэббэдэ Микаель "Лицо и зеркало",1940.
10. ከበደ ሚካኤል፡ ሥልጣኔ ማለት ምንድነች?
Kebbede Mikael "What is Civilization?"
Кэббэдэ Микаель «Что означает цивилизация», 1941.
11. መኰንን አንዳልካቸው "የደም ድምጽ"
Mekonnin Endalkachew " The voice of blood"
Мэконнын Ындалькачоу «Голос крови», 1940.

-
12. መንግሥቱ ገዳሙ። መስላል።
Menghistu Gedamu “The Stairs”
Мэнгисту Гедаму «Лестница», 1959.
 13. ታደሰ ገብረ፡ሕይወት፡ ማነው ኢትዮጵያዊው?
Taddele Ghebre Hiwot “Who are you, the Ethiopian?”
Тадделе Гэбре Хыйвот «Кто Ты, Эфиоп?», 1964.
 14. ታደሰ ሊበን፡ ትንሹ ልጅ። መስከረም
Taddese Liben “Child” - “September”
Тадэсе Либэн «Ребенок», сб. «Сентябрь», 1949.
 15. ታደሰ ሊበን፡ ጅብ ነች። መስከረም
Taddese Liben “Sorceress” - “September”,
Тадэсе Либэн «Колдунья», сб. «Сентябрь», 1949.
 16. ሀዲስ ላማየሁ። ፍቅር እስከ መቃብር።
Haddis Alemayehu “Love unto death”,
Хаддис Алемайху «Любовь до гроба», 1958.
 17. ኅሩይ ወልድ፡ሥላሴ። ወዳጄ ልቤ።
Heruy Wolde Selassie “My heart is my friend”
Хыруй Вольде Селассие «Мое сердце мой друг», 1915.

Литература. Literature.

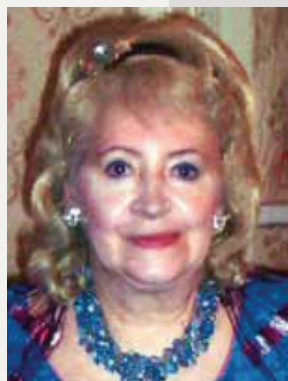
1. Тютрюмова Т.Л. Амхарский язык. Хрестоматия, ЛГУ, 1960
2. Ullendorff E. An Amharic Chrestomathy. London, 1965.
3. Балашова Г. А. Современная драматургия Эфиопии, Москва, 2008.
4. Balashova G.A. Drama in modern Ethiopian literature and theatre. ዘመናዊ የኢትዮጵያ ድራማ. Moscow/ St. Petersburg, 2012.

ОГЛАВЛЕНИЕ

Введение	7
Introduction.....	10
Афэуорк Гэбрэ Ийесус (1868–1947).....	13
Afewerk Ghebre Jesus (1868–1947).....	14
Вымышленная история / History born by heart	15
Филологический комментарий / Philological commenary.....	20
Хыруй Уольдэ Селассие	22
Heruy Wolde Selassie.....	23
Мое сердце – мой друг / My heart is my friend.....	24
Филологический комментарий / Philological commenary.....	29
Мэконнын Ындалькачоу (1892–1963).....	32
Makonnen Endalkachew (1892–1963).....	33
Голос крови / The voice of blood.....	36
Филологический комментарий / Philological commenary.....	40
Кэббэдэ Микаэль (1915–1998).....	42
Kebbede Mikael (1915–1998).....	44
Лицо и зеркало / Face and mirrow.....	45
Филологический комментарий / Philological commenary.....	46
Что означает цивилизация? / What is Civilization?	47
Филологический комментарий / Philological commenary.....	50

Таддесе Либэн (р. 1930/31).....	52
Taddese Liben (p. 1930/31).....	53
Ребенок / Child, "September"	54
Филологический комментарий / <i>Philological commenary</i>	59
Колдунья / Sorceress, "September"	60
Филологический комментарий / <i>Philological commenary</i>	67
Бырхану Зэрихун (1934–1987).....	69
Birhanu Zeriahun (1934–1987)	70
Победа после смерти / The victory after death	72
Филологический комментарий / <i>Philological commenary</i>	89
Абе Губэння (1934–1980)	93
Abe Gubeghna (1934–1980).....	94
Я не хочу родиться / I don't want to be born.....	95
Филологический комментарий / <i>Philological commenary</i>	101
Слезы Теодроса / Tears of the emperor Theodros	104
Филологический комментарий / <i>Philological commenary</i>	120
Хаддис Алемайеху (1909–2003).....	127
Haddis Alemayehu (1909–2003).....	128
Любовь до гроба / Love unto death.....	131
Филологический комментарий / <i>Philological commenary</i>	145
Мэнгысту Гэдаму	153
Menghistu Gedamu.....	154
Лестница / The staitis	155
Филологический комментарий / <i>Philological commenary</i>	166

Бэалю Гырма (1938–1984).....	172
Be’alu Girma (1938–1984)	173
За горизонтом / Behind the Horizon	175
Филологический комментарий / <i>Philological commenary</i>	182
Тадделе Гэбре-Хыйот (род. 1947)	187
Taddele Gebre Hyiwot	188
Кто ты, эфиоп? / Who are you, the Ethiopian?	189
Филологический комментарий / <i>Philological commenary</i>	195
Бырхану Зэрихун. Канун революции. Буря / Birhanu Zeriahun. The eve of the revolutions. The tempest	199
Филологический комментарий / <i>Philological commenary</i>	207
Бэалю Гырма. Оромай / Be’alu Girma. Oromai.....	211
Адам Рета. Краткая биография. Серые колокольчики / Adam Reta. Short biography. Grey bells.....	215
Библиография / Bibliography	223

Galina Aleksandrovna Balashova is a specialist in Amharic language and Ethiopian literature. After the graduation from the Department of African Studies of Leningrad State University (headed at that time by academician Dmitry Alekseyevich Oldergogge, the founder of modern African studies in Russia) she worked for six years in Ethiopia (her work distinguished with government award), later worked for five years at the Russian Cultural Centre in Nigeria. For more than twenty years she was lecturing in Amharic language in Leningrad (now – Saint-Petersburg) State University. Currently Galina Balashova is a research fellow at the Institute of African Studies, Russian Academy of Sciences, Associate Professor of the Faculty of Asian and African studies, Moscow State University. She is the author of more than 120 publications on various aspects of Ethiopian culture. Among them monography "Modern Ethiopian drama" (M, 2008, in Russian), then translated into English "Drama in modern ethiopian literature and theatre" (Moscow/St. Petersburg 2012) with some additions. She is the permanent representative of Russia at the International Committee for Ethiopian research and the Vice-President of Russian-Ethiopian Friendship Society. You may contact with her using the e-mail: balashovag@mail.ru.

ISBN 978-1-988391-02-1

90000

9 781988 391021